

५

శ్రీ మ (రా) మాయణే -

సుం ద ర కాం డః.

శ్రీ సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న

హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

తతో రావణసీతాయాస్సీతాయాశ్శత్రుకశనః । ఇయేష పదమ స్వేష్టుంచారణాచరితేపథి ॥ ౧ ॥ దుష్టరంనిష్ప్రతి
 ద్వంస్వంఘీక్షణకర్తవ్యానరః । సముదగ్రశిరోగ్రీవోగవాంపతిరివాబభా ॥ ౨ ॥ అథవైడూర్యవణేషుశాడ్వలేషుమహా
 బలః । ధీరస్సలిలకల్పేషువిచచారయశాసుఖమ్ ॥ ౩ ॥ ద్విజావిత్రాసయోగీమాసురసాపాదపాహరణ । మృగాంశ్చసుబ
 హహాన్నిఘ్నప్రవృద్ధభవకేసరి ॥ ౪ ॥ నీలలోహితమాంజిష్ఠవత్రవణైస్సీతాసితైః । స్వభావవిహితైశ్చిత్రై ధాతుభిస్స
 మలంక్రయమ్ ॥ ౫ ॥ కామరూపిభిరాపిష్టమభీష్టుంసపరిచ్ఛదైః । యతుకిన్నరగంధవైభేషకలైః పృశ్వవన్నగైః ॥ ౬ ॥ సతస్య
 ధివర్యస్యతలేనాగవరైర్యుతే । తిష్ఠాకపివరస్తత్రహాదేనాగభివాబభా ॥ ౭ ॥ ససూర్యాయమహేంద్రాయపవనాయస్వ

సుం ద ర కాం డే - ప్రథ మ స్కంధః .

యంభువే । భూతేభ్యశ్చంజలింకృత్వాచకారగమనేమతిమ్ ॥ ౮ ॥ అంజలిం ప్రాబ్ధుఖికుర్వప్రపనానూత్మయోనయే । త
తోభివప్యధేగంతుందక్షిణోదక్షిణాంశిశమ్ ॥ ౯ ॥ ప్లవంగప్రవతైన్యప్యప్లవనేకృతనిశ్చయః-వప్యధేరామవృన్యధాంసము
ప్రథివపర్వసు ॥ ౧౦ ॥ నిష్ప్రమాణశరీరస్థలిలంఘయిషురణవమ్ । బాహుభ్యాంపీడయామాస చరణాభ్యాంచపర్వత
మ్ ॥ ౧౧ ॥ సచచాలాచలశ్చరున్తుసమాతంకపీపీడితః । తనూనాంపుష్పితాగ్రానాంసవంపుష్పమశాతయత్ ॥ ౧౨ ॥
తేనపాదపముక్తేనపుష్పేఘేనసుగంధినా । సవతస్సంపృతశ్చైలోబభౌపుష్పమయోయథా ॥ ౧౩ ॥ తేనచోత్తమవీర్యేణ
పీడ్యమానస్సపర్వతః । సలిలంసంప్రసౌవమదంమత్తథివద్విపః ॥ ౧౪ ॥ పీడ్యమానస్తుబలినామహేంద్రస్తేనపర్వతఃరీతి
నివతాయామాసకాంచనాంజనరాజతీః ॥ ౧౫ ॥ ముమోచచశిలాశ్చైలోవిశాలాస్సుమనశ్శిలాః । మధ్యమేనాచిణ్వాజుష్టో
ధూమరాజిమివానలః ॥ ౧౬ ॥ గిరిణాపీడ్యమానేనపీడ్యమానానిసర్వతః । గుహాగతానిభూతానివినేమవికృతైస్సర్వదైః ॥ ౧౭
సమహాసత్వసన్నాదశ్చైలోపీడానిమిత్రజః । పృథివీంపూరయామాసదిశశ్చోపవనానిచ ॥ ౧౮ ॥ శిరోభిఃపృథుభిస్సపాస్త్యై
క్తస్వస్తికలక్షణైః । వసుంతఃపావకంఘోరందదంశుదశనైశ్శిలాః ॥ ౧౯ ॥ తాస్తదాసవిష్టైరన్యఃకుపితైస్తైరుహాశి
లాః । జష్టలుఃసావకోన్దీప్తాభిమిశ్చసహస్రధా ॥ ౨౦ ॥ యానిచౌషధజాలానితస్త్విజాతానిపర్వతే । విషఘ్నస్యపినాగా
నాంనశేకుశ్మమితుంవిషమ్ ॥ ౨౧ ॥ భిద్యతేయంగిర్భూతైరితిమత్వాతపస్వినః । త్రస్తావిద్యాధరాస్తస్మాదుత్పేతుస్త్రిద
శైస్సహ ॥ ౨౨ ॥ పానభూమిగతంహితాప్తహైమమాసనభాజనమ్ । పాత్రాణిసమహాహాణికరకాంశ్చహిరణ్మయా ॥
౨౩ ॥ లేవ్యసుచ్చావచాభ్యుత్తమాంసానివివిధానిచ । ఆషభాణిచచరాణిఃపాంశ్చకనకశ్మయా ॥ ౨౪ ॥ కృతకం

Funding: Taita Heritage Foundation, Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్యధరాస్త్రియః । విస్త్రితాస్త్రితాస్తస్థరాకాశేరమణైస్సహ ॥ ౨౬ ॥ దశయంతోవః హవిద్యాంవిద్యాధరమహాషయః ।
 విస్త్రితాస్తస్థరాకాశేవీక్ష్యంతశ్చపర్వతమ్ ॥ ౨౭ ॥ శుశ్రువుశ్చతదాశబ్దాన్తస్మిణ్భావితాత్మనామ్ । చారణానాంచ
 సిద్ధానాంస్థితానాంవిమలేంబరే ॥ ౨౮ ॥ ఏషవర్షతసంకాశోహనూమాన్తారుతాత్మజః । తిత్తీక్షతిమహావేగస్స ముద్గ్రంముక్త
 రాలయమ్ ॥ ౨౯ ॥ రామాధ్వంవానరాధ్వంచచిక్షీర్షకర్తృద్భుజై రమ్ । సముద్రస్యపరంపారంకుస్మాన్ పంప్రాప్తమిచ్ఛ
 తి ॥ ౩౦ ॥ ఇతివిద్యాధరాశ్శ్రుత్వావాచస్తేహంతపస్వినామ్ । తమప్రమేయందదృశుఃపర్వతేనానరక్షభమ్ ॥ ౩౧ ॥ కు
 ధువేచసరోమాణిచకంఠేచాచలోపమః । ననాదసుమహానాదంసుమహానివతోయనః ॥ ౩౨ ॥ ఆనుపూర్వేన్యణవృత్తంచలాం
 గూలంఘోమభిశ్చితమ్ । ఉత్పతిష్ఠ్యవిచిత్రేపపక్షిరాజభివౌరగమ్ ॥ ౩౩ ॥ తస్యలాంగూలమావిద్ధనుతివేగస్యపృథ్వతః । దదృ
 శేగరుడేనేవస్త్రియమాణోమహాలూరగః ॥ ౩౪ ॥ బాహుసంస్తంభయామాసమహాపరిఘసన్నిభౌ । ననాదచకపిఠకట్యాంచ
 రణౌసంచుకోచచ ॥ ౩౫ ॥ సంహృత్యచభుజౌశ్రీమాన్తథైవచగిరోధరామ్ । తేజస్వత్వంతథావీర్యమావివేశసవీర్యవాన్ ॥ ౩౬ ॥
 మాగ్ధమాలోకయన్దూరాదూర్ధ్వంప్రణిహితేక్షణః । రురోధహృదయేప్రాణానాకాశమవలోకయన్ ॥ ౩౭ ॥ పద్భ్యం
 దృశుమవస్థానంకృత్వాసకపికుంజరః । నికుంచ్యకణౌహనుమానుత్పతిష్ఠ్యన్తహాబలః ॥ ౩౮ ॥ వానరాన్వానరశ్రేష్ఠఇదంచచనమ
 బ్రవీత్ । యథారాఘవనిర్ముక్తశ్శరశ్శ్వసనవిక్రమః ॥ ౩౯ ॥ గచ్ఛేత్తస్యద్గమిష్యామిలంకాంరావణపాలితామ్ । నహిన్రత్యై
 మియదితాంలంకాయాంజనకాత్మజామ్ ॥ ౪౦ ॥ అనేనైవహివేగేనగమిష్యామిసురాలయమ్ । యదివాత్రిదివేసీతాంనద్రత్యైమి
 కృతశ్రమః ॥ ౪౧ ॥ బద్ధ్వారాక్షసరాజానమానయిష్యామిరావణమ్ । సర్వధాకృతకార్యోహమేష్యామిసహసీతయా ॥ ౪౨ ॥ ఆన
 యిష్యామివాలంకాంసముల్పట్యసరాభణామ్ । ఏవముక్త్యుహనుమాన్వానరాన్వానరక్షభః ॥ ౪౩ ॥ ఉష్ణపాతాధ

౪

సుందర కాండ - ప్రథమ స్కంధః..

వేగేన వేగవానవిచారయన్ | సుపణమివచాత్మానం మేనేనకపికుంజరః || ౪౪ || సముత్పతతితస్మిన్ స్తువేగా తేనగరోహిణః |
 సంహృత్యవిటసాసర్వాసముత్పేతుస్సచుంతతః || ౪౫ || సమత్తతోయష్టిబర్కాపాదపాపుష్పశాలినః | ఉద్వహన్నూ
 రువేగేరజగామవిమలేంబరే || ౪౬ || ఊరువేగోద్ధతావృత్తాముహూతాంకపిమన్వయుః | ప్రస్థితందీఘమధ్వానంస్వబం
 ధుమివబాంధవాః || ౪౭ || తమూరువేగోన్మథితాస్సాలాశ్చాన్యేనగోత్తమాః | అనుజగ్ముహానూమంతం సైన్యానీవమహీపతి
 మ్ || ౪౮ || సుప్రప్సిత్తాగ్రై బహుభిఃపాదపైరన్వితఃకపిః | హనూమాన్పర్వతాకారోబభూవాద్భుతదశానః || ౪౯ || పా
 రవంతోభయేవృత్తాన్యన్మజ్జలవణాంభసి | భయాదివమహేంద్రస్యవర్వతావరుణాలయే || ౫౦ || సనానాకుసుమైఃకీణఃక
 పిస్సాంకురకోర్మకైః | శుశుభేమేఘసంకాశఃఖద్యోతైరివవర్వతః || ౫౧ || విముక్తాస్తస్య వేగేనముక్తాపుష్పాణితేద్రుమాః | అ
 వశీర్యంతసలిలేనివృత్తాస్సుహృదోయథా || ౫౨ || లఘుత్వేనోపపన్నంతద్విచిత్రంసాగరేవతత్ | ద్రుమాణాంవివిధంపుష్పం
 కపివాయుసమీగితమ్ || ౫౩ || తారాశతమివాకాశం ప్రబభౌచమహాణవః | పుష్పాఘేనానుబద్ధేననానావణేనవానరః ||
 ౫౪ || బభౌమేఘశ్రవాకాశేవిద్యుద్గణవిభూషితః | తస్య వేగసముద్భూతైఃపుష్పైస్తోయమదృశ్యత || ౫౫ || తారాభిరభిరామా
 భిరుదితాభిరివాంబరమ్ | తస్యాంబరగతాబాహూదదృశాతేప్రసారితా || ౫౬ || పర్వతాగ్రాద్వినిస్త్రాంతౌపంచాస్యావివ
 పన్నగౌ | పిబన్నివబభౌశ్రీమాంతస్సర్కిమాలంఘహాణవమ్ || ౫౭ || పిపాసురివచాకాశందదృశేసమహాకపిః | తస్యవిద్యు
 త్ప్రభాకారేవాయుమాగానుసారిణః || ౫౮ || నయనేవిప్రకాశేతేపర్వశస్థావివానరౌ | పింగేపింగాక్షముఖ్యస్యబృహ
 తేపరిమండలే || ౫౯ || చక్షుషీసంప్రకాశేతేవంద్రసూర్యావిమోదితౌ | ముఖింనాసికయాతస్యతామ్రయాతామ్రయా

అంబరేవాంతుపుత్రస్యశక్రద్వజఇష్టాస్థితః । లాంకూలనక్రేణుహాశుక్లదంష్ట్రేనిలాత్మజః ॥ ౬౨ ॥ వ్యరాజతమ
హాప్రాజ్ఞఃసరివేషవభాస్థరః । స్ఫిగ్నేశేనాభితామ్రేణరరాజసమహాకపిః ॥ ౬౩ ॥ మహతాదారితేనేవగిరిగైరికధాతు
నా । తస్యవానరసింహస్యప్లవమానస్యసాగరమ్ ॥ ౬౪ ॥ కత్నాంతరగతోవాంతుజీమూతభవగజః । ఘేయథానిసతంత్వ
ల్లాపప్యత్తరాంతాద్వినిస్సృతా ॥ ౬౫ ॥ సృశ్యతేసానుబంధాచతథానకపికుంజరః । పతత్పతంగసంకాశోవ్యాయతశ్శుశు
భేకపిః ॥ ౬౬ ॥ స్రవృద్ధభవమాతంగఃకత్వయంబధ్యమానయా । ఉపరిష్టాచ్ఛరీరేణఛాయయాచావగాఢయా ॥ ౬౭ ॥ సాగ
రేమారుతావిష్టానారివాసీత్తదాకపిః । యంయందేశంసముద్రస్యజగామసమహాకపిః ॥ ౬౮ ॥ ససతస్యోరువేగేనసోన్మాదభి
వలక్యతే । సాగరస్యోమిజాలానిఉరసాశైలవన్మణా ॥ ౬౯ ॥ అభిఘ్నంస్తుమహావేగఃపుష్లవేసమహాకపిః । కపివాత
శ్చబలవాన్తేఘవాతశ్చనిస్సృతః ॥ ౭౦ ॥ సాగరంభీషనిఘోషంకంపయామాసతుభృశమ్ । వికషణ్మాన్మర్మిజాలాని
బృహంతిలవణాంభసీ ॥ ౭౧ ॥ పుష్లవేకపిశాదూలాంవికిరన్నివరోనసీ । మేరుమందరసంకాశానుద్ధతానమహాణవే ॥ ౭౨ ॥
అత్యక్రామన్నహవేగస్తరంగాగణయన్నివ । శస్యవేగసమద్భుష్టంజలంసజలదంతగా ॥ ౭౩ ॥ అంబరస్థంవిబ్రాజశార
దాభ్రమివాతతమ్ । ఓమినక్రయూహాఃకూర్వాన్సృశ్యంతేవివృతాస్తదా ॥ ౭౪ ॥ వస్త్రాపకషణేనేవశరీరాణిశరీరిణామ్ । ప్ల
వమానంసమిత్యోక్తభుజంగాస్సాగరాలయాః ॥ ౭౫ ॥ వ్యోమ్నితంకపిశాదూలంసుపణఃఇతిమేనిరే । కశయోజనవిస్త్రీ
ణాఃత్రింశద్యోజనమాయతా ॥ ౭౬ ॥ ఛాయావానరసింహస్యజలేచారుతరాభవత్ । శ్వేతాభ్రశునగాశీవవాయుపు
త్రానుగామినీ ॥ ౭౭ ॥ తస్యసాశుశుభేఛాయావితతాలవణాంభసీ । శుశుభేసమహాతేజామహాకాయోమహాకపిః ॥ ౭౮ ॥
వాయుమాగేనిరాలంబేపక్షువానివపర్వతః । యేనాసాయాతిబలవాన్వేగేనకపికుంజరః ॥ ౭౯ ॥ తేనమాగేణసహసా

౬

సుందర కాండే - ప్రథమ స్కంధః.

ప్రాణీకృతభివాణావః । ఆపాతేపక్షిసంఘానాం పక్షిరాజభవ ప్రజాః ॥ ౧౦ ॥ హనూమాన్యైః సుజాలాని ప్రకషణ్తాసుతో
 యథా । ప్రవీశన్న భ్రజాలానినిష్పతంశ్చ పునఃపునః ॥ ౧౧ ॥ ప్రచ్ఛన్న శ్చప్రకాశశ్చ సంద్ర మాభవలక్ష్మ్యతే । పాండరారు
 బావణాని నీలమాంజివ్య కానిచ ॥ ౧౨ ॥ కపినాకృష్యమాణానినుహోభ్రాణిచ కాశీరే । ప్లవమానంతుతం దృష్ట్వా ప్లవం గంత్య రితం
 తదా ॥ ౧౩ ॥ వవశుఃపుష్పవర్షాణి దేవగంధర్వచారణాః । తతాపనహితం సూర్యః ప్లవంతం వానరేశ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ సింహే
 వేచత దావాయూరామకార్యాథానిధ్యయే । ఋషయస్త్రుష్టువుశ్చైచనం ప్లవమానం విహాయ సమ్ ॥ ౧౫ ॥ జగుశ్చ దేవగంధ
 వాః ప్రశంసంతో మహాజనమ్ । నా గాశ్చ తుష్టువుశ్చ రత్నారత్నాం సింహుధాఖగాః ॥ ౧౬ ॥ ప్రేత్యైకాశేకపివరం సహసా వి
 గతక్లమమ్ । తస్మిన్ ప్లవగశాదూలే ప్లవమానే హనూమతి ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యైకు కులమానానీ చింతయామాస సాగరః । సాహా
 య్యం వానరేంద్రస్య యదినా హం హనూమతః ॥ ౧౮ ॥ కరిష్యామి భవిష్యామి సర్వవాచ్యో వివక్షతామ్ । అహమిత్యైకునాథే
 న సగరేణ వివర్ధితః ॥ ౧౯ ॥ ఇత్యైకు సచివశ్చాయం నా వనీదితు మహతి । తథా మయా విధాతవ్యం విశ్రమేతయథాకపిః ॥
 ౨౦ ॥ శేషంచ మయి విశ్రాంతస్సుభేనాతిపతిష్యతి । ఇతి కృత్వా మహింసాధీంసముద్రశ్చన్న మంభసి ॥ ౨౧ ॥ హిరణ్యనాభం
 మైనాకమువాచ గిరిస్తత్తమమ్ । త్వమిహోసురసంఘానాం పాతాళతలవాసినామ్ ॥ ౨౨ ॥ దేవరాజ్ఞాగిరి శ్రేష్ఠపరిఘస్సనివే
 శితః । త్వమేషాం జాతవీర్యాణాం పునరేహోత్పతిష్యతామ్ ॥ ౨౩ ॥ పాతాళస్యాప్రమేయస్య ద్వారమావృత్య తిష్ఠసి । తిర్య
 గూర్ధ్వమధిశ్చైచ వశక్తిస్తే శైలవర్ధితుమ్ ॥ ౨౪ ॥ తస్మాత్సంచోదయామి త్వాముత్తిష్ఠత్వం నగోత్తమ । సపషకపిశాదూ
 లస్తాముపర్యేతి వీర్యవాన్ ॥ ౨౫ ॥ హనూమాన్ రామకార్యాథాంభీమకర్తా ఖమాస్తుతః । అస్య సాహ్యం నుయాకార్యమి
 త్యైకు కులవతి నా ॥ ౨౬ ॥ మమహిత్యైకవఃసూర్యాః పరం సూర్యతమాస్తవ । కురుసాచివ్య మస్తాకం ననఃకార్యమతిక్ర

మేత్ || ౯౭ || కథవ్య మ కృతంకార్యంసతామన్యుముదీయేత్ | సలిలాదూర్ధ్వముత్తిష్ఠత్తిష్ఠ త్వేషకపిస్త్యయి || ౯౮ ||
 అస్తాకమతిథిశ్చైవపూజ్యశ్చప్లవతాంవరః | చామికరమహానాభదేవగంధర్వసేవిత||౯౯||హనూమాంస్త్యయివిశ్రాంతస్త
 తశ్శేషంగమిష్యతి | సపషకపిశాదూలస్తాముపేష్యతివీర్యవా|| ౧౦౦ || కాకుత్స్థస్యాసృశంస్యంబమైశిల్యాశ్చ వివాసన
 మ| శ్రమంచప్లవగేంద్రస్యసమీక్ష్యోత్థాతుమహాసి|| ౧౦౧ || హిరణ్యనాభోమైనాకోనిశమ్యులవణాంభసః| ఉత్పసాతజలా
 త్తూణాంమహామ్రమలతాయుతః|| ౧౦౨ || ససాగరజలంభితాబభూవాభ్యుత్థితస్తదా| యథాజలధరంభితాద్విస్తరశ్శిడివా
 కరః|| ౧౦౩ || సమహాత్మాముహూతేనపర్వతస్సలిలావృతః| దశయామాసశృంగాణిసాగరేణనియోజితః|| ౧౦౪ || శాశ
 కుంభమయైశ్శృంగైస్సకిన్నరమహూరగైః| ఆదిత్యోదయసంకాశైరాలిఖిద్భురివాంబరమ్|| ౧౦౫ || తస్యజాంబూనదమయై
 శ్శృంగైస్సద్యస్సముత్థితైః| ఆకాశంశస్త్ర సంకాశమభవత్తాంచనప్రభమ్|| ౧౦౬ || జాతరూపమయైశ్శృంగైర్భ్రాజమానై
 స్స్వయంప్రభైః| ఆదిత్యోదయసంకాశస్సీభవద్దిరిసత్తమః|| ౧౦౭ || తముత్థితమసంగేనహనూమానగ్రశస్థి నైవ| మధ్యేలవ
 శతోయస్యవిఘ్నాయమితినిశ్చితః|| ౧౦౮ || సతముచ్చితమత్యథాంమహావేగోమహాకపిః| ఉరసాపాతయామాసజీమూత
 మివమారుతః|| ౧౦౯ || సతదాపాతితస్తేనకపినాపర్వతోత్తమః| బుధ్వాతస్యకపేవేగంజహషణచననంచ|| ౧౧౦ || తమా
 కాశగతంవీరమాకాశేసముపస్థితః| ప్రీతోహృష్టమనావాక్యమబ్రవీత్పర్వతఃకపిమ్|| ౧౧౧ || మానుషంధారయన్రూపమాత్మ
 నశ్శిఖరేస్థితః| దుష్కరంకృతవాకమణ్యమిదంచానరోత్తమః|| ౧౧౨ || నిసత్యమమశృంకేషువిశ్రమస్వయథాసుఖమ్| రాఘ
 వస్యకులేజాతైరుదధిఃసరివధితః|| ౧౧౩ || సత్వాంరామహితేయక్తంప్రత్యచయతిసాగరః| కృతేవప్రతికతవ్యమేషధ
 ర్మస్సనాతనః|| ౧౧౪ || సోయంతప్రతికారాధీత్వత్తస్మాదనుమహాతి| తిష్ఠత్వంహరిశాదూలవిశ్రవ్యమయిగమ్యతామ్||

౮

సుందర కాండే - ప్రథమ స్కంధః

౧౦౫॥ త్వన్నిమిత్తమనేనాహంబహుమానా (త్వ)చోదితః॥యోజనానాంశతంచాపికపిరేషసమాప్లుతః॥౧౦౬॥ తవసానుషువి
 శ్రాంతశ్చేషంప్రక్రమతామితి॥ తదిదం గందవత్సాద్విచుకంబమూలఫలంబహు॥౧౦౭॥ తదాస్వాద్యహరిశ్రేష్ఠవిశ్రాంతో
 నుగమిష్యసి॥ అస్మాకమపిసంబంధఃకపిముఖ్యత్వయాస్తివై॥౧౦౮॥ ప్రఖ్యాతస్త్రిచులోకేషుమహాగుణపరిగ్రహః॥వేగవంతః
 ప్లవంతోయెప్లవగామాదుతాత్పజ॥౧౦౯॥ తేషాంముఖ్యతనుంసున్యేత్వామహంకపికుంజర॥ అతిధికిలపూజాహాః॥ప్రాకృ
 తోపివిజానతా॥౧౧౦॥ ధర్మంజిజ్ఞాసమానేనకింపునస్త్యాదృశోమహా॥ త్వంహిదేవవరిష్ఠస్యమారుతస్యమహాత్మనః॥౧౧౧
 పుత్రస్తనైవవేగేననృపకపికుంజర॥ పూజితేత్వయిధర్మజ్ఞపూజాంప్రాప్నోతిమానుషః॥౧౧౨॥ తస్మాత్త్వంపూజసియో
 మేశ్వణునాప్యత్రకారణమ్॥ పూర్వంకృతయుగేతాతపర్వతాఃపక్షిణోభవన్॥౧౧౩॥ తేభిజన్తుర్దిశస్సగ్వాగరుడానిలవే
 గినః॥ తతస్తేషుప్రయాతేషుదేవసంఘాసునాషిభిః॥౧౧౪॥ భూతానిచభయంజన్తుస్తేషాంపతనశంకయా॥ తతఃకుర్ధస్సు
 హస్రాక్షఃపర్వతానాంశతక్రతుః॥౧౧౫॥ పతౌచిచ్ఛేదవజ్రైఃతత్రతత్రసహస్రశఃసమాముపగమత్కృద్ధౌవజ్రము
 ద్యమ్యదేవరాట్॥౧౧౬॥ తతోహంసహసాక్షిప్తశ్చస్వినేనమహాత్మనా॥ అస్మికలవణతోయేదస్రక్షిప్తఃప్లవగౌతమ౧౧౭
 గుప్తపక్షునమగ్రశ్చతపఃప్రాభిరక్షితః॥ తతోహంమానయామిత్యాంమానోహిమమమగుతః॥౧౧౮॥ త్వయామమైషసం
 బంధఃకపిముఖ్యమహాగుణః॥అస్మిన్నేవంగతేకార్యేసాగరస్యమమైవచ॥౧౧౯॥ ప్రీతింప్రీతమానాఃకర్తుంత్వమహానిమహాక
 పే॥శ్రమంహౌచయపూజాంచగృహాణకసిన్తవ॥౧౨౦॥ ప్రీతింబహుమనస్సప్రీతోస్మితవశశానాత్॥ ఏవముక్తఃకపి
 శ్రేష్ఠస్తంనగోత్తమమబ్రవీత్॥౧౨౧॥ ప్రీతోస్మి కృతమాతిక్రమంసురేషోపనీయతామ్॥ త్వరతేకార్యకాలోమేఅహశ్చా
 ప్యతివతతే॥౧౨౨॥ ప్రతిజ్ఞాచమయాదత్తానస్థాతవ్యమిహృతరే॥ ఇత్యుక్త్వాపాణినాశైలమాలభ్యహరిపుంగవః॥౧౨౩॥

జగమా కాశమావిశ్యవీర్యవాన్ ప్రహసన్నివ । సపర్వతసముద్రాభ్యాంబహుమానాదవేషితః ॥ ౧౩౪ ॥ పూజితశ్చోపశ
 న్నాభిరాశీభిరనిలాత్తజః । అథోర్ధ్వంమూరముత్పత్య హిత్వాశైలమహాణవౌ ॥ ౧౩౫ ॥ పితుఃపంథానమాసాద్యజగా
 మవిమలేంబరే । తతశ్శోభ్యగతిం ప్రాప్యగిరింతమవలోకయన్ ॥ ౧౩౬ ॥ వాయుసూనునిగ్రాలంబేజగామవిమలేంబరే ।
 తద్ద్వితీయంహనుమతోన్మృష్టాకమఃసుమహర్కమ్ ॥ ౧౩౭ ॥ ప్రశశంసుస్సురాస్సర్వేసిద్ధాశ్చపరమషయః । దేవతాశ్చ
 భవహృష్టాస్తత్రస్థాస్తస్యకమణా ॥ ౧౩౮ ॥ కాంచనస్యసూనాభస్య సహస్రాక్షశ్చవాసవః । ఉపాచవచనంధీమాః ప
 రితోషాత్సగద్గదమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సునాభంపర్వతశ్రేష్ఠంస్వయమేవశచీవతిః । హిరణ్యనాభశైలేంద్రపరితుష్టస్త్రితేభ్యశమ్ ॥
 ౧౪౦ ॥ అభయంతేప్రయచ్ఛామితిష్ఠసౌమ్యయథాసుఖమ్ । సాహ్యంకృతం తేసుమహద్విక్రాంతస్యహనూషతః ॥ ౧౪౧ ॥
 క్రమతోయోజనశతంనిభయ్యభయేసతి । రామస్యైషహిదౌత్యేనయాతిదాశరథేహణిః ॥ ౧౪౨ ॥ సత్క్రియాంకు
 ర్వతాతస్యతోషితోస్త్రిపుంసత్పయః । తతఃప్రహషమగనుద్విపులంపర్వతోత్తమః ॥ ౧౪౩ ॥ దేవతానాంపితంధృష్టేష్వ
 రితుష్టంతకక్రమమ్ । సవైదత్తవరశ్చైలోబభూవావస్థితస్తనా ॥ ౧౪౪ ॥ హనూమాంశ్చముహూతేనవ్యతిచక్రానుసా
 గరమ్ । తతోదేవాస్సగంధర్వాస్సిద్ధాశ్చపరమషయః ॥ ౧౪౫ ॥ అబ్రువన్సూర్యసంకాశాంసురసాంనాగమాతరమ్ । అ
 యంవాతాత్తజశ్శ్రీమాన్లవతేసాగరోపరి ॥ ౧౪౬ ॥ హనూమాన్నామతస్యత్వంముహూతాత్కంవిఘ్నూమాచర । రాక్షసం
 భూపమాస్థాయసుఘోరంపర్వతోపమమ్ ॥ ౧౪౭ ॥ దంష్ట్రాకరాశంపింగాక్షంవక్త్రంకృత్వానభస్సమమ్ । బలమిచ్ఛామ
 హేజ్ఞాతుంభూయస్త్వపగాక్రమమ్ ॥ ౧౪౮ ॥ త్వాంవిజేష్యత్యుపాయేనవిషాదంవాగమిష్యతి । ఏవముక్తాతుసాదేవీ
 దైవశైశ్వాపసత్త్వతా ॥ ౧౪౯ ॥ సముద్రమధ్యేసురసాబిభృతీరాక్షసంవపుః । షక్యతంచవిరూపంచస్వస్యచభయావహ

మ్ || ౧౫౦ || ప్లవమానం హనూమంతమావృత్యేదమువాచహా । మమభక్త్యుంప్రదిష్టస్తస్వమిశ్వరైర్వానరషణభా || ౧౫౧ ||
 అహంత్యాంభత్తుయిష్యామిప్రవిశేదంనుమాననమ్ । ఏవముక్తస్సురసయాప్రాంబలివానరషణభా || ౧౫౨ || ప్రహృష్టవద
 నశ్చీమానిదంవచనమబ్రవీత్ । రామోహశరణిశ్చీమాప్రవిష్టోదండకావనమ్ || ౧౫౩ || లక్ష్మణేనసహభ్రాత్రావైదే
 హ్యేచాపిభార్యయా । అన్యకార్యవిషక్తస్యబద్ధవైరస్యరాక్షసైః || ౧౫౪ || తస్యసీతాహృతాభార్యా రావణేనయశస్విని ।
 తస్యాస్సకాశంమాతోహంగమిష్యేరామశాసనాత్ || ౧౫౫ || కతుఃపహాసిరామస్యసాహ్యంవిషయవాసిని । అథవామై
 ధిబీందృష్ట్యైరామంచాక్షిప్తకారిణమ్ || ౧౫౬ || ఆగమిష్యామితేవక్త్రంసత్యంప్రతిశృణోమితే । ఏవముక్తాహనుమతాసుర
 సాకామగూపిణీ || ౧౫౭ || అబ్రవీన్నాతివలేన్యాంకశ్చిదేషవరోమమ । తంప్రయాంతంసముద్వీక్ష్యసురసావాక్యమబ్రవీ
 త్ || ౧౫౮ || బలంజిజ్ఞాసమానావై నాగమాతాహనూమతః । ప్రవిశ్యవదనంమేద్యగంతవ్యంవానరోత్తమ || ౧౫౯ || వరప
 షపురాదత్తోనుమధాత్రేతినత్వరా । శ్యాదాయవక్త్రంవిపులంస్థితాసామారుతేపురః || ౧౬౦ || ఏవముక్తస్సురసయా
 శ్రుద్ధోవానరపుంగవః । అబ్రవీత్కురువైవక్త్రంయోనమాంవిషహిష్యసే || ౧౬౧ || ఇత్యుక్త్వాసురసాంశ్రుద్ధోదశయోజన
 మాయతః । దశయోజనవిస్తారోబహువహనుమాంస్తదా || ౧౬౨ || తంవృష్ట్యామేగుసంకాశందశయోజనమాయతమ్ । చ
 కారసురసాపాశ్యస్యంవింశద్యోజనమాయతమ్ || ౧౬౩ || తాందృష్ట్యావిస్త్రితాస్యాంతువాయుపుత్రస్సుబుద్ధిమాన్ - హనూ
 మాంస్తుతతః శ్రుద్ధస్త్రింశద్యోజనమాయతః || ౧౬౪ || చకారసురసావక్త్రంవత్పారింశత్తథోత్తరమ్ । బహువహనుమా
 న్విరఃపంచాశద్యోజనోచ్చితః || ౧౬౫ || చకారసురసావక్త్రంషష్టియోజనమాయతమ్ । తదైవహనుమాన్విరస్సప్తతి
 యోజనోచ్చితః || ౧౬౬ || చకారసురసావక్త్రంమనీషీయోజనమాయతమ్ । హనూమానచలప్రభ్యోనవతీయోజనోచ్చితః ||

౧౬౭ || చకారసురసావ క్రంతయోజనమాయతమ్ | తన్వ ప్రప్త్యావ్యాదితంవక్త్రం వాయుపుత్రస్సబుద్ధిమా || ౧౬౮ ||
 దీర్ఘజిహ్వంసురసయానుభూరంనరకోపమమ్ | సంక్షిప్తచాత్మనఃకాయంజీమూతభవమారుతిః || ౧౬౯ || తస్మిన్ముహూః
 తేహనుమాబభూవాంగుష్ఠమాత్రకః | సోభిత్యాశుతన్వక్త్రంసిష్టత్యచమహాబలః || ౧౭౦ || అంతరిక్షస్థితశ్శ్రీమా
 ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ | ప్రవిష్టోస్తిహితేనక్త్రండాతూయశీనమోస్తుతే || ౧౭౧ || గమిష్యేయత్రనైదేహీసత్యశ్చాస్తు
 వరస్తవ | తంసృష్టావదనాస్తుక్తంచంద్రంరాహుముఖాదివ || ౧౭౨ || అబ్రవీత్సుగసాదేవీస్వనహాపేణవానరమ్ | అథ
 సిద్ధ్యహరిశ్రేష్ఠగచ్ఛసామ్యయథాసుమ్ || ౧౭౩ || సమానయస్వవైదేహీంరాఘవేణమహాత్మనా | తత్ప్రతీయంహనుమ
 దత్యోష్టాకర్తుసుదుష్కరమ్ || ౧౭౪ || సాధుసాధ్వితిభూతానిప్రశశంసుస్తదాహరిమ్ | ససాగరమనాథృష్యమభ్యేత్యవసు
 శాలయమ్ || ౧౭౫ || జగామాకాశమావిశ్యవేగేనగరుడోపమః | సేవితేవారిథారాభిఃపతగైశ్చనిషేవితే || ౧౭౬ || చరి
 తేకాశికాచాన్వైరైరావతనిషేవితే | సింహకుంజరశాదూలపతశౌరగవాహనైః || ౧౭౭ || విమానైస్సంపతద్భిశ్చవి
 మలైస్సమలంకృతే | వజ్రాశనిసమాఘాతైఃపావకైరుపశోభితే || ౧౭౮ || కృతపుణ్డ్యమహాభాగైస్సర్వగజజిద్భిరలంకృ
 తే | వహతాహవ్యమత్యంతం సేవితేచిత్రభాసునా || ౧౭౯ || గ్రహనక్షత్రచంద్రాగ్రతారాగణవిభూషితే | మహాషి
 గణగంధర్వనాగయక్షసమాకులే || ౧౮౦ || వివిక్తేవినులేవిశ్వేవిశ్వావసునిషేవితే | దేవరాజగజాక్రాంతేచంద్రసూర్యప
 థేశివే || ౧౮౧ || వితానేవలోకస్యవితలేప్రహ్లానిర్మితే | బహుశస్సేవితేవీరైర్విద్యాధరగణైర్వరైః || ౧౮౨ || జగామవా
 యమాగేచగరుత్మానివమారుతిః | హనూమామేఘజాలానిప్రకషన్వారుతోయథా || ౧౮౩ || కాలాగరుసవణానినీ
 లరక్తసితానిచ | కపినాకృష్యమాణానిమహాభ్రాణిచకాశిరే || ౧౮౪ || ప్రవిశన్నభ్రజాలానినిష్పతంతృపునఃపునః | ప్రా

౧౨

మందర కాండే - ప్రథమ స్కంధః.

వృషీమరివాభాతనిష్పత్రప్రవిశంస్తదా || ౧౮౫ || సదృశ్యమానస్సర్వత్ర హనూమాన్ హారుతాత్మజః | భేజేంబరంసీగా
 లంబంబంబపక్షాద్రిరాట్ || ౧౮౬ || ప్లవమానంతుశంధృష్ట్యేసింహికానామరాక్షసీ | మనసాచింతయామాసస్తవృద్ధా
 కామయాపిణీ || ౧౮౭ || అద్యదీశ్వరస్య కాలస్యభవిష్యాన్యహమాశితా | ఇదంహి మేమహత్సత్వంచిరస్యవశమాగతమ్ || ౧౮౮ ||
 ఇతిసంచింత్యమనసాఛాయామస్య సమాక్షిపత్ | ఛాయాయాంసంగృహీతాయాంచింతయామాస వానరః || ౧౮౯ || సమాక్షి
 ప్లోన్తి సహసాపంగూకృతపరాక్రమః | ప్రతిలోమేనవాతేనమహానారివసాగరే || ౧౯౦ || తిర్యగూర్ధ్వమధశ్చైవవీక్షమా
 నస్తతఃకపిః | దదశశ్చనుహాసత్వముత్థితంబలవణాంభసి || ౧౯౧ || తద్వృష్ట్యాచింతయామాసమారుతివికృతాననమ్ | కపి
 రాజ్ఞాయదాఖ్యాతంసత్వముద్భుతదశశ్చనమ్ || ౧౯౨ || ఛాయాగ్రాహిమహావీర్యంతదిదంనాత్రసంశయః | సతాంబుధ్వా
 ర్థతత్త్వేనసింహికాంమతిర్మాకపిః || ౧౯౩ || వ్యవధత్తమహాకాయఃప్రావృషీవబలాహకః | సాతస్యకాయముద్వీక్ష్య
 వధమానంమహాకపిః || ౧౯౪ || వక్త్రంప్రసారయామాసపాతాళాంతరస్థిభమ్ | శునరాజీవగజాంతీవానరంసమ
 భిద్రవత్ || ౧౯౫ || సదదశశ్చతస్తస్యావివృతంసుమహన్తుభమ్ | కాయమాత్రంచమేధావీమమాణిచమహాకపిః || ౧౯౬ ||
 సతస్యావివృతేవక్త్రేవజ్రసంహననఃకపిః | సంక్షిప్యముహురాత్మానంనిష్పపాతమహాబలః || ౧౯౭ || ఆస్యేతస్యానిమజ్జంతం
 దదృశుస్సిద్ధచారణాః | గ్రస్యమానంయథావంస్తంపూణంపర్వణిరాహుతా || ౧౯౮ || తతస్తస్యానఖైస్తీర్ణైర్నర్మఖ్యై
 త్కృత్కవానరః | ఉష్ణపాతాథవేగేనమనస్సంపాతవిక్రమః || ౧౯౯ || తాంతుర్వృష్ట్యాసధృత్యాచదాక్షిణ్యేననిపాత్యచ
 సకపిప్రవరోవేగాన్వవృధేభునరాత్మవాన్ || ౨౦౦ || హృతహృత్సహనుగుతాపపాతలవణాంభసి | తాంహతాంవానరే
 తాశుపతితాంవీక్ష్యసింహికామ్ || ౨౦౧ || భూతాన్యాకాశచారీణితమూఛుఃప్లవగర్షభమ్ | భీమమద్యకృతంకర్తృమహత్స

త్వంత్యయాహతమ్ || ౧౦౨ || సాధయాథామభి ప్రేతమగిష్టంగచ్ఛూరుతే | యస్య త్వేతానిచత్వారివానరేంద్ర యథా
 తవ || ౧౦౩ || ధృతిర్వృష్టిర్ముతిదాక్ష్యంసకర్మసునసేదతి | సతైస్సంభావితఃపూజ్యైః ప్రతిపన్న ప్రయోజనః || ౧౦౪ ||
 జగామా కాశమావిశ్యపన్న గాశనవత్కపిః | ప్రాప్తభూయిష్ఠపారస్తుసర్వతఃప్రవిలోకయన్ || ౧౦౫ || యోజనానాంశ
 తస్యాంతేవనరాజందనశః | దదశశచపతన్నే వవివిధద్రుమభూషితమ్ || ౧౦౬ || ద్వీపంశాఖామృగశ్రేష్ఠోమలయోప
 వనానిచ | సాగరంసాగరానూపంసాగరానూపజాద్రుమాన్ || ౧౦౭ || సాగరస్యచపత్నీ నాంముఖాన్యసి విలోకయన్ |
 సమహామేఘుసంకాశంసమీత్యోత్కానమాత్మవాన్ || ౧౦౮ || నిగుంధంతమివాకాశంచకారమతిమాన్తః | కాయవృద్ధిం
 ప్రవేగంచమమదృష్టైవరాక్షసాః || ౧౦౯ || మయికౌతూహలంకుర్యురితిమేనేమహాకపిః | తతశ్శరీరంసంక్షిప్యతన్నహీధర
 సన్నిభమ్ || ౧౧౦ || పురఃప్రకృతిమాపేదేవీతమోహాభివాత్సవాన్ | తక్రూపమతిసంక్షిప్య హనూమాన్ ప్రకృతౌస్థితః ||
 ౧౧౧ || శ్రీకృమానివదిక్రమ్యబలేర్విర్యహరోహరిః | సచారునానావిధరూపధారీపరంసమాసాద్యసముద్రతీరమ్ || పరై
 రశక్యంప్రతిపన్న రూపస్సమీక్షితాత్మాసమవేక్షితాథః || ౧౧౨ || తతస్సలంబస్యగిరేస్సమృద్ధేవిచిత్రకూటేనిపపాతకూ
 టే | సకేతకోద్దాలకనారికేలేమహాద్రికూటప్రతిమోమహాత్మా || ౧౧౩ || తతస్తుసంప్రాప్యసముద్రతీరంసమీక్ష్యలంకాం
 గిరివర్యమూర్ధ్ని | కపిస్తుతస్మిన్ని పపాతపర్వతేవిధూయరూపం వ్యధయన్తృగద్విజాన్ || ౧౧౪ || ససాగరందానవపన్న
 గాయతంబలేనదిక్రమ్యమహిమాలినిమ్ | నిపత్యతీరేచమహేంద్రాదధస్తదాదదశలంకామమరావతీమివ || ౧౧౫ ||
 ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - ప్రథమ స్కంధః.

౧౪

సుందర కాండే - ద్వితీయ స్కంధః

ససాగరమనాథపుష్పమతిక్రమ్యమిహబలః । త్రిమాటశిఖరేలంకాంస్థితాంస్తస్థోదదశశహ ॥ ౧ ॥ తతఃపాదపముక్తే
 నపుష్పవక్షేణవీర్యవా । అభివృష్టఃస్థితస్తత్రబభౌపుష్పమయోమథా ॥ ౨ ॥ యోజనానాంశతంశ్రీమాంస్తీర్వాపున్య
 త్రమవిక్రమః । అనిశ్చనకపిస్తత్రనగ్లానిమధిగచ్ఛతి ॥ ౩ ॥ శతాన్యహంయోజనానాంక్రమేయంసుబహుచన్యపి । కింపున
 స్సాగరస్యాంతంసంఖ్యాతంశతయోజనమ్ ॥ ౪ ॥ సతువీర్యవతాంశ్రేష్ఠస్థవతామపిచోత్తమః । జగమువేగవాంలంకాంలం
 ఘ్నిత్వామహూదధిమ్ ॥ ౫ ॥ శౌడ్వలానిచనీలాని గంధవంతివనానిచ । పుష్పవంతిచమధ్యేనజగమునగవంతిచ ॥ ౬ ॥ శై
 లాంశ్చతరుసంఘన్నావనరాజీశ్చపుష్పితాః । అభిచక్రానుతెజస్విహనూమాన్తారతాత్మజః ॥ ౭ ॥ సతస్త్రిన్నచలేఽప్యన్య
 నాన్యవవనానిచ । సనగాగ్రేచతాంలంకాందదశశవనాత్మజః ॥ ౮ ॥ సరళౌకణికారాంశ్చఖజౌరాంశ్చసుపుష్ప
 తా ॥ ప్రియాంసూముచళిందాంశ్చకుటజాకేతకానపి ॥ ౯ ॥ ప్రియంగూగంధపూణాంశ్చనీపాస్తప్తచ్ఛదానపి ।
 పనసాకోవిదారాంశ్చకరవీరాంశ్చపుష్పితా ॥ ౧౦ ॥ పుష్పభారావనద్ధాంశ్చతథాముకుళితానపి । పాదపాన్విహగా
 కీణాంపవనోద్ధూతమస్తకా ॥ ౧౧ ॥ హంసకారండవాకీణావాపీఃపన్తోత్పలాయుతాః । ఆక్రీడావివిధౌరమ్యా
 వివిధాంశ్చజలాశయా ॥ ౧౨ ॥ సంవృతాన్యవిదైవౌత్సైస్సర్వతుఫలపుష్పితైః । ఉద్యానానిచరమ్యాణీనదశశకపికుం
 జరః ॥ ౧౩ ॥ సమాసాన్యచలక్ష్మీనాంలంకాంరావణపాలితామ్ । పరిసూభిష్టవద్భాభిసోత్పలాభిరలంకృతామ్ ॥ ౧౪ ॥ సీతా
 పహరణాథేనరావణేనసురక్షితామ్ । సమంతాద్విచరద్భిశ్చరాక్షసైరుగ్రధన్విభిః ॥ ౧౫ ॥ కాంచనేనావృతాంరమ్యాం
 ప్రాకారేణమహాపురీమ్ । శృహైశ్చగిరిసంకాశైశ్శూరదాంబుదసన్నిభైః ॥ ౧౬ ॥ సాండరాభిఃప్రతోళీభిరుచ్ఛాభిరభిసంవృ
 తామ్ । అట్టాలకసమాకీణాంపతాకాధ్వజమాలినీమ్ ॥ ౧౭ ॥ తోవణైఃకాంచనైర్దివ్యైర్వలతాపక్షివిచిత్రితైః । దదశశ

హనుమాణలంకాం దివిదేవపురీమివ || ౧౮ || గిరిమూర్ధ్ని శాంతలంకాం పాండరై భవనైశ్శుభైః | దదశశకపిశ్రేష్ఠః
 పురమాకాశగంధధా || ౧౯ || పాలితాంరాక్షసేంద్రేణనిర్మితాంవిశ్వకర్మణా | స్థవమానామివాకాశేనదశశహనుమాణా
 పురీమ్ || ౨౦ || వప్రప్రాకారజఘనాంవిపులౌపవనాంబరామ్ | శతస్మిన్ శూలకేశాంతా వట్టాలకవతంసకామ్ || ౨౧ || ను
 నసేవకృతాంలంకాంనిర్మితాంవిశ్వకర్మణా | ద్వారముత్తరమాసాన్య చింతయామాసవానరః || ౨౨ || కైలాసశిఖరస్ర
 వ్యై రాలిఖంశీమివాంబరమ్ | పిబంతీమివచాకాశముచ్ఛ్రితై భవనోత్తమైః || ౨౩ || సంపూర్ణాంరాక్షసైః ఘోరై
 నాన్గైర్భోగవతీమివ | అచింత్యానుకృతప్రఖ్యాంసజేరాధ్యుషితాంపురీమ్ || ౨౪ || దంష్ట్రీభిరహుభిశ్శూరైశ్శూలపట్టసపా
 నిభిః | రక్షితాంరాక్షసైః ఘోరై గుహామాశీవిష్టై రివ || ౨౫ || తస్యాశ్చమహాతీంసృష్టింసాగరంచనిరీక్ష్యసః | రావణం
 చరిపుంఘోరించింతయామాసవానరః || ౨౬ || ఆగత్యాపీహహరయోభవిష్యంతినిరర్థకాః | నహియుద్ధదేనవాలంకాశ
 క్యాజేతుంసురై రపి || ౨౭ || ఇమాంతువిషమాంసుగాంలంకాం రావణసాలితామ్ | ప్రాప్త్యాపిసమహాబాహుఃకింకరిష్య
 తిరాఘవః || ౨౮ || అవకాశోనసాంతస్వస్య రాక్షసేష్వభిగమ్యతే | నదానన్యనభేదస్య నైవయుద్ధస్యదృశ్యతే || ౨౯ || చ
 తుణామేవహిగతిర్వానరాణాంసుహృత్త్వామ్ | వాలిపుత్రస్యనీలస్య మమరాజ్ఞశ్చదీమతః || ౩౦ || యావజ్జానామివైదే
 హీగయదిదేవతివానవా | తత్రైవచింతయిష్యామిదృష్ట్వాతాంజనకాన్తజామ్ || ౩౧ || తతస్సచింతయామాసముసమాతం
 కపికుంజరః | గిరిశృంగేస్థితస్తస్మిన్ రామస్యాభ్యుదయేరతః || ౩౨ || అనేనసూపేణమయానశక్యారక్షసాంపురీ | స్రవేష్టుం
 రాక్షసైః గుహప్రాక్రూరై ర్బలసమన్వితైః || ౩౩ || ఉక్తాజసోసుహృదీర్యాబలవంతశ్చ రాక్షసాః | వంశనీయామయాన
 ర్ద్వేజానకింపరిమాగతా || ౩౪ || లత్యైలత్యైణహపేణరాత్రౌలంకాపురీమయా | ప్రవేష్టుం ప్రాప్తకాలమేకృత్యం

౧౬

సుందరకాండే - ద్వితీయ స్కంధః.

సాధయితుంసుహత్ || ౩౫ || తాంపుగీంతాశ్చశీంద్యద్వ్యాదురాధహంసురైరపి | హనూమాంశ్చింతయామాసవినిశ్చస్య
ముహుముఃసఖః || ౩౬ || కేనోపాయేనపశ్యేయంమైథిలీంజనకాత్మజామ్ | అన్యస్తోరాక్షసేంద్రణరావణేనదురాత్మనా ||
౩౭ || నవినశ్యేద్యథాకార్యంరామస్యవిదితాత్మనః | ఏకామేశశ్చపశ్యేయంరహితేజనకాత్మజామ్ || ౩౮ || భూతాశ్చ
థావిసద్యంతేదేశకాలవిరోధితాః | విక్లబంధూతమాసాద్యతమస్సూర్యోదయేయథా || ౩౯ || అథానథాంతరేబుద్ధి
నిశ్చితాపినశోభతే | ఘాతయంతిహికార్యాణిసూతాఃపండితమానిసః || ౪౦ || నవినశ్యేత్కథంకార్యంవైక్లబ్యంనకథంభవే
త్ | లంఘనంచనముద్రస్యకథంనునవృథాభవేత్ || ౪౧ || మయిదృష్టైశురత్తోభిరామస్యవిదితాత్మనః | భవెస్వ్యథామి
దంకార్యంరావణానథామిచ్ఛతః || ౪౨ || సహిశక్యంక్వచిత్స్థాతుమవిజ్ఞాతేనరాక్షసైః | అపిరాక్షససూపేణిముతాన్యే
నకేనచిత్ || ౪౩ || వాయురవ్యత్రనజ్ఞాతశ్చరేదితిమతిమూఢా | నహ్యస్త్యవిదితంకించిద్రాక్షసానాంబలీయసామ్ || ౪౪ ||
ఇహైవయదితిస్థామిస్వేనసూపేణసంవృతః | వినాశముపయాస్యామిభతురథాశ్చహాస్యతే || ౪౫ || తదహంస్వేనసూ
పేణజన్యాంహ్రస్వతాంతః | లంకామభిపతిష్యామిరాఘవస్యాథాసిద్ధయే || ౪౬ || రావణస్యపురింరాత్రాప్రవిశ్య
సుమరాసదామ్ | విచిన్వభవనంసర్వంద్రక్ష్యామిజనకాత్మజామ్ || ౪౭ || ఇతిసంచిత్యహనుమాన్సూర్యస్యాస్త్రసుయంక
పిః | ఆచకాంతేతదావీరోవైదేహ్యీదశామోత్సుకః || ౪౮ || సూర్యేచాస్తంగతేరాత్రాదేహంసంక్షిప్యమారుతిః | పృష
దంశకమాత్రస్త్వవభూవాద్భుతదశానః || ౪౯ || స్రవోషకాలేహనుమాన్స్తూణముత్ఫుల్లత్యవీర్యవాన్ | ప్రవివేశపురిం
రమ్యాంసువిభక్తమహాపథామ్ || ౫౦ || ప్రాసాదమాలాలితాంస్తంభైఃకాంచనరాజతైః | శాతకుంభమయైర్జాలైగ్గం
ధర్వనగరోపమామ్ || ౫౧ || సప్తదామస్తదామైశ్చసప్తదశామహాపురీమ్ | తత్రైస్సాటికసంకీర్ణైఃకాతాన్సరవిభూషి

౧౮

సుందర కాండ - తృతీయ స్కంధః.

పాంసుభిః | చారుసంజవనోపేతైః ఖమి ప్రాత్పతితైశ్శుభైః || ౧౦ || క్రాంచబహిణసంఘుష్టైరాజహంసనిషేవితైః | తూ
 ర్యాభరణనిఘ్నాః సైస్సర్వతఃప్రతిహితామ్ || ౧౧ || వసోకసారానామిహాంసమీక్ష్యనగరింతతః | ఖమి ప్రాత్పతితాః
 లంకాంజహహహానుమాకపిః || ౧౨ || తాంసమీక్ష్యపురీంరమ్యాంరాక్షసాధిపతేశ్శుభామ్ | అనుత్తమామృద్ధిమలీంచిం
 తయామాసవీర్యవాన్ || ౧౩ || నేయమస్యేననగరీశక్యాధర్షయితుంబలాత్ | రక్షితారావణబలైరుద్యతాయుధధారిభిః ||
 ౧౪ || కుముదాంగదయోర్వాపిసుషేణస్యహహాకపిః | ప్రసిద్ధేయంభవేద్భూమిర్మైందద్వివిదయోరపి || ౧౫ || వివస్వతస్త
 నూజస్యహరేశ్చకుశపర్వణః | ఋక్షస్యకేతుమాలస్యమమచైవనగతిభవేత్ || ౧౬ || సమీక్ష్యతుమహాబాహూరాఘవ
 స్యపరాక్రమమ్ | లక్ష్మణస్యచవిక్రాంతమభవప్రీతిమాకపిః || ౧౭ || తాంరత్నవననోపేతాంకోస్తాగారావతంసకామ్
 యంత్రాగారస్తనీనృథాంప్రమదామివభూషితామ్ || ౧౮ || తాంసప్తతిమిరాందీప్తైభాస్వరైశ్చమహాగృహైః | నగరింరా
 త్నసేంద్రస్యదదశశంసహాకపిః || ౧౯ || అథసాసూరిశాదూలంప్రవిశంతంసహాబలమ్ | నగరీస్యేనరూపేణదదశశంసవనా
 త్తజమ్ || ౨౦ || సాతంహరివరంసృష్ట్యైలంకారావణపాలితా | స్వయమేవోత్థితాతత్రవికృతానదశశనా || ౨౧ || పురస్తాత్క
 పివర్యస్యవాయుసూనోరతిష్ఠత | ముంచమానామహానానమబ్రవీత్సవనాత్తజమ్ || ౨౨ || కస్త్యంకేనచకార్యేణశివాప్రాప్తోవ
 నాలయః | కథయస్వేహయత్తత్త్వంయానత్ప్రాణాధరిష్యసి || ౨౩ || సశక్యాఖిన్వియంలంకాప్రశేష్టుంవానరత్వయా | ర
 క్షితారావణబలైరభిగుప్తాసమంతతః || ౨౪ || అథతామబ్రవీద్దీరోహణూనూనక్రతఃస్థితామ్ | కథయిష్యామితేతత్త్వంయ
 న్నాంత్యంపరిపృచ్ఛసి || ౨౫ || కాత్వంవిరూపనయనా పురద్వా రేవతిష్ఠసి | కిమర్థంచాపిమాంసుధ్వానిభత్సయసిదారు
 ణా || ౨౬ || హనుమన్వచనంశ్రుత్వా లంకాసాకామరూపిణీః | ఉవాచవచనంశ్రుద్ధావరుషంపవనాత్తజమ్ || ౨౭ || అహం రాక్షస

రాజస్య రావణస్య మహాత్మనః | ఆజ్ఞాప్రతీతౌదుర్ధ్వమోరతౌమినగరీమహమ్ || ౨౮ || నశక్యామామవజ్ఞాయప్రవేష్టుంనగ
 రీత్వహుః | అద్యప్రాణైఃపరిత్యక్తఃస్వప్స్య సేనిహతోమయా || ౨౯ || అహంహినగరీలంకాస్వయమేవప్లవంగమ | సర్వతఃపరి
 రతౌమి హ్యేత తైకథితంమయా || ౩౦ || లంకాయావచనం శ్రుత్వాహనూమాన్తాగుతాత్తజః | యత్నవాన్ సహరి శ్రేష్ఠస్థి
 తశ్చైలభివాపరః || ౩౧ || సతాం స్త్రీరూపవికృతాందృష్ట్యావానరపుంగవః | ఆబభాషేథమేథావీనత్వవాన్లపగర్వభః || ౩౨ ||
 ద్రుత్యామినగరీలంకాంసాట్టప్రాకారతోరణామ్ | తదర్థమిహసంప్రాప్తః పరంకౌతూహలంహిమే || ౩౩ || వనాన్యపవ
 నానీహలంకాయాఃకాననానిచ | సర్వతోగృహముఖ్యాని వ్రష్టుమాగమనంహిమే || ౩౪ || తస్యతద్వచనం శ్రుత్వా లంకాసాకా
 మగూపిణీ | భూయఏవపునర్వాక్యంబభాషేపరుషాక్షరమ్ || ౩౫ || మామనిజిత్యచుబుధై రాక్షసేశ్వరపాలితా | నశక్యా
 హ్యద్యతేద్రష్టుంపురీయంవానరాధమ || ౩౬ || తతస్సకపిశాదూలస్తానువాచనిశాచరీమ్ | దృష్ట్వాపురీమిమాంభ ద్రేపున
 ర్యాస్యేయథాగతమ్ || ౩౭ || తతఃకృత్వామహానాదంసావైలంకాభయావహమ్ | తలేనవానరశ్రేష్ఠం తాడయా మాసవేగి
 తా || ౩౮ || తతస్సకపిశాదూలో లంకయా తాడితోభృశమ్ | ననాదసుమహానాదంవీర్యవాన్పవనాత్తజః || ౩౯ || తతస్సంవ
 తాయా మాసవామహస్తస్యసోంగుళీః | ముష్టినాభిజఘనైనాంహనూమాన్క్రోధమూర్ఛితః || ౪౦ || స్త్రీచేతిమన్యమానెన
 నాతిక్రోధస్త్వయంకృతః | సాతుతేనప్రహారేణవిహ్వలాంగీనిశాచరీ || ౪౧ || చపాతసహసాభూషావికృతాననదశకానా | త
 తస్తుహనుమాన్ప్రాజ్ఞస్తాందృష్ట్వావినిపాతితామ్ || ౪౨ || కృపాంచకారతేజస్తీమన్యమానః స్త్రీయంతుతామ్ | తతోవైభృశ
 సంవిగ్నాలంకాసాగద్గదాక్షుమ్ || ౪౩ || ఉవాచాగ్నితంవాక్యంహనూమంతంప్లవంగమమ్ | ప్రసీదసుమహాబాహుతా
 యస్సహరిసత్తమ || ౪౪ || సమయేసౌమ్యతిష్ఠంతినత్స్వవంతోమహాబలాః | అహంతునగరీలంకాస్వయమేవప్లవంగమ || ౪౫ || ని

७०

సంధరకాండ - చతుర్థాశ్వాసః.

జీతాహంత్యయావీరవిక్రమేణవహోబల ఇనంతుతథ్యం శృణువైబ్రువం త్యామహరీశ్వర॥ ౪౬॥ స్వయంభువాపురా
దత్తంచరదానంయథానుమ। యదాత్వాంవానరఃకశ్చిద్విక్రమాద్వశమానయేత్॥ ౪౭॥ తదాత్వయాహివిజ్ఞేయం రక్షసాం
భయమాగతమ్। సహిమేసామ్యసమయఃప్రాప్తోద్వతవదశనాత్॥ ౪౮॥ స్వయంభువిహితస్సత్యోనతస్యాస్త్రీవ్యతిక్రమః।
సీతానిమిత్తం రాజ్ఞస్తురావణస్యదురాత్మనః॥ ౪౯॥ రక్షసాంచైవసర్వేసాంవివాశస్సముపాగతః। తత్ప్రవిశ్యహరిశ్రేష్ఠపురీం
రావణపాలితాం॥ ౫౦॥ విభత్స్వసర్వకార్యాణియానియానీహవాంఛసి। ప్రవిశ్యశాపోపహతాం హరీశ్వరశ్శుభాంపురీంరా
క్షసముఖ్యపాలితామ్। యదృచ్ఛయాత్వంజనకాత్మజాంసతీంవిమాగంస్వత్రగతోయథానుభమ్॥ ౫౧॥ ఇతి శ్రీమతుస్సందర
కాండే- తృతీయస్కంధః॥

సనిజః త్యపురీం ప్రేష్టాం లంకాంతాం కామదూసిణీమ్ విక్ర మేణుహ హతెజాహనూమాకపిసత్తమః || ౧ || ఆద్వారే
 ణమహాబాహుః ప్రాకారమభిపుప్లువే | ప్రవిశ్య నగరీం లంకాంకపిరాజహితంకరః || ౨ || చక్రేథపాదం సవ్యంచ శత్రూణాం
 సతుముధాని | ప్రవిష్టస్సత్వ సంపన్నో నిశాయాంచూరుతాత్మజః || ౩ || సమహాపథమాస్థాయముక్తాపుష్పవిరాజితామ్ త
 తస్తుతాంపురీం లంకాం రమ్యానుభయయాకపిః || ౪ || హసితో ముష్టనిన దైస్తూర్య ఫోషపురస్సరైః | వజ్రాంకుశనికాశైశ్చ
 వజ్రజాలవిభూషితైః || ౫ || గృహసంఘైః పురీరమ్యాబభాసేన్యారివాంబుదైః | ప్రజజ్వలతదాలంకారక్షోగణ్య హైశ్చ
 భైః || ౬ || సితాభ్ర సదృశైశ్చిత్రైః పద్మస్వస్తికసుస్థితైః | వధమానగృహైశ్చాపినర్వతస్సువిభూషితా || ౭ || గృహము
 కైః పురీరమ్యాబభాసేన్యారివాంబుదైః | తాంచిత్ర మాల్యాభరణాంకపిరాజహితంకరః || ౮ || రాఘవాథం చరన్త్రీ
 మాదదశ చననందచ | భువనాన్యుజాన రుహ్యతా దశరథః కపిరాజః || ౯ || సవిధాన్యైరియాపాణిభవనానితత సతః | శుశ్రా

౨౧

సుందరకాండే - చతుర్థా స్కంధః.

వసుధురంగీతం త్రిసానస్వరభూషితమ్ || ౧౦ || స్త్రీణాం మదనమృధానాం దివిచాపురసామివ | శుశ్రావకాంఘీనినదం నూ
 పుగాణాం దివిస్స నమ్ || ౧౧ || సోపాననినదాం శైచనభవనే ముమహాత్మనామ్ | ఆస్ఫోటితనినాదాం శ్చ ట్పేలితాం శ్చ తత
 స్తతః || ౧౨ || శుశ్రావజవతాంత తమంత్రాణాం త్యక్త హేషువై | స్వాభ్యామనిరతాం శ్చైవ యాతుధానాదదశశః ||
 ౧౩ || రావణస్తవనం యుక్తాగజః తా రాక్షసానపి | రాజమౌగం సమావృత్య స్థితం రక్ష్య బలం మహత్ || ౧౪ || దదశశః మ
 ధ్యమేగుల్లే రావణానుచరా బహుభా | దీక్షితా జటిలౌ ముండా గోజినాం బరవాసనః || ౧౫ || దభశముష్టిప్రహరణా
 నగ్ని కుండా యుధాంస్తథా | కూటముద్గరపాణీం శ్చ దండా యుధధరానపి || ౧౬ || ఏకాక్షానేకకణాం శ్చ చలలంబవయో
 ధరా | కరాళౌ భుగ్న వక్త్రాం శ్చ పికటాన్వానునాంస్తథా || ౧౭ || ధన్వినః ఖడ్గిన శ్చైవ శతశ్శీ ముసలాయుధా | శ
 క్తిపృథ్వా యుధాం శ్చైవ పట్టసాశనిధారిణః || ౧౮ || టేవణీసాశహస్తాం శ్చ దదశశః సమహాకపిః | పరిఘాతమహస్తాం శ్చ
 పిచిత్రకవచోజ్జ్వలా || ౧౯ || నాతిస్థూలాన్నాతికృశాన్నాతిదీర్ఘాతిప్రాస్వకా | నాతిగౌరాన్నాతికృష్ణాన్నాతిమ
 బ్జాన్నావామనా || ౨౦ || విరూపా బహురూపాం శ్చ సురూపాం శ్చ సువచః || ధ్వజోత్పతాకిన శ్చైవ దవశశః వివిధా
 యుధా || ౨౧ || స్రగ్వణస్తవసులిప్తాం శ్చ వరాభరణభూషితా | నానావేషసమాయుక్తా యథాస్వైరగతా బహుభా ||
 ౨౨ || వీక్ష్యమాలధరాం శ్చైవ వజ్రణశ్చ మహాబలా | శతసాహస్రమవ్యగ్రమారతుం మధ్యమంకపిః || ౨౩ || రక్షోధిపతిని
 దిష్టం దదశశాంతం పురాగతః | సతదా శద్ధృహందృష్టా మహాహటకతోరణమ్ || ౨౪ || రాక్షసేంద్రస్య విఖ్యాతమద్రిమూ
 ధ్నిప్రతిష్ఠితమ్ | పుండరీకావతం సాభిః పరిఘాభిస్సమావృతమ్ || ౨౫ || ప్రాకారవృతమత్యథాందదశశః సమహాకపిః | త్రి
 విష్టపనిభం దివ్యం దివ్యనాదవిదాదితమ్ || ౨౬ || వాజిహేషితసంఘుష్టం నాదితం భూషణైస్తథా | రథైర్యావై విమానైశ్చ

౧౧

సందర కాండే - చంచ మ స్స గణః.

తథాభూతైహామై శ్శుభైః || ౨౭ || వారణై స్సచతుర్థాంతై శ్శ్వేతాభ్ర నిచయోపమైః | భూషితంరుచిరద్వారంమృతైశ్చ
మృగపక్షిభిః || ౨౮ || రక్షితంసుమహావీరై ర్యోర్యాతుధానై స్సహస్రశః | రాక్షసాధిపతేగుప్తమావివేకగృహంకపిః || ౨౯ ||
సహేమజాంబూనదచక్ర వాళంమహాహాముక్తామశిఖాపితాంతమ్ | పరాధ్యుకాలాగరుచందనాక్తంసరావణాంతఃపు
రమావివేశ || ౩౦ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే చతుర్థాస్తకః ||

తతస్సమధ్యంగతమంశుమంతంజ్యోత్స్నా వితానంమహదుద్వమంతమ్ | దదశశధీమాదివిభానుమంతంగోష్ఠేవృ
షంమృతమివభ్రమంతమ్ || ౧ || లోకస్యపాపానివినాశయంతంమహూదధించాపినమేధయంతమ్ | భూతానిసర్వాణివి
రాజయంతందదశశీతాంశుమథాభియాంతమ్ || ౨ || యాభాతిలక్ష్మీభువిమందరస్థాతథాప్రదోష్మేషుచసాగరస్థా | త
థైవతోయేషుచపుష్కరస్థారరాజసాచారునిశాకరస్థా || ౩ || హంసోయథారాజతపంజరస్సస్రింహూయథామందరకంద
స్థః | వీరోయథాగర్వితకుంజరస్థశ్చంద్రోసిబభ్రాజతథాంబరస్థః || ౪ || స్థితఃకకుద్దానివతీక్ష్ణశృంగోమహాచలశ్శ్వేతశ్చిహో
చ్చశృంగః | హస్తీవజాంబూనదబద్ధశృంగోరగాజచంద్రఃపరిపూర్ణశృంగః || ౫ || వినష్టశీతాంబుతుషారపంకోమహాగ్రహ
గ్రాహవిన్ద్యపంకః | ప్రకాశలక్ష్మ్యశ్రయనిర్మలాంకోరరాజచంద్రోభగవాన్శశంకః || ౬ || శిలాతలంస్రాప్యయథా
మృగేంద్రోమహారణంప్రాప్యయథాగజేంద్రః | రాజ్యంసమాసాద్యయథానగేంద్రస్తథాప్రకాశోవిరరాజచంద్రః || ౭ ||
ప్రకాశచంద్రోదయనష్టదోషఃప్రవృత్తరక్షసేశితాశదోషః | రామాభిరామేరితచిత్తదోషస్సర్వగప్రకాశోభగవాన్ప్ర
హ్లాదోషః || ౮ || తంత్రీస్సనాఃకణసుఖాప్రవృత్తాఃస్వపంతినార్యఃపతిభిన్నవృత్తాః | నక్తంచరాశ్చపితథాప్రవృత్తావిహతు
మత్సద్భుత్తర్కదవృత్తాః || ౯ || సుతస్సమస్తానిసమాకులానిరథాశ్చభద్రాస్తనస్సంకులాని | వీరశ్రీయాచాపినమాకులాని

దదశశతాబ్దమునకపిఠులూని॥౧౦॥పరస్పరంచాధికమాక్షిపంతి భుజాంశ్చపీనానధినిక్షిపంతి । మత్తప్రలాపానధికంక్షిపంతిమ
 త్తానిచాన్యోన్యమధిక్షిపంతి॥౧౧॥రత్నాంసివత్నాంసిచవిక్షిపంతిగాత్రాణి కాంతాసుచవిక్షిపంతి । రూపాణిచిత్రాణిచవిక్షిపంతి
 తిదృఢానిచాపానిచవిక్షిపంతి॥౧౨॥దదశశతాంశ్చసమాలపంత్యస్తథాపరాస్తత్రపునఃస్వపంత్యః॥సురూపవక్త్రశ్చతథా
 హసంత్యః॥క్రుద్ధాఃపరాశ్చపివినిశ్చసంత్యః॥౧౩॥మహాగజైశ్చపితథానదద్భిన్నపూజితైశ్చపితథాస్తువద్భిః॥రరాజవీరైశ్చ
 వినిశ్చసద్భిః॥హ్రోభుజంగైరివనిశ్చసద్భిః॥౧౪॥రబుద్ధిప్రధానాఃరుచిరాభిధానాః సంశ్రద్ధధానాఃజగతఃప్రధానాః । నా
 నావిధానాఃరుచిరాభిధానాఃదదశశతస్యాంపురియాతుధానాః॥ ౧౫॥ ననందదృష్టానచతా సురూపా నానావిధా
 నాత్మగుణానురూపాః । విద్యోతమానాః సతదానురూపాఃదదశశతాంశ్చిచ్చపునర్విరూపాః॥ ౧౬॥ తతోవరాహో
 స్సువిశుద్ధభావాస్తైషాంస్త్రియస్తత్రమహానుభావాః । ప్రియేషుపానేషుచసక్తభావాదదశశతారాత్తవసుప్రభావాః॥
 ౧౭॥ శ్రియాజ్వలంతీస్త్రపయోపగూఢానిశీఢకాలేరమణోపగూఢాః । దదశశతాశ్చిత్తమదోపగూఢాయథావిహంగాః
 కుసుమోపగూఢాః॥ ౧౮॥ అన్యఃపునహామ్యతలోపభిష్టాస్తత్రప్రియాంకేషుసుఖోపవిష్టాః । భతుఃస్త్రియాధమంప
 రానివిష్టాదదశశతాబ్దముననాభివిష్టాః॥ ౧౯॥ అప్రాప్యతాకాంచనరాజివణాఃకాశ్చిత్త్రాధ్యాస్తపనీయవ
 ణాః । పురశ్చకాశ్చిచ్ఛశలత్కువణాః కాంతస్త్రహీణానుచిరాంగవణాః॥ ౨౦॥ తతఃప్రియాప్రాప్యమనోభిరా
 మాసుప్రీతియుక్తాఃప్రసమీక్ష్యరామాః । గృహేషుహృష్టాఃపరమాభిరామాహరిప్రవీరస్సదశశరామాః॥ ౨౧॥ చంద్ర
 వ్రకాశాశ్చహేమక్రమాలావక్రాక్షిపత్తైశ్చనునేత్రమాలాః । విభూషణానాంచదదశశమాలాశ్శతప్రదానామివచా
 రుమాలాః॥ ౨౨॥ నత్స్వేవనీతాంపరమాభిజాతాంపద్ధిస్తెరాజకులేప్రజాతామ్ । లతాంప్రఫుల్లామివసానుజాతాందద

౨౪

సుందర కాండే - షష్ఠ స్కంధః

శతస్వీంసునసాభిజాతామ్ || ౨౩ || సనాతనేవత్కానిసన్నివిష్టాంరామేక్షణాంతామదనాభివిష్టామ్ ! భర్తామనశ్రీ
 మదనుప్రవిష్టాంస్త్రీభ్యోవరాభ్యశ్చసదావిశిష్టామ్ || ౨౪ || ఉష్టాదితాంసానుసృతాప్రకంఠీంపురావరాహేవాత్తమ
 నిష్ఠకంఠీమ్ | సుజాతపత్నీమభిరక్తకంఠీంవనేప్రణృత్రామివనీలకంఠీమ్ || ౨౫ || అవ్యక్తరేఖామివచంద్రరేఖాంసాంసుప్ర
 దిగ్ధామివహేనురేఖామ్ | క్షుతప్రకూఢామివబాణరేఖాంవాయుప్రభిన్నామివమేఘరేఖామ్ || ౨౬ || సీతామపశ్యంత్యనుజ్ఞే
 శ్వరస్య రామస్యవత్సీంవదతాంవరస్య | బహువదుఃఖాభిహతశ్చిరస్య ప్లవంగమోనుంస ఇవాచిరస్య || ౨౭ || ఇతి శ్రీమ
 త్సుందర కాండే పంచమ స్కంధః .

సనికావంవిరూనేషువిషణ్ణః కామయాపకృత్ | విచచారపునలంకాంలాఘవేనసమన్వితః || ౧ || ఆససాదాథలక్ష్మీ
 వార్తాక్షసేంద్రనివేశనమ్ | ప్రాకారేణాకావణేనభాస్వరేణాభినంవృతమ్ || ౨ || రక్షితంరాక్షసైఃఖానైస్సింహై
 రివమహద్వనమ్ | సమీక్షమాణోభవనంచకాశేపమంజరః || ౩ || రూప్యకౌవహితైశ్చిత్రైస్తోగణైఃపామభూషితైః
 చిత్రాభిశ్చైవకల్యాభిర్వాదైశ్చరుచిరైర్వృతమ్ || ౪ || గజాస్థితైర్మహామాత్రైశ్చరైశ్చవిగతశ్రమైః | ఉపస్థిత
 మసంహరైశ్చహయైస్సప్తందనయూయిభిః || ౫ || సింహవాన్యస్థుతనుశానైదాంతకాందనరాజతైః | ఘోషవద్భివీ
 చిత్రైశ్చసదావిచితఃకరైః || ౬ || బహురత్నసమాకీర్ణంపరాధ్యాసనభాజనమ్ | మహారథసమావాసంమహారథమ
 హాసనమ్ || ౭ || దృశ్యైశ్చసరమోదారైస్తైస్తైశ్చమృగపక్షిభిః | వివిధైర్బహుసాహస్రైః పరిపూర్ణంసమంతతః || ౮ ||
 వినీతైరంతపాలైశ్చరక్షీభిశ్చసురక్షితమ్ | ముఖ్యాభిశ్చవరస్త్రీభిః పరిపూర్ణంసమంతతః || ౯ || ముదితప్రసూదారత్నం
 రాక్షసేంద్రనివేశనమ్ | వరాభరణసంహృదైస్తమస్తస్యననిష్ఠనమ్ || ౧౦ || తద్రాజసంపన్నంముఖైశ్చవరచ

నైః మహాజనైస్సమాకీర్ణంసింహైరివమహద్వనమ్ ॥ ౧౧ ॥ భేరిమృదంగాభిరుతంశంఖఘోషనినాదితమ్ । నిత్యాచీతం శ
 ర్వహుళంపూజితంరాక్షసైస్సదా ॥ ౧౨ ॥ సముద్రమివగంభీరంసముద్రమివనిస్వనమ్ । మహాత్మనోమహద్వైశ్చ మహారత్న
 పరిష్ఫునమ్ ॥ ౧౩ ॥ మహారత్న సమాకీర్ణంసదదశకమహాకపిః । విరాజమానంవపుషాగజాశ్వరథసంకులమ్ ॥ ౧౪ ॥ లంకాభ
 రణమిత్యేవ సోమన్యతమహాకపిః । చచాగహనుమాంస్తత్రరావణస్యసమీపతః ॥ ౧౫ ॥ ససంక్షిప్యైత్తనఃకాయంప్రవిశ్యాను
 పలక్షితః । చింతయామాసనునసాముహూతాంధ్యానమాస్థితః ॥ ౧౬ ॥ కపిప్రవీరోహనుమానాఘవప్రియకామ్యయా । కే
 దృశీబంధనేబద్ధాముక్తావాస్వైరచారిణీ ॥ ౧౭ ॥ కాశ్చరక్షంతిరాక్షస్యఃకథంరూపాచమైథిలీ । నన్యప్తపూర్వాచనయానైదే
 హీజనకాత్మజా ॥ ౧౮ ॥ కంగితైశ్చానుమానైశ్చనుయాజ్ఞేయాభవిష్యతి । ఎతాంబుద్ధింతదాకృత్వాహనూమాన్తాగుతాత్మ
 జః ॥ ౧౯ ॥ అన్వియేషతదానీతాంరాఘప్రియకామ్యయా । సనికామంవిమానేషునిపతకపాదపేషుచ ॥ ౨౦ ॥ చివచారకపి
 లంకాంలఘుప్రక్రమవిక్రమః । శృహంసృహంరాక్షసానామద్యానానిచవానర ॥ ౨౧ ॥ వీక్షమాణోహ్యసంత్రస్తఃప్రా
 సాచాంశ్చచచారసః । అవప్లుత్యమహావేగఃప్రహస్తస్యనివేశనమ్ ॥ ౨౨ ॥ తతోన్యత్పుప్లువేవేశ్వమహాపార్శ్వస్యవీర్యవాన్ ।
 అథమేఘప్రతీకాశంకుంభకణ్ణానివేశనమ్ ॥ ౨౩ ॥ విభీషణస్యచతథాపుప్లువేసమహాకపిః । మహేనాదరస్యచతథావిరూపా
 త్కుస్యచైవహి ॥ ౨౪ ॥ విద్యుజ్జిహ్వస్యభవనంవిద్యున్తాలేస్తథైవచ । వజ్రదంష్ట్రస్యచతథాపుప్లువేసమహాకపిః ॥ ౨౫ ॥ ధూ
 మ్రాక్షుస్యాపిసంపాతేభవనంమారుతాత్మజః । విద్యున్ద్రావస్యభీమస్యఘనస్యః ఘనస్యచ ॥ ౨౬ ॥ శుకస్యచమహాతేజా
 సస్సిరణస్యచధీమతః । తథాచేంద్రజతోవేశ్వజగామహరియాదపః ॥ ౨౭ ॥ రశ్మికేతోశ్చభవనంసూర్యశత్రోస్తథైవచ । జం
 బుమాలేఘుమాలేశ్చజగామహరియాదపః ॥ ౨౮ ॥ శుకనాభస్యవజ్రస్యశరస్యవికటస్యచ । హ్రస్వకణస్యదంష్ట్రస్యరో

౩౬

సుందర కాండే - షష్ఠ స్కంధః.

మశస్యచరతునః || ౨౯ || యుద్ధోన్మత్తస్యమత్తస్యధ్వజగ్రీవస్యరతునః | విమృజ్జిహ్వేంద్రజిహ్వేనాంతథాహస్తిముఖస్యచ ||
 ౩౦ || కరాశస్యపిశాచస్యశోణితాక్షస్యచైవహి | క్రమమాణః క్రమేణైవహనూమాన్తారుతాత్మజః || ౩౧ || తేషుతేషామ
 హాహేషుభవనేసుమహాయశః | తేషామృద్ధిమతామృద్ధిం దదశశసమహాకపిః || ౩౨ || సర్వేషాంసమతిక్రమ్య భవనానిస
 మంతతః | ఆససాదాథలక్ష్మీవాణరాక్షసేంద్రనివేశనమ్ || ౩౩ || రావణశ్యోపశయిన్యో దదశశహరిసత్తమః | విచరణ
 హరిశాదూలోరాక్షసీవికృతేక్షణాః || ౩౪ || శూలముద్గరహస్తాశ్చశక్తితోమరధారిణీః | దదశశవివిధాగుహ్లాంస్తత్ర
 రతుఃపతేగృహే || ౩౫ || రాక్షసాంశ్చమహాకాయానానాప్రహరణోద్యతాః | రక్తాశ్వేతాసితాంశ్చైవ హరిం
 శ్చైవమహాజవా || ౩౬ || కులీనానూపసంపన్నాగజాః పరగజారుజాః | నీష్ఠితాగజశిత్రాయామైరావతసమా
 యుధి || ౩౭ || నిహంతవ్యాపరసైన్యానాంగృహేతస్త్రిదదశశసః | తురతశ్చయథామేఘాప్రపదశ్చమహాగిరీ || ౩౮ ||
 మేఘస్తనితనిఘోషాదుధాషాసమరేపరైః | సహస్రంవాజినాంతత్రజాంబూనదపరిష్కృతమ్ || ౩౯ || హేమజా
 లపరిచ్ఛన్నాస్తరుణాదిత్యసన్నిభాః | దదశశరాక్షసేంద్రస్యరావణస్యనివేశనే || ౪౦ || శివీకావీవిధాకారాస్సకపిమా
 రుతాత్మజః | లతాగృహాణిచిత్రాణిచిత్రశాలాగృహాణిచ || ౪౧ || క్రీడాగృహాణిచాన్యానిదారుపర్వతకానపి | కామస్యచగృ
 హంరమ్యందివాగృహకమేవచ || ౪౨ || దదశశరాక్షసేంద్రస్యరావణస్యనివేశనే | ససుందరగిప్రఖ్యం మయూరస్థానసం
 కులమ్ || ౪౩ || ధ్వజయష్టిభిరాకీర్ణందదశశభవనోత్తమమ్ | అనేకరత్నసంకీర్ణానిధిజాలంసమంతతః || ౪౪ || ధీరనిష్ఠిత
 కమాంతంగృహంభూతపతేరివ | ప్రభయాచైవరత్నానాం తేజసారావణస్యచ || ౪౫ || విరరాజాథతద్వేత్తరశ్మిమానివర
 జ్జిభిః | జాంబూనదమయాస్సేవశయనాన్యాసనానిచ || ౪౬ || భాజనానిచముఖ్యానిదదశశహరియూధపః | మధ్వాసవకృత

క్లందమణిభాజనసంకులమ్ || ౪౭ || మనోరమమసంబాధంకుబేరభవనంయథా | చందనాగరుధూపైశ్చదీప్యధూపైస్సృగూ
పితమ్ || ౪౮ || మాల్యదామభిరాకీణంపుష్పభక్తివిరాజితమ్ | దివ్యగంధావసక్తాభిదీపికాభిర్ద్వీపితమ్ || ౪౯ || లోకపాలా
న్పరిత్యజ్యతచ్ఛ్రియేవసమావృతమ్ | నూపురాణాంచఘోషేణకాంచీనాంనినదేనచ || ౫౦ || వృనంగవాన్యఘోషైశ్చఘో
షవద్భిర్విదాదితమ్ | స్రాసాదశతసంఘాతం స్త్రీరత్నశతసంకులమ్ || ౫౧ || సున్యూథకత్యంహనుమా ప్రవివేశ మహా
గృహమ్ || ఇతి శ్రీసుత్సుందరకాండే షష్ఠస్కంధః ||

సవేశ్మజాలంబలవాదదశవ్యాసక్తవైడూర్యసువణజాలమ్ | యథామహాప్రావృషమేఘజాలంబిమృచ్ఛినద్ధం
సవిహంగజాలమ్ || ౧ || నివేశనానాంబివిధాశ్చశాలాః ప్రధానశంఖాయుధచాపశాలాః | మనోహరాశ్చాసిపునర్విశాలాద
దశవేన్ద్రానిషుదం ప్రశాలాః || ౨ || గృహణీనానావసురాజితానిదేవానురైశ్చాపిసుపూజితాని | సరైశ్చవోష్టైఃపరివ
జితానికపిదదశస్వబలాజితాని || ౩ || తానిప్రయత్నాభినమాహితానిమయేనసాత్మాదివనిమితాని | మహీతలెస
ర్వగుణోత్తరాణి దనశలంకాధిపతేగృహణీ || ౪ || తతోదదశోఽఞ్చితమేఘగూఢంమనోహరంకాంచనచారురూపమ్ |
రత్నోధిసస్యాత్త్వబలానుగూఢంగృహూత్తమంహ్యప్రతిరూపరూపమ్ || ౫ || మహీతలేస్వగమివ ప్రకీణంశ్రియాజ్వలం
తంబహురత్నకీణమ్ | నానాతరూణాంకుసుమావకీణంగారేరివార్గంరజసావకీణమ్ || ౬ || నారిప్రవేక్షైరివదీప్యమానం
తటిద్ధిరంభోదవదవ్యమానమ్ | హంసప్రవేక్షైరివవాహ్యమానంశ్రియాయుతంభేనుకృతాంబిమానమ్ || ౭ || యథాన
గార్గంబహుధాతుచిత్రంయథానభశ్చగహచంద్రచిత్రమ్ | దదశాయుక్తీకృతమేఘచిత్రంవిమానరత్నంబహుత్వచీ
త్రమ్ || ౮ || మహీకృతాపర్వతరాజిపూర్ణాశైలాఃకృతావృక్షవితానపూర్ణాః | వృక్షైఃకృతాఃపుష్పవితానపూర్ణాః

౧౦

సుందరకాండే - అష్టమస్తకం:

పుష్పంకృతం కేసరవత్ర పూణమ్ || ౯ || కృతానివేచ్ఛానిచపాండరాణితథాపపుష్పాఅపిపుష్కరిణ్యః | పునశ్చనత్కానిసకే
సరాణిధన్యానివిశ్రాంతితథానాని || ౧౦ || పుష్పాహ్వయంనానువిరాజమానంరత్నప్రభాభిశ్చవినధమానమ్ | వేక్షో
త్తనానానపిచోచ్ఛమానంమహాకన్తిస్తత్రమహావిమానమ్ || ౧౧ || కృతాశ్చవైఘోర్యమయావిహంగారూప్యప్రవాళైశ్చ
తథావిహంగాః | చిశ్రాశ్చనానావసుభిభుజంగాజాత్యానురూపాస్తురగాశ్శుభాంగాః || ౧౨ || ప్రవాళజాంబూనదపు
ష్పవృక్షౌస్సలీలనూవశితజిహ్వాపాతాః | కామస్యసాక్షాదీవభాంతివృక్షౌఃకృతావిహంగాస్సుఖాస్సుపతాః || ౧౩ || ని
యుజ్యమానాస్తుగజాస్సుహస్తాస్సకేసరాశ్చోత్పలపత్రహస్తాః | బహువదేవీచకృతానుహస్తాలక్ష్మీస్తథాపద్మనిపద్మహస్తా ||
౧౪ || ఇహీవతద్గృహానుభిగమ్యశోభనంసవిన్దయోరగమివచానుశోభనమ్ | పునశ్చతత్పరమనుగంధినుందరంహిమాత్యయేన
గమివచారుకందరమ్ || ౧౫ || తతస్సతాంకపిరభివత్యసూజితాంచరణపురీందశముఖబాహుపాలితామ్ | అదృశ్యతాంజనక
సుతాంసుపూజితాంసుమఃఖితఃపతిగుణవేగనిజితామ్ || ౧౬ || తతస్తదాబసలువిధభావితాత్మనఃకృతాత్మనోజనకసుతాంసు
వత్సనః | అపశ్యతోభవతీసుమఃఖితంమనస్సువతుషఃప్రవిచరతోమహాత్మనః || ౧౭ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - స్తవ
మస్తకం:

సతస్యమధ్యేభవనస్యసంస్థితంమహద్విమానంమణివజ్రచిత్రితమ్ | ప్రతప్తజాంబూనదజాలకృత్రిమందనశరవీరఃప
వనాత్తజకపిః || ౧ || తదప్రమేయాప్రతికారకృత్రిమకృతంస్వయంసాధ్వితివిశ్వకర్తృణా | దివంగతంవాయుపథేప్రతిష్ఠి
తంవృరాజతాదిత్యపథస్యలక్ష్మవత్ || ౨ || సతత్రకించిన్నకృతంప్రయత్నతోనతత్రకించిన్నమహాహారత్నవత్ | నతే
వికేషానియతాస్సురేషువైసతత్రకించిన్నమహావిశేషవత్ || ౩ || తపస్సమాధానపరాత్తమాజితంమనస్సమాధానవిచా

రచారిణమ్ । అనేకసంస్థానవిశేషనిర్మితంతతస్తతస్తుల్యవిశేషనశనమ్ ॥ ౪ ॥ సునస్సమాధాయతుశీఘ్ర గామినంతురావ
 రంమారుతతుల్యగామినమ్ । మహాత్మనాంపుణ్యకృతాంనుహాధివాంయశస్వినానుగ్ర్యముదామివాలయమ్ ॥ ౫ ॥ విశేష
 మాలంబ్యవిశేషసంస్థితంవిచిత్రకూటంబహురత్నమండితమ్ । మనోభిరానుంశరదింనునిర్మలంవిచిత్రకూటంశిఖరంగిరేర్య
 థా ॥ ౬ ॥ వహంతయుకుండలశోభితాననానుహాశనావ్యోనుచరానిశాచరాః । విప్రుత్తపిఢస్సప్తిశాలలోచనామహాజనా
 భూతగణాస్సహస్రశః ॥ ౭ ॥ వసంతపుష్పేత్కరచాగుదశనంవసంతమాసాదపికాంతదశనమ్ । సపుష్పకంతత్రవిమానము
 త్రమందదశతద్వానరవీరసత్తమః ॥ ౮ ॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - అష్టమ స్కంధః. ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖
 తస్యాలయవరిస్తస్యమధ్యేవిపులమాయతమ్ । దదశభవనశ్రేష్ఠంహనూమాన్తాగుతాత్మజః ॥ ౧ ॥ అథయోజనవి
 స్తీర్ణమాయతయోజనంహితత్ । భవనంరాక్షసేంద్రస్యబహుప్రాసాదసంకులమ్ ॥ ౨ ॥ మార్గమాణస్తవైదేహింసీ
 తామాయతలోచనామ్ । సర్వతఃపరిచక్రానుహనూమానరిసూదనః ॥ ౩ ॥ ఉత్తమంరాక్షసావాసంహనూమానవలోకయన్
 ఆససాదాథలక్ష్మీవాణరాక్షసేంద్రనివేశనమ్ ॥ ౪ ॥ చతుర్విషాణైర్ద్విరదైస్త్రివిషాణైస్తథైవచ । పరిక్షిప్తమసంబాధం
 రక్ష్యమాణముదాయుధైః ॥ ౫ ॥ రాక్షసీభిశ్చపన్నీభీరావణ్యనివేశనమ్ । ఆహృతాభిశ్చవిక్రన్యరాజకన్యాభిరావృతమ్ ॥
 ౬ ॥ తన్నక్రమకరాణాంతిమింగిలగుహకులమ్ । వాయువేగసమాధూతంచన్నగైరివసాగరమ్ ॥ ౭ ॥ యాహివైశ్రవణే
 లక్ష్మీర్యాచంద్రేహరివాహనే । సారావణ్యహేసర్వానిత్యమేవాసపాయినీ ॥ ౮ ॥ యాచరాజ్ఞానుబేరస్యనుస్యవరుణ
 స్యచ । తాదృశీతద్విశిష్టావాఙ్ముద్ధిరక్షోగృహేషిహ ॥ ౯ ॥ తస్యహర్షస్యమద్యస్థంవేత్తచాన్యత్సన్నిర్మితమ్ । బహునిర్యూ
 హసంకీర్ణందదశపనాత్మజః ॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మనోథేకృతందివ్యందివియద్విశ్వకర్తృణావిమానంపుష్పకంనామసర్వరత్న

30

సుందర కాండే - నవమ స్కంధః.

విభూషితమ్ || ౧౧ || వరేణతపసాలేభేనుత్కుభేరఃపితామహాత్ | మభేరమోజసాజిత్యాలేభేత ద్రాక్ష సేవ్యరః || ౧౨ || ఈ
 హాన్యుగసమాయుక్తైఃకాతకస్పరవిభూషితైః | సుకృతై రాజతస్తంభైఃప్రదీప్తమివచశ్రియా || ౧౩ || మేరుమందరసంకాశై
 రుల్లిఖద్భిరివాంబరమ్ | కూటాగారైశ్శుభాకారైస్సర్వతస్సమలంకృతమ్ || ౧౪ || జ్వలనాకాప్రతీకాశంసుకృతంవిశ్వకర్మా
 శా | హేమసోపానసంయుక్తంచారుప్రవరవేషికమ్ || ౧౫ || జాలవాలాయనైర్వ్యక్తంకాంచనైఃస్ఫాటికైరపి | ఇంద్రనీల
 మహానీలమణిప్రవరవేషికమ్ || ౧౬ || విక్రమేణవివిక్తైఃకనుణిభిశ్చనుహాభనైః | నిస్తులాభిశ్చముక్తాభిస్తలేనాభివిరాజిత
 యః || ౧౭ || సంకనేనచరక్తేనతపనీయనిభేరచ | సుపుణ్యగంధినాయుక్తమాదిత్యతరుణోపమమ్ || ౧౮ || విమానంపుష్పకం
 దివ్యమానురోహణహాకపిః | తత్రస్థస్సతదాగంధంపానభక్ష్యాన్నసంభవమ్ || ౧౯ || దివ్యంసంమూర్ఖితంజిహ్మకాగూ
 చవంతమివానిలమ్ | సగంధస్తంమహాసంస్వంబంధుబాంధుమివోత్తమమ్ || ౨౦ || ఇతపహీత్యువాచేవతత్రయత్రసరావణః |
 తత్రస్థాంప్రస్థితశ్శాలాందనశామహతీంశుభామ్ || ౨౧ || రావణస్యనునఃకాంతంకాంతామివవరస్త్రియమ్ | మణిసో
 పానవికృతాంహేమజాలవిభూషితామ్ || ౨౨ || స్ఫాటికైరావృతతలాందంతాంతరితరూపికామ్ | ముక్తాభిశ్చప్రవాళై
 శ్చరూప్యచారూకరైరపి || ౨౩ || విభూషితాంమణిస్తంభైస్సుబహుస్తంభభూషితామ్ | సమైర్ముజుభిరత్యుచ్చైస్సమం
 తాత్సువిభూషితైః || ౨౪ || స్తంభైఃపక్షైరివాత్యుచ్చైర్చిదీవంసంప్రస్థితామివ | మహాత్యాకుశయాస్తీకాంపృథివీలక్షణాం
 కయా || ౨౫ || పృథివీమివవిస్తీకాంసర్వాష్ట్రగృహమాలినీమ్ | నాదితాంమత్తవిహగైదివ్యగంధాధివాసితామ్ || ౨౬ || సరాధ్యాకా
 స్తరణోపేతాంరక్షోధిపనిషేవితామ్ | ధూమ్రానుగరుధూపేనవిమలాంహంసపాండవగామ్ || ౨౭ || విత్రాంపుష్పేపహారేణకల్పా
 షీమివసుప్రభామ్ | మనస్సంహృతజననీంవరస్సాస్థిప్రసాదినీమ్ || ౨౮ || తాంశోకనాశనీందివ్యాంశ్చైవస్సంజననీమివ | ఇంద్రియాశీం

వ్రీయా ధైన్యపంచపంచభిరుత్తమేః తవ యామాసమాతేవత దా రావణపాలితా స్వగోయం జెవలోకోయం గాంధర్వీ
 యంపురీభవేత్ || 30 || సిద్ధివేయంపురాహిస్యా దిత్యమన్యతమారుతిః | ప్రధ్యాయత ఇవాపశ్య త్ప్రదీప్తాంస్తత్త్రకాంచనా ||
 31 || ధూతానివమహాధూతైః దేవసేనపరాజితాః | దీపానాంచప్రకాశేనతపసారావణస్యచ || 32 || అచిభిభూ
 షణానాంచప్రదీప్తైత్యభ్యమన్యత | తతోపశ్యత్తుథాసీనంనానావణాంబరస్రజమ్ || 33 || సహస్రంవరనారీణాంనానా
 వేషవిభూషితమ్ | పరివృత్తైర్ధరాత్రైతుపాననిద్రావశంతమ్ || 34 || క్రీడిత్వోపరతంత్రాసుష్వాసబలవత్తదా |
 తత్ప్రస్తుప్తంవిరురుచేనిశ్శబ్దాంతరభూషణమ్ || 35 || నిశ్శబ్దహంసభ్రమరంయథాపద్మవనంమహత్ | తాసాంసంవృత
 దంతానిమాలీతాతూణి మారుతిః || 36 || అపశ్యత్పద్మగంధీనివదనానిసుయోషితామ్ | ప్రబుద్ధానిచపద్మానితాసాంభూ
 త్వాక్షపాక్షయే || 37 || పునస్సంవృతపత్రాణిరాత్రావివబభుస్తదా | ఇమానిముఖపద్మానినియతంమత్తపట్నగాః ||
 38 || అంబుజానీవపుల్లానిప్రాధ్యాయంతేపునఃపునః | ఇతిచామన్యతశ్రీమానుషపత్యవహకపిః || 39 || మేనేహిగుణత
 స్త్రానిసమానిసలిలోద్భవైః | సాతస్యశుశుభేశాలాతాభిః స్త్రీభిర్విరాజితా || 40 || శారదీవప్రసన్నాద్యోస్తారాభిరివశోభి
 తా | సచతాభిఃపరివృతశ్శుశుభేశరాక్షసాధిపః || 41 || యథాహవ్యుడుపశ్చిమాంస్తారాభిరివసంవృతః | యాశ్చ్యవంతేంబరా
 త్తారాపుణ్యశేషసమావృతాః || 42 || ఇమాస్తాస్సంగతాఃకృత్వా ఇతిమేనేహరిస్తదా | తారాణామివసువ్యక్తంమహా
 తీనాంశుభాచిషామ్ || 43 || ప్రభావణప్రసాదాశ్చచిరజస్త్రయోషితః | వ్యావృత్తగురువీనస్రక్ప్రకీణవరభూ
 షణాః || 44 || సాసవ్యాయామకాలేషునిద్రాపహృతచేతసః | వ్యావృత్తతలకాఃకాశ్చిత్రాశ్చిదుద్భ్రాంతమాపురాః ||
 45 || పాశ్చ్యేగళితహారాశ్చకాశ్చిత్పరమయోషితః | ముక్తాహారావృతాశ్చిత్సాఃకాశ్చిద్విస్త్రస్తవాససః || 46 || వ్యా

౩౨

సుందర కాండే - నవమ స్కంధః .

విధరశనాదామాకిశోర్యభవవాహితాః । సకుండలధ గాశ్చాన్యవిభిన్నమృదితస్రజః ॥ ౪౭ ॥ గజేంద్రమృదితాః పుల్లా అ
తాభవమహావనై । చంద్రాంశుకిరణాభాశ్చ హారాకాసాంచిదుత్కటాః ॥ ౪౮ ॥ హంసాభవబభుస్సుప్తాః స్తనమధ్యేషు
యోషితామ్ । అపరాసాంచవైడూర్యాః కాదంబాభవపక్షిణః ॥ ౪౯ ॥ హేమసూత్రాణిచాన్యాసాంచ క్రవాకాభివాభ
వన్ । హంసకారండవాకీర్ణాశ్చక్ర వా కౌపశోభితాః ॥ ౫౦ ॥ ఆపగాభవతారేజుజ్జ్వలన్తైఃపుల్లినైరివ । కింకిణీజాలసంకా
శస్తాహేమ విపులాంబుజాః ॥ ౫౧ ॥ భావగ్రాహయశస్తీరాస్సుప్తానద్యభివాభుః । మృదుష్వంగేషుకాసాంచిత్తుచా
గ్రేషుచసంస్థితాః ॥ ౫౨ ॥ బభూవుభూషణానీవశుభాభూషణరాజయః । అంశుకాంతాశ్చకాసాంచిన్తుభిమారుతకంపి
తాః ॥ ౫౩ ॥ ఉపన్యసరివక్త్రాణాంవ్యాఘూయంతేపునఃపునః । తావతాకాభివ్రాద్ధాణాఃపత్నీనాంశుచిరప్రభాః ॥ ౫౪ ॥
నానావర్ణసువర్ణానాంవక్త్రములేషురేకిరై । వవల్లుశ్చక్రకాసాంచిత్తుండలానిశుభాచిహేమ్ ॥ ౫౫ ॥ ముఖమాగు
తసంసర్గాన్తందంతుందంతుయోషితామ్ । శర్కరాసవగంధాఢ్యః ప్రకృత్యాసుభిస్సుశమ్ ॥ ౫౬ ॥ తాసాంవదననిశ్వాస
స్సీషేవేగావణంతదా । రావణాననశంకాశ్చకాశ్చిద్రావణయోషితః ॥ ౫౭ ॥ ముఖానిస్తనపత్నీనాముపాజిఘ్రుపునః
పునః । అత్యుభయంక్తమనసోరావణేతావరస్త్రియః ॥ ౫౮ ॥ అస్వతంత్రాస్తపత్నీనాంప్రియమేవాచరంస్తదా । బా
హూనుపనిధాయాన్యాఃపారిహార్యవిభూషితాః ॥ ౫౯ ॥ అశుకానిచ రమ్యాశీప్రమదాస్తత్రశిశ్యరే । అన్యానక్షసిచా
న్యస్యాస్తస్యాఃకాశ్చిత్పునర్భుజమ్ ॥ ౬౦ ॥ అపగాత్వంకమన్యస్యాస్తస్యాశ్చాస్యపరాభుజౌ । ఉదూపాశ్వకటిపృష్ఠ
మన్యోన్యస్యసమాశ్రితాః ॥ ౬౧ ॥ పరస్పరనివిష్టాంశ్చామదస్నేహవశానగః । అన్యోన్యస్యాంకసంస్పర్శాప్రీయ
మాణాస్సుమధ్యమాః ॥ ౬౨ ॥ పక్షిక్షుతభూషణాన్తస్సుమధుప్రప్రయోషితాః । ఆమృతాన్యభుజసూత్రేణస్త్రిమూలాగ్ర

ధితాహిసా || ౬౩ || మాతేవ గ్రథితాసూత్రే శుశుభేమ తపట్పదా । అతానాం మాధవేమాసి పుల్లానాం వాయు సేవనాత్ ||
 ౬౪ || అన్యోన్యమాలాగ్రథితం సంసక్తం శుశుమో వ్యయమ్ । వ్యతివేష్టితసుస్కంధమన్యోన్యభ్రమరాకులమ్ || ౬౫ || ఆసీ
 ద్దవనమివోద్ధాతం స్త్రీ వనం రావణస్య తత్ । ఉచితేష్వపి సువ్యక్తం సతాసాం యోషితాంతదా || ౬౬ || వివేకశక్యకృతా దాతుం
 భూషణాం గాంబరస్రజామ్ । రావణే సుఖసంవిష్టే తాః స్త్రియో వివిధస్రభాః || ౬౭ || జ్వలంతః కాంచనాదీపాః ప్రేక్షంతో
 నిమిషాశ్రవ । రాజర్షిపితృదైత్యానాం గంధర్వాణాం చ యోషితః || ౬౮ || రాక్షసానాం చ యాకన్యాస్తస్య కామవశం గతాః
 యుద్ధకామేన తాస్త్యర్వా రావణేన హృతాః స్త్రియః || సమదామదనేనేవ మోహితాః కాశ్చిదంగనాః || ౬౯ || సతత్ర కాచిత్ర
 మదాస్ర సహ్యవీర్యోపపన్నే నగుణేన లభ్యా । నచాన్యకామాపినచాన్యపూర్వావినావరాహాంజనకాత్మజాంతామ్ || ౭౦ ||
 నచాకులీనానచహీనరూపానాదక్షిణానానుసచారయక్తా । భార్యాభవత్తస్య నహీనసత్వానచాపికాంతస్య న కామనీయా ||
 ౭౧ || బభూవబుద్ధిస్తుహరీశ్వరస్య యదీచ్ఛశీరాఘవధర్మపత్నీ । ఇమాయథా రాక్షసరాజభార్యాస్సు జాతమస్యేతి హిసా
 భుబుద్ధేః || ౭౨ || పునశ్చ సోచింతయదాతా రూపో ధ్రువం విశిష్టగుణతోహి సీతా । అథాయమస్యాంకృతవాన్తహాత్మా లంకే
 శ్వరః కష్టమనార్యకమాణ || ౭౩ || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - నవమస్తకః. * * * * *
 తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్ఫటికం రత్న భూషితమ్ । అవేక్షమానో హనుమాదదశశయనాసనమ్ || ౧ || దాంత
 కాంచనచిత్రాంగైరవేక్షూరైశ్చ వరాసనైః । మహాసంస్తరణోపేతైరుపపన్నం మహాధనైః || ౨ || తస్య చైకతమేదే
 శేసోగ్రమాలావిభూషితమ్ । దదశ సాండరఛత్రంతారాధిపతీ సన్నిభమ్ || ౩ || వాలవ్యజనహస్తాభివీజ్యమానం సమ
 తతః । జాతరూపపరిక్షిప్తంచిత్రభానుసమస్తభమ్ || ౪ || అశోకమాలావితతలదశశపరమాసనమ్ । గంధైశ్చ వివిధైర్జు

మందర కాండే = దశమ స్కంధః :

ప్రవరణూపేనధూపితమ్ || ౫ || చరమాస్తరణాస్తీణమావికాజినసంవృతమ్ | గామభిర్వరమాన్యానాంసమంతాడుచకో
భితమ్ || ౬ || తస్మిన్జీమూతసంకాశంప్రదీప్తోత్తమకుండలమ్ | లోహితాక్షంహాహానయంహారజతవాససన్ || ౭ || లో
హితేనానులిప్తాంగంచందనేనసుగంధినా | సంధ్యారక్తమివాకాశేతోయవంతటిగ్దణమ్ || ౮ || వృతమాభరణైర్దివ్యై
స్సురూపంకామకూపిణమ్ | సవృక్షవనగుల్మభ్యంప్రసుప్తమివమందరమ్ || ౯ || క్రీడితోపరతంత్రాత్రావరాభరణభూషి
తమ్ | ప్రియంరాక్షసకన్యానాంరాక్షసానాంసుఖావహమ్ || ౧౦ || పీత్యాపుష్పరతంత్రాపీదదశసమహాకపిః | భాస్వరేశ
యనేవీరంప్రసుప్తంరాక్షసాధిపమ్ || ౧౧ || నిశ్వసంతంయథానాగంరావణంవానరషభః | ఆసాద్యపరమోద్విగ్నస్సో
పాసపఃత్సుభీతవత్ || ౧౨ || అథారోహణమాసాద్యవేదికాంతరమాశ్రితః | సుప్తంరాక్షసరాజానంప్రేక్షతేస్తమహాక
పిః || ౧౩ || శుశుభేరాక్షసేంద్రస్యస్వపతశ్శయనోత్తమమ్ | గంధహస్తీనిసంవిష్టైయథాప్రస్రవణంమహత్ || ౧౪ || కాం
చనాంగదసన్నద్ధాదదశసమహాశ్వనః | విక్షిప్తారాక్షసేంద్రస్యభుజావింద్రధ్వజోపమా || ౧౫ || విరావతవిషాణాగ్రైరా
పీడనకృతవ్రణౌ | వజ్రోన్లిఖితవిన్యాసావిష్టువక్రపరిక్షతౌ || ౧౬ || పీనాసమసుజాతాంసాసంగతౌబలసంయుతౌ | సులక్షణ
నఖాంగుష్ఠాస్వంగులీతలలక్షితౌ || ౧౭ || సంహతౌపరిఘాకారౌవృత్తాకరికరోపమా | విక్షిప్తాశయనేశుభ్రేవృచశీమావిహో
రగౌ || ౧౮ || శశక్షతజకల్పేనసుశీతేనసుగంధినా | చందనేనపరాధ్యేనస్వనులిప్తాస్వలంకృతౌ || ౧౯ || ఉత్తమస్త్రీవిమ్బ
వితౌగంధోత్తమనిష్ఠేవితౌ | యక్షపన్నగగంధర్వదేవదానవరావితౌ || ౨౦ || దదశసకపిస్తస్యబాహూశయనసంస్థితౌ |
మందరస్యాంతరేసుప్తామహాహీనుషితావివ || ౨౧ || తాభ్యాంసపరిపూర్ణాభ్యాంభుజాభ్యాంరాక్షసేశ్వరః | శుశుభేచల
భంకాశశ్శృంగాభ్యామివమందరః || ౨౨ || చూతపుష్పాగమరభిర్వసుగోత్తమపరమహంసః | మృష్టాన్నరససంయుక్తఃపానగం

ధపురస్సరః || ౨౩ || తస్య రాక్షససింహస్యనిశ్చక్రామమహాముఖాత్ | శయానస్యవినిశ్వాసః పూరయన్ని వతేన్ద్రహమ్ ||
 ౨౪ || ముక్తామణివిచిత్రేణ కాంచనేనవిరాజితమ్ | మకుటేనాపవృతేనకుండలోజ్జ్వలితాననమ్ || ౨౫ || రక్తచందనద్ధగేన
 తథాహారేణశోభినా | పీనాయతవిశాలేనవక్షుసాభివిరాజితమ్ || ౨౬ || పాండరేణాపవిద్ధేనతౌషేనక్షతజేక్షణమ్ | మహా
 హేమసుసంవీతంపీతేనోత్తమవాససా || ౨౭ || మాషరాశిప్రతీకాశంభిశ్చ సంతంభుజంగవత్ | గాంగేమహతితోయాంతే
 ప్రసుప్తమివకుంజరమ్ || ౨౮ || చతుర్భుజకాంచనైర్దీప్తదీప్తవ్యమానచతుర్దిశమ్ | ప్రకాశీకృతసర్వాంగంమేఘువిమ్యు
 ద్గణైరివ || ౨౯ || పాదమూర్ఖతాశ్చాపిదశశశుమహాత్మనః | వక్షీస్యప్రియభార్యస్యతస్యరతుఃపతేగృహే || ౩౦ || శశి
 ప్రకాశవదనాశ్చాచుకుండలభూషితాః | ఆహ్లానమాల్యాభరణాదదశశహరియూధపః || ౩౧ || నృత్యవాదిత్రకుశలారాక్ష
 సేంద్రభుజాంకగాః | వరాభరణధారిణ్యోవిషణ్ణోదదృశేహరిః || ౩౨ || వజ్రవైడూర్యగర్భాణిశ్రవణాంతేషుయోషితా
 మ్ | దదశతాపనీయానికుండలాన్యంగదానిచ || ౩౩ || తాసాంచంద్రోపమైర్వక్త్రైశ్శుభైర్లలితకుండలైః | విరరాజ
 విమానంతన్నభస్తారాగణైరివ || ౩౪ || మదవ్యాయామఖిన్నాస్తారాక్షసేంద్రస్యయోషితః | తేషుతేష్వవకాశేషుప్ర
 సుప్తాస్తనుమధ్యమాః || ౩౫ || అంగహారైస్తథైవాన్యాకోమలైర్నృత్యశాలినీ | విన్యస్తశుభసర్వాంగీప్రసుప్తావరవణినీ ||
 ౩౬ || కాచిద్వీణాంపరిష్వజ్యప్రసుప్తాసంప్రకాశతే | మహానదీప్రకీర్ణేవనళినీసోతమాశ్రితా || ౩౭ || అన్యకక్షుగతేనైవ
 మాండుకేనాసి తేక్షణా | ప్రసుప్తాభామినీభాతిబాలపుత్రేవవత్సలా || ౩౮ || పటహంచారుసర్వాంగీపీడ్యశేతేశుభస్తనీ |
 చిరస్యరమణంలభ్యాపరిష్వజ్యేవభామినీ || ౩౯ || కాచిన్వంశంపరిష్వజ్యసుప్తాకమలలోచనా | రహఃప్రియతమంగృహ్య
 సకామేవచకామినీ || ౪౦ || విపంచీంపరిగృహ్యేన్యానియతాన్మత్తశాలినీ | నిద్రావశమనుప్రాప్తాపహకాంతేనభామినీ ||

౩౬

సుందరకాండే - ఏకాదశ స్కంధః

౪౧ || అన్యకనకసంకాశైర్ముదుపీనైర్ననోరమైః | మృదంగంపరిపీడ్యాంకైఃప్రసుప్తామత్తలాచనా || ౪౨ || భుజపా
శ్వాంతరస్థేనకక్షగేనకృశోదరీ | పణవేనసహనింద్యా సుప్తామదకృతశ్రమా || ౪౩ || డిండిమంపరిగృహ్యన్యతథైవా
నక్తడిండిమా | ప్రసుప్తాతరుణంపత్నమపగూహ్యోవభామినీ || ౪౪ || కాచిదాడంబరం నారీభుజసంభోగపీడితమ్ | కృత్వాక
మలపత్రాక్షీప్రసుప్తామదమోహితా || ౪౫ || కలశీమపవిద్ధాన్యాప్రసుప్తాభాతిభామినీ | వసంతేపుష్పశబలామాలేవపరి
మాజితా || ౪౬ || పాణిభ్యాంచకుచౌకాచిత్సువణకలశోపమా | ఉపగృహ్యబలాసుప్తానిద్రా బలపరాజితా || ౪౭ || అ
న్యకమలపత్రాక్షీపూణేందుసదృశాననా | అన్యమాలింగ్యసుశ్రోణీంప్రసుప్తామదవిహ్వలా || ౪౮ || ఆతోద్యానివిచిత్రా
ణిపరివ్వజ్యవరస్త్రియః | నిపీడ్యచకుచైస్సుప్తాఃకామిన్యఃకాముకానివ || ౪౯ || తాసామేకాంతవిన్యస్తేశయానాంశయనే
శుభే | దదశరూపసంపన్నా మపరాంసకపిఃస్త్రియమ్ || ౫౦ || ముక్తామణిసమాయుక్తైర్భూషణైస్సువిభూషితామ్ | వి
భూషయంతీమవతత్స్త్రియాభవనోత్తమమ్ || ౫౧ || గౌరీంకనకవణాభామిప్తామంతఃపురేశ్వరీమ్ | కపిమండోదరీంత
త్రశయానాంచారురూపిణీమ్ || ౫౨ || సతాంధృప్త్యామహాబాహుభూషితాంమారుతాత్మజః | తక్యమామాససీతేతిరూ
పయావనసంపదా || ౫౩ || హృషీణమహతాయుక్తోననందహరియూధవః | ఆస్ఫృటయామాసచుచుంబపుచ్ఛంసనందచి
క్రేడజగౌజగామ || స్తంభానరోహన్నిపపాతభూమానిదశయన్సాంప్రకృతింకపీనామ్ || ౫౪ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాం
డే - దశమస్కంధః

అవధూయచతాంబుద్ధింబభూవావస్థితస్తదా | జగామచాపరాంచితాంసీతాంప్రతిమహాకపిః || ౧ || నరామేణవి
యుక్తాసాస్వపుమహాతిభామినీ | నభోమృగాన్యలంకృతాంపరాగమచరేచితుమ్ || ౨ || నాన్యంనరముపస్థాతుంసురా

సుందర కాండే - ఏకాదశ స్కంధః.

శామపిచేశ్వరమ్ । నహిరామనమఃకశ్చిద్విద్యతేత్రిదశేష్వపి ॥ ౩ ॥ అన్యైమితినిశ్చిత్య పానభూమాచచారసః । క్రీడితే
 నాపరాఃక్లాంతాగీతేనచతథాపరాః ॥ ౪ ॥ సృతేనచాపరాఃక్లాంతాఃపానవిప్రహతాస్తథా । మురజేషుమృదంగేషుపీతికాసు
 చసంస్థితాః ॥ ౫ ॥ తథాస్తరణముఖ్యేషుసంవిష్టాశ్చాపరాఃస్త్రియః । అంగనానాంసహస్రేణభూషితేనవిభూషణైః ॥ ౬ ॥
 చూపసల్లాపశీలేనయుక్తగీతాధాభాషితా । దేశకాలాభియుక్తేనయుక్తవాక్యాభిధాయినా ॥ ౭ ॥ రతాభిరతసంస్కృతదద
 శహారిసత్తమః । తాసాంమధ్యేమహాబాహుఃశుశుభేరాక్షసేశ్వరః ॥ ౮ ॥ గోష్ఠీమహతిముఖ్యానాంగవాంసుధ్యేయథా
 వృషః । సరాక్షసేంద్రశుశుభేతాభిఃపరివృతఃస్వయమ్ ॥ ౯ ॥ కరేణుభిర్యథారణ్యేపరికిణీకమహాద్విషః । సర్వకామైరుపే
 తాంచపానభూమింమహాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ దదశహారిశాదూలస్తస్యరక్షఃపతేగృహే । మృగాణాంమహిషాణాంచవరాహా
 ణాంచభాగశః ॥ ౧౧ ॥ తత్రన్యస్తానిమాంసానిపానభూమాదదశహరిః । కార్త్యేషుసవిశాలేషుభాజనేష్వధాభక్షితా ॥ ౧౨ ॥
 దదశహారిశాదూలంమయూరాకుక్కుటాంస్తథా । వరాహవాక్రూణసంకాదధిసావచలాయుతా ॥ ౧౩ ॥ శ
 ల్యాన్త్రుగమయూరాంశ్చహనూమానన్వవైతుత । కృకరావివిధాన్స్థిగ్ధాంశ్చకోరానధాభక్షితా ॥ ౧౪ ॥ మహిషా
 నేకశల్యాంశ్చభాగాంశ్చకృతనిష్ఠితా । లేహ్యనుచ్ఛావచాపేయాభోజ్యనివిధానిచ ॥ ౧౫ ॥ తథాన్లులవణోత్తం
 సైవివిధైరాగపాడవైః । హరనూపురకేయూరైరపవిధైరుహాధనైః ॥ ౧౬ ॥ పానభాజనవిక్షిప్తైఃఫలైశ్చవివిధైరపిక్వ
 తపుష్పౌవహారాభూరధికాంపుష్పతిశ్రియమ్ ॥ ౧౭ ॥ తత్రతత్రచవిన్యస్తైస్సుశ్లిష్టైశ్చయనాసనైః । పానభూమిర్విదావ
 హ్నింప్రదీప్తేవ్రావలక్ష్మితే ॥ ౧౮ ॥ బహుప్రకారైవివిధైర్వరసంస్కారసంస్కృతైః । మాంసైఃకుశలసంపక్తైఃపాన
 భూమిగతైఃపుష్పక ॥ ౧౯ ॥ దివ్యాఃప్రసన్నా వివిధాన్సురాఃకృతసురాప్రిశక్తరాసనమాద్యైకాంపుష్పసవఫలాసనాః ॥ ౨౦ ॥

30

సం ద ర కాండే - ఏ కాద శ స్త్ర గణః :

వాసమాణో శ్చవివిధైర్దృష్టాస్తేస్తేః పృథక్ పృథక్ । సంతతాశుశుభేభూమిర్భూతైశ్చబహుసంస్థితైః ॥ ౨౧ ॥ హిరణ్మయైశ్చవివిధైర్భాజనైఃస్ఫాటికైరపి । జాంబూనదమయైశ్చాన్యైఃకరకైరభిసంవృతా ॥ ౨౨ ॥ రాజతేషుసకుంభేషుజాంబూనదమయేషుచ । పానశ్రేష్ఠంతదాభూరికపిస్తత్రదదశహ ॥ ౨౩ ॥ సోపశ్యచ్ఛతకుంభానిశిలామణిమయానిచ । రాజతానిచపూణాణిభాజనానిమహాకపిః ॥ ౨౪ ॥ క్వచిదల్పవశేషాణిక్వచిత్ప్రీతానిసర్వశః । క్వచిన్లైవప్రసీతానిపానానిసదదశహ ॥ ౨౫ ॥ క్వచిన్మృత్యుంశ్చవివిధార్థాన్ క్వచిత్పానానిభాగశః । క్వచిదధావశేషాణిపశ్యన్లైవిచచారహ ॥ ౨౬ ॥ క్వచిత్ప్రభిన్లైఃకరకైఃక్వచిదాలోడతైఃకుటైః । క్వచిత్సంపృక్తమాల్యానిజలానిచఫలానిచ ॥ ౨౭ ॥ శయనాన్యత్రనారీణాంకూన్యానిబహుధాపునః । పరస్పరంసమాశ్లిష్యకాశ్చిత్సప్తావరాంగనాః ॥ ౨౮ ॥ కాచిచ్చవస్త్రమన్యస్థాపపహృత్యోపగూహ్యతామ్ । ఆవృత్యచాబలాసుప్తానిద్రాబలపరాజితా ॥ ౨౯ ॥ తాసాముచ్ఛ్వాసవాతేనవస్త్రమాల్యాదిగాత్రజమ్ । నాత్యథాంస్పందతేచిత్రంప్రాప్యమందమిపానిలమ్ ॥ ౩౦ ॥ చందనస్యచశీతస్యశీఘోమధుగనస్యచ । వివిధస్యచమాల్యస్యఘాపస్యవివిధస్యచ ॥ ౩౧ ॥ బహుధామారుతస్తత్రగంధంవివిధముద్వహా । స్నానానాంబందనానాంబధూపానాంబైవమూర్ఛితః ॥ ౩౨ ॥ ప్రవశాసురభిగంధోవిమానేపుష్పకేతదా । శ్యామావదాతాస్తత్రాన్యాఃకాశ్చిత్క్రష్ణైవరాంగనాః ॥ ౩౩ ॥ కాశ్చిత్తాంబనవణాంగ్యఃప్రమదారాక్షసాలయే । తాసానిద్రావశత్వాచ్చమదసేనచమూర్ఛితమ్ ॥ ౩౪ ॥ పద్మినీనాంప్రసుప్తానాంఘాపమాసీన్యత్రైవహి । ఏవంసర్వమశేషేణరావణాంతఃపురంకపిః ॥ ౩౫ ॥ దదశాసుమహాతేజానదదశచజానకీమ్ । నిరీక్షమాణశ్చతదాతాఃస్త్రియశ్చమహాకపిః ॥ ౩౬ ॥ జగముమహాతీంచితాంధర్మసాధ్యసశంకితః । పతదారావరోధస్యప్రసుప్తస్యనిరీక్షణమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఇదంఖలుమమాత్మథాంధర్మలోపంకరివ్యతి । నహిమేవ

౩౯

సుందరకాండే - ద్వాదశస్కంధః.

రదారాణాం దృష్టివిషయవర్తినీ || ౩౮ || అయంచాత్ర మయా వృష్టః పరదారపరిగ్రహః | తస్య ప్రాచురభూచ్ఛింతాపు
 నరన్యామనస్వినః || ౩౯ || నిశ్చితై కాంతచిత్తస్య కార్యనిశ్చయదశినః | కామందృష్టామయాసర్వావిశ్వస్తారావణస్త్రి
 యః || ౪౦ || నహిమేమనసఃకించిద్వైకృత్యముపపద్యతే | మనోహి హేతుస్స గ్వేషామింద్రియాణాం ప్రవర్తనే || ౪౧ ||
 శుభాశుభాస్వవస్థాసుతచ్చ మేసువ్యవస్థితమ్ | నాన్యత్ర హి మయా శక్త్యా వై దేశీపరిమాగితుమ్ || ౪౨ || స్త్రియోహి స్త్రి
 ముదృశ్యంతే సదా సంపరిమాగతే | యస్య సత్త్వస్యాయోనిస్తస్యాంతత్పరిమాగ్యతే || ౪౩ || నశక్యప్రమదానష్టా
 మృగీషు పరిమాగితుమ్ | తదిదం మార్గితంతావచ్ఛుద్ధేన మనసామయా || ౪౪ || రావణాంతఃపురం సర్వం దృశ్యతే నచ జా
 నకీ | దేవగంధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ వీర్యవాన్ || ౪౫ || అవేక్షమాణో హనుమా నై వాపశ్యతజానకీమ్ | తానుప
 శ్యకపిస్తత్ర పశ్యంత్యాచనావరస్త్రియః || ౪౬ || అపక్రమ్య తదావీరః ప్రధ్యాతుముపచక్రమే | సభూయస్తుపరం శ్రీ
 మాన్వారుతిర్యత్న మాస్థితః || ౪౭ || ఆపానభూమిముత్సృజ్య తద్విచేతుం ప్రచక్రమే || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - ఏకా
 దశస్కంధః. * * * * *

సతస్య మధ్యేభవనస్య మాదుతిలతాగృహం శ్చిత్రగృహం శ్చి శాగృహం | జగముసీతాం ప్రతిదశనోత్సుకో నచైవ
 తాం పశ్యతి చారుదశనామ్ || ౧ || సచింతయామాస తతో మహాకపిః ప్రియామాపశ్యత రఘునందనస్య తామ్ | ధ్రువం హి నీ
 తామ్రయతేయథానమేవిచిన్వతోదశనమేతి మైథిలీ || ౨ || సారాక్షసానాం ప్రవరేణ జానకీస్వశీలసంరక్షణతత్పరాసతీ | అ
 నేన నూనం పరిదుష్టకమణా హతాభవేదార్యపథేపరేస్థితా || ౩ || విరూపనూపావికృతా వివచనో మహాననాదీను విరూప
 దశనాః | సమీక్ష్య సారాక్షసరాజయోషితో భయాద్విసస్థాజనశ్చేశ్వరాత్తజా || ౪ || నీతామదృష్ట్వా హ్యనవాప్యసారు

౪౦

సుందర కాండే - ద్వాదశ స్కంధః.

మంవిహృత్య కాలంసహవానరై శ్చిరమ్ | నమేస్తిసుగ్రీవసమీపగాగతిస్సతీష్ణదండోబలవాంశ్చవానరః || ౫ || దృష్టమంతః పు
 రంసర్వం దృష్ట్వా రావణయోషితః | నసీతాదృశ్య తేసాధీష్ఠ పృథాజాతోమమశ్రమః || ౬ || కింనుమాంవానరాస్స ర్షేగతంవ
 త్యంతిసంగతాః | గత్వాతత్ర త్వయావీరకింకృతంతద్వనస్వనః || ౭ || అదృష్ట్వాకింప్రవత్యౌమితామహంజనకాత్మజామ్ | ధ్రు
 వంప్రాయముపేష్యౌమికాలస్యవ్యతివర్తనే || ౮ || కింవావత్యతివృద్ధశ్చజాంబవానంగదశ్చనః | గతంపారంసముద్రస్యవా
 నరాశ్చసమాగతాః || ౯ || అనివేదః శ్రియోములమనివేదః పరంసుఖమ్ | అనివేదోహిసతతంసర్వాభేషుప్రవర్తక
 కః || ౧౦ || కరోతిసఫలంజంతోఃకమయత్తుకరోతిసః | తస్మాదనివేదకృతంయత్నంచేష్టేహముత్తమమ్ || ౧౧ || అదృ
 ష్ట్వాంశ్చవిచేష్యౌమిదేశాన్ప్రవణపాలితాః | ఆపానశాలావిచితాస్తథాపుష్పగృహాణిచ || ౧౨ || చిత్రశాలాశ్చవివిధా
 భూయఃక్రీడాగృహాణిచ | నిష్ఠాటాంతరరథ్యాశ్చవిమానానిచసర్వశః || ౧౩ || ఇతిసంచింత్యభూయోషివిచేతుముపచక్రమే
 భూమిగృహాణిచైచ్చత్యగృహాణిచిత్యగృహాణిచ || ౧౪ || ఉత్పతన్నిపతంశ్చాపితిష్ఠగచ్ఛపునఃపునః | అపావృణ్వం
 శ్చద్వారాణికవాటాన్యవఘటయత్ || ౧౫ || ప్రవిశన్నిష్పతంశ్చాపిప్రపతన్నుత్పతన్నుపి | సర్వమప్యవకాశంచవిచ
 చారమహాకపిః || ౧౬ || చతురంగుళమాశ్రోపినావకాశస్సవిద్యతే | రావణాంతఃపురేతస్త్రియంకపిసంజగమసః || ౧౭ ||
 ప్రాకారాంతరరథ్యాశ్చవేదికాశ్చైచ్చత్యసంశ్రయాః | శ్వభ్రాశ్చపుష్కరిణ్యశ్చసర్వం తేనావలోకితమ్ || ౧౮ || రాక్షసో
 వివిధాకారావిరూపావికృతాస్తథా | దృష్ట్వాహనుమతాతత్రనతుసాజనకాత్మజా || ౧౯ || గూపేణాస్త్రతిమాలాకేవరావిద్వా
 ధరస్త్రియః | దృష్ట్వాహనుమతాతత్రనతురాఘవనందినీ || ౨౦ || నాగకన్యావరారోహః పూర్ణచంద్రనిభాననాః | దృష్ట్వా
 హనుమతాతత్రనతుసీతాసుమధ్యమా || ౨౧ || ప్రమధ్యరాక్షసేంద్రేణదేవకన్యాబలాద్భృతాః | దృష్ట్వాహనుమతాతత్రన

౪౧

సుందరకాండే - త్రయోదశస్కంధః.

సాజనకనందనీ॥ ౨౨॥ సోమశ్యంతామహాబాహుఃపశ్యంశ్చాన్యవరస్త్రియః॥ విషసాదముసలధీమాహనూమాన్తా
రుతాత్మజః॥ ౨౩॥ ఉద్యోగంవానరేంద్రాణాంప్లవనంసాగరస్యచ॥ వ్యభిచారిత్వానిలసుతశ్చింతాంపునరుపాగమత్॥ ౨౪॥
అవతీర్యవిమానాచ్చహనూమాన్తారుతాత్మజః॥ చింతాముపజగామాథశోకౌపహతచేతనః॥ ౨౫॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాం
డే - ద్వాదశస్కంధః.

విమానాత్సునంక్రమ్య ప్రాకారంహరియాధపః॥ హనూమాన్వేగవానాసీద్యథావిమృద్ధానంతరే॥ ౧॥ సంపరి
క్రమ్యహనూమాన్ప్రవణస్యనివేశనాత్॥ అదృష్ట్వాజానకింసీతామబ్రవీద్వచనంకపిః॥ ౨॥ భూయిష్ఠంలోలితాలంకారామ
స్యచరతాప్రియమ్॥ నహిపశ్యామివైదేహీంసీతాంసర్వాంగసుందరీమ్॥ ౩॥ షల్వలానితటాకానిసరాంసిసరితస్తథా॥ నద్యో
మాపవనాంతాశ్చదుర్గాశ్చధరణీధరాః॥ ౪॥ లోలితావసుధాసర్వానతుషశ్యామిజానకిమ్॥ ఇహసంపాతినాసీతారావ
ణస్యనివేశనే॥ ౫॥ ఆఖ్యాతాగృధ్రగాజేననచపశ్యామితామహమ్॥ కింనుసీతాధవైదేహీమైథిలిజనకాత్మజా॥ ౬॥ ఉపతి
ష్ఠేతవివశారావణంమష్టచారిణమ్॥ క్షీప్రముత్పతతోమన్యేసీతామాదాయరక్షసః॥ ౭॥ విభ్యతోరామబాణానామంతరా
పతితాభవేత్॥ అథవాహ్రీయమాణాయాఃపథినిద్ధనిషేవితే॥ ౮॥ మన్యేఫలితమార్యాహృదయంప్రేక్ష్యసాగరమ్॥ రా
వణస్యోరువేగేనభూజాభ్యాంపీడితేనచ॥ ౯॥ తయామన్యేవిశాలాత్యైత్యక్తంజీవితమార్యయా॥ ఉపయ్యపరివానూనంసా
గరంక్రమతస్తథా॥ ౧౦॥ వివేష్టమానాపతితాసముద్రేజనకాత్మజా॥ అహవాత్సుద్రేణచానేనరక్షంతీలీలమాత్మనః॥ ౧౧॥
అబంధుభాక్షీతాసీతారావణేనతపస్విని॥ అథవారాక్షసేంద్రస్యపన్నీభిరసితేక్షణా॥ ౧౨॥
అకుష్టాదుష్టభావాభిభాక్షీతావాభవిష్యతి॥ సంపూర్ణచంద్రప్రతిమంపద్మపత్రనిభేక్షణమ్॥ ౧౩॥ రామస్యధ్యాయతీవ
క్రంపంచత్వంకృపణాగతా॥ హారామలక్ష్మణేత్యేవంహయోధ్యేచేతిమైశిలీ॥ ౧౪॥ విలప్యబహువైదేహీన్యస్తదేహాభ

౪౨

సుందర కాండే - త్రయోదశ స్కంధః.

విష్యతి । అథ వానిహితామన్యై రావణస్య నివేశనే ॥ ౧౫ ॥ సూనంలాలప్య తేసీతాపంజరస్థేవశారికా । జనకస్య సుతాసీతా
రామపత్నీ సుమధ్యమా ॥ ౧౬ ॥ కథముత్పలపత్రాక్షీ రావణస్య వశం వ్రజేత్ । వినష్టా వాప్రణష్టా వామృతా వాజనకాత్మజా
౧౭ ॥ రామస్య ప్రియభార్యస్య నివేదయితుంక్షుమమ్ । నివేద్యమా నేదోషస్సాన్యద్దోషస్సాన్యదనివేదనే ॥ ౧౮ ॥ కథానుఖలు
కర్తవ్యం విషమం ప్రతిభాతిమే । అస్మిన్నేవంగతేకార్యే ప్రాప్తకాలంక్షుమంచకిమ్ ॥ ౧౯ ॥ భవేదితి మతంభూయోహనూ
మాప్రవిచారయ ॥ యదిసీతామదృష్ట్వాహంవానరేంద్రపురీమితః ॥ ౨౦ ॥ గమిష్యామితతఃకోమేపురుషార్థోభవిష్యతి ।
మమేదంబంధునంవ్యర్థంసాగరస్యభవిష్యతి ॥ ౨౧ ॥ ప్రవేశశ్చైవలంకాయారాక్షసానాంచదశనమ్ । కింమాం వక్ష్యతిసు
గ్రీహైహారయోవాసమాగతాః ॥ ౨౨ ॥ కిష్కింధాంసమనుప్రాప్తంతావాదశరధాత్మజాః । గత్వాతుయదికాకుత్స్థంవత్స్యై
మిపరమప్రియమ్ ॥ ౨౩ ॥ నదృష్టేతి మయాసీతాతతస్త్యక్ష్యతిజీవితమ్ । పగుషంధాగుణంక్రూరంఽత్యమింద్రియతాపనమ్ ॥
౨౪ ॥ సీతానిమిత్తం దుర్వాక్యంశ్రుత్వాసనభవిష్యతి । తంతుకృచ్ఛగతందృష్ట్వా పంచత్వగతమానసమ్ ॥ ౨౫ ॥ భృశాసుర
క్తోమేధావీనభవిష్యతిలక్షణః । వినష్టాప్రాతరౌశ్రుత్వాభరతోపిమరిష్యతి ॥ ౨౬ ॥ భరతంచమృతంసృష్ట్వాశత్రుఘ్నా న
భవిష్యతి । పుత్రాన్వృతాసమిత్యోధనభవిష్యంతిమాతరః ॥ ౨౭ ॥ కాసల్యాచసుమిత్రాచకైకయూచనపంశయః । కృ
తజ్ఞస్సత్యసంధశ్చసుగ్రీవఃప్లవగాధిపః ॥ ౨౮ ॥ రామంతథాగతందృష్ట్వాతతస్త్యక్ష్యతిజీవితమ్ । చుమనా వ్యధితాదీనాని
రానందాతపస్వినీ ॥ ౨౯ ॥ పీడితాభర్తృశోకనరుమాత్యక్ష్యతిజీవితమ్ । వాలిజేనతుదుఃఖేనపీడితాశోకకళితా ॥ ౩౦ ॥ పం
చత్వంచగతేరాజ్ఞితారాపినభవిష్యతి । మాతాపిత్రౌవిణాశేనసుగ్రీవవ్యసనేనచ ॥ ౩౧ ॥ కుమారోవ్యంగదఃకస్తాద్ధారయి
ష్యతిజీవితమ్ । భర్తృజేనతుదుఃఖేనహృభిరూతావనౌకసః ॥ ౩౨ ॥ శిరాంస్యభిహనిష్యంతితలైముష్టిభిరేవచ । సాంత్యేనా

౪౩

సుందరకాండే - త్రయోదశ స్కంధః.

ముప్రదానేనమానేనచయశస్వినా॥ ౩౩॥ లాలితాకపిరాజేనప్రాణాంస్తక్యంతివానరాః। నవనేషునశైలేషుననిరోధేషు
 వాపునః॥ ౩౪॥ క్రీడామనుభవిష్యంతిసమేత్యకపికుంజరాః। సపుత్రదారాస్సామాత్యాభర్తృవ్యసనపీడితాః॥ ౩౫॥ శై
 లాగ్రేభ్యఃపతిష్యంతిసమేత్యవిషమేషుచ। విషముద్బంధనం వాపిప్రవేశంజ్వలనస్యవా॥ ౩౬॥ ఉపవాసమథోశస్త్రంప్ర
 చరిష్యంతివానరాః। ఘోరమారోదనంమన్యేగతేమయిభవిష్యతి॥ ౩౭॥ ఇత్స్వాకుకులనాశశ్చనాశశ్చైవవనాకసామ్।
 సోహంనైవగమిష్యామికిష్కింధాంనగరీమితః॥ ౩౮॥ నచశత్రోన్యహంద్రష్టుంసుగ్రీవంమైథిలీంవినా। మయ్యగచ్ఛతిచేహస్థే
 భర్మాత్మానామహారథా॥ ౩౯॥ ఆశయాతాధరిష్యేతేవానరాశ్చమనస్వినః। హస్తాదానోముఖాదానోనియతోవృక్షమూ
 లికః॥ ౪౦॥ వానప్రస్థోభవిష్యామిహ్యదృష్ట్వాజనకాత్తజామ్। సాగరానూపజేజేశేబహుమూలఫలోదకే॥ ౪౧॥ చితాంకృ
 త్వాప్రవేత్స్యామిసమిధమరణీసుతమ్। ఉపవిష్టస్యవాసమ్యగ్లింగిణీంసాధయిష్యతః॥ ౪౨॥ శరీరంభక్షయిష్యంతిపాయసాః
 శ్వాపదానిచ। ఇదంమహాపిభిర్భృష్టంనిర్వాణమితిమేమతిః॥ ౪౩॥ సమ్యగ్దాపఃప్రవేత్స్యామినచేత్వశ్యామిజానకీమ్। సు
 జాతమూలాసుభగాకీర్తిమూలాయశస్వినీ॥ ౪౪॥ ప్రభగ్నాచిరరాత్రీయంమమసీతామపశ్యతః। తావసోవాభవిష్యామి
 నియతోవృక్షమూలికః॥ ౪౫॥ నేతఃప్రతిగమిష్యామితామదృష్ట్వాసితేక్షణామ్। యదీతఃప్రతిగచ్ఛామిసీతామనధిగమ్యతామ్
 ౪౬॥ అంగదస్సహితైస్సరైర్వర్షానరైర్నభవిష్యతి। వినాశేబహవోదోషాజీవభద్రాణివశ్యతి॥ ౪౭॥ తస్మాత్ప్రాణా
 భరిష్యామిద్రువోజీవతినంగమః। ఏవంబహువిధంమఃఖంమనసాధారయన్తుహుః॥ ౪౮॥ నాథ్యగచ్ఛత్తదాపారంశోకస్య
 కపికుంజరః। గావణంవావధిష్యామిదశగ్రీవంమహోబలమ్॥ ౪౯॥ కామమస్తుహృతాసీతాప్రత్యాచీణాంభవిష్యతి। అథచై
 సంసముత్క్షిప్యఉపర్యుపరిసాగరమ్॥ ౫౦॥ రామాయోపహరిష్యామిపశుంపశుతేరివ। ఇతిచింతాంసమాపన్నస్సీతామన

౪౪

సుందరకాండే - త్రయోదశ స్కంధః.

ధిగమృతామ్॥ ౫౧॥ ధ్యానశోకపరీతాత్మాచింతయామాస వానరః॥ యావత్ప్రీతాంహిపశ్యామి రామచక్రీంయశస్వినీమ్॥ ౫౨॥
 తావదేతాంపురీంలంకాం విచి నోమి పునఃపునః॥ సంపాతివచనాచ్చాపి రామం మద్యానయామ్యహమ్॥ ౫౩॥ అవశ్యేకా రా
 ఘవోభార్యాం నిద్రాహేత్సర్వవానరాః॥ ఇ హైవనియతాహోరోవత్స్యామినియతేంద్రియః॥ ౫౪॥ నమత్కృతేవినశ్యే
 యుస్తేసర్వేనరవానరాః॥ అశోకవనికాచాపి నృశ్యతేయామహాద్రుమా॥ ౫౫॥ ఇమామభిగమిష్యామి నహిసావిచితామయా
 వనూర్నుద్రాంస్తథాదిత్యానశ్వినౌమరుతోపివా॥ ౫౬॥ నమస్కృత్యాగమిష్యామి రక్షసాంశోకవధానః॥ జిత్వాతురా
 త్క్షసాసర్వానిత్వాకుకులనందినీమ్॥ ౫౭॥ సంప్రదాస్యామి రామాయయథాసిద్ధింతపస్వినే॥ సముహూతామివధ్యాత్వా
 చింతావగ్రధితేంద్రియః॥ ౫౮॥ ఉదత్తిష్టన్మహాతేజాహనూమాన్కారుతాత్మజః॥ నమోస్తు రామాయసలత్క్షణాయదేవ్యైచ
 తస్యైజనకాత్మజాయై॥ నమోస్తురుద్రేంద్రయమానిలేభ్యోనమోస్తుచంద్రాక్షమరుద్గణేభ్యః॥ ౫౯॥ సతులేభ్యోనమ
 స్కృత్యాసుగ్రీవాయచమారుతిః॥ దిశస్సర్వాస్తమాలోక్యహ్యశోకవనికాంప్రతి॥ ౬౦॥ సగత్వామనసాపూర్వమశోకవని
 కాంశుభామ్॥ ఉత్తరంచింతయామాస వానరోమారుతాత్మజః॥ ౬౧॥ ధ్రువంతరక్షోబహుళౌ భవిష్యతివనాకులా॥ అశోక
 వనికాచింత్యాసర్వసంస్తారసంస్తృతా॥ ౬౨॥ రక్షిణశ్చాత్రవిహితానూనంరక్షంతిపాదపాః॥ భగవానపిసర్వాత్మానాతి
 త్కోభంప్రవాతివై॥ ౬౩॥ సంక్షిప్తాయంశుయాత్వాచరామాక్షేరావణస్యచ॥ సిద్ధిమేసంవిధాస్యంతిదేవాస్తప్తిగణాస్త్వి
 హ॥ ౬౪॥ బ్రహ్మస్వయంభూభాగవాదేవాశ్చైవదిశంతుమే॥ సిద్ధిమగ్నిశ్చవాయుశ్చపురుహూతశ్చవజ్రభృత్॥ ౬౫॥
 వరుణఃపాశహస్తశ్చసోమాదిత్యైతశ్చైవచ॥ అశ్వినౌచమహాత్మానౌమరుతస్సర్వఎవచ॥ ౬౬॥ సిద్ధింసర్వాణి భూతాని భూ
 తానాంచైవయఃప్రభుః॥ దాస్యంతిమమయేచాస్యేహ్యద్భుష్టాఃపథిగౌచరాః॥ ౬౭॥ తదున్నసంపాండరదంతమవ్రణం శుచిస్త్వి

తంపన్నపలాశలాచనమ్ । ద్రుత్యైతదాధ్యావదనంకదాన్వహంప్రసన్నతారాధిపతుల్యదశానమ్ ॥ ౬౮ ॥ క్షుద్రాణపాపే
 నన్యశంసకమణాసుదారుణాలంకృతవేషధారిణాబలాభిభూతాహ్యబలాతపస్వినీకథంసుమేన్మృష్టిపథేన్యసాభవేత్ ॥ ౬౯ ॥
 ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - త్రయోదశస్తకము .

సముహూతమివధ్యాత్వా మనసాచాధిగమ్యతామ్ । అవపుతోమహాతేజాఃప్రాకారంతస్యవేత్సనః ॥ ౧ ॥ సతుసం
 హృష్టసర్వాంగఃప్రాకారస్థోమహాకపిః । పుష్పితాగ్రావసంతాదౌదదశవివిధాద్రుమామ్ ॥ ౨ ॥ సాలానశోకాభ
 వ్యాంశ్చచంపకాంశ్చసుపుష్పితామ్ । ఉద్దాలకాన్నాగవృక్షాంశ్చాతాకపిముఖానపి ॥ ౩ ॥ అథామ్రవణసంఘన్నాంలతా
 శతసమావృతామ్ । జ్యాముక్తశివనారాచఃపుష్పవేవృక్షవాసికామ్ ॥ ౪ ॥ సంప్రవిశ్యవిచిత్రాంతాంవిహగైరభినాదితామ్ ।
 రాజతైఃకాంచనైశ్చైవపాదపైస్సర్వతోవృతామ్ ॥ ౫ ॥ విహగైర్ముగసంఘైశ్చవిచిత్రాంచిత్రకాననామ్ । ఉదితాదిత్యసం
 కాశాందదశహనుమాకపిః ॥ ౬ ॥ వృతాంనానావిధైర్వృక్షైఃపుష్పైఃపగళాపగైః । కోకిలైర్భృంగరాజైశ్చమత్తైర్జనిషే
 వితామ్ ॥ ౭ ॥ ప్రహృష్టమనుజేకాలేర్ముగపక్షిసమాకులే । మత్తబహిణసంఘుష్టాంనానాద్విజగణాయుతామ్ ॥ ౮ ॥ మార్గ
 మాశోవరాశోహంరాజపుశ్రీమనిందితామ్ । సుఖప్రసస్తావిహగార్బోధయామాసవానరః ॥ ౯ ॥ ఉత్పతన్తిద్విజగ
 నైఃపక్షైస్సాలాన్యమాహతాః । అనేకవర్ణావివిధాముముచుఃపుష్పసంచయామ్ ॥ ౧౦ ॥ పుష్పవకీర్ణశృంగభేహనూ
 మాన్తారుతాత్మజః । అశోకవనికానుధ్యేయథాపుష్పమయోగిరిః ॥ ౧౧ ॥ దిశస్సర్వాఃప్రధావంతంవృక్షషండగతంకపిమ్ ।
 నృష్టాసర్వాణిభూతానివసంతఇతిమేనిరే ॥ ౧౨ ॥ వృక్షైర్భృగపతితైఃపుష్పైర్వకీర్ణాపగ్నైః ॥ ౧౩ ॥ రరాజవసుధాతత్రప్ర
 ముదేవవిభూషితా ॥ ౧౪ ॥ తరస్వినాతేతరవస్తరసాభిప్రకంపితాః । కుసుమానివిచిత్రాణిసస్పృశాకపినాతదా ॥ ౧౫ ॥ నిఘా

శక

సంసారకాండః - పంచదశశ్లోకః.

పత్ని రామస్య సంమతా ॥ ౫౦ ॥ యదిజీవతి సాదేవీతారాధిపనిభాననా । ఆగమిష్యతి సావశ్యమిహాంగివజ్జలాం నదీమ్ ॥ ౫౧ ॥ ఏ
వంతుమత్వా హనుమాన్తహాత్వా ప్రతీక్షమాణో మనుజేంద్ర పత్నీమ్ । అవేక్షమాణశ్చ దదశ శసర్వం సుపుష్పి లేవణః ఘనేనిలీ
నః ॥ ౫౨ ॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే చతుర్దశ స్కంధః ॥

సమీక్షమాణస్త్రస్త్రస్త్రోమాగమాణశ్చమైశిలీమ్ | అవేక్షమాణశ్చమహీంసర్వాంతామన్వవైక్షత || ౧ || సంతానక
లతాభిశ్చపాదపైరుపశోభితామ్ | దివ్యగంధరసోపేతాంసర్వతస్సచులంకృతామ్ || ౨ || తాంసనందనసంకాశాం మృగపక్షీ
భిరావృతామ్ | హర్మ్యప్రాసాదసంబాధాంకోకిలాకులనిస్సనామ్ || ౩ || కాంచనోత్పలపద్మాభిర్వాపీభిరుపశోభితామ్ |
బహ్వీసనకుఢోపేతాంబహుభూమిగృహాయుతామ్ || ౪ || సర్వతుకుసుమైరమైఃఫలవద్భిశ్చపాదపైః | పుష్పితానామ
శోకానాంశ్రియాసూగ్యోదయప్రభామ్ || ౫ || ప్రదీప్తామివతత్రస్త్రోమారుతిస్సముదైక్షత | నిష్పత్రశాఖాంబిహగైఃకియ
మాణామివాసకృత్ || ౬ || వినిష్పతద్భిశ్చతశశ్చిత్రైఃపుష్పవతంసకైః | ఆమూలపుష్పవచితైరశోకైశ్శోకనాశకైః || ౭ ||
పుష్పభారాతిభారైశ్చస్పృశద్భిరివమేదినిమ్ | కణికారైఃకుసుమిత్రైఃకింశుకైశ్చనుపుష్పిత్రైః || ౮ || సదేశఃప్రభయాతే
షాంప్రదీప్తశివసర్వతః | పున్నాగాస్తప్తవర్ణాశ్చచంపకోద్ధాలకాస్తథా || ౯ || వివృద్ధమూలాబహవశ్యోభంతేస్తనుపుష్ప
తాః | శాతకుంభనిభాఃకేచిత్రేచిదగ్నిశిఖోపమాః || ౧౦ || నీలాంజననిభాఃకేచిత్తత్రాశోకాస్తహస్రశః | నందనంవివిధోద్వృ
నంచిత్రంచైత్రంధంయథా || ౧౧ || అతివృత్తమివాచింత్యందిత్యంరమ్యంశ్రియావృతమ్ | ద్వితీయమివచాకాశంపుష్పజ్యో
తిగణాయుతమ్ || ౧౨ || పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రంపంచమంసాగరంయథా | సర్వతుపుష్పైర్నిచితంపాదపైర్మణుగంధిభిః ||
౧౩ || నానానినాదైరుద్వానంరమ్యంమృగగణద్విజైః | అనేకగంధప్రవహంపుణ్యగంధమనోరమమ్ || ౧౪ || వైలేంత్రమివగం

౪౯

సుందరకాండే - పంచదశ స్కంధః.

ధాన్యం ద్వితీయంగంధమాదనమ్ । అశోకవనికాయాంతుతస్యాంవానరపుంగవః॥ ౧౫॥ సదదశావిదూరస్థంచైత్యప్రాసా
 దమూజితమ్ । మధ్యే స్తంభసహస్రైఃస్థితం కైలాసపాండరమ్॥ ౧౬॥ ప్రవాళకృతసోపానంతప్తకాంచనవేదికమ్ । ముష్ణం
 తమివ చక్షూంషిద్యోతమానమివ శియా॥ ౧౭॥ విమలం ప్రాంశుభావత్వాదుల్లిఖంతమివాంబరమ్ । తతోమలిన సంవీతాం
 రాక్షసీభిస్సమావృతమ్॥ ౧౮॥ ఉపవాసకృశాం దీనాం నిశ్చలం తీర్థపునఃపునః । దదశశశుక్లపక్షాదౌచంద్రరేఖామివామలామ్
 ౧౯॥ మందప్రఖ్యాయమానేన గూఢేణ రుచిరప్రభామ్ । పినద్ధాంధూమజాలైః శిఖామివ విభావసోః॥ ౨౦॥ పీతేనైకైః సంవీ
 తాంక్షిప్తేనోత్తమవాససా । సవంకామనలంకారాం విపద్భామివ పద్మినీమ్॥ ౨౧॥ వ్రీళితాఽయఃఖనంతప్తాంపరిమల్లానాంతపస్వి
 నీమ్ । గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీమ్॥ ౨౨॥ అశ్రుపూర్ణాముఖిం దీనాంకృశామనశనేనచ । శోకధ్యానప
 రాం దీనాం నిత్యదుఃఖపరాయణామ్॥ ౨౩॥ ప్రియంజనమపశ్యంతీం పశ్యంతీం రాక్షసీగణమ్ । స్వగణేన మృగీంహీనాం శ్వగణా
 భివృతామివ॥ ౨౪॥ నీలనాగాభయావేణ్యాజఘనంగతయైకయా । నీలయానీరదాపాయేవనరాజ్యామహీమివ॥ ౨౫॥ సు
 ఖాహంఽయఃఖనంతప్తాంవ్యసనానామకౌవిదామ్ । తాంసమీక్ష్య విశాలాక్షిమధికం మలినాంకృశామ్॥ ౨౬॥ తక్యయామా
 ససీతేతికారణైరుపపాదిభిః । హ్రీయమాణాతదాతేన రక్షసాకామరూపిణా॥ ౨౭॥ యథారూపాహిదృష్టావైతథారూపే
 యమంగనా । పూర్ణాచంద్రాననాంసుశ్రూంచారువృత్తపయోధరామ్॥ ౨౮॥ కుర్వంతీం ప్రభయాదేవీం సర్వావితిమిరాది
 శః । తాం నీలకేశీం బింబోష్ఠీంసుమధ్యాంసువ్రతిష్ఠితామ్॥ ౨౯॥ సీతాం పద్మవలాశాక్షీంసున్తగ్ధస్యరతియథా । ఇష్టాం సర్వస్య
 జగతః పూర్ణాచంద్రప్రభామివ॥ ౩౦॥ భూమాసుతసుమాసీనాం నియతామివ తాపసీమ్ । నిశ్వాసబహుశాంభీరుంభుజగేంద్ర
 వధూమివ॥ ౩౧॥ శోకజాలేన మహతా వితతేన విరాజనీమ్ । సంసక్తాంధూమజాలైః శిఖామివ విభావసోః॥ ౩౨॥ తాంస్తృప్తి

౫౦

సుందర కాండే - పంచదశ స్కంధః.

మివనందిగ్ధామృద్ధినిపతితామివ । విహతామివచక్రద్ధామాకాంప్రతిహతామివ ॥ ౩౩ ॥ సోపసగాంయథాసిద్ధింబుద్ధింసక
లుమామివ । అభూతేనాపవాదేనకీర్తింనిపతితామివ ॥ ౩౪ ॥ రామోపరోధవృద్ధితాంరక్షోహరణకశితామ్ । అబలాంమృ
గశాబాక్షీంవీక్షమాణాంతతస్తతః ॥ ౩౫ ॥ బాష్పాంబుపరిసూణేనకృష్ణవక్రాక్షిపక్షుణా । వదనెనాప్రసన్నైననిశ్వసంతీం
పునఃపునః ॥ ౩౬ ॥ మలపంకధరాందీనాంమండనాహామమండితామ్ । ప్రభాంసక్షత్రరాజస్యకాలమేఘైరివావృతామ్ ॥
౩౭ ॥ తస్యసందిదిహేబుద్ధిమృహుస్సీతాంనిరీక్ష్యతు । ఆమ్నయానానుయోగేనవిద్యాంప్రశిధిలామివ ॥ ౩౮ ॥ దుఃఖేనబుబు
ధేనీతాంహనూమాననలంకృతామ్ । సంస్కారేణయథాహీనాంవాచమథాంతరంగతామ్ ॥ ౩౯ ॥ తాంసమీక్ష్య విశాలా
క్షీంరాజపుత్రీమనిందితామ్ । తక్తయామాససీతేతికారణైరుపపాదిభిః ॥ ౪౦ ॥ వైదేహ్యయానిచాంగేషుతదారామోన్వకీ
తయత్ । తాన్యాభరణజాలానిశాఖాశోభీన్యలక్షయత్ ॥ ౪౧ ॥ సుకృతాకణవేష్టాచశ్వదంస్త్రాచసుసంస్థితా । మణివిద్రు
మచిక్రాణిహస్తేష్టాభరణానిచ ॥ ౪౨ ॥ శ్యామానిచిరయుక్తత్వాత్తథాసంస్థానవంతిచ । తాన్యైవైతానిమన్యేహంయాని
రామోన్వకీతయత్ ॥ ౪౩ ॥ తత్రయాన్యవహీనానితాన్యహంసోపలక్షయె । యాన్యస్యానావహీనానితానీమానినసంశ
యః ॥ ౪౪ ॥ వీణంకనకపట్టాభంస్త్రంతద్వసనంశుభమ్ । ఉత్తరీయంనగాసక్తంతదాదృష్టంప్లవంగమైః ॥ ౪౫ ॥ భూషణాని
చముఖ్యానిదృష్టానిభరణీతితై । అనయైవాపవిద్ధానిస్వనవంతిమహంతిచ ॥ ౪౬ ॥ ఇనంచిరగృహీతత్వాద్వసనంక్షిప్తవత్తరమ్ ।
యథాహీనానంతద్వణంతథాశ్రీమద్యథేతరత్ ॥ ౪౭ ॥ ఇయంకనకవణాంగీరామస్యమహిషీప్రియా । ప్రణవ్యసంతీయ
స్యమనసోనప్రణశ్యతి ॥ ౪౮ ॥ ఇయంసాయత్కృతేరామశ్చతుభిఃపరితప్యతే । కారుణ్యేనాన్యశంస్యేనశోకేనమదనైనచ ॥
౪౯ ॥ ప్రణవ్యసంతీయదాశ్రితేత్యాన్యశంస్యతః । పత్నీనప్తేతిశోకేనప్రియైతిమదనైనచ ॥ ౫౦ ॥ అస్యాదేవ్యాయ

సుందరకాండః పోడశస్కంధః

ఛాపమంగ ప్రత్యంగ సౌష్ఠవమ్ | రామస్య చయధారూపంత స్యేయమసి తేక్షణా || ౫౦ || అస్యా దేవ్యామనస్తస్మిన్స్త
 స్యచాస్యాన్ప్రస్థితమ్ | తెనైయంసచధర్మాత్మాముహూతమపిజీవతి || ౫౧ || దుష్కరంకృతవాణరామో హి నోయద
 నయాన్తభుః | ధారయత్యాత్మనో దేహంనశోకేనావసీదతి || ౫౨ || దుష్కరంకురుతేరామోయశ్చమాంమత్తకాశినీమ్సీతాం
 వినామహాబాహుముహూతమపిజీవతి || ౫౩ || ఏవంసీతాంతదాదృష్ట్యోహృష్టఃపవనసంభవః | జగామమనసారామంప్రశ
 శంసుచతంప్రభుమ్ || ౫౪ || ఇతి శ్రీమత్పుండరకాండే- పంచదశస్సర్గాః.

ప్రశస్యతు ప్రశస్తవ్యాంసీతాంతాంహరిపుంగవః! గుణాభిరామంరామంచపునశ్చింతాపరోభవత్॥ ౧॥ సముపహా
తమివధ్యాత్వాబాష్పపర్యాకులేక్షణః! సీతామాశ్రిత్యతేజస్వీహనూమాన్విలలాపహ॥ ౨॥ మాన్యాగురువినీతస్యలక్ష్మణ
స్యగురుప్రియా! యదీసీతాపిమఃఖాతాకాలోహిదురతిక్రమః॥ ౩॥ రామస్యవ్యవసాయజ్ఞాలక్ష్మణస్యచధీమతః! నాత్య
థాంతుభ్యతేదేవీగంగైవజలదాగమే॥ ౪॥ తుల్యశీలవయోవృత్తాంతుల్యాభిజనలక్షణామ్! రాఘవోహాతివైదేహీంతంచే
యమసీతేక్షణా॥ ౫॥ తాందృష్ట్వానవహేమాభాంలోకకాంతామివశ్రియమ్! జగమునసారామంచచనంచేనమబ్రవీత్॥
౬॥ అస్యాహేతోవిశాలాఽత్యూహతోవాలీమహాబలః! రావణప్రతిమోవీర్యేకబంధశ్చనిపాతితః॥ ౭॥ విరాధశ్చహతస్సం
ఖ్యైరాక్షసోభీమవిక్రమః! వనేరామేణవిక్రమ్యమహేంద్రణేవశంబరః॥ ౮॥ చతుర్దశసహస్రాశిరక్షసాంభీమకర్తృణామ్!
నిహతానిజనస్థానైశ్చరైర్గ్నిశిఖోపమైః॥ ౯॥ ఖరశ్చనిహతస్సంఖ్యైశ్చిశిరాశ్చనిపాతితః! దూషణశ్చమహాతేజా రామేణవిది
తాత్మనా॥ ౧౦॥ ఐశ్వర్యంవానరాణాంచదుర్లభంవాలిపాలితమ్! అస్యానిమిత్తేసుగ్రీవఃప్రాప్తవాల్మీకసత్కృతమ్
౧౧॥ సాగరశ్చమయాక్రాంతఃశ్రీమాన్నదనదీపతిః! అస్యాహేతోవిశాలాఽత్యూఃపురీచేయం నిరీక్షితా॥ ౧౨॥ యదిరామ

౨౨

సుందర కాండే - షోడశ స్కంధః.

స్వముద్రాంతామేదినీంపరివతయేత్ | అస్యాఃకృతేజగచ్ఛాపియక్తమిత్యేవమేమతిః || ౧౩ || రాజ్యంవాత్రిషులోకేషు సీ
 తావాజనకాత్మజాః | తైలోక్యరాజ్యంసకలంసీతాయానాపుయాత్తత్తామ్ || ౧౪ || ఇయంసాధమశీలస్యమైశిలస్యమహా
 త్మనః | సుతాజనకరాజస్యసీతాభర్తృశృఙ్ఖరా || ౧౫ || ఉత్థితామేదినీంభిత్వాత్మైత్రేహలముఖతుతే | పద్మగోమనిభైఃకీర్ణా
 శుభైఃకేదారపాంసుభిః || ౧౬ || విక్రాంతస్యార్యశీలస్యసంయుగేష్వనివతిః | స్నుహదశరథస్యైమాజ్యేష్టాగాఙ్ఙోయశస్వి
 నీ || ౧౭ || ధర్మజ్ఞస్యకృతజ్ఞస్యరామస్యవిదితాత్మనః | ఇయంసాదయితాభార్యారాక్షసీవశమాగతా || ౧౮ || సర్వాభోగా
 పరిత్యజ్యభర్తృస్నేహబలాత్ప్రతా | అచింతయిత్వాదుఃఖానిప్రవిష్టానిజనంవనమ్ || ౧౯ || సంతుష్టాపలమూలేనభర్తృ
 శుశ్రూషణేరతా | యావరాంభజతేప్రీతింవనేపిభవనేయథా || ౨౦ || సేయంకనకవణాంగీనిత్యంసుస్థితభాషిణీ | వహతే
 యాతనామేతామనథానామభాగినీ || ౨౧ || ఇమాంతుశీలసంపన్నాన్ద్రష్టుమిచ్ఛతిరాఘవః | రావణేనప్రమశితాంప్రపా
 మివపిపాసితః || ౨౨ || అస్యానూనంపునలాభాద్రాఘవఃప్రీతిశేష్యతి | రాజారాజ్యపరిభ్రష్టఃపునఃప్రాప్యేవమేదినీమ్ ||
 ౨౩ || కామభోగైఃపరిత్యక్తాహీనాబంధుజనైఃచ | ధారయత్యాత్మనోదేహంతత్సమాగమకాంక్షిణీ || ౨౪ || నైషావశ్యతిరాక్ష
 స్యోనేమాపుష్పదండ్రుమా | ఏకస్థహృదయానూనం గామమేవానువశ్యతి || ౨౫ || భర్తానామపరంనార్యాభూషణం
 భూషణాదపి | ఏషాతురహితానైఃభూషణాహోనశోభతే || ౨౬ || దుష్కరంకురుతేరామోహీనోయదనయాప్రభుః | ధా
 రయత్యాత్మనోదేహంనదుఃఖేనావసేదతి || ౨౭ || ఇమామసిత్కేశాంతాంశతపత్రనిభేక్షణామ్ | సుఖాహోమఃఖితాందృష్టా
 మమాపివ్యధితంమనః || ౨౮ || క్షితిక్షుమాపుష్కరసన్నిభాక్షీయారక్షితారాఘవలక్ష్మణాభ్యాం | సారాక్షసీభివికృతేక్షణాభి
 స్సంరక్త్యతేనంప్రతివృక్షుమాతే || ౨౯ || హిమహతనల్లినీవనన్దశోభావ్యసనపరంపరయానిపీడ్యమానా | సహచరరహితేవచ

క్రవాకీజనకసుతాకృవణాందశాంప్రపన్నా ॥ ౩౦॥ అస్యాహిపుష్పవనతాగ్రశాఖాశ్శోకంద్వధంవైజనయంత్యశోకాః॥ హి
మవ్యపాయేనచమందరశ్చిరభ్యుత్థితోనైకసహస్రరక్షిః॥ ౩౧॥ ఇత్యేవమథాంకపిరన్వవేత్సవసీతేయమిత్యేవ నివిష్టబుద్ధిః॥ సం
శ్రిత్యతిష్ఠన్నిషసాదవృక్షేబలీహరీణాంప్రవరస్తరస్వి॥ ౩౨॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే-షోడశస్కంధః. ❖❖❖❖❖❖❖
తతఃకుముదషండాభోనిమలంనిమలప్రభః॥ ప్రజగామనభశ్చంద్రోహంసోనీలమివోదకమ్॥ ౧॥ సాచివ్యమివకు
త్వకసప్రభయానిమలప్రభః॥ చంద్రమారశ్చిభిశ్శీతైస్సిషేవేపవనాత్మజమ్॥ ౨॥ సదదశతతస్సీతాంఘ్రాణాచంద్రనిభా
ననామ్॥ శోకభారైవనన్యస్తాంభారైనావమివాంభసి॥ ౩॥ దిదృక్షమాణోవైదేహీంహనూమాన్దారుతాత్మజః॥ సదదశావి
దూరస్థారాక్షసీఘోరదశణాః॥ ౪॥ ఏకాక్షిమేకకణాంవకణాపావరణాంతథా॥ అకణాంశంకుకణాంచమస్తకో
చ్ఛాప్ససనాసికామ్॥ ౫॥ అతికాయోత్తమాంగీంచతనుదీఘశిరోధరామ్॥ ధ్వస్తకేశీంతథాకేశీంకేశకంబళధారిణీమ్॥ ౬॥
లంబకణాలలాటాంచలంబోదరపయోధరామ్॥ లంబోష్ఠీంచుబుకోష్ఠీంచలంబాస్యాంలంబజానుకామ్॥ ౭॥ హ్రస్వాందీర్ఘాం
తథానుజ్ఞాంవికటాంచామనాంతథా॥ కరాళాంభుగ్ధవక్త్రాంచపింగాక్షీంవికృతాననామ్॥ ౮॥ వికృతాఃపింగాళాఃకాళీఃక్రో
ధనాఃకలహప్రియాః॥ కాలాయసమహాశూలాఃశూటముద్గరధారిణీః॥ ౯॥ వరాహమృగశాదూలమహిషాజశినాముఖిః॥
జోష్ఠహయపాదీశ్చనిఘ్రతశిరసోపరాః॥ ౧౦॥ ఎకహస్తైకపాదీశ్చఖరకణాశ్చక్రణికాః॥ గౌకణీహాస్తికణీశ్చహ
రికణీస్తథాఫరాః॥ ౧౧॥ అనాసాఅతినాసాశ్చతిర్యజ్ఞాసావినాసకాః॥ గజసన్నిభనాసాశ్చలలాటోచ్ఛాప్ససనాసికాః॥ ౧౨
హస్తిపాదామహాపాదాగోపాదాఃపాదచూళికాః॥ అతిమాత్రశిరోగ్రీవాఅతిమాత్రకుచోదరీః॥ ౧౩॥ అతిమాత్రాస్యనే
త్రాశ్చదీఘజిహ్వసఖాస్తథా॥ అజాముఖిహాస్తిముఖిగోముఖిస్సుకరీముఖిః॥ ౧౪॥ హయోష్ఠఖరవక్త్రాశ్చరాక్ష

౫౪

సుందర కాండే - సప్త దశ స్కంధః.

సేఘోరదశనాః! శూలముద్గరహస్తాశ్చక్రధనాఃకలహప్రియాః॥ ౧౫॥ కరాళాఘ్రామ్రకేశీశ్చ రాక్షసీద్వికృతాననాః!
 పిబంతీస్తతంపానంసదామాంససురాప్రియాః॥ ౧౬॥ మాంసశోణితద్విధ్యాంగీమాంసశోణితభోజనాః । తాదదశకపిశ్రే
 ష్టోరోమహాషణదశనాః॥ ౧౭॥ స్తంభవంతముపాసినాఃపరివార్యవనస్పటిమ్ । తస్యాధస్తాచ్చతాం దేవీంరాజపుత్రీమనింది
 తామ్॥ ౧౮॥ లక్షయామాసలక్ష్మీవాహనూమాజనకాత్మజామ్ । నిష్ప్రభాంశోకసంతప్తాం మలసంకులమూఢజామ్ ॥
 ఊణపుణ్యాచ్చుతాంభూమాతారాంనిపతితామివ । చారిత్రవ్యవదేశాఢ్యాంభర్తృదశనదుగతామ్॥ ౨౦॥ భూషణైరు
 త్రమైహీనాంభర్తృవాత్సల్యభూషితామ్ । గాక్షసాధిపసంరుద్ధాంబంధుభిశ్చవిశాకృతామ్॥ ౨౧॥ వియూధాంసింహసంరు
 ద్ధాంబద్ధాంగజవధూమివ । చరన్తరేఖాంపయోదాంతేశారదాభ్రైరివాప్యతామ్॥ ౨౨॥ క్లిష్టరూపామసంస్పర్శాదయుక్తా
 మివవల్లకీమ్ । సీతాంభర్తృవశేయుక్తామయుక్తాంరాక్షసీవశే॥ ౨౩॥ అశోకవనికామధ్యేశోకసాగరమాప్లుతామ్ । తాభిఃపరివృ
 తాంతత్రసగ్రహమివగోహిణీమ్॥ ౨౪॥ దదశహనుమాదేవీలతాంకుసుమితామివ । సామలేనచద్విధ్యాంగీవపుషాచాప్య
 లంకృతా॥ ౨౫॥ మృణాళీపంకద్ధిగేవవిభాతినవిభాతించ । మలినేనతువస్త్రేణపరిక్లిష్టేనభామినీమ్॥ ౨౬॥ సంవృతాంమృగశా
 బాక్షీందదశహనుమాకపిః । తాం దేవీందీనవదనామదీనాంభర్తృతేజసా॥ ౨౭॥ రక్షితాంస్వేనశీలేనసీతామసితలోచ
 నామ్ । తాంనృష్ట్యాహనుమాసీతాంమృగశాబనిభేక్షణామ్॥ ౨౮॥ మృగకన్యామివత్రస్తాంవీక్షమాణాంసమంతతః । దహం
 తీమివనిశ్వాసైవృక్షౌవల్లవధారిణిః॥ ౨౯॥ సంఘాతమివశోకానాందుఃఖినోర్మిమివోద్ధితామ్ । తాంతౌమాంసువిభక్తాం
 గీంవిశాభరణశోభినీమ్॥ ౩౦॥ ప్రహషణమతులంలేభేనూరుతిఃప్రేక్ష్యమైథిలీమ్ । హాషణజానిచసోశ్రూణీతాంనృష్ట్యా మది
 రేక్షణామ్॥ ౩౧॥ ముమోచహనుమాంప్రత్యనమశ్చక్రేణరామవన్ । సమస్తామృతానూయలక్ష్మణాయచవీర్యవా॥

౩౨॥ సీతాదశనసంహృష్టోహనూమానసంపృతోభవత్ ॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - సప్తదశ స్కంధః: * * * * *

తథాచిప్రేక్షమాణస్యవనంపుష్పితపాదపమ్ | విచిన్వతశ్చవై దేహింకించిచ్ఛేషానిశాభవత్ ॥ ౧ ॥ షడంగవేదవిమ
షాంక్రతుప్రవరయాజీసామ్ | శుశ్రావబ్రహ్మఘోషాంశ్చవిరాత్రై బ్రహ్మరక్షసామ్ ॥ ౨ ॥ అథమంగళవాదిత్రైశ్శబ్దైశ్చోత్ర
మనోహరైః | ప్రాబుధ్యతమహాబాహునశగ్రీవోనుహబలః ॥ ౩ ॥ విబుధ్యతుయథాకాలం రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్ |
స్త్రస్తమాల్యాంబరధరో వై దేహిమనుచింతయన్ ॥ ౪ ॥ భృశంనియుక్తస్తస్యాంచఃమదనెనమదోత్పటః | నసతంరాక్షసఃకా
మంశశాకాత్తనిసూహితుమ్ ॥ ౫ ॥ ససర్వాభరణైర్యుక్తోవిభ్రచ్చియమనుత్తమామ్ | తాంసగైర్బహుభిజ్ఞాస్తాంసర్వపుష్ప
ఫలోపగైః ॥ ౬ ॥ వృతాంపుష్కరిణీభిశ్చనానాపుష్పోపశోభితామ్ | సదామదైశ్చవిహగైర్విచిత్రాంపరమాద్భుతామ్ ॥ ౭ ॥ ఈ
హామృగైశ్చవివిదైర్జుష్టాందృష్టిమనోహరైః | వీధీంసంప్రేక్షమాణశ్చమణికాంచనతోరణామ్ ॥ ౮ ॥ నానామృగగణాకీర్ణాం
ఫలైఃప్రవతీతైర్వృతామ్ | అశోకవనికామేవప్రావిశత్సంతతద్రుమామ్ ॥ ౯ ॥ అంగనాశతమాత్రంతు తంవ్రజంతమనువ్రజ
త్ | మహేంద్రమివపాలస్త్యం దేవగంధర్వయోషితః ॥ ౧౦ ॥ దీపికాఃకాంచనీఃకాశ్చిజ్జగృహుస్తత్రయోషితః | వాలవ్యజ
నహస్తాశ్చతాలవృంతానిచాపరాః ॥ ౧౧ ॥ కాంచనైరపిభృంగారైర్జగృహుజ్వలమగ్రతః | మండలాగ్రాణ్యసీతేచ్ఛవగృహ్యో
న్యాఃపుష్పతోయయాః ॥ ౧౨ ॥ కాచిద్రత్నమయీంపాత్రీంపూర్ణాంపానేనభామినీ | డక్షిణాదక్షిణేనైవతదాబ్రహ్మపాణి
నా ॥ ౧౩ ॥ రాజహంసప్రతీకాశంఛత్రంపూర్ణాశశిప్రభమ్ | సౌవర్ణదండమపరాగృహీత్వాపుష్పతోయయా ॥ ౧౪ ॥ నిద్రా
మదపరీతాక్ష్యోరావణిశ్యోతమస్త్రీయః | అనుజన్తుఃపతింవీరంఘనంవిద్యుల్లతాభవ ॥ ౧౫ ॥ వ్యావిధ్ధహరకేయూరాస్త
మామృదితవర్ణకాః | సమాగళితకేశాంతాస్తస్వేదవదనాస్తదా ॥ ౧౬ ॥ ఘూర్ణంత్యోమదశేషేణనిద్రయాచగుభాననాః |

౧౬

సుం . . కాం డే - ఏ కౌ న విం శ స్స గణః .

స్వేదక్లిష్టాంగకుసుమాస్పమాల్పాకులమూర్ధజాః॥౧౭॥ ప్రయాంతం నై ఋతపతినార్యోమదిరలోచనాః | బహుమానా
 చ్చకామాచ్ఛ ప్రియభార్యాస్తమన్వయః॥ ౧౮॥ సవకామవరాధీనః పతిస్తానాంసుహాబలః | సీతాసక్తమనామందోమం
 దాంచితగతిర్భౌ॥౧౯॥ తతఃకాంక్షీనినాదంచనూపురాణాంచనిస్వనమ్ | శుశ్రావపరమస్త్రీణాంసకపిర్నాగుతాత్మజః॥౨౦॥
 తంచాప్రతిమకమాణమచింత్యబలపారుషమ్ | ద్వాదశేశమనుప్రాప్తందదశహనుమాకపిః॥ ౨౧॥ దీపికాభిరనేకాభి
 స్సమంతాదవభాసితమ్ | గంధతైలావసిక్తాభి (ధీ) యమాణాభిరగ్రతః॥ ౨౨॥ కామదర్పమదైర్యుక్తంజిహ్వాతామ్రాయతే
 తుణమ్ | సమక్షమివకందర్పమపవిద్ధశరాసనమ్॥ ౨౩॥ మథితామృతఫేనాభమరజౌవస్త్రముత్తమమ్ | సుపుష్పమివకషణం
 తంవిస్త్రస్తంసక్తమంగడే॥ ౨౪॥ తంపత్రవిటపేలీనఃపత్రపుష్పఘనావృతః | సమీపముపసంక్రాంతంప్రధ్యాతుముపచక్ర
 మే॥ ౨౫॥ అవేక్షమాణస్తతతోదదశకాకపికుంజరః | రూపయావనసంపన్నా రావణస్యవరస్త్రియః॥ ౨౬॥ తాభిఃపరివృతో
 రాజాసురూపాభిమూహాయశౌః | తన్మృగద్విజసంఘుష్టంప్రవిష్టంప్రమదావనమ్॥ ౨౭॥ క్షీణోవిచిత్రాభరణఃశంకుక
 శోమహాబలః | తేనవిశ్రవసఃపుత్రస్సదృష్టోరాక్షసాధిపః॥ ౨౮॥ వృతఃపరమనారీభిస్తాగాభిరివచంద్రమాః | తందదశకమ
 హతేజాస్తేజోవంతంమహాకపిః॥ ౨౯॥ రావణోయంమహాబాహురితిసంచిత్యవానరః | అవల్లుతోహహాతేజాహనూమా
 న్నాగుతాత్మజః॥ ౩౦॥ సతతోఽప్యుగ్రతేజస్తోనిఘాతస్తస్యతేజసా | పశ్యగుహ్యంతరేనక్తోహనూమాసంవృతోభవత్॥ ౩౧॥
 సీతామసితకేశాంతాంసుశ్రోణీంసంహతస్తనీమ్ | దిశ్యతూరసీతాపాంగాముపావతకతరావణః॥ ౩౨॥ ఇతి శ్రీమత్సుందర
 కాం డే - అష్టాదశస్సగణః.

తస్మిన్నేవ తతఃకాలే రాజపుత్రునిందితా | రూపయావనసంపన్నా భూషణోత్తమభూషితమ్॥ ౧॥ తతోద్భ

ప్రేక్ష్యవైదేహీరావణం రాక్షసాధిపమ్ | ప్రావేశతపరారోహోప్రవాతేకదళీయథా || ౧ || ఆచ్ఛాద్యోదరమూరుభ్యాంబాహు
 భ్యాంవపయోధరౌ | ఉపవిష్టావిశాలాక్షీగుడంతీవరవణీనీ || ౨ || దశగ్రీవస్తువైదేహీంరక్షీతాంరాక్షసీగణైః | దదశణీతాం
 దుఃఖాతాంనావంసన్నామివాణంవే || ౩ || అసంవృతాయామాసీనాంధరణ్యాంసంశితప్రతామ్ | చిన్నాంప్రపతితాంభూ
 మాశాఖామివవనస్పతే || ౪ || మలమండనచిత్రాంగీమండనాహామమండితామ్ | మృణాలీపంకద్భగ్వవిభాతినవిభాతీచ || ౫ ||
 సమీపంరాజసింహస్యరామస్యవిదితాత్మనః | సంకల్పహయసంయుక్తైయాంతీమివమసౌరభైః || ౬ || శుష్యంతీరుదతీమేకాం
 ధ్యానశోకపరాయణామ్ | దుఃఖస్యాంతమపశ్యంతీంరామాంరామమనుప్రతామ్ || ౭ || వేష్టమానాంతదావిష్టాంవన్నగేంద్ర
 వధూమివ | ధూప్యమానాంగ్రహణైవరోహిణీంభూమకెతునా || ౮ || వృత్తశీలకులేజాతామాచారవతిధామికౌ | పునస్సంస్తా
 రమావన్నాంజాతామివచచుష్కులే || ౯ || అభూతేనాపవాదేనకీర్తినిపతితామివ | ఆమ్నాయానామయోగేనవిద్యాం
 ప్రశిధిలామివ || ౧౦ || సన్నామివమహాకీర్తింశ్రద్ధామివవిమానితామ్ | ప్రజ్ఞామివపరిక్షీణామాశాంప్రతిహతామివ || ౧౧ ||
 ఆయతీమివవిధ్వస్తామాజ్ఞాంప్రతిహతామివ | దీప్తామివదిశంకాలేపూజామవహృతామివ || ౧౨ || పద్మినీమివవిధ్వస్తాంహ
 తశూరాంచమూమివ | ప్రభామివతమోద్ధ్వస్తాముపక్షీణామివాపగామ్ || ౧౩ || వేదీమివపరామృష్టాంశాంతామగ్నిశిఖామి
 వ | పాణామాసీమివనిశాంరాహుగ్రస్తేందుమండలామ్ || ౧౪ || ఉత్కృష్టపణకమలాంవిత్రాసితవిహంగమామ్ | హస్తీహ
 స్తవరామృష్టామకులాంపద్మినీమివ || ౧౫ || పతిశోకాతురాంశుష్టాంనదీంవిస్తావితామివ | వరయామృజయాహీనాంకృష్ణప
 త్ననిశామివ || ౧౬ || సుకుమారీంసుజాతాంగీరత్నగర్భాశుచితామ్ | తవ్యమానామివోష్ణేనమృణాలీమచిరోద్ధృతా
 మ్ || ౧౭ || కృహీతామాలనస్తంభేయూధపేనవినాకృతామ్ | నిశ్వసంతీంసుదుఃఖాతాంగజరాజవధూమివ || ౧౮ || ఏకయాదీ

౨౮

సుందరకాండే - వింశస్సర్గః.

ఘోరయావేణ్యాశోభమానామయత్నతః। నీలయానీరదాపాయేవసరాజ్యామహీమివ॥ ౨౦॥ ఉపవాసేనశోకేన ధ్యానైనచ
భయేనచ। పరిక్షీణాంకృతాం దీనామల్పహారంతపోధనామ్॥ ౨౧॥ అయాచమానాం ముఖాతాం ప్రాంజలిం దేవతామివ।
భావేనరఘుముఖ్యస్య దశగ్రీవపరాభవమ్॥ ౨౨॥ సమీక్షమాణాం రుదతీమనిందితాం సుపక్ష్యతా మ్రాయతశుక్లలోచనామ్। అ
నుప్రతాం రామమతీవ మైథిలీం ప్రలోభయామాస పథాయ రావణః॥ ౨౩॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - ఏకోనవింశస్సర్గః॥

సతాంపలిప్రతాందీనాం నిరానందాంతపస్వి నీమ్। సాకారై ముఖై రై వాక్తై ర్యన్యదశయత రావణః॥ ౧॥ మాం
దృష్ట్వా నాగనాసోరుగూహమానాస్త సూదరమ్। అనశనమివాత్మానంభయాన్నైతుంశ్చ మిచ్ఛసి॥ ౨॥ కామయేత్వాం విశా
లాక్షీబహుమన్యస్వమాంప్రియే। సర్వాంగగుణసంపన్నే సర్వలోకమనోహరే॥ ౩॥ నేహ కేచిత్తనుశ్చా వా రాక్షసాః కామ
రూపిణః। వ్యవసవతు తే నీతేభయం మత్తస్సముత్థితమ్॥ ౪॥ స్వధర్మో రాక్షసాంభీరు సర్వధైరవనంశయః। గమనం వాపరస్త్రీ
శాంహరణం సంప్రమథ్య వా॥ ౫॥ ఎవంచైతదకామాంతున త్వాంస్త్వత్ప్ర్యామి మైథిలి। కామం కామశ్శరీరేమే యథా కామం
ప్రవర్తతామ్॥ ౬॥ దేవి నేహభయం కార్యం మయి విశ్వసిహిప్రియే। ప్రణయస్వచతత్వేన మైవంభూశ్శోకలాలసా॥ ౭॥ ఏ
కవేణీధరాశయాభ్యాభ్యానం మలినమంబరమ్। అస్థానైశ్చ పవనశ్చ నైతాన్యోపయికానితే॥ ౮॥ విచిత్రాణి చ మాల్యాని చంద
నాన్యగరూణిచ। వివిధాని చ వాసాంసిదివ్యాన్యాభరణానిచ॥ ౯॥ మహాహాణిచ పానానిశయనాన్యాసనానిచ। గీతం నృత్యం
చ వాన్యంచలాన్యం మాంప్రాప్య మైథిలి॥ ౧౦॥ శ్రీరత్నమసి మైవంభూఃకురుగాత్రే శుభూషణమ్। మాంప్రాప్య తుకథం ను
స్యాస్త్య ననహానువిక్రహే॥ ౧౧॥ ఇదంతేనాగుసంజాతం యావనం వ్యతివర్తతే। యదతీతం పున నైతి ప్రోతశ్శీఘ్రమ
పామివ॥ ౧౨॥ త్వాంకృత్య తత్కార్యమన్యథాచక్రాణాం పరిశ్రేష్ఠం। సమాధానోత్తమాశ్చ న్యా తవాస్తి శుభదశనే॥ ౧౩॥

౫౯

సుందరకాండే - చింతన గళః.

త్వాంసమాసాద్యవైదేహీనూపయావనశాలినీమ్ | కఃపుమానలివతేతసాతాదపిఠామహః || ౧౪ || యద్యత్పశ్యామితేగా
 త్రంశీతాంశుసదృశాననే తస్మిన్స్తస్మిన్పుషుశ్రోణీచతుర్ముమనిబధ్యతే || ౧౫ || భవమైథిలిభాగ్యామేమోహమేనంవిన
 జాయ | బహ్వీనాముత్తమస్త్రీణామాహృతానామితస్తతః || ౧౬ || సర్వాసామేవభద్రంతేమమాగ్రమహిషీభవ | లోక
 భ్యోయానిరత్నానిసంప్రమథ్యాహృతానిమే || ౧౭ || తానితేభీరుసర్వాణిరాజ్యంపైతద్ధనంచమే | విజిత్యపుథివీంసర్వాంనా
 నానగరమాలినీమ్ || ౧౮ || జనకాయప్రదాస్యామితవహేతోర్విలాసిని | నేహపశ్యామిలోకన్యాయోమేప్రతిబలోభవేత్ ||
 ౧౯ || పశ్యమేసుమహద్వీర్యనుప్రతిద్వంద్వమాహవే | అసకృత్సంయుగేభగ్నామయావిమృదితధ్వజాః || ౨౦ || అశక్తాఃప్రత్య
 నీకేషుస్థాతుంమమసురాసురాః | ఇవయాక్రియతామద్యప్రతికర్మతవోత్తమమ్ || ౨౧ || సప్రభాణ్యవసజ్జంతాంతవాంగై
 భూషణానిచ | సాధుపశ్యామితేరూపంసుయక్తంప్రతికర్మణా || ౨౨ || ప్రతికర్మాభిసంయుక్తాదాక్షిణ్యేనవరాననేభుం
 క్షుభోగాయథాకామంపిబభీరురమస్వచ || ౨౩ || యథేష్టంచప్రయచ్ఛత్సంపుణివీంవాధనానిచ | లభస్వమయివిప్రభాధృ
 ష్టమాజ్ఞాపయస్వచ || ౨౪ || మాత్రృభావాలలంత్యాశ్చలలంతాంబాంధవాస్తవ | బుద్ధింమమానుషశ్యత్సంశ్రియంభద్రేయ
 శశ్చమే || ౨౫ || కింకరిష్యసిరామేణుభగేవీరవాససా | నిక్షిప్తవిజయోగామోగతశ్రీర్వనగోచరః || ౨౬ || ప్రణీప్తండిలశా
 యాచశంకేవీవానవా | నహివైదేహీరామస్త్యాం ద్రష్టుంచాప్యృపవద్యతే || ౨౭ || పురోబలాక్రైరసిత్తైర్దేహైర్జ్యో
 త్నామివావృతామ్ | నచాపిమమహస్తాత్త్వాంప్రాప్తుమహతిరాఘవః || ౨౮ || హిరణ్యకశిపుఃకీర్తిమిన్ద్రహస్తగతా
 మివ | చానుస్మితేచాగురతిచారునేత్రేవిలాసిని || ౨౯ || మమోహరసిమేభీరుసుపణాఃపన్నగంయథా | క్లిష్టకాశేయవసనాం
 తస్మిన్పుష్పనలంకృతామ్ || ౩౦ || త్వాంసృష్ట్వాస్వేషుదారేషురతింమోవలభామ్యహమ్ | అంతఃపురనివాసిన్యఃస్త్రియస్స

౬౦

సుందరకాండే - ఏకవింశస్సర్గాః

ర్వగుణాన్వితాః॥ ౩౧॥ యావంత్యోమమసర్వాసామైశ్వర్యంకురుజానకి! మమహ్యనితకేశాంతేత్రై లోక్యప్రవరాఃస్త్రి
యః॥ ౩౨॥ తాస్త్యాంపరిచరిష్యంతిశ్రియమపురసోయథా! యానివైశ్రవణేసుభ్రురత్నానిచధనానిచ॥ ౩౩॥ తానిలోకాం
శ్చసుక్రోణిమాంచభుంక్ష్వయథాసుఖమ్ । నరామస్తపసాచేవినబలేననవిక్రమైః ॥ నధనేనమయాతుల్య స్తేజసాయశసాపి
వా॥ ౩౪॥ పిబవిహరరమస్వభుంక్ష్వభోగాధననిచయంప్రదిశామిమేదినీంచ! మయిలలలల నేయథాసుఖంత్యంత్యయిచస
మేత్యలలంతుబాంధవాస్తే ॥ ౩౫॥ కుసుమితతగుజాలసంతతానిభ్రమరయాతానిసముద్రతీరజాని! కనకవిమలహారభూషి
తాంగీవిహరనుయాసహభీరుకాననాని॥ ౩౬॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - వింశస్సర్గాః

తస్యతద్వచనంశ్రుత్వాసీతారాత్రస్యరక్షసః! ఆతాదీనస్వరాదీనంప్రత్యువాచశనైర్వచః॥ ౧॥ దుఃఖార్తారుదతీసీ
తావేపమానాతపస్వినీ! చింతయంతీవరారోహోపతిమేవపతివ్రతా॥ ౨॥ శృణుమంతరతఃకృత్వాప్రత్యువాచశుచిన్త్రితా । ని
వర్తయనుమోనుత్తస్త్వజనేక్రియతాంనునః॥ ౩॥ నమాంప్రాధ్నయితుంయుక్తంసునిద్ధిమివపాపకృత్ । అకార్యం
నమయాకార్యమేకపత్న్యావిగహితమ్॥౪॥ కులంసంప్రాప్తయాపుణ్యం కులమహతిజాతయా । ఎవముక్త్యాతువైధే
హీరావణంతంయశస్వినీ॥ ౫॥ రాక్షసంపుష్టతఃకృత్వాభూయోవచనమబ్రవీత్ । నాహమాపయికిభార్యాపరభార్యాసతీత
న॥ ౬॥ సాధుధర్మమవేక్షుస్వసాధువృత్తంచరావణ! యథాతవతథాన్యేషాంధారారత్యునిశాచర॥౭॥ అత్తానముపమాం
కృత్వాస్వేషుదారేషురన్యతామ్! అతుష్టంస్వేషుదారేషుచపలంచలితేంద్రియమ్॥ ౮॥ నయంతినికృతప్రజ్ఞం పరదారాః
పరాభవమ్! ఇహసంతోనవాసంతిసతోవానానువర్తసే॥ ౯॥ తథాహివిపరీతాతేబుద్ధిరాచారవజ్జితా! వచోమిథ్యాప్ర
ణీతాత్మాషధ్యముక్తంబిచక్షుణ్ణైః॥ ౧౦॥ రాక్షసానామభావాయత్సంవానప్రతిపద్యసే! అకృతాత్మానమాసాద్య రాజాన

మనయేరతమ్॥ ౧౧॥ సమృద్ధానివినశ్యంతిరాష్ట్రాణీనగరాణిచ। తథైవత్వాంసమాసాద్యలంకారత్నైః సుసంకులా॥ ౧౨॥ అ
 పరాధాత్తవైకస్యనచిగాద్వినశిష్యతి। స్వకృతైహాన్యమానస్యరావణాదీఘోదశీనః॥ ౧౩॥ అభినందంతిభూతానివినాశే
 పాపకర్మణః। ఏవంత్యాంపాపకర్మాణామత్మ్యంతినికృతాజనాః॥ ౧౪॥ దిష్ట్యేతద్వ్యసనంప్రాప్తోరాద్రభిత్వేవహర్షితాః।
 శక్యలోభయితుంనాహమైశ్వర్యేణధనేనవా॥ ౧౫॥ అన్యన్యారాఘవేణాహఃభాస్కరేణప్రభాయథా। ఉపధాయ
 భుజంతస్యలోకకాంతస్యసత్కృతమ్॥ ౧౬॥ కథంనామోపధాస్యామి భుజమన్యస్యకస్యచిత్। అహమాపయికిభార్యాత
 స్యైవవసుధాపతేః॥ ౧౭॥ వ్రతస్మాతస్యవిప్రస్యవిద్యేవవిదితాత్మనః। సాధురావణరామేణమాంసమానయమఃఖితామ్॥ ౧౮॥
 వనేవాశితయాసాధాంకరేణ్యేవగజాధిపమ్। మిత్రమాపయింకంకతుంరామఃస్థానంపరీష్నతా॥ ౧౯॥ వధంచానిచ్ఛతాఘో
 రంత్యయాసాపురుషమభః। విదితస్సహిధర్మజ్ఞశ్శరణాగతవత్సలః॥ ౨౦॥ తేనమైత్రీభవతుతేయదిజీవితమిచ్ఛసి। ప్రసా
 దయస్వతంచైనంశరణాగతవత్సలమ్॥ ౨౧॥ మాంచాస్త్యైప్రయతోభూత్వానిర్యాతయితుమహాసి। ఏవంహితేభవేత్సప్తస్తి
 సంప్రదాయరఘూత్తమే॥ ౨౨॥ అన్యథాత్వంహికుర్వాణోవధంప్రాప్యసిరావణవజ్రయేన్వజ్రముత్సప్తంవజ్రయే
 దంతకచ్చిరమ్॥ ౨౩॥ త్వద్విధంతునసంక్రద్ధోలోకనాథస్సరాఘవః। రామస్యధనుషశ్శబ్దంశ్రోష్యసిత్వంమహాస్వనమ్॥ ౨౪॥
 శతక్రతువిసృష్టస్యనిఘోషమశనేరివ। ఇహశీఘ్రంసుపర్వాణోజ్వలితాస్యాభివోరగాః॥ ౨౫॥ ఇవవోనిపతిష్యంతిరామ
 లక్ష్మణలక్ష్మణాః। రక్షాంసిపరినిఘ్నంతఃపుర్యామస్యాంసమంతతః॥ ౨౬॥ అసంపాతంకరిష్యంతిపతంతఃకంకవాసనః। రాక్ష
 సేన్ద్రమహాసర్పాసగామగరుడోమహాః॥ ౨౭॥ ఉద్ధరిష్యతివేగేనవైనతేయభివోరగాః। అపనేష్యతిమాంభతాత్వ
 త్తశీఘ్రమరిందమః॥ ౨౮॥ అసురేభ్యఃశ్రియందీప్తాంవిష్ణుస్త్రిభిరవక్రమైః। జనస్థానేహతస్థానేనిహతేరక్షసాంబలే॥ ౨౯॥

అశక్తైస్తత్త్వయారక్షఃకృతమేతదసాధువై! ఆశ్రమంతుతయోశ్శూన్యంప్రవిశ్యనరసింహయోః || ౩౦ || గౌచరంగతయో
భ్రాత్రోరపనీతాత్త్వయాధమ! నహిగంధముపామ్రాయరామలక్ష్మణయోస్త్వయా || ౩౧ || శక్యంసందశన్ నెస్థాతుంశు
నాశాదూలయోరివ! తస్యతేవిగ్రహేతాభ్యాంయుగగ్రహణమస్థిరమ్ || ౩౨ || వృత్రస్యేవేంద్రబాహుభ్యాంబాహులారే
కస్యనిగ్రహః! క్షిప్రంతవసనాథోమేరామస్సేమిత్రిణాసహ || ౩౩ || తోయమల్పమివాదిత్యఃప్రాణానాదాస్యతేశరైః | గిరిం
మబేరస్యగతోథవాలయంసభాంగతోవావరుణస్యరాజ్ఞః | అసంశయందాశరథేనమోక్ష్యసేమహాద్రుమః కాలహతోశనేరి
వ || ౩౪ || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే- ఏకవింశస్తకః.

సీతాయావచనంశ్రుత్వా పరుషంరాక్షసాధిపః॥ ప్రత్యువాచతత్సీతావిప్రియంప్రియదశశానమ్॥ ౧॥ యథా
యథాసాంత్యయితావశ్యః॥ స్త్రీణాంతథాతథా॥ యథాయథాప్రియంవక్తాపరిభూతస్తథాతథా॥ ౨॥ సెనియచ్ఛతిమత్త్రో
ధంత్యయికామస్సముత్థితః॥ ద్రవతోమాగ్గమాసాద్యహయానివసుసారథిః॥ ౩॥ వామఃకామోచునుష్యాణాంయస్త్రికలని
బధ్యతే॥ జనేతస్త్రిచ్ఛ్వసుక్రోశఃస్నేహశ్చకలజాయతే॥ ౪॥ ఏతస్త్వాఞ్ఞారణాన్నత్వాంఘ్రతయామివరాననే॥ వధాహోమ
వమానాహోమిథ్యాప్రప్రజితైరశామ్॥ ౫॥ పరుషాణీహవాక్యానియానియానిబ్రవీషిమామ్॥ తేషుతేషువధోయుక్తస్త
వమైథినిదాగుణః॥ ౬॥ ఏవముక్త్యాతువైదేహీంరావణోరాక్షసాధిపః॥ క్రోధసంరంభసంయుక్తస్తీతాముత్తరమబ్రవీత్॥ ౭॥
ద్వామాసారక్షితవ్యామెయోవధిస్తేనయాకృతః॥ తతశ్శయనమారోహానునుత్వంవరవణీని॥ ౮॥ ఊర్ధ్వంధ్వాభ్యాం
తుమాసాభ్యాంభ్రాణరంమానునిచ్ఛతీమ్॥ మమత్వాంప్రాతరాశాక్షామారభంతేమహానసే॥ తాంతజ్యమానాంసం
ప్రేక్ష్యరాక్షసేంద్రేణజానకీమ్॥ దేవగంధర్వకన్యాస్తావిషేషువికృతేశుతాః॥ ౧౦॥ ఓష్ఠప్రకారైరపరావక్రనేత్రై

స్తథాపరాః సీతామాశ్వాసయానాసు స్తథాతాంతేనరక్షసా ॥ ౧౧ ॥ తాభిరాశ్వాసీతాసీతారావణరాక్షసాధిపమ్ ॥ ఉ
వాచాత్మహితంవాక్యంవృత్తశౌండిర్యగర్జితమ్ ॥ ౧౨ ॥ చూసంనతేజనఃకశ్చిదస్తినిశ్రేయసేస్థితః ॥ నివారయతియోనత్వాంక
మణోస్తాద్విగహితాత్ ॥ ౧౩ ॥ మాంహీధమాత్తనఃపక్షీంశచీమివశచీవతేః ॥ త్వదన్యస్త్రిషులోకేషుప్రాథమ్యేన్
నసాపికః ॥ ౧౪ ॥ రాక్షసాదనురామస్యభార్యానుమితతేజసః ॥ ఉక్తవానసీయత్వాపంక్వగతస్తస్యమోక్ష్యసే ॥ ౧౫ ॥ యథా
దృప్తశ్చమాతంగశ్చశ్చసహితౌవసే ॥ తథాద్విరదనద్రామస్తస్వనీచశశవత్స్త్వృతః ॥ ౧౬ ॥ సత్త్వమిత్త్వేషునాథంవైక్షిపన్ని
హనల్జసే ॥ చతుషోవిషయంతస్యనతావచుపగచ్ఛసి ॥ ౧౭ ॥ ఇమేతేనయనేక్రూరేవిరూపేకృష్ణపింగళే ॥ క్షితౌనపతితేక
స్తాన్తానునార్యనిరీక్షతః ॥ ౧౮ ॥ తస్యధర్మాత్తనఃపక్షీంస్తుషాందశరభస్యచ ॥ కథంవ్యాహరతోమాంతేనజిహ్వేవ్యవశీర్య
తే ॥ ౧౯ ॥ అసందేశాత్తురామస్యతపసశ్చేనుపాలనాత్ ॥ నత్వాంకుమిదశగ్రీవభన్తభస్మాహాతేజసా ॥ ౨౦ ॥ నాపహన్తు
మహంశక్యాత్వయా రామస్యధీమతః ॥ విధిస్తవధాథాఽయవిహితోనాత్రసంశయః ॥ ౨౧ ॥ సూరేణధనదత్రాత్రాబలై
స్సముదితేనచ ॥ అసోహ్యరామంకస్తాద్ధిదారచౌర్యంత్యయాకృతమ్ ॥ ౨౨ ॥ సీతాయావచనంప్రత్యా రావణోరాక్షసాధి
పః ॥ వివృత్యనయనేక్రూరేజానకీమన్వవైక్షత ॥ ౨౩ ॥ సీలజీమూతసంకాశోమహాభుజశిరోధరః ॥ సింహసత్వగతిశ్శ్రీమూడిప్త
జిహ్వాగ్రలోచనః ॥ ౨౪ ॥ చలాగ్రమకుటః ॥ ప్రాంశుశ్చిత్రమాల్యానులేపనః ॥ రక్తమాల్యాంబరధరస్తప్తాంగదవిభూషణః ॥
౨౫ ॥ శ్రోణీసూత్రేణమహతామేచకేనసుసంవృతః ॥ అమృతోత్పదనద్ధేనభుజగెనెవమందరః ॥ ౨౬ ॥ ద్వాభ్యాంసపరిసూ
కాభ్యాంభుజాభ్యాంరాక్షసేశ్వరః ॥ శుశుభేచలసంకాశశ్శృంగాభ్యామివమందరః ॥ ౨౭ ॥ తరుణాదిత్యనరాభ్యాంకుం
జలాభ్యాంవిభూషితః ॥ రక్తపల్లవపుష్పాభ్యానుశోకాభ్యామివాచలః ॥ ౨౮ ॥ సంకల్పవృక్షప్రతిమోవసంతత్యవమూర్తమా ॥

౬౪

సుందర కాండే - ద్వాపింశ స్స గణః.

శ్చ శానచైత్య ప్రతిమోభూషితోపిభయంకరః॥ ౨౯॥ అవేక్షమాణోవైదేహీంకోపసంరక్తలోచనః॥ ఉవాచరావణస్త్రితాంభు
 జంగభవనిశ్చసః॥ ౩౦॥ అనయేనాభినంపన్నైఅభాహీనమనువ్రతేనాశయామ్యహమద్యత్వాంసూర్యస్సంధ్యామివోజసా
 ౩౧॥ ఇత్యుక్త్వామైథిలీంరాజా రావణశ్శత్రురావణః॥ సందిదేశతతస్సర్వా రాక్షసీఘోరదశనాః॥ ౩౨॥ ఏకాక్షీమేకక
 ణ్ణాంబకణప్రావరణాంతథా॥ గోకణీంహస్తీకణీంచలంబకణీమకణికామ్॥ ౩౩॥ హస్తీపద్యశ్చపద్యోచగోపా
 దీంపాదచూళికామ్॥ ఏకాక్షీమేకపాదాంచపుభుపాదామపాదికామ్॥ ౩౪॥ అతిమాత్రశిరోగ్రీవామతిమాత్రకుచోదరీమ్॥
 అతిమాత్రాస్యనేత్రాంచదీర్ఘజిహ్వోమజిహ్వీకామ్॥ ౩౫॥ అనాసికాంసింహముఖీంగోముఖీంసూకరీముఖీమ్॥ యథామద్వ
 శగాసీతాక్షీప్రంభవతిజానకీ॥ ౩౬॥ తథామరుతరాక్షస్యఃసర్వాఃక్షీప్రంసమేత్యచ॥ ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సామదానా
 దిభేదనైః॥ ౩౭॥ ఆవతాయతవైదేహీందండస్యోద్యమనెనచ॥ ఇతిప్రతినమాదిశ్యరాక్షసేంద్రఃపునఃపునః॥ ౩౮॥ కామమ
 న్యుపరితాఙ్గాజానకీంపర్యతజాయత్॥ ఉపగమ్యతతఃక్షీప్రంరాక్షసీధాన్యమాలినీ॥ ౩౯॥ పరిష్వజ్యదశగ్రీవమిదంవచనమ
 బ్రవీత్॥ మయాక్రీడమహారాజసీతయాకింతవానయా॥ ౪౦॥ వివణయాకృపణయామానుష్యాగాక్షసేశ్వర॥ నూనమ
 స్యామహారాజనదేవాభోగసత్తమా॥ ౪౧॥ విదధత్యమరశ్రేష్ఠాస్తవబాహుబలాజితా॥ అకామాంకామయానస్య
 శరీరముపతప్యతే॥ ౪౨॥ ఇచ్ఛంతీంకామయానస్యప్రీతిభవతిశోభనా॥ ఏవముక్తస్తురాక్షసానముక్తిప్తస్తతోబలీ॥ ౪౩॥
 ప్రహసన్నేఘసంకాశోరాక్షసస్సన్యవతత॥ ప్రస్థితస్సదశగ్రీవఃకంపయన్నివమేదినీమ్॥ ౪౪॥ జ్వలద్ధాన్కరవణాభం
 ప్రవివేశనివేశనమ్॥ దేవగంధర్వకన్యాశ్చనాగకన్యాశ్చసర్వతః॥ ౪౫॥ పరివార్యదశగ్రీవంవివిశుస్తద్వృజాయతమమ్॥ స
 మైథిలీంధమృపరామవస్థితాంప్రవేశమానాంపరిభ్రష్టరావణః॥ విహాయసీతాం మదనైస మోహితస్సవమేవవేత్తప్ర

౬౫

సుందర కాండ - త్రయోవింశస్త్యంశః.

వివేశ భాస్వరమ్ ౪౬॥ ఇతి శ్రీమత్సుందర కాండే - ద్వావింశస్త్యంశః. *****

ఇత్యుక్తా వైమెశీంరాజారావణశ్శత్రురావణః సంచితశ్చతతస్సర్వరాక్షసీనిజాగామహా॥ ౧॥ నిష్టాంతేరా
క్షసేంద్రేతుపునరంతఃపురంగతే । రాక్షసోభీమహుపాస్తాస్సీతాంసమభిమద్రువుః॥ ౨॥ తతస్సీతాముపాగమ్యరాక్షసః
క్రోధమూర్ఖతాః పరంపరుషయావాచావైదేహీమదమబ్రువన్॥ ౩॥ పౌలస్త్యస్యవరిష్ఠస్యరావణస్యమహాత్మనః దశశ్రీ
వస్యభార్యత్వంసీతేనబహుమన్యసే॥ ౪॥ తతస్తేష్వకజటానామరాక్షసీవాక్యమబ్రవీత్ । ఆమంత్ర్యక్రోధతామ్రాక్షసీ
తాంకరతలోదరీమ్॥ ౫॥ ప్రజాపతీనాంషణ్ణాంతునతుభోయఃప్రజాపతిః మానసోబ్రహ్మణఃపుత్రఃపులస్త్యఇతివిశ్రుతః॥
౬॥ పులస్త్యస్యతుతేజస్వీమహాషేఖమానసస్సుతః నామ్నాసవిశ్రవానామప్రజాపతీసమప్రభః॥ ౭॥ తస్యపుత్రోవిశాలా
క్షీరావణశ్శత్రురావణః తస్యత్వంరాక్షసేంద్రస్యభార్యభవితుమహాసి॥ ౮॥ మయోక్తంచారుసర్వాంగివాక్యంకింనా
నుమన్యసే తతోహరిజటానామరాక్షసీవాక్యమబ్రవీత్॥ ౯॥ వివృత్యనయనోపాన్యాజాలసదృశేక్షణా । యేనదేవా
స్త్రయస్త్రీంశద్దేవరాజశ్చనిజితాః॥ ౧౦॥ తస్యత్వంరాక్షసేంద్రస్యభార్యభవితుమహాసి । తతస్తుప్రశుసానామ
రాక్షసీక్రోధమూర్ఖతా॥ ౧౧॥ భర్త్యయంతీతదాఘోరమిదంవచనమబ్రవీత్ । వీర్యోన్మిక్తస్యశూరస్యసంగ్రామేష్యనివ
ర్తనః॥ ౧౨॥ బలిమోవీర్యయుక్తస్యభార్యత్వంకింనలప్స్యసే । స్రీయాంబహుమతాంభార్యంత్యక్తా రాజామహాబలః॥
౧౩॥ సర్వాసాంచమహాభాగాంతామ్మపైష్యతిరావణః । సమృద్ధంస్త్రీసహస్రేణనానారత్నైరశోభితమ్॥ ౧౪॥ అంతః
పురంసముత్సృజ్యత్వామ్మపైష్యతిరావణః । అన్యాతువికటానామరాక్షసీవాక్యమబ్రవీత్॥ ౧౫॥ అసకృద్దేవతాయుద్ధేనాగ
గంధర్వదానవాః నిజితాస్సమరేయేనసతేపాశ్వుముపాగతః॥ ౧౬॥ తస్యసర్వసమృద్ధస్యరావణస్యమహాత్మనః । కిమద్య

౬౬

సుందరకాండే - చతుర్వింశస్తకః.

రాక్షసేంద్రస్యభార్యత్వం నేచ్ఛ సేథమే॥ ౧౭॥ తతస్తుచుముఖీనామరాక్షసీవాక్యమబ్రవీత్॥ యస్యసూర్యోనతపతిభీ
తోయస్యచమారుతః॥ ౧౮॥ నవాతిస్తాయతాపాంగకింత్వంతస్యనతిష్ఠసి॥ పుష్పవృష్టించతరవోముముచుర్యస్యవైభయాత్
౧౯॥ శైలాశ్చనస్రుఃపానీయంజలదాశ్చయదేచ్ఛతి॥ తస్యనైర్ముతరాజస్యరాజగాజస్యభామిని॥ ౨౦॥ కింత్వంనకురుషే
బుద్ధింభార్యభేరావణస్యహి॥ సాధుతేతత్వతోదేవి కథితం సాధుభామిని॥ ౨౧॥ గృహాణసుస్తితేవాక్యమన్యథానభవిష్య
సి॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - శ్రయోవింశస్తకః.

తతస్సీతాముపాగమ్య రాక్షసోవికృతాననాః॥ పరుషంపరుషానార్యక్షోచుస్తాంవాక్యమప్రియమ్॥ ౧॥ కింత్వమంతః
పురేసీతేనవభూతమనూహరే॥ మహాహాశయనూపేతేనవాసమనుమన్యసే॥ ౨॥ మానుషీమానుషస్యైవభార్యత్వం
బహుమన్యసే॥ ప్రత్యాహరమనూరామాన్తత్వంజాతుభవిష్యసి॥ ౩॥ త్రైలోక్యవసుభోక్తారంరావణంరాక్షసేశ్వరమ్
భారతామపసంగమ్యవిహరస్వయథాసుఖమ్॥ ౪॥ మానుషీమానుషంతంతురామమిచ్ఛసిశోభనే॥ రాజ్యాద్యుప్తమసిద్ధా
ర్థంవిక్లబంత్యమనిందితే॥ ౫॥ రాక్షసీనాంపచశ్శృత్వాసీతాపన్యసిభేక్షణా॥ నేత్రాభ్యామశ్రుపూణాభ్యామిదంవచనమ్
బ్రవీత్॥ ౬॥ యదిదంలోకవిద్విష్టముదాహరథసంగతాః॥ నైతన్తనసేవాక్యంమెకిచ్చిషంప్రతిభాతివః॥ ౭॥ నమానుషీరాక్ష
సస్యభార్యభవితుమహతి॥ కామంఖానతమాంసర్వానకరిష్యామివోవచః॥ ౮॥ దీనోవారాజ్యహీనోవాయోమేభతాన
మేగురుః॥ తంనిత్యమనురక్తాన్తియథాసూర్యంసువచలా॥ ౯॥ యథాశచీమహాభాగాశక్రంశముపతిష్ఠతి॥ అరుంధతీవసీష్ఠం
చరోహిణీశశినంయథా॥ ౧౦॥ లోపాముద్రాయథాగస్త్యంసుకన్యాచ్యవనంయథా॥ సావిత్రీసత్యవంతంచకపిలంశ్రీమతీ
యథా॥ ౧౧॥ సాదానన్తుదయంతీవకేశినీనగరంయథా॥ నైషధంజనుయంతీవభేమీపతిమనుప్రతా॥ ౧౨॥ తథాహమిత్వా

కువరం రామం పతిమను వ్రతా సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రాక్షస్యక్రోధ మూఢితాః॥ ౧౩॥ భర్త్యయంతిస్తపరుషై పాణ-
 కై ర్వావణచోదితాః॥ అవలీనస్సనివాణ్యో హనూమా శింశుపా ద్రుమే॥ ౧౪॥ సీతాంసంతజ్జయంతీస్తా రాక్షసీరశ్యహో-
 త్తపిః॥ తామభిక్రమ్య సంక్రుద్ధా వెపమానాంసమంతతః॥ ౧౫॥ భృశంసంలిలహుదీప్తా ప్రలంబా దశనచ్చదాః॥ ఊ-
 చుశ్చపరమక్రుద్ధాః ప్రగృహ్య శుపరశ్వధాః॥ ౧౬॥ నైయమహాతిభతారం రావణం రాక్షసాధిపమ్॥ సాభర్త్యమా-
 నాభీమాభీరాక్షసీభిరవాననా॥ ౧౭॥ సాబాష్పమపమాజంతీశింశుపాంతాముపాగమత్॥ తతస్తాంశింశుపాంసీతారాక్ష-
 సీభిస్సమావృతా॥ ౧౮॥ అభిగమ్య విశాలాక్షీతస్థాశోకపరిప్లుతా॥ తాంకృశాం దీనవదనాం మలినాం బరధారిణీమ్॥ ౧౯॥ భర్త్య-
 యాంచక్రిరేసీతాం రాక్షస్యస్తాంసమంతతః॥ తతస్తాం వినతానామ రాక్షసీభీమదశనా॥ ౨౦॥ అబ్రవీత్తుపితాకారాకరా-
 థానిణతోదగీ॥ సీతేపర్యాప్తమేతావన్భుతుస్సేషహానిదశితః॥ ౨౧॥ సపత్రాత్రికృతంభద్రైవ్యసనాయోపకల్ప-
 తే॥ పరితుష్టోస్తిభద్రంతేమానుషస్తేకృతోవిధిః॥ ౨౨॥ మమాపితువచఃపథ్యం బ్రువంత్యాఃకురుమైధిలి॥ రావణంభజభర్తా-
 రంభర్తారంసవరక్షసామ్॥ ౨౩॥ విక్రాంతంసూపవంతంవసురేశమివవాసవమ్॥ దక్షిణంత్యాగశీలంచసర్వస్యప్రియదశ-
 నమ్॥ ౨౪॥ మానుషంకృపణంరామం త్యక్త్వా రావణమాశ్రయ॥ దివ్యాంశరాగావైదేహిదివ్యాభరణభూషితా॥ ౨౫॥ అ-
 ద్యప్రభృతీసర్వేషాం లోకానామీశ్వరీభవ॥ అగ్నేస్సాహాయథాదేవీశశీవేంద్రస్యశోభనే॥ ౨౬॥ కింతేరామేణవైదేహిక్య-
 పణేనగతాయుషా॥ ఏతదుక్తంచమేవాక్యంయదిత్వంసకరిష్యసి॥ ౨౭॥ అస్మిన్ముహూతేసర్వాస్తాన్వంభక్షయిష్యామహే-
 వయమ్॥ అన్యాతువికటానామలంబమానసయోధరా॥ ౨౮॥ అబ్రవీత్తుపితాసీతాంముష్టిమున్యన్యగజః॥ బహూన్యప్రియ-
 తూపాణివచనానిసుదుర్మతే॥ ౨౯॥ అనుక్రొశన్ప్రదుత్వాచ్చసోధానితవమైధిలి॥ నచనఃకురుషేవాక్యంహితంకాలపురస్థై

౬౮

సుందర కాండే - చతుర్వింశ స్కంధః

తమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఆనీతాసిసముద్రస్య పారమన్యైర్ముదరాసదమ్ ॥ గావణాంతఃపురం ఘోరం ప్రవిష్టాచాసి మైథిలి ॥ ౩౧ ॥ రావణస్య
 గృహేరుద్ధామస్తాభిస్తుసురక్షితామ్ ॥ నత్వాంశక్తః పరిత్రాతుమపి సాక్షాత్పురందరః ॥ ౩౨ ॥ కురుష్వహితవాదిన్యా వచనం
 మమ మైథిలి ॥ అలమస్తుప్రపాతేనత్యజశోకమనఃకామ్ ॥ ౩౩ ॥ భజప్రీతిం ప్రహషణంచ త్యజైతాని త్యదీనతామ్ ॥ నీతే గౌ
 ఊసరాజేన సహక్రీడయథాసుఖమ్ ॥ ౩౪ ॥ జానాసిహియథాభీరుస్త్రీణాం యావనమధ్రువమ్ ॥ యావన్నతేవ్యశిక్రామేత్రా
 వత్సుఖిమవాపుషిహి ॥ ౩౫ ॥ ఉద్యానాని చరమ్యాణి సర్వత్రోపవనాని చ ॥ సహరాక్షసరాజేన చరత్వం మదిరేక్షణే ॥ ౩౬ ॥
 స్త్రీసహస్రాణి తేన పువశేస్థాస్థంతి నుందరి ॥ రావణం భజభతారం భతారం సర్వరక్షసామ్ ॥ ౩౭ ॥ ఉత్పాట్య వాతే హృ
 దయం భక్షయిష్యామి మైథిలి ॥ యది మే శ్యాహృతం వాక్యం న యథావత్కరిష్యసి ॥ ౩౮ ॥ తతశ్చండోదరీనామ రాక్షసీ క్రౌఢమూ
 ఛికతా ॥ భ్రామయంతీ మహచ్ఛూలమిందం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౩౯ ॥ ఇమాం హాగిణి లోలాక్షీం త్రాసోక్షంపివ యోధరామ్ ॥ రా
 వణేన హృతాం దృష్ట్వా దౌహృదోమే మహానయమ్ ॥ ౪౦ ॥ యకృష్ణీహ మథోక్రోడం హృగయంచ సబంధనమ్ ॥ ఆం త్రాణ్యపి
 తథాశీషణం బాదేయమితి మే మతిః ॥ ౪౧ ॥ తతస్తు ప్రణుసానామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ॥ కంఠమస్యాన్మృశం సాయాః పీడయా
 మః కిమాస్య తే ॥ ౪౨ ॥ నివేద్య తాంతతో రాజ్ఞేమానుషీ సామృతేతిహ ॥ నాత్ర కశ్చనసం దేహః ఖాదతేషి సవక్ష్యతి ॥ ౪౩ ॥ తత
 స్త్వజాముఖీనామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ॥ విశస్యేమాంతతస్సర్వా స్సమాకురుతే పిండకా ॥ ౪౪ ॥ విభజామస్తతస్స
 ర్వావివాదోమేనరోచతే ॥ పేయమానీయతాంక్షిప్రంలేహ్యముచ్చావచంబహు ॥ ౪౫ ॥ తతశ్శూర్షణఖానామ రాక్షసీ వాక్య
 మబ్రవీత్ ॥ అజాముఖ్యాదుక్తం హితదేవమమరోచతే ॥ ౪౬ ॥ సురాచానీయతాంక్షిప్రంసర్వశోకవినాశినీ ॥ మానుషం మాం
 సమాస్వాద్యన్మత్యామోఽనికుంభిలామ్ ॥ ౪౭ ॥ ఎవంసంభర్తృమానాసాసీతాసురసుతోపమా ॥ రాక్షసీభిస్తుఘోరాభిధ్దే

సందరకాండే - పంచవింశస్త్యక్షణః.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

పంపురాదెహంతరేకృతమ్ | యేనేదంప్రాప్యతేదుఃఖంమయాఘోరంసుదారుణమ్ || ౧౮ || జీవితంత్యక్తుమిచ్ఛామి శోకేనమ
హతావృతా | రాక్షసీభిశ్చరక్షంత్యా రామోనాసాద్యతేమయా || ౧౯ || ధిగస్తుఖలుమానుష్యం ధిగస్తుపరవశ్యతా | నశక్యం
యత్పరిత్యక్తుంమయాఞందేనజీవితమ్ || ౨౦ || ఇతి శ్రీమద్ధ్వందరకాండే- పంచవింశస్తకః || ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

ప్రసక్తాశ్రుముఖత్యేవంబ్రువంతీజనకాత్మజాః। అధోముఖముఖీబాలావిలపుముపవక్రమే॥ ౧॥ ఉన్నతేవ ప్రమతే
వభ్రాంతచిత్రైవగోచరీ॥ ఉపావృత్తాకిణోగీవవివేష్టంతీమహీతలై॥ ౨॥ గాఢువస్యాప్రమత్తస్యరక్షసాకామరూపిణా॥ రావణే
నప్రమథ్యాహమానీతాక్రోశతీబలాతీ॥ ౩॥ రాక్షసీవశమాపన్నాభత్స్యమానాసుదారుణమ్॥ చింతయంతీసుదుఃఖాగ్నా
నాహంజీవితుముత్సహే॥ ౪॥ నహిమేజీవితేనాథోనైవాధైన్వచభూషణైః॥ వసంత్యా రాక్షసీమధ్యేవినారామం మహోర
థమ్॥ ౫॥ అశ్మసారమిదంనూన మథవాప్యజరామరమ్॥ హృదయంమమయేనేదంనదుఃఖేనావశీర్యతే॥ ౬॥ ధిక్ష్మామనార్యా
మసతీంయాహంతేనవినాకృతా॥ ముహూర్తమపిరత్నామిజీవితంపాపజీవితా॥ ౭॥ కాచమేజీవితేశ్రద్ధాసుభేవాతంప్రియం
వినా॥ భర్తారంసాగరాంతాయావసుధాయాఃప్రియంవదమ్॥ ౮॥ భిద్యతాంభత్యతాంవాపిశరీరంవిస్మజామ్యహమ్॥ నచా
ప్యహంచరంమఃఖంసహాయంప్రియవజీతా॥ ౯॥ చరణేనాపిసవ్యేననస్సృశేయంనిశాచరమ్॥ రావణంకింపునరహం కామ
యేయంవిగహితమ్॥ ౧౦॥ ప్రత్యాఖ్యాతంనజానాతినాన్యానంనాత్మనఃకులమ్॥ యోన్యశంసస్సృభావేనమాంప్రాథ్మయి
తుమిచ్ఛతి॥ ౧౧॥ భిన్నాభిన్నావిభక్తావాదీప్తేవాగ్నౌప్రదీపితా॥ రావణంనోపతిష్ఠేయంకింప్రలాపేనవశ్చిరమ్॥ ౧౨॥ ఖ్యా
తఃప్రాజ్ఞకృతజ్ఞశ్చసానుక్రోశశ్చరాఘవః॥ సద్వృత్తోనిరనుక్రోశశ్శంకెమద్భాగ్యసంక్షయాత్॥ ౧౩॥ రాక్షసానాంసహ
స్రాణిజనస్థానైవతుదేశః॥ యేనైకనగిరస్థానిసమాంకిన్నాభిపద్యతే॥ ౧౪॥ నిరుద్ధారావణేనాహమల్పవీర్యేణరక్షసా॥ సమ

౭౧

సుందర కాండే - పద్వీంశ స్కంధః .

భక్తఃఖలుమేభతా రావణంహంతుమాహవే॥౧౫॥విరాధోదండకారణ్యేయేనరాక్షసపుంగవః॥ రణేరామేణనిహత స్సమాంకిత
 నాభిపద్యతే॥౧౬॥కామంమధ్యేనముద్రస్యలంకెయంచుష్పధర్షణానతురాఘవబాణానాంగతిరోధోహివిద్యతే॥౧౭॥ కిం
 నుతశ్చారణంయేనగామోదృఢపగాక్రమః॥ రక్షసాపహృతాంభార్యామిష్టేనాభ్యవపద్యతే॥౧౮॥ఇహస్థాంమాంసజానీతేశం
 కెలత్కుణపూర్వజః॥ జానన్నసిహితేజస్వీధర్షణంమహాయుష్యతి॥౧౯॥హృతేతియోధిత్వామాంరాఘవాయనివేదయేత్॥
 గృధ్రరాజోపిసరణేరావణేననిపాతితః॥౨౦॥కృతంకమమహతైనమాంతభాభ్యవపద్యతా॥తిష్ఠతారావణద్వంద్వేవృద్ధేనా
 పిజటాయుషా॥౨౧॥యదిమామిహజానీయాద్వతమానాంసరాఘవః॥అద్యబాణేరభిక్రుద్ధః కుర్యాల్లోకమరాక్షసమ్॥ ౨౨
 విధమేచ్ఛపురీలంకాంశోషయేచ్ఛనుపహూదధిమ్॥ రావణస్యచనీచస్యకీర్తింనామచనాశయేత్ ॥ ౨౩॥ తతోనిహతనాథా
 నాంరాక్షసానాంగృహేగృహే॥యథాహమేవంరుదతీతథాఘాయోనసంశయః॥౨౪॥అస్వీత్యైగాక్షసాంలంకాంకుర్యాద్రా
 మస్సలత్కుణః॥నహితాభ్యాంరిపుర్వహ్నేముపహూతమాపిజీవతి॥ ౨౫॥ చితాఘామాకులపథాగృధ్రమండలసంకులా॥అచిరే
 ణతులంకేయంత్వశానసస్యశీభవేత్॥౨౬॥అచిరేణైవకాలేనప్రాప్స్యామ్యేవమమోరథమ్॥దుష్ప్రస్థానోయమాఖ్యాతిసర్వే
 షాంనోవిపర్యయమ్॥౨౭॥తాదృశానీహదృశ్యంతేలంకాయానుశుభానివై॥అచిరేణతుకాలేనభవిష్యతిహాశప్రభా॥ ౨౮॥ నూ
 నంలంకాహతేపాపేరావణేరాక్షసాధమోశోషంయాస్యః॥దుర్ధర్షాప్రనుదావిధవాయథా॥౨౯॥ పుణ్యోత్సవసమృద్ధాచ
 నష్టభస్రీసరాక్షసాభవిష్యః॥పురీలంకానష్టభస్రీయథాంగనా॥౩౦॥నూనంరాక్షసకన్యానాంరుదతీనాంగృహేగృహే॥
 ప్రేష్యామినచిరాదేవదుఃఖాతానామిహధ్వనిమ్ ॥ ౩౧ ॥ సాంధకారాహతద్యోతా హతరాక్షసపుంగవా॥ భవిష్యతిపురీ
 లంకానిదగ్ధారామసాయకైః ॥ ౩౨ ॥ యది నామసశూరోమాంరామోరక్తాంతలోచనః॥ జానీయాద్వతమా

౭౨

సుందర కాండే - షడ్వింశ స్కంధః.

నాంహిరావణస్యనివేశనే॥ ౩౩॥ అనేనతున్యశంసేనరావణేనాథమేనసే॥ సమయోయస్తునిదిష్టస్తస్యకాలోయమాగతః॥
 ౩౪॥ అకార్యంయేనజానంతినైఋతాఃపాపకారిణః॥ అధర్మాత్తుమహేమాత్పాతోభవిష్యతిహిసాంప్రతమ్॥ ౩౫॥ నైతే
 ధర్మంవిజానంతిరాభసాపిశితాశనాః॥ ధ్రువంమాంప్రాతరాశౌభేరాక్షుసఃకల్పయిష్యతి॥ ౩౬॥ సాహంకథంకనిష్యా
 మితంవినాప్రియదశశనమ్॥ రామంరక్తాంతనయనమపశ్యంతీసుదుఃఖితా॥ ౩౭॥ యదికశ్చిత్ప్రదాతామేవిషస్యాన్యభవేది
 హ॥ క్షీప్రంవైవస్వతందేవంపశ్యేయంపతినావినా॥ ౩౮॥ నాజానాజ్జీవతీంరామస్సమాంలక్ష్మణపూర్వజః॥ జానంతౌతౌనకు
 ర్వాతాంసౌవ్యాంహిమమమాగణమ్॥ ౩౯॥ మానంమమైవశంకనసవీరోలక్ష్మణాగ్రజః॥ దెవలోకమితోయాతస్త్వ
 క్త్వాదేహంమహీతలే॥ ౪౦॥ ధన్యాదేవాస్సగంధర్వాస్సిద్ధాశ్చపరమమయః॥ మమపశ్యంతియేనాథంరామంరాజీవలోచ
 నమ్॥ ౪౧॥ అథవానహితస్యాథోధర్మకామస్యధీమతః॥ మయా రామస్యరాజషేభార్యయాపరమాత్మనః॥ ౪౨॥ దృ
 శ్యమానేభవేప్రీతిఃసాహృదంనాస్త్యపశ్యతః॥ నాశయంతికృతఘ్నస్తునరామోనాశయిష్యతి॥ ౪౩॥ కింనుమేసుగుణాఃక
 చిత్కింవాభాగ్యక్షయోమమ॥ యాహంసీదామిరామేణహి నాముఖ్యేనభామినీ॥ ౪౪॥ శ్రేయోమేజీవితాన్తత్తుంవిహీనా
 యామహాత్మనః॥ రామాదక్లిష్టచారిత్రాచ్ఛరాచ్ఛత్రునిబహణాత్॥ ౪౫॥ అథవాన్యస్తశస్త్రైశ్చైవనేమూలఫలాశినా॥
 భ్రాతరౌహినరశ్రేష్ఠేసంవృత్తౌవనగౌచరౌ॥ ౪౬॥ అథవారాక్షసేంద్రేణగావణేనదురాత్మనా॥ ఛన్తనాఘాతితౌశూరౌ
 భ్రాతరౌరామలక్ష్మణౌ॥ ౪౭॥ సాహమేవంగతేకాలేమతుమిచ్ఛామిసవధా॥ నచమేవిహితోహృత్కురస్త్విదుఃఖేపివత
 లే॥ ౪౮॥ ధన్యాఃఖలుమహాత్మానోమునస్సత్యసంమతాః॥ జితాత్మానోమహాభాగాయేహంసస్త్యప్రియాప్రియే॥ ౪౯॥
 ప్రియాన్నసంభవేదుఃఖమప్రియాధనికంభయమ్॥ ౫౦॥ రాధ్యానియేనియుజ్యంతేనమస్తేసాంమహాత్మనామ్॥ ౫౧॥ సాహం

త్యక్తాప్రియా హేణ రామేణవిదితాత్మనా | ప్రాణాంస్త్యత్సామిసావస్య రావణస్యగతావశమ్ || ౫౧ | ఇతి శ్రీమత్సుంద
ర కాండే - పద్వీంశ స్స గణః .

ఇత్యుక్తాస్త్రితయా ఘోరా రాక్షసః క్రోధమూర్ఖితాః | కాశ్చిజ్జగ్తుస్తదాఖ్యాతుం రావణస్య తరస్వినః || ౧ | తతస్త్రి
తాముసాగమ్య రాక్షసో ఘోరదశనాః | పునఃపరుష మేకాథామనథాథామథా బ్రువన్ || ౨ | అద్యేదానీంత వానార్యే
సీతేపాపవినిశ్చయే | రాక్షసోభక్షయిష్యం మాంసమేత్యయథాసుఖమ్ || ౩ || సీతాంతాభరనార్యాభిదృష్టాస్తంతజితాం
తదా | రాక్షసీ త్రిజటావృద్ధాశయానావాక్యమబ్రవీత్ || ౪ || ఆత్మానంఖాదతానార్యానసీతాంభక్షయిష్యథాజనకిస్యసుతా
మిష్టాంస్తు సౌందరభస్యచ || ౫ || స్వప్నోహ్యద్యమగూన్మష్టోదారుణోరోమహాషణః | రాక్షసానామభావాయభతుర
స్యాజయాయచ || ౬ || ఏవముక్తాస్త్రిజటయా రాక్షసః క్రోధమూర్ఖితాః | సర్వా ఏవాబ్రువన్ భీతాస్త్రిజటాంతామి
దంవచః || ౭ || కథయస్వత్వయాన్మష్టః స్వప్నోయంకీదృశోనిశి | తాసాం శ్రుత్వాతువచనం రాక్షసీనాంముఖాచ్ఛ్చ్యుతమ్ || ౮ || ఉ
వాచవచనంకాలే త్రిజటాస్వప్నసంశ్రితమ్ | గజనంతమయీందివ్యాంశిభికామంతరిక్షగామ్ || ౯ || యుక్తాంహంససహస్రే
ణస్వయమాస్థాయ రాఘవః | శుక్లమాల్యాంబరధగోలక్ష్యణేనసమాగతః || ౧౦ || స్వప్నైచాద్యమయాన్మష్టాసీతాశుక్లాంబరావృ
తా | సాగరేణపరిక్షిప్తం శ్వేతంపర్వతమస్థితా || ౧౧ || రామేణసంగతాసీతాభాస్కరేణప్రభావథా | రాఘవశ్చమయా
దృష్టశ్చతుర్దంతంమహాగజమ్ || ౧౨ || ఆనూథశ్చైలసంకాశంచచారసహలక్ష్యణః | తతస్తానరశౌరూలౌదీప్యమానాస్వతే
జసా || ౧౩ || శుక్లమాల్యాంబరధరౌజానకింపర్యుపస్థితౌ | తతస్తస్యనగస్యాగ్రే వట్సకాశస్థస్యదంతినః || ౧౪ || భద్రాఫరిగృ
హీతస్యజానకిస్తంధమాశ్రితా | భతురంకాశ్చముత్పత్యతతఃకమలలోచనా || ౧౫ || చంద్రసూర్యౌమయాన్మష్టౌ పాణినా

సుందర కాండే - సప్త వింశ స్సర్గః.

పరిమాజః తతస్తాభ్యాంకుమారాభ్యామాస్థితస్సర్గజోత్తమః॥ ౧౬॥ సీతయాచవిశాలాత్యైలంకాయాముపరిస్థితః పాం
 డరషభయైకైసరభేనాప్తయజాస్వయమ్॥ ౧౭॥ ఇహిహపయాతః కాకుత్స్థస్తీతయాసహభార్యయా॥ లక్ష్మణేనసహభ్రా
 త్రావిమానేషుష్పకైస్థితః॥ ౧౮॥ సాండంత్రిభువనంభీషంసహతస్సచరాచరమ్॥ సహంగస్తంమయాదృష్టంరామేణాక్షిప్త
 కర్మణా॥ ౧౯॥ క్షీరోదధిజలేమధ్యే శ్వేతశ్చైలస్సముచ్చితః॥ తస్యమూర్ధ్నితతశ్చేత్తశ్చతురదంతోమహాగజః॥ ౨౦॥
 తస్యపుష్పేస్థితః శ్రీమాన్రామోరాజీవలోచనః॥ ఆసీనః ప్రాజ్ఞుఖః శ్రీమానాసనేపరమేశుభే॥ ౨౧॥ అభిషిక్తస్తుకాకుత్స్థ
 స్సహదేవైర్నమస్తృతః॥ సబ్రహ్మషిగ్జైస్సర్వైస్సహతీర్థజలేనచ॥ ౨౨॥ శుక్లమాల్యాంబరధరాశుక్లగంధానులేపనా
 సీతాతత్రపుష్పశ్రోణీరరాజజనకాత్మజా॥ ౨౩॥ తతోదేవాస్సగంధవాస్సిద్ధాశ్చపరమహయః॥ బ్రహ్మణమగ్రతఃకృత్వా
 రామంతత్రవవందిరే॥ ౨౪॥ పునరేవమయాదృష్టోరామోరమయతాంవరః॥ షిష్ఠురేవస్వయంభూత్వాతస్మిన్నాస్తేవరాస
 నే॥ ౨౫॥ పరంబ్రహ్మపరంసత్యంపరంజ్ఞానంపరంతపః॥ పరంబీజంపరంక్షేత్రంపరంకారణకారణమ్॥ ౨౬॥ శంఖచక్రధరః శ్రీ
 మాన్పుండరీకాయతేజుః॥ శ్రీవత్సవతొనిత్యశ్రీరజయ్యశ్శశ్శతోధ్రువః॥ ౨౭॥ ఏవంభూతోమహాతేజా రామః కమలలో
 చనః॥ సహలోకేశ్వరః శ్రీమూరరాజరఘునందనః॥ ౨౮॥ తతోమహేంద్రః పితరోమునీంద్రాగంధర్వావిద్యాధరపన్నగేశ్వ
 రాః॥ కృతాభిషేకంపరివార్యరామంప్రతుష్టుపుప్రాంజలయః ప్రహృష్టాః॥ ౨౯॥ నృత్యంతిగాయంతిసమేత్యతత్రవాద్యం
 ప్రకువంతిసురేంద్రనార్యః॥ వంశాశ్చవీణామరజాశ్చభేర్యోనదంతిశంఖాః పణవాశ్చసర్వే॥ ౩౦॥ తతోన్యత్రనుయాదృష్టో
 రామస్సత్యపరాక్రమః॥ లక్ష్మణేనసహభ్రాత్రాసీతయాసహభార్యయా॥ ౩౧॥ ఆరుహ్యపుష్పకందిన్యంవిమానంసూర్యసం
 నిభమ్॥ ఉత్తరాందిశమాలోక్యజగామపురుషోత్తమః॥ ౩౨॥ ఏవంస్వప్నేనుయాదృష్టోరామోవిష్ణుపరాక్రమః॥ లక్ష్మణేనస

౭౫

సుందర కాండే - సప్తవింశత్యక్షణః.

హృత్ప్రాంతసీతయాసహరాఘవః॥ ౩౩॥ నహిరామోమహాతేజాశ్శక్యోజైతుంసురాసురైః। రాక్షసైర్వాపిచాన్యైర్వా
 స్వగణైఃపాపజనైరివ॥ ౩౪॥ రావణశ్చమయాదృష్టఃక్షీతౌతైలసముక్షీతః। రక్తవాసాఃపిబాహరక్తంకరవీరకృతస్రజః॥ ౩౫॥ వి
 మానాత్పుష్పకాదద్యరావణఃపతితోభువి। కృష్యమాణఃస్త్రియాదృష్టోముండఃకృష్ణాంబరఃపునః॥ ౩౬॥ రథేనఖిరయ్యుక్తైనర
 క్తమాల్యానులేపనః। పిబంస్తైలంహసన్నత్యక్తాంతచిత్తాకులేంద్రియః॥ ౩౭॥ గదాభేనయయాశీఘ్రందక్షిణాందిశ
 మాస్థితః। పునరేవమయాదృష్టోరావణోరాక్షసేశ్వరః॥ ౩౮॥ పతితోవాక్చిరాభూమాగదాభాన్ధ్యమోహితః। సహసో
 త్థాయసంప్రాంతోభయాతోమదవిహ్వలః॥ ౩౯॥ ఉన్నతృణవదిగాఢాసామపాక్యంప్రలపాబహుః। మగ్ధంధంమస్సహం
 ఘోరంతిమిరంనరకౌపమమ్॥ ౪౦॥ మలపంకంప్రవిశ్యాశుమగ్నస్తత్రసరావణః। కంఠేబద్ధాదశగ్రీవంప్రమాదారక్తవా
 సినీ॥ ౪౧॥ కాళీకదామలిప్తాంగీదిశంయామ్యాంప్రకషతి। ఏవంతత్రమయాదృష్టఃకుంభకణోనిశాచరః॥ ౪౨॥ రావణ
 స్ససతాస్సర్వేదృష్టాస్తైలసముక్షీతాః। వరాహాణదశగ్రీవశ్శింశుమారేణచైన్ద్రజిత్॥ ౪౩॥ ఉష్ణేణకుంభకణశ్చప్ర
 యాతోదక్షిణాందిశమ్। ఏకస్తత్రమయాదృష్టఃశ్వేతచ్ఛత్రోవిభీషణః॥ ౪౪॥ శుక్లమాల్యాంబరధరశ్శుక్లగంధానులేపనః।
 శంఖచురుభినిఘోషైర్వృత్తగీతైరలంకృతః॥ ౪౫॥ ఆరుహ్యమేఘసంకాశంమేఘస్తనితనిస్సనమ్। చతుర్దంతంగజందివ్య
 మాస్తేతత్రవిభీషణః॥ ౪౬॥ చతుర్భిస్సచివైస్సాధంవైహాయసముపస్థితః। సమాజశ్చమయాదృష్టోగీతవాదిత్రనిస్సవనః॥ ౪౭॥
 పిబతాంరక్తమాల్యాసాంరక్షసాంరక్తవాససామ్। లంకాచేయంపుగీరమ్యాసవాజిరభకుంజరా॥ ౪౮॥ సాగరేపతితాదృష్టాభ
 గ్నగోపురతోరణా। లంకాదృష్టామయాస్వప్నేరావణేనాభిరక్షితా॥ ౪౯॥ దధారామస్యనూతేనవానరేణతరస్వినా। పీతా
 తైలంప్రసృతాశ్చప్రహసంత్యోమహాస్వనాః॥ ౫౦॥ లంకాయాంభస్మరూక్షాయాంప్రవిష్టారాక్షసస్త్రియః। కుంభకణా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection

సుందరకాండే - అష్టావింశస్తకం.

కన్యావిలలాపసీతా|| సత్యంబతేదం ప్రవదంతిలోకేనాకాలన్యత్యుభవసీతినంతః| యత్రాహమేవంపరిభర్త్యమానాజీ
వామికించితి తుణమవ్యపుణ్యా|| ౩|| సుఖాద్విహీనంబహుదుఃఖపూర్ణమిదంతునూనంహృదయంస్థిరంమే| విశీర్యతేయన్నస
హస్రధాద్యవజ్రహతంశృంగమివాచలస్య|| ౪|| నైవాస్తిదోషోమమనూనమత్రవధ్యాహమత్రప్రియదశనస్య| భావం
నచాస్యాహనుమస్రదాతుమలంబ్విజోమం త్రమివాద్విజాయ|| ౫|| నూనంమమాంగాన్యచిరాదనార్యశస్త్రైశ్చిత్రైశ్చేత్సన్య
తిరాక్షసేంద్రః| తస్మిన్ననాగచ్ఛతిలోకనాభేగభణ్ధజంతోరివశల్యక్రంతః|| ౬|| దుఃఖంబతేదంమమదుఃఖితాయామాసౌచి
రాయాధిగమిష్యతోద్వా| బద్ధస్యవధ్యస్యయథానిశాంతేరాజాపరాధాదివత్సరస్య|| ౭|| హారామహాలక్ష్మణహాసుమిత్రే
హారామమాతస్సహమేజనన్యా! ఏషావిపద్యామహమల్పభాగ్యామహాణవేనోరివమూఢవాతా||౮|| తపస్వినోధారయతా
మృగస్య సత్వేనరూపంమనుజేంద్రపుత్రా| నూనంవిశస్త్రామమకారణాత్తైసింహభౌద్వావివవైద్యులేన|| ౯|| నూనంసకాలో
మృగరూపధారీమామల్పభాగ్యాంబులుభేతదాసీన్| యత్రార్యపుత్రంవిససజ్జముఖా రామానుజంలక్ష్మణపూర్వజంబ ||
౧౦|| హాగామసత్యస్రతదీఘుబాహు| హాపూర్ణచంద్రప్రతిమానవక్త్ర| హాశీవలోకన్యహితఃప్రియశ్చవధ్యాం న
మాంవేన్నిహిరాక్షసానామ్||౧౧|| అనన్యదైవత్వమియంతుమాచభూమాచశయానియమశ్చధర్మే| పశీవ్రతాత్వంవిపలంమ
మేదంకృతంకృతఃకుష్మీన్వవమానుషానామ్||౧౨|| మోఘోహిధర్మశ్చరితోమయాంయంతభైకపక్షీత్వమిదంనిరర్థమ్| నూత్వాం
నపశ్యామిక్యతాఽపివణాహీనాత్వయాసంగమసేనిరాశా|| ౧౩|| పితునిదేశంనియమేనకృత్వాననాన్నివృత్తశ్చరితవ్రతశ్చ
స్త్రీభిస్తుమన్యేవిపులేక్షణాభిస్సరంస్యతేవీతభయఃకృతార్థః|| ౧౪|| అహంతురామత్వయిజాతుకామాచిరంవినాశాయని
బద్ధభావా| మోఘుంచరిత్వాధతపోవ్రతంచత్యక్త్వామిక్లిగితమల్పభాగ్యా||౧౫|| సాజీవితంక్షీప్రమహంత్యజేయంవిషేణశ

౭౮

సుందరకాండే - పశ్చిమ త్రిశస్సగణః.

స్త్రీణామితేనవాపి । విషస్యదాతానహిమేస్తికశ్చిచ్ఛస్త్రస్యవావేత్సనిగాక్షసస్య॥ ౧౬॥ ఇతివదేవీబహుధావిలప్యసహా
త్సనారామమనుస్తరంతీ । ప్రవేపమానాపరిశుష్కవస్త్రీనగోత్రమంపుష్పితమాససాద॥ ౧౭॥ శోకాభితస్తాబహుధావిచిం
త్యసీతాథవేణ్యుగ్ర, ధనంగృహీత్వా, ఉద్బధ్యవేణ్యుగ్ర, ధనెనశీఘ్రమహంగమిష్యామియమస్యమూలమ్॥ ౧౮॥ ఉపస్థితా
సామృదునవః గాత్రీశాఖాంగృహీత్వాధనగస్యతస్యతస్యాస్తురామంప్రవిచింతయంత్యారామానుజం స్వంచకులంశుభాం
గ్యాః॥ ౧౯॥ శోకానిమిత్తానితథాబహునిధైర్యాజితానిప్రవరాణిలోకే । ప్రాదునిమిత్తానితదాబభూవుఃపురాపిసిద్ధా
న్యపలక్షితాని॥ ౨౦॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే అష్టావింశస్సగణః.

తథాగతాంతాంవ్యధితామనిందితాంవ్యపేతహాషాంపరిదీనమానసామ్ । శుభానిమిత్తానిశుభానిభేజిరేనరంశ్రియా
జుష్టమిహోపజీవినః॥ ౧॥ తస్యాశ్శుభంవామమగాళపత్న్యరాజీవృతంశుక్లవిశాలకృష్ణమ్ । ప్రాస్తందతైకంనయనంసుకేశ్యామీ
నాహతంపద్మమివాభితామ్రమ్॥ ౨॥ భుజశ్చచార్వంచితపీనవృత్తఃపరాధ్యకాలాగరుచందనాహాః । అనుత్తమేనాధ్యుషి
తఃప్రియోణచిరేణవామస్సమవేపతాశు॥ ౩॥ గజేంద్రహస్తప్రతిమశ్చసీనస్తయోర్ద్వయోస్సంహతయోస్సుజాతః । ప్ర
స్తందమానఃపునఃసూరస్యారామంపురస్తాత్స్థితమాచచత్సే॥ ౪॥ శుభఃపునహేమసమానవణమిషద్రజోద్ధ్వస్తమివా
మలాత్ప్యః । వాసఃస్థితాయాశ్శిఖరాగ్రదంత్యాఃకించిత్పరిస్రంసతచారుగాత్ర్యాః॥ ౫॥ ఏతైనిమిత్తైరపరైశ్చసుభూస్తం
బోధితాప్రాగపిసాధుసిద్ధైః । వాతాతపక్లాంతమివప్రహృష్టంవపేణబీజంప్రతీసంజహష॥ ౬॥ తస్యాఃపునఃఖింబఫలా
ధరోష్ఠంస్పృక్షిభుకేశాంతమరాళపత్న్య । వక్త్రంబభాసేసితశుక్లదంష్ట్రం, రంహూముఖాద్వంద్రఇవప్రముక్తః॥ ౭॥
సావీతశోకావ్యపనీతతంద్రీశాంతజ్వరాహషణవిబుద్ధసత్త్వా । అశోభతార్యావదనేనశుక్లేతాంశునారాత్రిరివోదితేన॥ ౮॥

ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకోనత్రింశస్సర్గాః. *****

హనుమానపివిశ్రాంతస్సవంశుశ్రావతత్త్వతః। సీతాయాస్త్రిజటాయాశ్చగాక్షసీనాంచతర్జునమ్॥ ౧॥ అవేక్ష
మాణస్తాండేవీం దేవతామివనందనే। తతోహనూమాబహుధాచింతయామాసవానరః॥ ౨॥ యాంకసీనాంసహస్రాణిసుబ
హూన్యయుతానిచ। దిక్షుసర్వాసుమాగ్ధౌతే సేయమాసాదితామయా॥ ౩॥ చారేణతుసుయుక్తైశ్చక్రైశ్చక్తిమవేక్షతా।
గూఢేనచరతాతావదవేక్షితమిదంసుయా॥ ౪॥ రాక్షసానాంవిశేషశ్చపురీచేయమవేక్షితా। రాక్షసాధిపతైరస్యప్రభావౌ
రావణస్యచ॥ ౫॥ యుక్తంతస్యాప్రమేయస్యసర్వసత్త్వదయావతః। సమాశ్వాసయితుంభార్యాంపతిదశనకాంక్షిణీమ్॥ ౬॥
అహమాశ్వాసయామ్యేనాంపూర్ణచంద్రనిభాననామ్। అదృష్టమఃఖాగమఃఖాతాంమఃఖస్యాంతమగచ్ఛతీమ్॥ ౭॥ యస్య
ప్యహమిమామేవంశోకోపహతచేతనామ్। అనాశ్వాస్యగమిష్యామిదోషవర్గసునంభవేత్॥ ౮॥ గతేహిమయితత్రయంరా
జపుత్రీయశస్విని। పరిత్రాణమవిందంతీజానకీజీవితంత్యజేత్॥ ౯॥ మయాచసమహాబాహుఃపూర్ణచంద్రనిభాననః। సమా
శ్వాసయితుంన్యాయ్యసీతాదశనహాలసః॥ ౧౦॥ నిశాచరీణాంప్రత్యక్షమనహాంచాపిభాషణమ్। కథంసుఖిలుకతావ్యమి
దంకృత్యగతోహ్యహమ్॥ ౧౧॥ అనేనరాత్రిశేషేణయదినాశ్వాస్యతేమయా। సర్వధానాస్తిసందేహఃపరిత్యక్త్యతిజీవితమ్
౧౨॥ రామశ్చయదిపుచ్చేన్నాంకింమాంసీతాబ్రవీద్వచః। కిమహంతంప్రతిబ్రూయామసుంభాష్యసుచుధ్యమామ్॥ ౧౩॥ సీ
తానందేశరహితంమామితస్తస్త్వరయాగతమ్। నిర్దహేదపికాకుత్స్థఃక్రుద్ధస్త్రీవ్రేణచక్షుషా॥ ౧౪॥ యదిహ్యుద్యోజయి
ష్యామిభూతారంరామకారణాత్। వృథామాగమంతస్యససైన్యస్యభవిష్యతి॥ ౧౫॥ అంతరంతప్రహమాసాస్యరాక్షసీనా
మిహోస్థితః। శనైర్దాశ్వాసయిష్యామిసంతాపబహుశామిమామ్॥ ౧౬॥ అహంత్యతితనుశ్చైవవానరశ్చవిశేషతః। వాచంచో

౮౦

సుందర కాండే - త్రింశ స్సర్గః.

దాహారిష్యామిమానుషీమిహసంస్కృతామ్॥ ౧౭॥ యదివాచంప్రదాస్యామిద్విజాతిరివసంస్కృతామ్॥ రావణంమన్యమా
 నామాంసీతాభీతాభవిష్యతి॥ ౧౮॥ వానరస్యవిశేషేణకథంస్యాదభిభాషణమ్॥ అవశ్యమపివక్తవ్యంమానుషంవాక్యమథా
 వత్॥ ౧౯॥ మయాసాంత్యయితుంశక్యా నాన్యధేయమనిందితా॥ సేయమాలోక్యమేరూపంజానకీభాషితంతథా॥ ౨౦॥ ర
 త్నోభిస్త్రాసితాసూరవంభూనుస్త్రాసంగమిష్యతి॥ తతోజాతపరిత్రాసాశబ్దంకుర్యాన్తనస్వినీ॥ ౨౧॥ శంకమానావిశాలా
 క్షీరావణంకామరూపిణమ్॥ సీతయాచకృతేశజ్జేసహసారాక్షసీగణః॥ ౨౨॥ నానాప్రహరణోఘోరస్సమేయాదంతకోపమః॥
 తతోమాంసంపరిక్షిప్యసవతోవికృతాననాః॥ ౨౩॥ వధేవగ్రహణేచైవకుర్యుర్యత్నంయథాబలమ్॥ తంమాంశాఖాఃప్రఖాశా
 శ్చస్తంధాంశోచ్చేతమశాఖినామ్॥ ౨౪॥ దృష్ట్వావిపరిధావంతంభవేయుభయశంకితాః॥ మమరూపంచసంప్రేక్ష్యవసం
 విచరతోమహత్॥ ౨౫॥ గాక్షసోభయవిత్రస్తాభవేయువికృతాననాః॥ తతఃకుర్యుస్సమాహ్వనంరాక్షసోరక్షసామపి॥
 ౨౬॥ రాక్షసేంద్రనియుక్తానాంగాక్షసేంద్రనివేశనే॥ తేషాలశక్తినిస్త్రింశవివిధాయుధసాణయః॥ ౨౭॥ ఆపతేయువిక
 మదేన్ద్రికవేగేనోద్విగ్ధకారిణః॥ సంక్రుశ్యస్తైసుపరితోవిధనుగక్షసాంబలమ్॥ ౨౮॥ శక్నుయాన్నతుసంప్రాప్తుంపరంపా
 రంమహేంద్రాదధేః॥ మాంవాగ్మహ్నియూర్వాప్లుత్యబహవశ్శీఘ్రకారిణః॥ ౨౯॥ స్యాదియంచాగ్రహితాథామమచగ్రహణం
 భవేత్॥ హింసాభిరుచయోహింస్యురిమాంవాజనకాత్మజామ్॥ ౩౦॥ వివన్నంస్యాత్తతఃకార్యంరామసుగ్రీవయోరిదమ్॥ ఉ
 ద్దేశేనష్టనూకేన్ద్రికరాక్షసైఃపరివారితే॥ ౩౧॥ సాగరేణపరిక్షిప్తేగుప్తేవసతిజానకీ॥ విశస్తేవాగ్మహ్నితేవా రత్నోభిమయిసం
 యుగే॥ ౩౨॥ నాన్యంపశ్యామిరామఃస్యసహాయంకార్యసాదనే॥ విమృశంశ్చనపశ్యామియోహతేమయివానరః॥ ౩౩॥ శత
 యోజనవిస్తీర్ణంలంఘయేత్తమహేంద్రాదధిమ్॥ కామంహంతుంసమథోన్ద్రాసహస్రాణ్యపిరక్షసామ్॥ ౩౪॥ నతుశత్రోమిసం

౪౮

సంధర కాండే - ఏక త్రింశ స్సర్గః.

ప్రాప్తం పరంపారం మహిమాదధేః! అసత్యానిచయుద్ధాని సంశయోమేనోచతే॥ ౩౫॥ కశ్చనిస్సంశయఃకార్యంకుర్యా
 త్రాప్తస్ససంశయమ్! ఏషదోషోమహాహిస్యాన్తమసీతాభిభాషణే॥ ౩౬॥ ప్రాణత్యాగశ్చవైదేవ్యభవత్యనభిభాషణే!
 భూతాశ్చార్థావిపద్యంతేదేశకాలవిరోధితాః॥ ౩౭॥ విక్లబందూతమాసాద్య తమస్సూర్యోదయేయథా! అథానథాం
 తరేబుద్ధినిశ్చితాపినశోభతే॥ ౩౮॥ ఘాతయంతిహికార్యాణిదూతాఃపండితమానిసః! నవినశ్యేత్కథంకార్యంవైక్లబ్యంన
 కథంభవేత్॥ ౩౯॥ లంఘనంచసముద్రస్యకథంనునవృథాభవేత్! కథంనుఖలువాక్యమైశ్వర్యయామోద్విలేఖనమ్॥ ౪౦॥
 ఇతినంచిత్యహనుమాంశ్చకారమతినాన్తతిమ్! రామమక్లిప్తకర్మాణంస్వబంధుమనుకీర్తయత్॥ ౪౧॥ నైనాముద్వేజయి
 ష్యామితద్బంధుమనుశోచతీమ్! ఇత్యైవకూణాంపరిస్థస్యరామస్యవిదితాత్మనః॥ ౪౨॥ శుభానిధర్మయక్తానివచనానిసమర్ప
 యత్॥ ప్రావయిష్యామిసర్వాణిమధురాంప్రబ్రువన్గిరమ్॥ ౪౩॥ శ్రద్ధాస్యతియథాహీయంతథాసర్వంసమాదధే॥ ఇతి
 సబహువిధంమహానుభావోజగతిపతేప్రమదామవేక్షమాణః! మధురమవితథంజగాదవాక్యంద్రుమవిటపాంతరమాస్థితో
 హనూమాత్॥ ౪౪॥ ఇతి శ్రీమత్సంధరకాండే- త్రింశ స్సర్గః. * * * * *

ఏవంబహువిధాంచితాంచితయిత్యామహాకపిః! సంశ్రవేమధురంవాక్యంవైదేవ్యవ్యాజహారహమ్॥ ౧॥ రాజాదశ
 రథోనామరథకుంజరవాజిమాత్! పుణ్యశీలోమహాకీర్తిర్ముజురాసీన్తహాయశాః॥ ౨॥ రాజర్షీణాంగుణశ్రేష్ఠస్తపసాచ
 ష్ఠిభిస్సమః! చక్రవర్తికులేజాతఃపురందరసమోబలే॥ ౩॥ అహింసారతిరక్షుద్రోఘృణీసత్యపరాక్రమః! ముఖ్యశ్చేత్యై
 కువంశస్యలక్ష్మీనాల్లక్ష్మీవర్ధనః॥ ౪॥ పాథివవ్యంజనైర్యుక్తఃపుశుశ్రీఃపాథివర్షభః! పృథివ్యాంచతురంతాయాంవి
 శ్రుతస్సుఖదస్సుఖి॥ ౫॥ తస్యపుత్రఃప్రియోజ్యేష్ఠస్తారాధిపనిభాననః! రామోనామవిశేషజ్ఞః శ్రేష్ఠస్తవధనుస్తతామ్॥

౮౨

సుందర కాండే - ద్వాత్రింశ స్కంధః.

౬॥ రక్షితాన్వస్యధర్మస్యస్వజనస్యాభిరక్షితా॥ రక్షితాజీవలోకస్యధర్మస్యచపరంతపః॥ ౭॥ తస్య సత్యాభినంధస్యవృద్ధస్య
 వచనాత్పితృః॥ సభార్యస్సహచరభ్రాత్రాపీఠః॥ ప్రవాజితోవనమ్॥ ౮॥ తేనతత్రమహారణ్యేమృగయాంపరిధావతా॥ రాక్ష
 సానిహతాశ్చూరాబహవః॥ కామరూపిణః॥ ౯॥ జనస్థానవధంశ్రుత్వాహతౌచఖరదూషణౌ॥ తతస్తస్వమహాప్రహృతా జాన
 కీరావణేనతు॥ ౧౦॥ వంచయిత్వావనేగామంమృగరూపేణమాయయా॥ సమాగమాణస్తాం దేవీంరామస్సీతామనిందితాన్॥
 ౧౧॥ ఆససాదవనేమిత్రంసుగ్రీవంనామవానరమ్॥ తతస్సవాలినంహత్వా రామః పరపురంజయః॥ ౧౨॥ ప్రాయచ్ఛత్తేపి
 రాజ్యంతత్సుగ్రీవాయమహాబలః॥ సుగ్రీవేణాపిసందిష్టాహరయః కామరూపిణః॥ ౧౩॥ దిక్షుసర్వాసుతాం దేవీం విదిన్వంతి
 సహస్రశః॥ అహంసంపాతివచనాచ్ఛతయోజనమాయతమ్॥ ౧౪॥ అస్యా హేతోవిశాలాఖ్యైస్సాగరంవేగవాల్లుతః॥
 యథారూపాయథావణాంయథాలక్ష్మీం చనిశ్చింతామ్॥ ౧౫॥ అశ్రౌషంరాఘవస్యాహంసేయమాసాదితామయా॥ విరగా
 మైవముక్త్యాసౌవాచంవానరపుంగవః॥ ౧౬॥ జానకీచాపితచ్ఛ్రుత్వావిస్తయంపరమంగతా॥ తతస్సావక్రకేశాంతా సుకేశీ
 కేశసంవృతమ్॥ ఉన్నమృవదనంభీరుశ్శింశుపావృక్షమైక్షుతమ్॥ ౧౭॥ నిశమ్యసీతావచనంకపేశ్చనిశశ్చసర్వాః ప్రదిశశ్చవీక్ష్య
 స్వయంప్రహర్షంపరమంజగామసర్వాత్కనారామమానుస్తరంజీ॥ ౧౮॥ సాత్వికగుర్ధ్వంచతథాప్యధస్తాన్నిరీక్షమాణాత
 మచింత్యబుద్ధిమ్॥ దదశపింగాధివతేరమాత్యంవాతాత్తజంసూర్యమిహౌదయస్థమ్॥ ౧౯॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - షక
 త్రింశ స్కంధః॥

తతశ్శృణ్వంతరేచేనంద్యప్తైః చలితమానసా॥ వేష్టితాజ్ఞానవస్త్రంతంవిమృత్యంఘాతపింగళమ్॥ ౧॥ సాదదశకపిం
 తత్రప్రశ్రితంప్రియవాదినమ్॥ పుల్లాశోకోఽథ రాభాసం తత్తచామికరేక్షణమ్॥ ౨॥ మైథిలీచింతయామాస విస్తయంపర

మంగతా! అహేహాభీనుమిదంధూపంవానరస్యమరాసదమ్॥ ౩॥ మనిఃకీర్త్యమితిజ్ఞాత్వాపునరేవముమోహసా! విలలాపభృ
 శంసీతాకగుంభభయమోహితా॥ ౪॥ రామగామేతీదుఃఖాతాఽలక్ష్మణైతివభామినీరుగోదబహుధాసీతామందంమందస్వరా
 సః॥ ౫॥ సాతంశృష్టాహరిశ్రేష్ఠంవినీతవచువస్థితమ్॥ మైథిలీచింతయామాసస్వప్నోయమితిభామినీ॥ ౬॥ సావీక్షమాణాపు
 థుభుగ్నవక్త్రంశఃఖాన్మృగౌద్రస్వయథోక్తకారమ్॥ దదశఽపింగాధిపతేరమాత్మంవాతాత్మజంబుద్ధిమతాంవరిష్టమ్॥ ౭॥ సా
 తంసమిత్యైవభృశంవిసంజ్ఞాగతాసుకల్పేవబహువసీతా॥ చిరేణసంజ్ఞాంప్రతిలభ్యచిత్రేసాచింతయామాసవిశాలనేత్రా॥
 ౮॥ స్వప్నోనుయాయంవికృతోద్యదృష్టశ్శాఖామృగశ్శాస్త్రగణైఃపిదధిః॥ స్వస్త్వస్తురామాయసలక్ష్మణాయతథాపితుర్యే
 జనకస్యరాజః॥ ౯॥ స్వప్నోహినాయంనహిమేస్త్రినిద్రాశోకనదుఃఖేనచషీడితాయాః॥ సుఖంహిమేనాస్త్రియతోస్త్రిహీనాతే
 నేందుపూర్ణాప్రతిమాననేన॥ ౧౦॥ రామేతిరామేతిసదైవబుద్ధ్యావిచింత్యవాచాబ్రువతీతమేవ॥ తస్యానురూపాంచకథాం
 తదథఃమేవంప్రవశ్యామితథాశృణోమి॥ ౧౧॥ అహంహితస్యాద్యమమోభవేనసంసీడితాతద్గతసర్వభావా॥ విచింతయం
 తీసతతంతమేవతత్తైవసశ్యామితథాశృణోమి॥ ౧౨॥ మమోరథస్సాన్యసితిచింతయామితథాపిబుద్ధ్యాచవితకయామి॥ కిం
 కారణంతస్యహినాస్త్రిరూపంసువ్యక్తరూపశ్చ॥ వదత్యయంమామ్॥ ౧౩॥ నమోస్తువాచస్పృశయేసవజ్రిణైస్వయంభువేచైవ
 హుతాశనాయ॥ అనేనచోక్తయదిదంమమాగ్రతోవనాకసాతచ్చతథాస్తునాన్యథా॥ ౧౪॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండేద్వా
 త్రింశస్తగః.

సోవతీర్యద్రుమాత్తస్మాద్విద్రుమప్రతిమాననః॥ వినీతవేషఃకృపణఃప్రణేపత్యోపస్థశ్యచ॥ ౧॥ తామబ్రవీన్నహతేజా.
 హనూమాన్దారుతాత్మజః॥ శిరస్యంజలిమాధాయసీతాంమధురయాగిరా॥ ౨॥ కానుపద్మపలాశాక్షిన్ద్వికాశేయవాసిని॥ ద్రు

౪౪

సుందర కాండ - త్రయస్రింశస్సర్గః.

మన్యశాఖామాలంబ్యతిష్ఠసిత్వమనిందితా॥ ౩॥ కిమథంతవనేత్రాభ్యాంవారిస్తవతిశోకజమ్! పుండరీకవిశాలాభ్యాంవిప్ర
 కీణమివోదకమ్॥ ౪॥ సురాశామసురాశాంవానాగగంధవరక్షసామ్! యత్రాశాంకిన్నరాశాంవాకాత్వంభవసిశోభనే॥
 ౫॥ కాత్వంభవసిరుద్రాశాం మగుతాంవావరాననే! వసూనాంవావరారోహదేవతాప్రతిభాసిమే॥ ౬॥ కింనుచంద్రమ
 పాహీనాపతితావిబుధాలయాత్! రోహిణీజ్యోతిషాంశ్రేష్ఠాశ్రేష్ఠసర్వగుణాన్వితా॥ ౭॥ కాత్వంభవసికల్యాణి త్వమని
 దితలోచనే! మోపాద్వాయదివామోహోద్భూతారమసి తెక్షణే॥ ౮॥ వసిష్ఠంకోపయత్వాత్వంనాసికల్యాణ్యగుంధతీ! కోను
 పుత్రఃపితాభ్రాతృభ్రాతృవాతేసుమధ్యమే॥ ౯॥ అస్తాల్లంకాదముంలొకంగతంకమనుశోచసి! రోదనాదతినిశ్వాసా ద్భూ
 మిసంస్పృశనాదపి॥ ౧౦॥ నత్వాందేవీమహంమన్యే రాజ్ఞస్సంజ్ఞావధారణాత్! వ్యంజనానిచతేయానిలక్షణానిచలక్షయే॥
 ౧౧॥ మహిషీభూమిపాలస్యరాజకన్యాసిమేమతా! రావణేనజనస్థానాద్భూలాదపహృతాయది॥ ౧౨॥ నీతాత్వమసిభద్రం
 తేతన్తమాచక్షుప్తచ్ఛతః! యథాహితవవైదైన్యంరూపంచాప్యతిమానుషమ్॥ ౧౩॥ తపసాచాన్వితోవేషస్త్వంరామమ
 హిషీధ్రువమ్! సాతస్యవచనంశ్రుత్వాగామకీర్తనహర్షితా॥ ౧౪॥ ఉవాచవాక్యంవైదేహీహనూమంతం ద్రుమా
 శ్రీతమ్! పృథివ్యాంరాజసింహానాంముఖ్యస్యవిదితాత్మనః॥ ౧౫॥ స్నుషాదశరథస్యాహంశత్రునైన్యప్రతాపినః! దుహితాజ
 నకస్యాహంవైదేహస్యమహాత్మనః॥ ౧౬॥ నీతేతినామనామ్నాహంభార్యారామస్యధీమతః! సమాద్వాదశతత్రాహంరాఘ
 వస్యనివేశనే॥ ౧౭॥ భుంజానామానుషాభోగానర్వకామసమృద్ధినీ! తత్రత్రయోదశేవషేఠాజ్యేనేత్వాసునందన
 మ్॥ ౧౮॥ అభిషేచయితుంరాజాసోపాధ్యాయఃప్రచక్రమే! తస్మిన్సంభ్రయమాణేతుగాఘవస్యాభిషేచనే॥ ౧౯॥ కైకే
 యీనామభూతారందేవీవచనమబ్రవీత్! నపిబేయంసఖాదేయంవిషంహిమమభోజనమ్॥ ౨౦॥ ఏషమేజీవితస్యాంతోరా

౮౫

సుందరకాండ - చతుస్త్రింశస్సర్గః.

మోయద్యభిషిచ్యతే | యత్తదుక్తంతస్యయావాక్యంప్రీత్యానృపఃసత్తను || ౨౧ || తచ్ఛేదంనానృతంకార్యంవనంగచ్ఛతురాఘ
 వః | సరాజాసత్యవాద్వ్యావరదానమనుస్మరన్ || ౨౨ || ముమోహవచనంశ్రుత్వాకైకేయాఃకూరమప్రియమ్ | తతస్తుస్థవి
 రోగాజాసత్యేధమేవ్యవస్థితః || ౨౩ || జ్యేష్ఠంయశస్వినంపుత్రంరుద్రరాజ్యమయాచత | సపితృవచనంశ్రీమానభిషేకా
 త్పరంప్రియమ్ || ౨౪ || మనసాపూర్వమాసాద్యవాచాప్రతిగృహీతవాన్ | దద్వాన్నప్రతిగృహ్ణాయాన్నబ్రూయాత్త్రించి
 దప్రియమ్ || ౨౫ || అపిజీవితహేతోవారామస్తత్యపరాక్రమః | సవిహాయోర్తరీయాణిమహాహోణిమహాయశాః || ౨౬ ||
 విస్మయమనసారాజ్యంజననైవమాంసమాదిశత్ | సాహంతస్యాగ్రతస్తూణంప్రస్థితావనచారిణీ || ౨౭ || నహిమేతేనహీనా
 గూవాసస్త్వగేపిరోచతే | ప్రాగేవతుమహాభాగఃసామిత్రిమిత్రనందనః || ౨౮ || పూర్వజస్యానుయాత్రాథేత్రు
 మచీరైరలంకృతః | తేవయంభతురాదేశంబహుమాన్యదృఢవ్రతాః || ౨౯ || ప్రవిష్టాస్తృనిపురాదృష్టంవనంగంభీరదశశనమ్ |
 వసతోదండకారణ్యేతస్యాహమమితౌజనః || ౩౦ || రక్షసాపహృతాభార్యారావణేనదురాత్మనా | ద్వౌమాసాతేనమేకాలోజీ
 వితానుగ్రహంకృతః || ౩౧ || ఊర్ధ్వంద్వాభ్యాంతుమాసాభ్యాంతతస్త్వత్ప్యామిజీవితమ్ | ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే త్రయ
 స్త్రింశస్సర్గః.

తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వాహనూమాహరియాధపః | దుఃఖాదుఃఖాభిఖూతాయాస్సంత్వముత్తరమబ్రవీత్ || ౧ ||
 అహంరామస్యసందేశాద్దేవికూతస్తవాగతః | వైదేహికుశలీరామస్తాంచకాశలమబ్రవీత్ || ౨ || యోబ్రాహ్మమస్త్రంవే
 దాంశ్చవేదవేదవిదాంవరః | సత్త్వాందాశరథీరామోదేవికాశలమబ్రవీత్ || ౩ || లక్ష్మణశ్చమహాతేజాభతుస్తేనువరఃప్రి
 యః | కృతవాశోకసంతప్తశ్శిరసాతేభివాదనమ్ || ౪ || సాతయోఃకుశలందేవీనిశమ్యనరసింహయోః | ప్రీతినంహృష్టసర్వాం

౪౬

సుందర కాండ - చతుస్త్రింశ స్సర్గః.

గీహసూమంతమథా బ్రవీత్ || ౫ || కల్యాణీబతగాధేయం లౌకికీప్రతిభాతిమా | ఎతిజీవంతమానందో నరం వషణశతాదపి || ౬ ||
 తయోస్సమాగమేతస్త్విప్రీతిరుత్పదితాద్భుతా | పరస్పరేణచాలాపంవిశ్వస్తాతౌప్రచక్రతుః || ౭ || తస్యాస్తద్వచనం శు
 త్వాహనూమాహారియూధపః | సీతాయాశ్శోకదీనాయాస్సనిపముపచక్రమే || ౮ || యథాయథాసమీపంసహనూమా
 నుపసవతి | తథాతథారావణంసాతంసీతాపరిశంకతే || ౯ || అశూలాధిక్కింకృతమిదంకథితంహియదస్యమే | రూపాంతర
 ముపాగమ్యసపవాయంహిరావణః || ౧౦ || తామశోకస్యశాఖాంసావిముక్త్యాశోకకశికాతా | తస్యామేవానవద్యాంగీధరణ్యాం
 సముపావిశత్ || ౧౧ || హనూమానపిదుఃఖాతాంతాంశృష్ట్యైభయమోహితామ్ | అవదంతమహాభాహుస్తతస్తాంజనకాత్మ
 జామ్ || ౧౨ || సాచైనంభయవిత్రస్తాభూయోనైవాభ్యుదైశత | తందృష్ట్వేవందమానంతుసీతాశశినిభాననా || ౧౩ || అబ్రవీద్దీ
 ఘ్నుముచ్చస్యవానరంమధురస్వరా | మాయాంప్రవిష్టేమాయావీయదిత్వంరావణస్త్వయమ్ || ౧౪ || ఉత్పాదయసిమేభూ
 యస్సంతాపంతన్నశోభనమ్ | స్వంపరిత్యజ్యగూపంయఃపరివ్రాజకరూపధృత్ || ౧౫ || జనస్థానేమయాదృష్టస్తవ్వంసపవాసిగావ
 ణః | ఉపవాసకృశాంధీనాంకామరూషనిశాచర || ౧౬ || సంతాపయసిమాంభూయస్సంతస్తాంతన్నశోభనమ్ | అథవానైతదేవం
 హియస్త్వయాపరిశంకితమ్ || ౧౭ || మనసోహిమమప్రీతిరుత్పన్నాతవదశనాత్ | యదిరామస్యదూతస్తవ్వామాగతోభద్రమ
 స్తుతే || ౧౮ || పృచ్ఛామిత్వాంహరిశ్రేష్ఠప్రియాగామకథాహిమే | గుణా రామస్యకథయప్రియస్యమమవానర || ౧౯ || చిత్తం
 హరసిమేసౌమ్య నదీకూలంయథారయః | అశూలాస్వన్నస్యసుఖతాయాహమేవంచిరాహృతా || ౨౦ || ప్రేషితంనానువ
 శ్యామిరాఘవేణవనాకసమ్ | స్వప్నేహియద్యహంవీరంరాఘవంసహలక్ష్మణమ్ || ౨౧ || వశ్యేయంనావసీదేయంస్వప్నోపిమ
 మమత్సరీ | నాహంస్వన్నమిమంమన్యేస్వప్నేదృష్ట్వాహివానరమ్ || ౨౨ || నశక్యోభ్యుదయః ప్రాప్తంప్రాప్తశ్చాభ్యుదయోమ

మ । కింనుస్యాచ్చిత్తమోపాయం భవేద్వాతగతిస్త్వియమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఉన్మాదజోవికారోవాస్యాదియంమృగతృష్ణికా । అథ
 వానాయమున్నాదోమోఽజాపున్నాదలక్షణః ॥ ౨౪ ॥ సంబుధ్యేచాహమాత్మానమిమంచాపివనాకనమ్ । ఇత్యేవంబహు
 ధాసీతాసంప్రధార్యబలాబలమ్ ॥ ౨౫ ॥ రక్షసాంకామరూపత్వాన్వై నేతంరాక్షసాధిపమ్ । ఎతాంబుద్ధితదాకృత్వాసీతాసా
 తనుమధ్యమా ॥ ౨౬ ॥ నప్రతివ్యాజహరాథవానరంజనకాత్మజా । సీతాయాశ్చింతితంబుధ్వాహనూమాన్తారుతాత్మజః ॥ ౨౭
 శ్రోత్రానుకూలైర్వచనైస్తదాతాంసంప్రహషయత్ । ఆదిత్యభవతేజస్వీలోకకాంతశ్శశీయథా ॥ ౨౮ ॥ యస్తువిగ్రహ
 వాఽథమస్సాధుస్సత్యప్రతిశ్రవః । పరిత్రాతాప్రదాతాచసర్వభూతహితైరతః ॥ ౨౯ ॥ బలవాన్మాతరిశ్వేవమహేంద్ర
 భవదుజ్జయః । రాజాసర్వస్యలోకస్యదేవోవైశ్రవణోయథా ॥ ౩౦ ॥ వీక్రమేణోపపన్నశ్చయథావిష్ణుమహాయశాః । స
 త్యవాదీనుధురవాక్ దేవౌవాచస్పతిర్యథా ॥ ౩౧ ॥ తూపర్వాసుభగఃశ్రీమూకంసర్వభవమూర్తిమా ॥ స్థానక్రోధప్ర
 హషశ్చ శ్రేష్ఠోలోకేమహారథః ॥ ౩౨ ॥ బాహుచ్ఛాయామవష్టభాయస్యలోకామహాత్మనః । దేవాభవమహేంద్రస్యమో
 చంతేవిగతజ్వరాః ॥ ౩౩ ॥ అపకృష్టాశ్రమపదాన్ప్రగరూపేణరాఘవమ్ । శూన్యేయేనాపసీతాసితస్యద్రత్యుసితశ్ఫలమ్ ॥ ౩౪
 నచిరాద్రావణంసంఖ్యేయోవధిష్యణీవీర్యవా ॥ రోషప్రముఖైరిమభిజ్వలన్ద్భిరివపావతైః ॥ ౩౫ ॥ తేనాహంప్రేషితోదూ
 తస్తస్త్వకాశమిహగతః । త్వద్వియోగేనమఃఖాతస్సత్వాంకాశలమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ లక్ష్మణశ్చమహాతేజాన్సుమిత్రానందవ
 థానః । అభివాన్యసహాబాహుస్సత్వాంకాశలమబ్రవీత్ ॥ ౩౭ ॥ రామస్యచసఖాదేవిసుగ్రీవోనామవానరః । రాజావానర
 ముఖ్యానాంసత్వాంకాశలమబ్రవీత్ ॥ ౩౮ ॥ సిత్యంస్తరతిరామస్తాంసనుగ్రీవస్సలక్ష్మణః । దిప్త్యాజీవసివైదేహిరాక్షసీవశ
 ఘాతా ॥ ౩౯ ॥ నచిరాద్రత్యుసేరామంలక్ష్మణంపమహాబలమ్ । మధ్యేవానరకోటిసాంసుగ్రీవంచామితాజనమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఆ

౮౮

సుందరకాండే - పంచత్రింశస్సర్గాః :

హంసుగ్రీవసచివోహనూమాన్నామవానరః | ప్రవిష్టోనగరిలంకాంలంఘయిత్వామహాబధిమ్ | ౧ || కృత్వామూర్ధ్నిచేద
 న్యాసంరావణస్యదురాత్మనః | త్వాం ద్రష్టుముపయాతోహంసమాశ్రిత్యపరాక్రమమ్ | ౨ || నాహమస్మితథాదేవి యథా
 మామవగచ్ఛసి | విశంకాత్యజ్యతామేషాశ్రద్ధత్స్వచవచోమమ || ౩ || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - చతుస్త్రింశస్సర్గాః : ౪౪౪౪౪
 తాంతురామకథాం శ్రుత్వావైదేహీవానరమభాత్ | ఉవాచవచనంసాంస్వమిదంమధురయాగిరా || ౧ || క్వతెరా
 మేణసంసర్గాః కథంజానాసిలక్ష్మణమ్ | వానరాణాంనగాణాంచకథమాసీత్సమాగమః || ౨ || యానిరామస్యచిహ్నీనిలక్ష్మణస్య
 చవానరః | తానిభూయస్సమాచక్ష్యనమాంశోకస్సమావిశేత్ || ౩ || కిదృశంతస్యసంస్థానంగూపంరామస్య కీదృశమ్ | కథమూ
 రూకథంబాహూలక్ష్మణస్యచశంసమే || ౪ || ఏవముక్తస్తవైదేహ్యహనూమాన్నాగుతాత్మజః | తతోరామంయథాతత్త్వమా
 భ్యాతుముపచక్రమే || ౫ || జానంతీబతదిష్ట్యామాంవైదేహీపరిపృచ్ఛసి | భతుఃకమలపత్రాక్షీసంస్థానంలక్ష్మణస్యచ || ౬ || యా
 నిరామస్యచిహ్నీనిలక్ష్మణస్యచయాగివై | లక్ష్మీతానివిశాలాక్షీవదతఃశృణుతానిమే || ౭ || రామఃకమలపత్రాక్షః సర్వభూత
 మసౌహరః | రూపదాక్షిణ్యసంపన్నఃప్రసూతోజనకాత్మజే || ౮ || తేజసాదిత్యసంకాశఃక్షమయాప్యభివీసమః | బృహస్పతిస
 మోబుద్ధ్యాయశసావాసవోపమః || ౯ || రక్షితాజీవలోకస్యస్వజనస్యాభిరక్షితా | రక్షితాస్వస్యవృత్తస్యధర్మస్యచపరంతపః ||
 ౧౦ || రామోభామినిలోకస్యచాతుర్ణ్యస్యరక్షితా | మర్యాదానాంచలోకస్యకర్తాకారయితాచసః || ౧౧ || అవిఘ్నో
 నవిఘ్నోత్యథాంబ్రహ్మచర్యవ్రతేస్థితః | సాధూనాముపకారజ్ఞఃప్రచారజ్ఞశ్చకర్మణామ్ || ౧౨ || రాజవిద్యావినీతశ్చబ్రా
 హ్మణానాముపాసితాః | శ్రుతవాణీలసంపన్నోవినీతశ్చసరంతపః || ౧౩ || యజుర్వేదవినీతశ్చవేదవిద్భిస్సృపూజితః | ధనుర్వే
 దేచవేదేచవేదాంగేషుచనిష్ఠితః || ౧౪ || విఫులాంసోమహాబాహుఃకంబుగ్రీవశ్శుభాననః | గూఢజత్రుస్సృతామ్రాక్షోరామో

౮౯

సుందరకాండే - పంచత్రింశస్సర్గాః.

దేవిజనైః శ్రుతః॥ ౧౫॥ మంమభిస్వననిఘోషః సిద్ధవణః ప్రతాపవాః॥ సమస్తమవిభక్తాంగౌ వణః శ్యామం సమాశ్రి-
 తః॥ ౧౬॥ త్రిస్థిరస్త్రిప్రలంబశ్చ త్రిసమస్త్రీషు వోన్నతః॥ త్రీతామస్త్రీషు చ సిద్ధో గంభీరస్త్రీషు నిత్యశః॥ ౧౭॥ త్రివలీవాం-
 స్త్ర్యవనతశ్చ తువ్యంగ్యస్త్రీశీర్షవాః॥ చతుష్టశశ్చ తూరేఖశ్చ తుష్టిఘ్నశ్చ తుస్పనుః॥ ౧౮॥ చతుర్దశసమద్వంద్వశ్చ
 తుర్దశశ్చ తుగ్ధాః॥ మహూష్టహనునానశ్చ పంచసిద్ధోష్టవంశవాః॥ ౧౯॥ దశపద్మోదశబృహత్త్రిభిర్వాప్యస్తోద్వి-
 లవిభాగజస్తవవలోకప్రియం వదః॥ ౨౦॥ గ్రాతాపిచాస్య ద్వైమాత్రస్సౌమిత్రిరపరాజితః॥ అనురాగేణ యాపేణ గుణై-
 శ్చైవ తథా విధః॥ ౨౧॥ తావుభౌనరశాదూలౌత్పన్నశశనముత్సుకా॥ విచిన్వంతౌ మహీంకృతస్త్రిసుస్తాభిరుపసంగతౌ॥ ౨౨
 త్వామేవ మాగమాణౌ తౌ విచరంతౌ వసుంధరామ్॥ దదశశశ్చౌగపతిం పూర్వాజేన విరోధితమ్॥ ౨౩॥ ఋశ్యమూకస్య
 శృంగేతుబహుపాదపసంకులే॥ గ్రాతుభయాత్తమాసీనం సుగ్రీవం ప్రయదశనమ్॥ ౨౪॥ వయంతుహారిరాజానం సుగ్రీ-
 వం సత్యసంగరమ్॥ పరిచర్యామహారాజ్యాత్పూర్వజేనావరోపితమ్॥ ౨౫॥ తతస్తాచీరవసనాధనుః ప్రవరథాశ్చౌ॥ ఋశ్య
 మూకస్త్వైలస్యరమ్యం దేశముపాగతౌ॥ ౨౬॥ సతౌష్యస్తానరవ్యాఘ్రాధన్వినౌ వానరషభః॥ అవప్లుతో గిరేస్తస్య శిఖరం-
 భయమోహితః॥ ౨౭॥ తతస్సశిఖరేతస్త్రివానరేంద్రో వ్యవస్థితః॥ తయోస్సమీపం మామేవ ప్రేషయామాస సత్వరమ్॥
 ౨౮॥ తావహంపురుషవ్యాఘ్రాసుగ్రీవవచనాత్ప్రభూ॥ దూపలక్షణసంపన్నౌ కృతాంజలిరుపస్థితః॥ ౨౯॥ తౌ పరిజ్ఞాతతత్వా-
 ణౌ మయా ప్రీతిసమన్వితౌ॥ పుష్టమారోప్యతండేశం ప్రాపితౌ పురుషషభా॥ ౩౦॥ నివేదితౌ చ తత్సేన సుగ్రీవాయ మహాత్మ-
 నే॥ తయోరమ్యోన్యసల్లాపాద్భృశం ప్రీతిరజాయత॥ ౩౧॥ తత్ర తౌ ప్రీతిసంపన్నౌ హరీశ్వరనరేశ్వరౌ॥ పరస్పరకృతాశ్చ

[౧౨]

౯౦

సుందరకాండే - పంచత్రింశత్సర్గః.

సౌకధయాపూర్వవృత్తయా॥ ౩౩॥ తతస్ససాంత్యయామాససుగ్రీవంలక్ష్మణాగ్రజః॥ స్త్రీహేతోవాళినాభ్రాత్రానిర
 స్తమురుతేజసా॥ ౩౪॥ తతస్తస్త్వన్నాశజంశోకంరామస్యాక్లిప్తకర్మణః॥ లక్ష్మణోవానరేంద్రాయసుగ్రీవాయన్యవేదయ
 త్॥ ౩౫॥ తచ్చత్వావానరేంద్రస్తులక్ష్మణేనెరితంవచః॥ తదాసీన్నిష్ప్రభోత్యథంరాహుగ్రస్తభివాంశుమా॥ ౩౬॥ త
 తస్తస్త్వద్ధాత్రశోభీనిరక్షసాహ్రియమాణయా॥ యాన్యాభరణజాలానిపాతితానిమహీతలే॥ ౩౭॥ తానిసర్వాణిరామాయ
 ఆనీయహరియూధపాః॥ సంపృష్టాదశయామాసుగ్గళింతెనఃకుస్తన॥ ౩౮॥ తానిరామాయదత్తానిమయైవోపహృతాని
 చ॥ స్వనవంత్యవకీణానితస్త్రివిహతచేతసి॥ ౩౯॥ తాన్యంకేతశనీయానికృత్వాబహువిధంతవ॥ తేనదేనప్రకాశేనదేవే
 నపరిచెవితమ్॥ ౪౦॥ పశ్యతస్తానిరుదతస్తాన్యతశ్చపునఃపునః॥ స్రాదీపయదాశరథేస్తానిశోకహుతాశనమ్॥ ౪౧॥ శయి
 తంచవిరంతేనమఃఖాతేనమహాత్మనా॥ మయాపిషిద్ధైవాకైశ్చకృత్ప్రామత్థాపితఃపునః॥ ౪౨॥ తానిశృష్టానుహాబా
 హుదశశయితాన్వముహుర్ముహుః॥ రాఘవస్సహసౌమిస్త్రిస్సుగ్రీవస్యన్యవేదయత్॥ ౪౩॥ తవాదశశనజేనార్యేరాఘ
 వఃపరితప్యతే॥ మహతాఙ్గలతానిశ్యుగ్నినేవాగ్నిపవతః॥ ౪౪॥ తస్మాత్ప్రతేమదనశ్చైవశోకశ్చింతాచరాఘవమ్॥ తా
 పయంతిమహాత్మాననుగ్న్యగారమివాగ్నయ॥ ౪౫॥ తవాదశశనశోకేనరాఘవఃప్రవిచాల్యతే॥ మహతాభూమికంపేనమ
 హానివశిలోచ్చయః॥ ౪౬॥ కానసానిసురన్యూణినదీఃప్రప్రవణానిచ॥ చరన్తరతిమాపోతిత్వామపశ్యన్నప్రాత్యజః॥ ౪౭॥
 సత్త్వాంమనుజశాదూలఃక్షీప్రంప్రత్యుత్తిగాఘవః॥ సమిత్రబాంధవంహత్వారావణంజనకాత్మజే॥ ౪౮॥ సహితౌరామసు
 గ్రీవాపుభావకురుతాంతదా॥ సమయింవాలినంహంతుం తవచాన్వేషణంతదా॥ ౪౯॥ తతస్తాభ్యాంమమారాభ్యాంపీరా
 భ్యాంసహశీశ్వరః॥ కిష్కింధాసముపాగమ్యవాలీయుద్ధేనిసాతితః॥ ౫౦॥ తతోనిహత్యతరసారామోవాలినమాహవేసర్వ

తులసాచార్యసంఘానాంసుగ్రీవమకరోత్పత్తిమ్ ॥ ౫౧ ॥ రామసుగ్రీవయోదైత్యం దేవ్యేవంసమజాయత | హనూమంతం చ మాంబిద్ధి
 తయోర్మాతమిహోగతమ్ ॥ ౫౨ ॥ స్వరాజ్యం ప్రాప్యసుగ్రీవస్సమానీయహరిశ్వరాః | త్వదథం ప్రేషయామాస దిశోదశ
 మహాబలాః ॥ ౫౩ ॥ ఆదిష్టావానరేం ద్రేణసుగ్రీవేణమహాజనా | అద్దిరాజప్రతీకాశాస్సవతః ప్రస్థితామహీమ్ ॥ ౫౪ ॥
 తతస్తేమాగమాణావైసుగ్రీవవచనాతుగాః | చరంతివసుధాం ప్రాప్త్యుంవయమన్యేచవానరాః ॥ ౫౫ ॥ అంగదోనామలక్ష్మీ
 వా వాలిసూనుమహాబలః | ప్రస్థితః కపిశాదూలస్త్రిభాగబలసంవృతః ॥ ౫౬ ॥ తేహంనోవిప్రణష్టేనాంబింధ్యేపనత
 సత్తమే | తునితానాంనిరాశానాంబిలేకస్తింశ్చిదాసతామ్ ॥ ౫౭ ॥ భృశంశోకపరీతానామహూరాత్రగణాగతాః | తేన
 యంకార్యనైరాశ్యాశ్చాలస్యాతిక్రమేణచ ॥ ౫౮ ॥ భయాచ్చకపిరాజస్యప్రాణాంస్త్యక్తుంవ్యవస్థితాః | విచిత్రవనమగా
 ణిగిరిప్రప్రవణానిచ ॥ ౫౯ ॥ అనాసాద్యపదందేవ్యాః ప్రాణాంస్త్యక్తుంసముద్యతాః | దృష్ట్వాప్రాప్యోపవిష్టాంశ్చసర్వా
 న్వానరపుంగవాః ॥ ౬౦ ॥ భృశంశోకాణావేమగ్నః పర్యజేవయదంగదః | తవనాశంచవైదేహీవాలినశ్చవనధంతథా ॥ ౬౧ ॥
 ప్రాప్యోపవేశమస్తాకంమరణంచజటాయుషః | తేహంసస్సాన్వమిసందేశాన్నిరాశానాంముమూషతామ్ ॥ ౬౨ ॥ కార్య
 హేతోరివాయాతశ్శకునిర్విర్యవామహాః | గృధ్రరాజస్యసోదర్యః సంపాతినామగృహరాజ్ ॥ ౬౩ ॥ శ్రుత్వాభ్రాతృ
 వధంకోపాదిదంవచనమబ్రవీత్ | యవీయాకేనమేభ్రాతాహతః క్వచనిపాతితః ॥ ౬౪ ॥ ఏతదాఖ్యాతుమిచ్ఛామిభవద్భి
 వానరోత్తమాః | అంగదోకథయత్తస్యజనస్థానేమహద్వధమ్ ॥ ౬౫ ॥ రక్షసాభీమరూపేణత్వాముద్దిశ్యయథాతథమ్ | జటా
 యుషశ్చసంపాతిర్వధంశ్రుత్వాతిదుఃఖితః ॥ ౬౬ ॥ త్వామాచప్తనరారోహవసంతీంరావణాలయే | తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా
 సంపాతేప్రీతివధానమ్ ॥ ౬౭ ॥ అంగదప్రముఖాస్తూణాంతతస్సంప్రస్థితావయమ్ | వింద్యామథ్తాయసంప్రాప్తాస్సాగర

స్యాంతముత్తరమ్ ॥ ౬౮ ॥ త్వద్దశశనకృతోత్సాహహృష్టాస్తప్తాః ప్లవంగమాః । అంగన ప్రముఖాస్సవే వేలోపాంతముపస్థితాః ॥ ౬౯ ॥ చింతాంజన్యుః పునభీమాంతద్దశశనసముత్సుకాః । ఆథాహంహరి సైన్యస్య సాగరంప్రేక్ష్యసీదతః ॥ ౭౦ ॥ వ్యవధూయభయంతీ వ్రంయోజనానాంశతంపుతః । లంకాచాపిమయారాత్రాదృష్టావైరాక్షసాకులా ॥ ౭౧ ॥ రావణశ్చమయాదృష్టస్తస్త్వంచశోకపరిపుతా । పతత్రేనవమాఖ్యాతంయథావృత్తమనిదితే ॥ ౭౨ ॥ అభిభాషస్వమాందేవిదూతోదాశరథేరహమ్ । త్వంమాంరావకృతోద్యోగంతద్వన్నిమిత్తమిహాగతమ్ ॥ ౭౩ ॥ సుగ్రీవసచివందేవిబుధ్యస్వపవనాత్తజం । కుశలీతవ కాకుత్స్థస్సవశస్త్రభృతాంవరః ॥ ౭౪ ॥ గురోరారాధనేయక్తోలక్ష్యణశ్చసులక్షణః । తస్యవీర్యవతోదేవిభతుస్తవహితేరతః ॥ ౭౫ ॥ అహమేకస్తుసంప్రాప్తస్సుగ్రీవవచనాదిహ । మయేయమసహాయేనచరతాకామరూపిణా ॥ ౭౬ ॥ దక్షిణాదిగనుప్రాప్తాత్స్విన్యాగవిజయైషిణా । దిష్ట్యాహంహరి సైన్యానాంతద్వన్నాశమనుశోచతామ్ ॥ ౭౭ ॥ అపనేష్యామిసంతాపంతవాధిగమశంసనాత్ । దిష్ట్యాకృతంమయాచేదందేవిసాగరలంఘనమ్ ॥ ౭౮ ॥ ప్రాప్స్విమృగహమిదందిష్ట్యా త్వద్దశశనకృతంయశః । రాఘవశ్చమహావీర్యః క్షిప్రంత్వామభిపత్స్యతే ॥ ౭౯ ॥ సమిత్రబాంధవంహంత్వా రావణంరాక్షసాధిపమ్ । క్రాంతోనామాథవైదేహిగిరీణాముత్తమోగిరిః ॥ ౮౦ ॥ తతోగచ్ఛతిగౌకణ్డంపవతంకెనరీహరిః । సచదేవషిణిదిష్ట్యపితామమహాకపిః ॥ ౮౧ ॥ తిథేనదీ పతేపుణ్యశంబసాదనముద్ధరత్ । తస్యాహంహరిణః క్షేత్రేజాతోవాతినమైధిలి ॥ ౮౨ ॥ హనూమానితివిఖ్యాతోలోకేశస్సేనైవకమణా । విశ్వాసాథంశువైదేహిభతురుక్తామయాగుణాః ॥ ౮౩ ॥ అచిరాద్రాఘవోదేవిత్యామితోనయితానఘే । పవంవిశ్వాసితాసీతాహేతుభిశ్శోకకశితా ॥ ౮౪ ॥ ఉపవన్నైరభిజ్ఞానైర్మాతంతమవగచ్ఛతి । అతులంచగతాహషణంప్రహషేణచజానకీ ॥ ౮౫ ॥ నేత్రాభ్యాంవక్రపత్నాభ్యాంముమోచానందజంజలమ్ । చారుతద్వదనంతస్యాస్తామ్ర

౯౩

సుందర కాండే - షట్త్రింశస్సర్గాః.

శుక్లాయతేక్షణమ్ ౮౭॥ అశోభతవిశాలాత్యైరాహుముక్తభవోడురాట్ ॥ హనూమంతంకపింవ్యక్తంమన్యతేనాన్యధేతిసా
 ౮౮॥ అథోవాచహనూమాంస్తాముత్తరంప్రియదశనామ్ ॥ ఏతత్తైసవమాఖ్యాతంసమాశ్వాసిహిమైథిలి॥ కింకరోమికథంవా
 తెనోచతేప్రతియామ్యహమ్ ౮౯॥ హతేసురేసంయతిశంబసాదనేకపిప్రవీరేణమహాపిచోదనాత్ ॥ తతోహివాయుప్ర
 భవోస్త్విమైథిలిప్రభావతస్తత్ప్రతిమశ్చవానరః॥ ౯౦॥ ఇతి శ్రీమత్సుందర కాండే - పంచత్రింశస్సర్గాః. ****

భూనుపవమహతేజాహనూమాన్తారుతాత్మజః ॥ అబ్రవీత్ప్రశీతంవాక్యంసీతాప్రత్యయకారణాత్ ॥౧॥ వానరో
 హంమహాభాగైశ్చూతోరామస్యధీమతః ॥ రామనామాంకితంచెదంపశ్యజేవ్యంగుళీయకమ్ ॥ ౨॥ ప్రత్యయాథంతవానీతంతే
 నదత్తంమహాత్మనా ॥ సమాశ్వాసిహిభద్రంతేక్షీణమఃఖిలహ్యసి ॥ ౩॥ గృహీత్వాప్రేక్షమాణాసాభతుఃకరవిభూషణమ్ ॥
 భర్తారమివసంప్రాప్తాజావకీముదితాభవత్ ॥ ౪॥ చారుతద్వనంతస్యాస్తామ్రశుక్లాయతేక్షణమ్ ॥ హఘోదకంబభూ
 వాధరాహుముక్తభవోడురాట్ ॥ ౫॥ తతస్సాప్రీమతీబాలాభత్యసందేశహాపితా ॥ పరితుష్టాపియంక్యత్వాప్రశశంసమ
 హాకపిమ్ ॥ ౬॥ విక్రాంతస్తవ్వంసమథాస్తవ్వంప్రాజ్ఞస్తవ్వంవానరోత్తమ ॥ యేనేదంగాక్షసపదంతవ్వయైకేనప్రథమితమ్ ॥ ౭॥
 శతయోజనవిస్తీర్ణాస్సగరోమకరాలయః ॥ విక్రమశ్లాఘనీయేనక్రమతాగోష్పదీకృతః ॥ ౮॥ నహితాప్రకృతంమన్యే
 వానరంవానరపభా ॥ యస్యతేనాస్తిసంప్రాసోగావణాన్నాసిసంబ్రమః ॥ ౯॥ అహాసేచకపిత్రేష్టమయాసమభిభాషి
 తుమ్ ॥ యద్యపిప్రేషితసేనరామేణవిదితాత్మనా ॥ ౧౦॥ ప్రేషయిష్యతిమథాహోరామోనహ్యపరీక్షితమ్ ॥ పరాక్రమమ
 విజ్ఞాయమత్సకాశంవిశేషతః ॥ ౧౧॥ దిప్త్యాచకుశలీరామోధర్మాత్త్వాసత్యసంగరః ॥ లక్ష్మణశ్చనుహతేజాస్సుమిత్రానంద
 వధానః ॥ ౧౨॥ కుశలీయదికాకుత్స్థకింసుసాగరమేఖలామ్ ॥ మహిందహతికౌపేనయుగాంతాగ్నిరివౌత్థితః ॥ ౧౩॥ అథవాశ

క్రీమంతోతాసురాణామపినిగ్రహే! మమైవతునదుఃఖానామస్తిమస్యేవిపర్యయః॥ ౧౪॥ కచ్చిన్నవ్యథతేరామః కచ్చిన్నపగి
తప్యతే! ఉత్తరాణిచకార్యాణికురుతేపుగుహోత్తమః॥ ౧౫॥ కచ్చిన్నదీనస్పంభ్రాంతఃకార్యేషుచనముహ్యతి! కచ్చిత్పురుష
కార్యాణికురుతేనృపతేస్సుతః॥ ౧౬॥ ద్వివిధంత్రివిధోసాయముపాయమపి సేవతే! విజగీమస్సుహృత్కచ్చిన్మిత్రేషుచపరం
తపః॥ ౧౭॥ కచ్చిన్మిత్రాణిలభతేమిత్రైశ్చాప్యభిగమ్యతే! కచ్చిత్కల్యాణమిత్రశ్చమిత్రైశ్చాపిపురస్కృతః॥ ౧౮॥ క
చ్చిదాశాస్తిదేవానాంప్రసాదంపాథివాత్తజః! కచ్చిత్పురుషకారంచదైవంచప్రతీపద్యతే॥ ౧౯॥ కచ్చిన్నవిగతస్నేహః
ప్రవాసాన్తయిరాఘవః! కచ్చిన్క్లాంవ్యసనాదస్తాన్స్తోత్రయిష్యతివానర॥ ౨౦॥ సుఖానాముచితోనిత్యమసుఖానామనోచితః!
దుఃఖముత్తరమాసాద్యకచ్చిద్రామోనసీదతి॥ ౨౧॥ కౌసల్యాయాస్తథాకచ్చిత్సుమిత్రాయాస్తథైవచ! అబీష్ట్యంశ్రుయతేక
చ్చితుశలంభరతస్యచ॥ ౨౨॥ మన్నిమిత్రేనమానాహాః! కచ్చిచ్ఛోకేనరాఘవః! కచ్చిన్నాన్యమనారామః కచ్చిన్క్లాంతరయి
ష్యతి॥ ౨౩॥ కచ్చిదత్రోహిణీంభీమాంభరతోభ్రాతృవశ్యలః! ద్వజనీంహంత్రిభిగుప్తాంప్రేషయిష్యతిమత్కృతే॥ ౨౪॥
వానరాధిపతిః శ్రీమాన్సుగ్రీవః! కచ్చిదేష్యతి! మత్కృతేహరిభీష్మరైవ్రతోదంతనఖాయుధైః॥ ౨౫॥ కచ్చిచ్ఛలక్ష్మణశూ
రః! సుమిత్రానందవధానః! అస్త్రవిచ్ఛరజాలేనరాక్షసావిధమిష్యతి॥ ౨౬॥ రాద్రేణకచ్చిదస్త్రేణజ్వలతానిహతంర
ణే! ద్రత్యైవ్యత్వేనకాలేనరావణంససుహృజ్ఞనమ్॥ ౨౭॥ కచ్చిన్నతథ్థేమసమానవణంతస్యాననంపద్మసమానగంధి! మ
యావినాశుష్యతిశోకదీనంజలక్షయేపక్వమివాతపేన॥ ౨౮॥ ధర్మాపదేశాత్త్యజతశ్చరాజ్యంమాంచాప్యరణ్యంనయతః! ప
దాతిమ్! నాసీద్వ్యధాయస్యనభీనశోకః! కచ్చిచ్ఛధైర్యంహృదయేకరోతి॥ ౨౯॥ నచాస్యమాతానపితాచనాన్యః! స్నేహోద్విశి
ష్టోస్తిమయాసమోవా! తావత్త్వహంపీరజిజీవీషేయంయావత్ప్రవృత్తింశృణుయాంప్రియస్య॥ ౩౦॥ ఇతీవదేవీవచనం

౯౫

సుందర కాండ - షట్త్రింశస్తకః.

హాక్షంతం వానరేంద్రం నధురాధముక్త్వా శ్రోతుంపునస్తస్యవచోభిరామం రామాక్షయంతం విరరామ గామా || ౩౧ ||
 సీతాయావచనం శ్రుత్వా నూరుప్రీతిభీమవిక్రమః | శిరస్యంజలిమాధాయ వాక్యము త్తరమబ్రవీత్ || ౩౨ || నత్వామిహస్థాంజా
 నీతే రామః కమలలోచనః | తెనత్వాం నానయత్వా శుశచీమివ పురందరః || ౩౩ || శ్రుతైర్వవతునచోమహ్యం ఓస్తమేష్యతిరా
 ఘవః | చమూంస్త్రకషణ్తహతీంహర్యక్షగణసంకులామ్ || ౩౪ || విష్టంభయత్వా బాణౌఘైరక్షోభ్యంవరుణాలయమ్ | కరి
 ష్యతి పురీంలంకాం కాకుత్స్థశ్శాంతరాక్షసామ్ || ౩౫ || తత్రయన్యంతరామృత్యుర్యదిదేవాస్తహాసురాః | స్థాస్యంతి శనిరామ
 స్య సతానపివధిష్యతి || ౩౬ || తవాదశనజేనాద్యే శోకేన సపరిప్లుతః | నశమలభతే రామః సింహాదిత్యవద్విషః || ౩౭ || మ
 లయేనచ వింధ్యేన మేరుణామందరేణచ | దమరేణచ తేజే విశపిమూలఫలేనచ || ౩౮ || యథాసునయనంవల్లు బింబోన్మంచా
 రుకుండలమ్ | ముఖం ద్రక్షుసి రామస్య పూర్ణచంద్రమివోదితమ్ || ౩౯ || ఓప్రంద్రక్షుసి వైదేహీ రామం ప్రసవణేగిరా | శ
 తక్రతుమివాసీనం నాకపుస్తస్య మూర్ధని || ౪౦ || సమాంసం రాఘవోభుజ్జేనచాపి మధుసేవతే | వన్యంసువిహితం నిత్యంభక్త
 మర్షేతిపంచమమ్ || ౪౧ || నైవదంశాన్నమశకాన్నకీటాన్నసరీసృపాః | రాఘవోపనయేద్ధాత్రాత్త్వద్గతేనాంతరాత్త్వనా ||
 ౪౨ || నిత్యంధ్యానపరోరామో నిత్యం శోకపరాయణః | నాన్యంచింతయతేకించితృతుకామవశంతః || ౪౩ || అనిద్రస్తృతతం రామ
 స్సుప్తోపిచనరోత్తమః | సీతేతిమధురాంవాణీంవ్యాహరణప్రతిబుధ్యతే || ౪౪ || దృష్ట్వాఫలం వాపుష్పం వాయద్యాన్యత్సు
 నోహరన్ | బహుశోహోప్రియేత్యేవం శ్వసంతస్త్వామభిభాషతే || ౪౫ || సదేవినిత్యం పరితప్యమానస్తామేవసీతేత్యభిభాష
 మాణః | దృఢవ్రతోరాజసుతోమహాత్మా తవైవలాభాయకృతప్రయత్నః || ౪౬ || సారామసంకీర్తనవీతశోకారామస్యశో
 కేనసమానశోకా శరన్ముఖేసాంబుదశేషచంద్రానిశేవవైదేహసుతాబధువ || ౪౭ || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే షట్త్రింశస్తకః.

సీతాతద్వచనం శ్రుత్వా పూర్ణచంద్రనిభాననా హనూమంతమువాచైదంధర్మాధానహితంవచః॥ ౧॥ అమృతం
 విషసంస్పృష్టంత్వయావానరభాషితమ్ యచ్చనాన్యమనారామోయద్భుతోకపరాయణః॥ ౨॥ ఐశ్వర్యేవాసువిస్తీర్ణేవ్యస
 నేవాసుదారుణే । రజ్జ్వేవపురుషంబద్ధాకృతాంతఃపరికషణః॥ ౩॥ విధిర్నూనమసంహార్యః ప్రాణినాంష్లవశోత్తమః । సౌ
 మిత్రింమాంచరామంచవ్యసనైఃపశ్యమోహితాత్॥ ౪॥ శోకస్యాస్యకదాపారంరాఘవోధిగమిష్యతి । ప్లనమానఃపరిక్రాం
 తోహతనాస్సిగరేయథా॥ ౫॥ రాక్షసానాంవధంకృత్వాసూదయిత్వాతురావణమ్ । లంకామున్నూలితాంకృత్వాకదాద్రక్ష్య
 తిమాంపతిః॥ ౬॥ సవాచ్యస్సంత్పరస్వేతియావదేవనపూర్యతే । అయంసంవత్సరఃకాలస్తావద్ధిమమజీవితమ్॥ ౭॥ పతతేనశ
 మోమాసోద్వృతుశేషేష్లవంగమ । రావణేనన్యశంసేనసమయోయఃకృతోమమ॥ ౮॥ విభీషణేచచాత్రామమనిర్యాత
 నంప్రతి । అనుసీతఃప్రయత్నేనచతత్తుగుతేమతీమ్॥ ౯॥ మమప్రతిప్రదానంహిరావణస్యనరోచతే । రావణంమార్గాతే
 సంఖ్యేమృత్యుఃకాలవశంగతమ్॥ ౧౦॥ జ్యేష్ఠాకన్యానలనామవిభీషణసుతాకపే । తయామమేదమాఖ్యాతంమాత్రాప్రహి
 తయాస్వయమ్॥ ౧౧॥ అశంసేయంహరిశ్రేష్ఠక్షీప్రమాంప్రాప్స్యతేపతిః । అంతరాత్తాహిమేశుద్ధస్తస్త్రింశ్చబహవోగు
 ణాః॥ ౧౨॥ ఉత్సాహఃపౌరుషంసత్వమాన్యశంస్యంకృతజ్ఞతా । చిక్రమశ్చప్రభావశ్చసంతివానరరాఘవే॥ ౧౩॥ చతుర్దశస
 హస్రాణిరాక్షసానాంజఘానయః । జనస్థానెవినాభ్రాత్రాశత్రుఃకస్తస్యనోద్విజేత్॥ ౧౪॥ సనశక్యస్తులయితుంవ్యసనైఃపు
 రుషషభః । అహంతస్యప్రభావజ్ఞాశక్తస్వేవపులోమజా॥ ౧౫॥ శరజాలాంశుమార్గూరఃకపేరామదివాకరః । శత్రు
 రక్షోనుయంతోయముపశోషంనయిష్యతి॥ ౧౬॥ ఇతిసంకల్పమానాంతాంగామార్గేశోకకళితామ్ । అశ్రుసంపూర్ణనయ
 నామువాచవచనంకపిః॥ ౧౭॥ శ్రుతేవైవతువచోమహ్యంక్షీప్రమేష్యతిరాఘవః । చమూంస్త్రకర్షన్మహాతీంహర్యృక్షగణ

౯౭.

సురదరకాండే - సప్తత్రింశస్తకం.

సంకులామ్ ౧౦॥ అథవామోచయిష్యామిత్వానుదైవవగాననే! అస్తాద్భుతాభామపాగోహమమపృథమనిందితే ॥ ౧౯ ॥
 త్వాంతుపృథగతాంకృత్వాసంతరిష్యామిసాగరమ్! శక్తిరస్సిహిమేవోధుంలంకామపిసరావణామ్ ॥ ౨౦ ॥ అహంప్రప్రవణ
 స్థాయరాఘవాయాద్యమైథిలి! ప్రాపయిష్యామిశక్రాయహస్యంహుతమివానలః ॥ ౨౧ ॥ ద్రక్ష్యస్యదైవవైదేహిరాఘ
 వంసహలత్కుణమ్! వ్యవసాయసమాయుక్తంఃస్థుందైత్యవధేయథా ॥ ౨౨ ॥ త్వద్దశనకకృతోత్సాహమాశ్రమస్థంమహాబల
 మ్! పురందరమివాసీనంనాగరాజస్యమూర్ధని ॥ ౨౩ ॥ పృథ్విమోహమేదేవిమాపిశంకస్వశోభనే! యోగమన్విచ్ఛరామేణ
 శశాంకేనేవరోహిణీ ॥ ౨౪ ॥ శచీవచమహేంద్రేణసూర్యేణవసువచలా! మత్ప్రేక్షమధిరుహ్యత్వంతరాకాశంమహాణా
 వమ్ ॥ ౨౫ ॥ నహిమేసంప్రయాతస్యత్వామితోనయతోంగనే! అనుగతుంగతింశక్తాస్సవేలంకానివాసినః ॥ ౨౬ ॥ యథైవా
 హమనుప్రాప్తస్తథైవాహమసంశయః! యాస్యామిపశ్యవైదేహిత్వాముద్యమ్యపిహోయసమ్ ॥ ౨౭ ॥ మైథిలీతుహరిశ్రేష్ఠా
 మ్రుచ్చతన్నచనమచ్ఛతమ్! హర్షవిస్మితసర్వాంగిహనూమంతమథాబ్రవీత్ ॥ ౨౮ ॥ హనూహదూరమథాన్వనంకథం
 మాంహంఘమిచ్ఛసి! తదేవశిలుతేమన్యేకపితృంహరియూధప ॥ ౨౯ ॥ కథంవాల్మశరీరస్త్వంమామితోనేతుమిచ్ఛసి! సకా
 శంమానవేంద్రస్యభతుఃకేఘ్నవగర్భః ॥ ౩౦ ॥ సతాయావచనంశ్రుత్వాహనూమాన్తారుతాత్మజః! చింతయామాసల
 క్ష్మీవానిదంపరిభవంకృతమ్ ॥ ౩౧ ॥ నమేజానాతసత్వంవాప్రభావంవాసితేక్షణా! తస్మాత్పశ్యతువైదేహీయద్రూపంమమ
 కామతః ॥ ౩౨ ॥ శిశుంవింశ్యహనుమాంస్తదాఘ్నవగసత్తమః! దశకాయామాసవైదేహ్యేస్త్వంరూపమరిమదనః ॥ ౩౩ ॥ సత
 స్మాత్పాదపాద్యూనాల్లత్యఘ్నవగర్భః! తతోవధితుమారేభేసీతాప్రత్యయకారణాత్ ॥ ౩౪ ॥ మేగుమందరిసంకాశోబ
 భాదీప్తానలప్రభః! అగ్రతోవ్యవతస్థేచసీతాయావానరోత్తమః ॥ ౩౫ ॥ హరిఃసర్వతసలకాశస్తామ్రవక్త్రోమహాబలః! వ

౯౮

సుందరకాండే - సప్తత్రింశస్సర్గాః.

జదం ప్ర నభోభీమోవైదేహీమినమ బ్రవీత్ || ౩౬ || సపవతవసోద్యేశాంసాట్టప్రాకారతోరణామ్ | లంకామిమాంసనా
 థాంవానయితుంశక్తిరస్తిమే || ౩౭ || తనవస్థాప్యతాంబుద్ధిరలం దేవిశంకయా | విశోకంకురువైదేహీరాఘవంసహలత్కుణమ్
 ౩౮ || తంశృష్ట్యాభీమసంకాశమువాచజనకాత్మజా | పన్నవత్రవిశాలాక్షీమారుతస్యారసంసుతమ్ || ౩౯ || తవసత్స్వంబలంచైవ
 విజానామిమహాకపే | వాయోరివగతించాపితేజశ్చాగ్నౌగివాద్భుతమ్ || ౪౦ || ప్రాకృతోన్యఃకథంచేమాం భూమిమాగంతు
 మహతి | ఉదధేరస్రమేయస్యపారంవానరపుంగవ || ౪౧ || జానామిగమనేశక్తిం నయనేచాపితేనుమ | అవశ్యంసంప్రధా
 ర్యాశుకార్యసిద్ధిమహాత్మనః || ౪౨ || అయుక్తంతుకపి శ్రేష్ఠమమాగంతుంత్యయానఘ | వాయువేగేనవేగస్య వేగౌమాం
 మోహయేత్తవ || ౪౩ || అహమాకాశమాపన్నాహవ్యపశ్యపరిసాగరమ్ | ప్రపతేయంహితేషుస్థాఘ్నయాద్యేగేనగచ్ఛతః || ౪౪ ||
 పతితాసాగరేచాహంతిమినక్రర్షుషాకుతే | భవేయమాశువివశానూదసామన్నముత్తమమ్ || ౪౫ || నచశత్ర్యేత్వయాసా
 ధంకంతుంశత్రువినాశన | కశత్రవతినందేహస్తస్యిపిస్యాదసంశయ || ౪౬ || హ్రీయమాణాంతుమాంశృష్ట్యరాక్షసాభీ
 మవిక్రమాః | అనుగచ్ఛెయూరాదిష్టాగావణేనచురాత్మనా || ౪౭ || తైస్తస్వంపరివృతశ్శూరైశ్శూలముద్గరపాణిభిః | భవేస్తస్వం
 సంశయంప్రాప్తోమయావీరకశత్రువా || ౪౮ || సాయుధాబహవోవ్యోమ్నిరాక్షసాస్తస్వనిరాయుధః | కథంశత్ర్యుసినం
 యాశుంమాంచైవపరిరక్షిషుమ్ || ౪౯ || యుధ్యమానస్యరక్షోభిస్తవత్రైక్రూరకవఃభిః | ప్రపతేయంహితేషుస్థాఘ్నయార్తా
 కపిసత్తమ || ౫౦ || అగరత్సంసిభీమానిమహాంతిబలవంతిచ | కథంచిత్రాంపగాయేత్సంజయేయఃకపిసత్తమ || ౫౧ || అథవా
 యుధ్యమానస్యపతేయంవిముఖస్యతే | పతితాంనగృహీత్వామాంసయేయఃపాపరాక్షసాః || ౫౨ || మాంవాహరేయస్తస్వస్థ
 ప్రాద్వివశేయరథాపిహి | అవ్యవస్థాహిదృశ్యేతేయద్దేజయపరాజయా || ౫౩ || అహంవాపివిపద్యేయంరక్షోభిరభితజితా |

తతస్సకపిశాదూలప్రేనవాక్యేనహమితః॥ సీతామువాచతచ్ఛ్రుత్వావాక్యంవాక్యవిశారదః॥ ౧॥ యుక్తనూపం
త్వయాదేవిభాషితంశుభదశనే॥ సదృశంప్రీత్యభావస్యసాధీన్దాంబినయస్యచ॥ -౨॥ ప్రీత్యంనతునమథంహిసాగరం

౧౦౦

మందర కాండే - అష్ట త్రింశ స్స గళాః.

వ్యతివర్తితుమ్ । మామధిష్ఠాయవిస్తీర్ణంశతయోజనమాయతమ్ ॥ ౩ ॥ ద్వివీయంకారణంయచ్చ బ్రవీషివినయాన్వితే । రా
 మాదన్యస్యనాహామిసంస్పృశామితిజానకి ॥ ౪ ॥ ఏత త్రేదేవిసదృశంవత్స్యప్తస్యవహాత్తనః । కామ్యాన్యాత్పామృతేదేవి
 బ్రూయాద్వచనమీన్యశమ్ ॥ ౫ ॥ శ్రోమ్యతేచైవకాకుత్స్థస్సవంనిరవశేషతః । కారణైర్బహుభిదేపిరామిస్త్రితచికిషా
 యా ॥ ౬ ॥ స్నేహాప్రసన్నమనసామయైతత్ప్రముదీరితమ్ । లంకాయామస్తు వేశత్వాద్దుస్తరత్వాన్మహిమావధే ॥ ౭ ॥ సామ
 థ్యాదాత్మనశ్చైవమయైతత్ప్రముదీరితమ్ । ఇచ్ఛామిత్వాంసమానేతుమద్యైవరఘుబంధునా ॥ ౮ ॥ గురుస్నేహేనభక్త్యా
 చనాన్యధైతదుదాహృతమ్ । యది నోత్సహానేయాతుంమయాసాధవనిదితే ॥ ౯ ॥ అభిజ్ఞానంప్రయచ్ఛత్సంజానీయా
 ద్రాఘనోహితత్ । ఏవముక్తాహనుమతాసీతాసురసుతోపమా ॥ ౧౦ ॥ ఉవాచవచనః మందరబాష్పప్రగ్నధితాక్షరమ్ । ఇ
 దంశ్రేష్ఠమభిజ్ఞానంబ్రూయాత్స్వంతుమమప్రియమ్ ॥ ౧౧ ॥ శైలస్యచిత్రకూటస్యపాదేపూర్వోత్తరేపురా । తాపసాశ్ర
 మవాసిన్యాప్రాజ్యమూలఫలోదకే ॥ ౧౨ ॥ తస్మాసిద్ధాశ్రమేదేశేమందాకిన్యాహ్యదూరతః । తస్యోపవనసందేశునానాపు
 ష్పసుగరిధిను ॥ ౧౩ ॥ విహృత్యసలిలక్లిన్నాతవాంకేసముపావిశమ్ । తతోమాంససమాస్తక్తోవాయసఃపృథుండయత్ ॥ ౧౪ ॥
 తమహంలోష్ఠమున్యన్యవారయామిస్తవాయసమ్ । దారయన్సచమాంకాకస్తత్రైవపరిలీయతే ॥ ౧౫ ॥ సచాప్యపారమ
 న్నాంసాద్యత్రోభోబలిభోజనః । ఉత్తమంత్యాందరశనాంక్రుద్ధాయాంనుయపషీతా ॥ ౧౬ ॥ సస్యమానేచవససేత
 తోదృష్టాత్సయాహ్యహమ్ । త్వయాపహసిలాచాహంక్రుద్ధాసంలజ్జితాతదా ॥ ౧౭ ॥ భక్ష్యుధేనకాశేనదాగితాత్వాము
 పాతా । ఆసీనస్యచతేశ్రాంతాపునరుత్సంగమావిశమ్ ॥ ౧౮ ॥ క్రుద్ధ్యంతీచప్రహృష్టేనత్వయాహంపరిసాంత్యితా । బాష్ప
 పూర్ణముఃఖిమందంచతుషిపరిమాజాతీ ॥ ౧౯ ॥ రక్షితాహంత్యయానాథవాయసేనప్రకౌపితా । పరిశ్రమాత్ప్రసుప్తావ

౧౧౧

సుందర కాండే - అష్ట త్రింశ స్స గణః .

రాసువాంకెప్యహంవిరమ్ ॥ ౨౦ ॥ పర్యాయేణ సుసుప్తశ్చ సుమాంకెభరతాగ్రజః । సతత్రపునరేవాథ వాయసస్సముపాగ
మతే ॥ ౨౧ ॥ తతస్సుప్త స్రుబుద్ధాంమా రానస్యాంకాన్స యత్థితామ్ । వాయసస్సహసాగమ్యవిదదార స్తనాంతరే ॥ ౨౨ ॥ పు
నఃపునరథోత్పత్త్యవిదదారసమాంభృశమ్ । తతస్సుయతితోరామోముక్తేశ్వోశితచిందుభిః ॥ ౨౩ ॥ వాయసేనతతస్తేనబలవత్
క్షిశ్యమానయా । సమయాబోధిః శ్రీమాన్ సుఖినుష్టః పరంతప ॥ ౨౪ ॥ సమాదృష్ట్వా సహాబాహు విదీణాంస్తనయోస్త
దా । ఆశీవిషభవ కృద్ధః శ్వసన్ వాక్య సుభాషత ॥ ౨౫ ॥ కేనతేనాగనాసోయా విక్షతం వై స్తనాంతరమ్ । కఃక్రీడతినరోషేణ
పంచవక్త్రేణభోగినా ॥ ౨౬ ॥ వీక్షమాణస్తతస్తం వై వాయసంసముదైశ్చత । నబై స్సగుధైరై స్తీర్ణై మామేవాభిముఖంసితమ్ ॥
౨౭ ॥ పుత్రః కిలసశక్రస్య వాయసః పతతాంవరః । ధరాంశరగళశ్రీ మాన్ పవనస్యగతాసమాః ॥ ౨౮ ॥ తతస్తస్మిన్ సహాబాహుః
కౌపసంవర్తితేక్షణః । వాయసేకృతవాన్ మూరాంసతింతుతిసుతాంవరః ॥ ౨౯ ॥ సదభాంసంస్తరాద్ధృవ్యాబ్రాహ్మ
ణాస్త్రేణయోజయత్ । సదీప్తభవకాలాగ్నిజ్వా జ్వాలాభిముఖోద్విజమ్ ॥ ౩౦ ॥ సతంప్రదీప్తంచితైవ దభాంతంవాయ
సంప్రతి । తతస్తంవాయసంసభాస్సోంబరేనుజగామహ ॥ ౩౧ ॥ అనుసృష్టస్తదాకాకోజగామవివిధాంగణమ్ । శ్రాణకామ
భిగంఠోఽంసవంవై విచచారహ ॥ ౩౨ ॥ సపిత్రాచపరిత్యక్తస్సురేశ్చసమహషిభిః । శ్రీలోకానంపరిక్రమ్య తమేవ
శరణంగతః ॥ ౩౩ ॥ సహంనిపతితంభూమాశరణ్యశ్శరణాగతమ్ । వధాహామపికాకుత్స్థః కృపయాపర్యపాలయత్ ॥ ౩౪ ॥ న
శమలభ్యా లోకేషుత సేవ శరణంగతః । పరిన్యూనంవిషణ్ణంచసతమాయాంతమాబ్రవీత్ ॥ ౩౫ ॥ మోఘంకతుంసశక్యం
శుబ్రాహ్మనుస్త్రంతమవ్యతామ్ । తతస్తస్యాక్షికాకస్యహినస్తిస్తసదక్షిణమ్ ॥ ౩౬ ॥ దత్వాసదక్షిణ సేనంప్రాణేభ్యః
ఘరిక్షితః । సరామాయనమస్తత్త్వారాజైదశరథాయచ ॥ ౩౭ ॥ విసృష్టస్తేనవీరేణప్రతిపేదేస్వమాళయమ్ । మత్తేతేకా

౧౦౨

సుందర కాండ - అష్ట త్రింశ స్సర్గః.

కమాత్రైశుబ్రహ్మ స్త్రంసముదీరితం || ౩౮ || కస్తాద్యోమాంహరేత్వ త్తక్షుమసేతంమహీపతే తత్తుగువ్వమహేమాత్స
హంకృపాంమయినరషభ || ౩౯ || త్వయానాథవతీనాథ హ్యనాథేవహిదృశ్యతే ఆస్మశంస్యంపరోధమస్తత్వత్తపవమ
యాశ్రుతమ్ || ౪౦ || జానామిత్వాంమహావీర్యంమహేమాత్సహంమహాబలమ్ అపారపారమత్తోభ్యంగాంభీర్యాత్సగ
రోషమమ్ || ౪౧ || భతారంససముద్రాయాధరణ్యావాసవోపమమ్ ఏవమస్త్రవిదాంశ్రేష్ఠస్సత్యవాబలవానః || ౪౨
కిమథమ్ స్త్రంరక్షస్సునయోజయతిరాఘవః | ననాగానాపిగంధవానాసురానమరుద్గణాః || ౪౩ || రామస్యసమరేవేగం
శ్రకాప్రతిసమాహితుమ్ తస్యవీర్యవతఃకశ్చిద్యద్యస్తమయినంభ్రమః || ౪౪ || కిమథంనశరైస్తీక్షణైః క్షయంనయతి రాక్ష
సాః | భ్రాతురాదేశమాదాయలక్ష్మణోవాపరంతపః || ౪౫ || కస్యహేతోనమాంవీరఃపరిత్రాతిమహాబలః | యదితౌపురు
షవ్యాఘ్రా వాయ్వగ్నిసమతేజసా || ౪౬ || సురాణామపిదుర్భషాః కిమథంమాముపేక్షతః | మమైవదుష్టతంకించిన్త
హదస్తినసంశయః || ౪౭ || సమథావసితాయన్తాముపేక్షేతేపరంతప | వైదేహ్యవచనంశ్రుత్వాకరుణంసాశ్రుపాతన
మ్ || ౪౮ || అథాబ్రవీన్త హేతేజాహనూమాన్తాగుతాత్మజః | త్వచ్ఛోకవిముఖోరామోదేవినత్యేనమేశపే || ౪౯ || గామే
దుఃఖాభిసంపన్నైలక్ష్మణఃపరితప్యతే | కథంచిన్తపతీదృష్టానకాలఃపరిదేవితుమ్ || ౫౦ || ఇమంముహూర్తాదుఃఖానాం ప్రత్య
స్యంతమనిందితే | తాపుభౌపురుషవ్యాఘ్రారాజపుత్రానుహాబలౌ || ౫౧ || త్వద్దశనకృతోత్సాహాలంకాంభస్తీకరివ్యతః | హ
త్వాచసమరేక్రూరంగావణంసహబాంధవమ్ || ౫౨ || గాఘవస్తాంవిశాలాక్షీనేవ్యతిస్వాంపురీంస్రతి బ్రూహియద్రాఘ
వౌవాచ్యోలక్ష్మణశ్చనుహాబలః || ౫౩ || సుగ్రీవోవాపితేజస్వీహరయోపిసమాగతాః | ఇత్యుక్తవతితస్మిన్చస్తీతాసుసుతో
షమా || ౫౪ || ఉవాచశోకసంతస్తాహనూమంతంష్టవంగమమ్ | కాసల్యలోకభతారంసుష్టువేయంమనస్వినీ || ౫౫ || తంమ

మాథేనుఖంపుచ్చ శిరసా చాభి వాదయ | స్రజశ్చ సర్వరత్నా నిప్రియా యాశ్చ వరాంగనాః || ౫౬ || విశ్వర్యం చ విశాలా
 యాంపునివ్యామపిదులభమ్ | పితరం మాతరం చైవ సంమాన్యాభిప్ర సాద్యచ || ౫౭ || అను ప్రప్రజితో రామం సుమిత్రాయే
 నను ప్రజాః | ఆనుకూలేన ధర్మాత్మా శ్యక్త్వా సుఖమనుత్తమమ్ || ౫౮ || అనుగచ్ఛతి కాకుత్స్థం భ్రాతరం పాలయన్వ సే సింహ
 స్కంధో మహాబాహుర్ననస్వీప్రియదశః || ౫౯ || పితృవద్వత్ తే రామే మాతృవన్తాం సమాచరణ | స్త్రీయమాణాంతదా
 వీరో నతు మాం వేదలక్ష్మణః || ౬౦ || వృద్ధోప సేవీలక్ష్మీ వాణశ్చోనబహుభాషితా | రాజపుత్రః ప్రియః శ్రేష్ఠస్సదృశః శ్వశుర
 స్యమే || ౬౧ || మమప్రియతరో నిత్యం భ్రాతారామస్య లక్ష్మణః | నియుక్తో ధురియస్యాంతు తాముద్వహతి వీర్యవాణ || ౬౨ ||
 యం దృష్ట్వా రాఘవో నైవ వృత్తమార్యమనున్త రేత్ | సమమాథాన్యకుశలం వక్తవ్యో వచనాన్తమమ్ || ౬౩ || మృమనిత్యం శు
 చిదక్షుః ప్రియో రామస్య లక్ష్మణః | యథాహివానర శ్రేష్ఠమః ఖక్షుయకరోభ వేత్ || ౬౪ || శ్వమన్త్రికార్యనిర్యోగే ప్రమా
 ణం హరిసత్తమ | రాఘవస్త్యత్సమారంభాన్తయియత్న పరోభ వేత్ || ౬౫ || ఇదంబ్రూ యాశ్చ మేనాథం శూరం రామం పునః
 పునః | జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ || ౬౬ || ఊర్ధ్వం మాసాన్న జీవేయం సత్యేనాహం బ్రవీమి తే | రావణే నో
 పరుద్ధాం మాం ప్రకృత్యా పాపకర్తృణా || ౬౭ || త్రాతు మహాసివీరత్వం పాతాళాదివకాశికిమ్ | తతో వస్త్ర గతం ముక్త్యాది
 వ్యం చూడామణిం శుభమ్ || ౬౮ || ప్రదేయో రాఘవా యే తిస్సీతా హనుమతే దకా | ప్రతిగృహ్య తతో వీరో మణిరత్న మనుత్తమమ్ || ౬౯ || అంగుళ్యో యోజయామాస సహ్యస్య ప్రాభవద్భుజః | మణిరత్నం కపివరః ప్రతిగృహ్య భివాద్యచ || ౭౦ || సీతాం
 ప్రదక్షిణం కృత్వా ప్రణతః పాశ్వాత్ కస్థితః | హాషేణ మహతాయుక్తస్సీతాదశః న జేనచ || ౭౧ || హృదయే నగతో గామం శ
 త్తీరేణ తు విష్మితః || మణివరముపగృహ్య తం మహాహాంజనకన్మపాత్మజయాధృతం ప్రభావాత్ | గిరిరివపవనావధూతముక్తః

౧౦౪.

సుందరకాండే - ఏకోనచత్వారింశస్సర్గాః.

సుఖితమనాఃప్రతిసంక్రమంప్రపేదే || ౭౨ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - అష్టత్రింశస్సర్గాః. * * * * *
 మణిందత్వాతతస్మీరాహనూనంతమథాబ్రవీత్ | అభిజ్ఞానసాధిజ్ఞాతమేతద్రామస్యతత్త్వతః || ౧ || మణింతుదృ
 ష్టా రామోవైత్రయాణాంసంస్కరిష్యః | వీరోజనన్యాశుమచ రాజ్ఞోదశరథస్యచ || ౨ || సభూయస్తస్వంసముత్సాహశ్చేదితో
 హరిసత్తమ | అస్మిక్ కార్యసమూరింభేప్రచింతయయచుత్తరమ్ || ౩ || త్వహస్మిక్ కార్యనిర్వోగేప్రమాణంహరిసత్తమ | హ
 నూమక్యత్నమాస్థాయమఃఖితుమికోభవ || ౪ || తస్యచింతయతోయతోమఃఖితుయకోభవేత్ | సతకేలిప్రతిజ్ఞాయమా
 రుణిభీమవిక్రమః || ౫ || శిరసావలన్యవైదేహీం మనాయోపదత్తమే | జ్ఞాత్వాసంప్రస్థితందేవీ వానరంమారుతాత్తజమ్ || ౬ ||
 బాష్పగద్గదయావాచామైశిలీవాక్యమబ్రవీత్ | కుశలంహనుమక్ బ్రూయాన్సహితౌరామలక్ష్మణౌ || ౭ || సుగ్రీవంధనహా
 మాత్యంవృద్ధానర్వాంశ్చవానరాః | బ్రూయాన్స్తవంవానరశ్రేష్ఠకుశలంధమనంహితమ్ || ౮ || యథాసచమహాబాహు
 మాంతారయతిరాఘవః | అస్తాన్మఃఖాంబుసంగోథాత్త్వంసమాధాతుమహాని || ౯ || జీవంతీంమాయథారామః సంభావ
 యతికీర్తిమాః | తత్త్వయాహనుమన్వాచ్యంవాచాధమమవాపుహి || ౧౦ || నిత్యముత్సాహాయుక్తాశ్చవాచః శ్రుత్వా
 మయేరితాః | వధేష్యతేదాశరణేః సాగుమంకుదవాప్తయే || ౧౧ || మత్సందేశయుతాంవాచంత్వత్తః శ్రుత్వైవరాఘవః | ప
 రాక్రమవిధింరామోదివత్సంప్రధాస్యః || ౧౨ || సీతాయావచనంశ్రుత్వా హనూమాన్వారుతాత్తజః | శిరస్యంజలిమా
 ధాయవాక్యముత్తమబ్రవీత్ || ౧౩ || క్షీప్రమేష్యతికాకుత్స్థోహర్యృతుప్రవరైర్వృతః | యస్తేయుధివిజితాస్పిణో
 కంస్యసనయిష్యతి || ౧౪ || సహిపశ్యామిమత్స్యేషుదానవేషుసురేషువా | యస్తస్యపతతోబాణాస్థాతుముత్సహతేగ్రహః
 ౧౫ || అప్యక్మపిపజన్యమపివైసన్వత్తంయమమ్ | సహిసోఘంరణేశక్తస్తవహేతోవిశేషతః || ౧౬ || సహిసాగరవర్ధం

౯౦౫

సుందర కాండే - ఏకోనచ త్వా రింశ స్సగః.

తాం మహింశాసితుమిహతే | త్వన్నిమిత్తోహిరామస్యజయోజనకనంది || ౧౭ || తస్యతద్వచనం శ్రుత్వా సమ్యక్సత్యంసుఖా
 పితమ్ | జానకీబహుమేనేథవచనంచేదమబ్రవీత్ || ౧౮ || తతస్తంప్రస్థితంసీతావీక్షమాణాపునఃపునః | భర్తృస్నేహోన్మితం
 వాక్యంసోహాదాదమమాన్యచ || ౧౯ || యదివామస్యసేవీరవసైకాహమరిందమ | కస్తింశ్చిత్తంవృతేదశే విశ్రాంతశోన్మి
 గమిష్యసి || ౨౦ || మమచేదల్పభాగ్యాయాస్సాన్నిధ్యాత్తవవానరః | అస్యశోకస్యమహతోముహూర్తంమోక్షణంభవేత్ ||
 ౨౧ || గతేహిహారిశౌరూలపునరాగమనాయతు | ప్రాణానామపిసందేహూ మమస్యాన్నాత్రసంశయః || ౨౨ || తవాద
 శేనజశ్శోభూయోమాంపరితాపయేత్ | దుఃఖాఃస్థుఃఖపరామృష్టాందీపయన్నివవానర || ౨౩ || ఆయంచపీరసందేహస్తిష్ఠతీ
 వమమాగ్రతః | సుమహీంస్తవ్తవహేమహార్యేతేమహారీశ్వర || ౨౪ || కథంసుఖిలుదుష్పారంతరిష్యంతిమహాబాదధిమ్ |
 తానిహర్యేక్షు సైన్యానితౌవానరవరాత్తజౌ || ౨౫ || త్రయాణామేవభూతానాంసాగరస్యాస్యలంఘనే | శక్తిసాన్న్యదైవిన
 తేయస్యతవవామారుతస్యవా || ౨౬ || తదస్మిన్కార్యసిర్యోగేపీదైవంచురతిక్రమే | కింపశ్యసిసమాధానంత్యంహికార్యవిదాం
 వర || ౨౭ || కామమస్యత్వమేవైకఃకార్యస్యపరిసాధనే | పర్యాప్తఃపరవీరఘ్నయిశస్యస్తేఫలోదయః || ౨౮ || బలైస్సమక్రై
 ర్యదిమాంరావణంజిత్యసంయుగై | విజయాస్వపురీంయాయాత్తత్తుమేస్యాద్యశస్తరమ్ || ౨౯ || శరైస్తుసంకులాంకృత్వాలంకాం
 పరబలాదనః | మాంసయేద్యది కాకుత్స్థస్తతస్యసదృశంభవేత్ || ౩౦ || తన్యథాతస్యవిక్రాంతమనురూపంమహాత్మనః | భ
 వేదాహవశూరస్యతథాత్వముపపాదయ || ౩౧ || తదథోపహితంవాక్యంసహితం హేతుసంహితమ్ | నిశమ్యహనుమాశే
 షంవాక్యముత్తరమబ్రవీత్ || ౩౨ || దేవిహర్యేక్షు సైన్యానామిశ్వరఃప్రవతాంవరః | సుగ్రీవస్సత్వసంపన్నస్తవాభేక్తుశ
 నిశ్చయః || ౩౩ || సవానరసహస్రాణాంకోటిభిరభిసంవృతః | క్షిప్రమేష్యతివైదేహిరాక్షసానాంనిబహాణః || ౩౪ || తస్యవిక్ర

[౧౪]

మనంసన్నా స్తుత్వవంతోమహాబలాః | మనస్సంకల్పసంపాతానిదేశేహరయఃస్థితాః || ౩౫ || యేషాంసూపరినాథస్తాన్నతిర్యక్తు
జ్జతేగతిః | నహికమనుసేదంతమహత్స్వమిత తేజసః || ౩౬ || అసక్య తైమూహయాత్సహైస్ససాగరధరాధరా | ప్రదక్షిణీకృ
తాభూమివాఽయుమాగాఽనుసారిభిః || ౩౭ || మద్విశిష్టశ్చతుర్ల్యాశ్చ సంకతత్రవనాకసః | మత్తఃప్రత్యవరఃకశ్చిన్నాస్త్రీసు
గ్రీవసన్నిధౌ || ౩౮ || అహంతావదిహప్రాప్తాకింపునస్తేమహాబలాః | నహి ప్రకృష్టాఃప్రేష్యంతేప్రేష్యంతేహితరేజనాః || ౩౯ ||
తదలంపరితాపేనదేవిశోకావ్వపతుతే | ఎకొత్పాతేనతేలంకామేష్యంతహరియాధపాః || ౪౦ || మమపృథ్వగతౌతౌచచంస్ర
సూర్యావివోదితౌ | త్వత్ప్రకాశంమహాసత్త్వస్సంహానాగమిష్యతః || ౪౧ || తతోవీరౌనరవరౌసహితౌరామలక్ష్మణౌ | ఆగ
మ్యనగరింలంకాంసాయకైర్విధమిష్యతః || ౪౨ || సగణంరావణంహత్సారాఘవోరఘునందనః | త్వామాదాయవరారోహేన్ద్ర
పురంప్రణియాస్యతి || ౪౩ || తదాశ్వసిహిభద్ధం తేభవత్సంకాలకాంతీణీ | నచిరాన్రత్యుసేరామంస్రజ్వలంతమివానలమ్ ||
౪౪ || నిహతేగాత్రసేంద్రేన్ద్రిశసపుత్రామాత్యబాంశవే | త్వంసమేష్యసిరామేణశఙ్కంకేనేవరోహిణీ || ౪౫ || క్షీప్రంత్వం
దేవిశోకస్యపారంయాస్యసిమైథిలి | రావణంచైవగామేణిహతంన్రత్యుసేచిరాత్ || ౪౬ || ఏవమాశ్వాస్యవైదేహీంహనూ
మాన్సారుశాత్కజః | గమనాయమతింకృత్వావైదేహీంపునరబ్రవీత్ || ౪౭ || తమరిష్ణుంకృతాన్తానలక్షీప్రంన్రత్యుసిరాఘవ
మ్ | లక్ష్మణంచధనుష్పాణింలంకాద్వారముపసితమ్ || ౪౮ || నఖిదంష్ట్రాయథావీరా సహశామూలవిక్రమాన్ | వాన
రాన్సారణేంద్రాభాక్షీప్రంన్రత్యుసిసంగతాన్ || ౪౯ || నైలాంబుదనికాశానాంలంకానలయసానుషు | నదతాంకపిము
ఖ్యానానుచిరాచ్ఛోష్యసిస్వనమ్ || ౫౦ || సతుసమణిఘోరేణతాడితోమన్తధేమణా | నశమూలభతేరానుస్సింహాదితశ్చ
కద్విషమ్ || ౫౧ || మారుదోదేవిశోకేవమాభూతేమనస్తాస్త్రియమ్ | శచివశత్యాశక్తైఃకభత్రానాథవతీహ్యసి || ౫౨ || రామా

౧౦౭

సుందరకాండే - చత్వారింశస్సర్గః.

ద్విశిష్టకౌన్యోస్తికశ్చిత్సామిప్రిణాసమః | అగ్నిమారుతకల్పతౌభ్రాతరాతవసంశ్రయా || ౫౩ || నాస్తింశ్చిరంవత్ససిదేవి
 దేశేరక్ష్యైరధ్యుషితేతౌదే | నతేదిరాదాగమనంప్రియస్య తునుస్వమత్సంగమకాలమాత్రమ్ || ౫౪ || ఇతి శ్రీమత్సుం
 దరకాండే - ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః.

శ్రుత్వాతువచనంతస్య వాయుసూనోహహాత్మనః | ఉవాచాత్మహితంవాక్యంసీతాసురసుతోపమా || ౧ || త్వాందృ
 ష్టాప్రియవక్తారం సంప్రహృష్యామివానర | అథాసంజాశనస్యేవవృష్టింప్రాప్యవసుధరా || ౨ || యథాతంపురుషవ్యా
 ఘ్రుంగాత్రైశ్శోకాభికశితైః | సంస్పృశేయంసకామాహంతథాకురుదయాంమయి || ౩ || అభిజ్ఞానంహిరామస్యదద్యాంహరిగ
 నోత్తమ | క్షిప్తామిషీకాం కాకస్యకౌసాదే కాక్షిశతసీమ్ || ౪ || మనశ్శిలాయాస్తిలకౌగండపాశ్వేనివేశితః | త్వయాప్రణ
 ష్టేతిలకే తంకిలస్తతుమహాసి || ౫ || సవీర్యవాకకథంసీతాం హృతాంతామనుమన్యసే | వసంతీరక్షసాంనుధ్యేనుహేం
 ద్రవరుణాపవ || ౬ || ఏషచూడామణిదిప్యోమయానుపరిరక్షితః | ఏతందృష్టాప్రహృష్యామివ్యసనేత్వామివానఘ || ౭ ||
 ఏషనిర్యాతితః శ్రీమాణమయాతేవారిసంభవః | అతః పరం నశత్యైమిజీవితుంశోకలాలసా || ౮ || అసహ్యనిచదుఃఖాని వాచ
 శ్చహృరయిచ్ఛిరః | రాక్షసీనాంనుఘోరాణాంత్యత్కృతేమక్షయామ్యహమ్ || ౯ || ధారయిష్యామిమాసంతుజీవితంశత్రు
 సూదన | మాసాదూర్ధ్వంనజీవేష్యేత్వయాహీనానృచాత్మజ || ౧౦ || ఘోరోరాక్షసరాజోయందృష్టిశ్చైనసుఖామయి | త్వాం
 చశ్రుత్వావిపద్యంతంనజీవేయమహంతుణమ్ || ౧౧ || వైదేహ్యవచనం శ్రుత్వాకరుణంసాశ్రుభాషితమ్ | అథాబ్రవీన్తహాతే
 జహనుమాన్తార్కతాత్మజః || ౧౨ || త్వచ్ఛోభకవిముఖోరామోదేహిసత్యేనతేశప | రామేదుఃఖాభిఘాతేతులక్ష్మణఃపరితప్య
 తే || ౧౩ || కథంచిద్భవతీదృష్టానకాలః పరిశోచితుమ్ | ఇమంముహూర్తందుఃఖానామంతంగ్రక్ష్యసిభామిని || ౧౪ || తాపుభాపు

౧౦౮

సుందరకాండే - పంచత్వారింశస్సర్గః.

రుషవ్యాహురాజపుత్రావరిందమా తద్వద్ధశనకృతోత్సాహాలంకాంభస్తీకరిష్యతః॥ ౧౫॥ హత్వాతుసమగైశ్రూరంగావ
 ఇంసహబాంధవమ్ రాఘవాత్వాంవిశాలాక్షీస్వాంపురీం ప్రావయిష్యతః॥ ౧౬॥ యత్తురామోవిజానీయా దభిజ్ఞానమనిది
 తే ప్రీతినంజననంతస్యభూమిస్తద్వందాతుమహాసి॥ ౧౭॥ సాబ్రవీద్ధ త్తమేవేతిమయాభిజ్ఞానము త్తమమ్! ఏతదేవహిరా
 మస్యదృష్ట్యేతచ్ఛిషభూషణమ్॥ ౧౮॥ శ్రద్ధేయంహనుమన్వాక్యంతవవీరభవిష్యతి సతంమణివరంగృహ్యశ్రీమాన్లవగ
 సత్తమః॥ ౧౯॥ ప్రణమ్యశిరసాదేవీంగమనాయోపచక్రమే తముత్పాతకృతోత్సాహమవేక్ష్యహరిపుంగవమ్॥ ౨౦॥ వధా
 మానంమహావేగమువాచజనకాత్మజా! అశ్రుపూర్ణముఖీదీనాబాష్పగద్గదయాగిరా॥ ౨౧॥ హనూమన్ సింహసంకాశౌ
 భ్రాతరౌరామలక్ష్మణౌ! సుగ్రీవంచసహామాత్యంసర్వాబ్రూయాహ్వనామయమ్॥ ౨౨॥ యథాచసమహాబాహుమాం
 తారయతిరాఘవః! అస్తాద్దుఃఖాంబుసంరోధాత్త్వంసమాధాతుమహాసి॥ ౨౩॥ ఇదంచతీవ్రంమమశోకవేగంరక్షోభిరేభిః
 పరిభర్తృనంచ! బ్రూయాత్తురామస్యగతస్సమీపంశివశ్చలైర్ధాన్తుహరిప్రవీర॥ ౨౪॥ సరాజపుత్రాఃప్రతివేదితాథాః
 కపిఃకృతాథాఃపరిహృష్టచేతాః! అల్పవశేషంప్రసమీక్ష్యకార్యం దిశంహమృదీచీం మనసాజగామ॥ ౨౫॥ ఇతి శ్రీమత్సుం
 దరకాండే చత్వారింశస్సర్గః.

సచవాగ్భిఃప్రశస్తాభిర్మిష్యపూజితస్తయా! తస్మాద్దేశాదపక్రమ్యచింతయామాసమారుతిః॥ ౧॥ అల్పశేషమిదం
 కార్యందృష్టేయమసి తెక్షణా! శ్రీనుపాయానతిక్రమ్యచతుర్థాభిమాన్యశ్యతే॥ ౨॥ నసామరక్షస్సుగుణాయకల్పతేనదానమ
 ధోపచితేషుయుజ్యతే నభేదసాధ్యాబలదపితాజనాఃపరాక్రమస్తేష మమెహరోచతే॥ ౩॥ సచాస్యకార్యస్యపరాక్ర
 మాద్యతేవినిశ్చయఃకశ్చిదిహూపపద్యతే హతప్రవీరాహిరణ్యహిరాక్షసాఃకంధవిదిచ్ఛేయరిహోద్యమాదవమ్॥ ౪॥ కా

౧౦౯

సుందరకాండే - ఏకచత్వారింశస్తకః.

ర్యేకమణినిధిఁ ప్పే యోబహున్యపిసాధయేత్ | పూర్వకార్యావిరోధేన సకార్యంకర్తుమహతి || ౫ || నహ్యేకస్సాధ
 కోహతుఃస్వల్పస్యాపీహకమణః | యోహ్యథాబహుధావేదసమథోధాసాధనే || ౬ || ఇహైవతావత్కృతనిశ్చయో
 హ్యహంయదిప్రజేయంప్లవగేశ్వగాలయమ్ | పరాత్మసంమదావిశేషతత్త్వవిత్తతఃకృతంస్యాన్తమభిత్వశాసనమ్ || ౭ || క
 థంనుఖిల్వద్యభవేత్సుఖాతంప్రసహ్యాయుద్ధంమమరాక్షసైస్సహ | తద్దైవఖిల్వాత్మబలంచసారవత్సంమానయేన్తాంచరణేద
 శాసనః || ౮ || తతస్సమాసాద్యరణేదశాసనంసమంత్రవగ్ంసబలప్రయాయినమ్ | హృదిస్థితంతస్యమతంబలంచవైసుఖైసమ
 త్వాహమితఃపునప్రజే || ౯ || ఇదమస్యనృశంసస్యనందనోపమముత్తమమ్ | వనంనేత్రమనఃకాంతంనానాద్రుమలతాయుత
 మ్ || ౧౦ || ఇదంవిధ్వింసయిష్యామిశుష్టంవనమివానలః | తస్మిన్భగ్నేతతఃకోపంకరిష్యతిదశాసనః || ౧౧ || తతోమహతాశ్వ
 మహారథద్విపచబలంసమాదేక్ష్యతిరాక్షసాధిపః | త్రిశూలకాలాయసపట్టసాయుధంతతోమహద్భుద్ధమిదంభవిష్యతి || ౧౨ ||
 అహంతుతైస్సంయతిచండవిక్రమైస్సమేత్యరతోభిరసహ్యవిక్రమః | నిహత్యతద్రావణచోదితంబలంసుఖంగమిష్యామికపీశ్వ
 రాలయమ్ || ౧౩ || తతోమారుతవత్ క్రుద్ధోమారుతిభీమవిక్రమః | ఊరువేగేనమహతాద్రుమాక్షేప్తుమథారభత్ || ౧౪ ||
 తతస్తుహనుమాక్రుద్ధోబభంజప్రమదావనమ్ | మత్తద్విజనమాఘుష్టంనానాద్రుమలతాయుతమ్ || ౧౫ || తద్వనగమథితై
 వృక్షైర్భిన్నైశ్చసలిలాశయైః | చూణితైఃపవతాగైశ్చబభూవాప్రియదశానమ్ || ౧౬ || నానాశకుంతవిగుతైనా
 గానామపినిస్పదైః | తామ్రైఃకింసలయైఃకాంతైఃక్లాంతద్రుమలతాయుతమ్ || ౧౭ || నబభౌతద్వనంతత్రదావానలహతయథా
 వ్యాకులాభవతారేజువిహ్వలాభవతాలతాః || ౧౮ || లగ్నాగృహైశ్చిత్రగృహైశ్చనాశితైఃసోహదైర్వాశశమృగైశ్చనాదితైః
 శిలాగృహైరున్మథితైస్తథాగృహైః | ప్రణిష్టరూపంతదభూతహద్వనమ్ || ౧౯ || సావిహ్వలాశోకలతాప్రతానావనస్థలీకోకల

౧౦౦

మందర కాండే - శ్లోచ త్వా రింశ స్స గణః .

తాప్రతానా జాతాదశాస్యప్రమదావనస్యకపేబలాద్ధిప్రమదావనస్య ౨౦॥ సతస్యకృత్వాథాపతేమహాకపిమహా
 ద్వ్యభీకం మనసోమహాత్మనః । యుయుత్సురేకౌబహుభిమహాబలైః శ్రియాజ్వలన్ తోరణమాస్థితఃకపిః॥ ౨౧॥ ఇతి శ్రీమ
 త్సుందర కాండే - ఏక చ త్వా రింశ స్స గణః . * * * * *
 తతఃపక్షినినాదేనవృక్షభంగస్వనైనచ । బభూవుస్తాసనంభ్రాంతాస్తవేలంకానివాసినః॥ ౧॥ విప్రుతాశ్చభయ
 త్రస్తావి నేదున్మృగపక్షిణః । రక్షసాంచనిమితానిక్రూరాణిప్రతిపేదరే॥ ౨॥ తతోగతాయాంనిద్రాయాంరాక్షసోవికృతా
 వనాః । తద్వనందదృశుభగ్నంతంచబీరంమహాకపిమ్ ॥ ౩॥ సతాదృష్ట్వామహాబాహుమహాసత్వోమహాబలః । చకారసుమ
 హద్రూపంరాక్షసీనాంభయావహమ్ ॥ ౪॥ తతస్తంగిరిసంకాశమతికాయంమహాబలమ్ । రాక్షసోవానరంసృష్ట్వాపప్రచ్ఛ
 జనకాత్మజామ్ ॥ ౫॥ కోయంకస్యకుతోవాయంకిన్ద్రిమిత్రమిహాగతః । కథంత్యగూసహానైనసంవాదఃకృతశ్చిత్తుత ॥ ౬॥ ఆచ
 త్వహోవిశలాక్షిమాభూతైపుభగైభయమ్ । సంవాదమసితాపాంగైత్వయాకింకృతవానయమ్ ॥ ౭॥ అథాబ్రవీత్తదాసాద్భిసీ
 తాసర్వాంగసుందరీ । రక్షసాంభీషరూపాణాంవిజ్ఞానైమమకాగతిః॥ ౮॥ యూయమేవవిజానీతయూయంయద్వాకరిష్యతే । అ
 హిరేవహ్యహేపాదాన్వజానాతినసంశయః॥ ౯॥ అహమప్యస్మభీతాస్మినైసంజానామిహోన్వయమ్ । వేద్మిగాక్షసమేవైనంకా
 మరూపిణమాగతమ్ ॥ ౧౦॥ నైదేహ్యవచనంశ్రుత్వా రాక్షసోవిద్రుతాద్రుతమ్ । స్థితఃకాశ్చిద్గతాఃకాశ్చిద్రావణాయనివే
 దితుమ్ ॥ ౧౧॥ రావణస్యసమీపేతురాక్షసోఽకృతావనాః । విరూపంవానరంఘోరమాఖ్యాతుముపచక్రముః॥ ౧౨॥ అగోకవ
 నకామధ్యే రాజభిమంపుంకసిః । సితయాతసంవాదస్థిత్యనితవికనః ॥ ౧౩॥ నచతంజానకీసీతాహరంహరిణోచ
 థా । అస్మాభిబహుధాపృష్టానివేదయితుమిచ్ఛతి ॥ ౧౪॥ వాసవస్యభవేద్ధూతోదూతోవైశ్రవణస్యవా । ప్రేషితోవాపిరా

౧౧౧

మందర కాండే - ద్వితీయ త్కారం శస్త్ర గాఢః.

మేనసీతాన్వేషణకాంక్షయా॥ ౧౫॥ తేనత్వద్భుతరూపేణయత్తత్తవనుహారమ్॥ నానామృగగణాకీణంప్రభగ్నంప్రమ
దావనమ్॥ ౧౬॥ సతత్రకశ్చిదుద్దేశోయస్తేననవినాశితః॥ యత్రసాజానకీసీతానతేననవినాశితః॥ ౧౭॥ జానకీరక్షణార్థంవా
త్రమాద్వానోపలక్షయే॥ అథవాకశ్రమస్తస్యపైవతేనాభిరక్షితా॥ ౧౮॥ చారుపల్లవపత్రాఢ్యంయంసీతాస్వయమాస్థితా
ప్రవృద్ధశ్శింశుపావృక్షస్సచతేనాభిరక్షితః॥ ౧౯॥ తస్యోగ్రగుహస్యోగ్రత్వంపంచదశాక్షాతుమహాసి॥ సీతాసంభాషితాయేన
తద్వనంచవినాశితమ్॥ ౨౦॥ మనఃపరిగృహీతాంతాంతవరత్సృజేశ్వరః॥ కస్మితమభిభాషేతయోనస్యాత్వక్తజీవితః॥ ౨౧॥
రాక్షసీనాంవచస్త్రిత్యారావణోగాక్షసేశ్వరః॥ హుతాగ్నిరివజజ్వాలకోపసంవర్తితేక్షణః॥ ౨౨॥ తస్యక్రుద్ధస్యనేత్రా
భ్యాంప్రాపతన్నాప్రబిందవః॥ దీపాభ్యామివదీప్తాభ్యాంసాచిషః॥ స్నేహబిందవః॥ ౨౩॥ ఆత్మనస్సదృశాశూరాణాం
కగాన్నామరాక్షసాః॥ వ్యానిశేషమహాతేజానిగ్రహార్థంహనూహతః॥ ౨౪॥ తేషామశీతిసాహస్రంకింకరాణాంతరస్వి
నామ్॥ నిర్యయుభవనాత్తస్మాత్పూటముద్గపాణయః॥ ౨౫॥ మహేంద్రరామహానంప్రేభౌరూపామహాబలాః॥ యు
ద్ధాభిమనసస్సవేహనూమాద్గ్రహణోన్ముఖాః॥ ౨౬॥ తేకపీండ్రంసమాసాద్యతోరణధ్వజవస్థితమ్॥ అభిపేతుమాహావేగా
పతంగాభిసపావకమ్॥ ౨౭॥ తేగదాభివిచిత్రాభిఃపరిఘైఃకాచనాంగఙ్ఘైః॥ ఆజఘ్నువానరశ్రేష్ఠంశరైరాదిత్యసన్నిభైః
౨౮॥ ముద్గరేపటపైష్ట్యైస్తాసానతోమరపాణయః॥ పరివార్యహనూహంతఃసహసాతస్థగ్రతః॥ ౨౯॥ హనూమానపితే
జస్వీశ్రీమాంపనతసన్నిభః॥ క్షీతావావిధ్యలాంగులంననాదవహహోస్పనమ్॥ ౩౦॥ సఖూత్వాస్థుమహాకాయోహనూమా
న్మారుతాత్మజః॥ ధృష్టమాస్ఫుటయామాసలంకాంశజ్వేనపూరయత్॥ ౩౧॥ తస్యాస్ఫుటితశజ్వేనమహతాసానునాదినా॥ సే
తువిహంగాగగనాదుచైచ్చేదముఘోషయత్॥ ౩౨॥ జయత్యతిబల్రామోలక్ష్మణశ్చమహాబలః॥ రాజాజయతీసుగ్రీవో

రాఘవేనాభిషేచితః॥ ౩౩॥ దాసోహంకొసలేంద్రస్య రామస్యాక్లిప్తకమణః। హనూమాశత్రుసైన్యానానిహంతామా
 రుతాత్తజః॥ ౩౪॥ సరావణసహస్రంమే యుద్ధేప్రతిబలంభవేత్ । శిలాభిస్తుప్రహరతఃపాదపైశ్చసహస్రశః॥ ౩౫॥ అదౌ
 యిత్యాపురీలంకాంసమాశ్వాస్యచ మైథిలీమ్। సమృద్ధాథోగమిష్యామిమిష తాంసవారక్షసామ్॥ ౩౬॥ శస్యసన్నాదశబ్దేన
 తేభవభయశంకితాః । నదృశుస్తంహనామంతం సంధ్యామేఘమిహోన్నతమ్॥ ౩౭॥ స్వామిసంచేశనిశ్శృంకాస్తతస్తేరాక్ష
 సాఃకపిమ్। చిత్రైఃప్రహరణైభిఃమైరభిషేతుస్తతస్తతః॥ ౩౮॥ సతైఃపరివృతశ్శూరైస్సవతస్సమహాబలః। ఆససాదాయసంభీ
 మంపరిఘంతౌరణాశ్రితమ్॥ ౩౯॥ సతంపరిఘమాదాయజఘానరజసిచరాః। సపన్నగమివాదాయస్ఫురంతవినతానుతః॥
 ౪౦॥ విచచారాంబరేవీరఃపరిఘంగృహ్యమారుతిః। సహత్వాగాక్షసాన్వీరఃకింకరాన్తారుతాత్తజః॥ ౪౧॥ యుద్ధకాంక్షీపున
 వీరస్తోరణంసముపాశ్రితః। తతస్తస్మాద్భయాన్తుక్తాఃకతిచిత్తత్రరాక్షసాః॥ నిహతాకింకరానవాకా రావణాయన్య
 వేదయ॥ ౪౨॥ సరాక్షసానానిహతంమహాగణంనిశవ్యరాజాపరిపృత్రలోచనః। సమాదిదేశాప్రతిమంమహాబలంప్రహ
 స్తపుత్రంసమరైసుదుజయమ్॥ ౪౩॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండేద్విచత్పారింశస్సగణః.***
 తతస్సకింకరాహత్వాహనూమాధ్యానమాస్థితః। వనంభగ్నంమయాచైత్యప్రాసాదోనవిసాశితః॥ ౧॥ తస్మా
 త్రాసాదమదైవవభీనుంవిధ్వంసయూష్యహమ్। ఇతిసంచింత్యమనసాహనూమాదశయబలమ్॥ ౨॥ చైత్యప్రాసా
 దమాప్లుత్యమేరోశ్శృంగమిష్యాన్నతమ్। ఆరురోహకపిశ్రేష్ఠోహనూమాన్తారుతాత్తజః॥ ౩॥ ఆరుహ్యగిరిసంకాశంప్రాసా
 దంహరియూధపః। బభౌససుమహాతేజాఃప్రతీసూర్యఇవోదితః॥ ౪॥ సంప్రధృష్యచమధఃషణ్డంచైత్యప్రాసాదముత్తమమ్
 హనూమాప్రజ్వలలక్ష్మ్యైపారియాత్రోపమోభవత్॥ ౫॥ సభూత్వాసుమహాకాయఃప్రభావాన్తారుతాత్తజః। ౬॥

౧౦౩

సుందరకాండే - త్రిచత్వారింశస్సర్గాః.

ప్రమాస్ఫోటయామాసలంకాంశజ్జేనపూరయ|| ౬|| తస్యాస్ఫోటితశజ్జేననుమాతాశ్రోత్రఘాతినా| పేతునికాశాచరాఃక్రూ
 రాశ్చైచత్యపాలాశ్చమోహితాః|| ౭|| అస్త్రవిజ్ఞయతాంరామోలక్ష్మణశ్చమహాబలః| రాజాజయతిసుగ్రీవో రాఘవేణాభి
 పాలితః|| ౮|| దాసోహంకోసలేంద్రస్యరామస్యాక్లిప్తకర్మణః| హనూమాశత్రుసైన్యానానిహంతామారుతాత్తజః|| ౯
 నరావణసహస్రంమేయుద్ధేప్రతీలలంభవేత్| శిలాభిస్తుప్రహరతఃపాదపైశ్చసహస్రశః|| ౧౦|| అదయితాస్వపురీంలంకా
 మభివాద్యచమైథిలీమ్| సమృద్ధాథోగమిష్యామిమిషతాంసవరక్షసామ్|| ౧౧|| ఏవముక్త్యామహాబాహుశ్చైచత్యస్థోహరి
 యూధపః| ననాదభీమసంక్రందోరక్షసాంజవయభయమ్|| ౧౨|| తేనశజ్జేననుమాతాశ్చైత్యపాలాశ్చతంయయుః| గృహీ
 త్వావివిధానస్థాప్రాసాఖర్ధాపరశ్శర్ధా|| ౧౩|| విస్మజంతోమహాకాయామారుతింపర్యవారయ| తేగదాభిగ్వి
 చిత్రాభిఃపరిఘైఃకాంచనాంగదైః|| ౧౪|| ఆటఘ్నువానరశ్రేష్ఠంబాణైశ్చాచిత్వసన్నిభైః| ఆవతకావగంగాయాస్తోయస్య
 విపులోమహా|| ౧౫|| పరిక్షిప్యహరిశ్రేష్ఠంసబభౌరక్షసాంగణః| తతోవాతాత్తజఃక్రుద్ధోభీమరూపంసమాస్థితః|| ౧౬|| సా
 యామాసశతధాసమహాబలః| తత్రచాగ్నిస్సమభవత్| ప్రాసాదశ్చాచ్యుదహ్యత|| ౧౭|| దహ్యామానంతతోదృష్ట్వాప్రా
 సాదంహరియూధపః| సరాక్షసశతంహత్వానజ్రైశ్చేంద్రశివామరా|| ౧౮|| అంతరిక్షేస్థితఃశ్రీమానిదంవచనమబ్రవీత్|
 మాదృశానాంసహస్రాణివిస్మష్టానిమహాత్మనామ్|| ౧౯|| బలినాంవానరేంద్రాణాంసుగ్రీవవశవతికనామ్| అటంతివసుధాం
 కృత్వాపివయమన్యేచవానగాః|| ౨౦|| దశనాగబలాఃకెచిత్కేచిద్దిశగుహోత్తరాః| కేచిన్నాగసహస్రస్యబహుపుస్త్యువిక్ర
 మాః|| ౨౧|| సంతిచౌఘబలాఃకెచిత్కేచిద్వాఘబలోపమాః| అప్రమేయబలాశ్చాన్యేతత్రాసహరియూధపాః|| ౨౨|| ఈ

[౧౫]

౧౧౪

సుందర కాండే - చతుర్వత్సారింశస్సర్గాః.

దృగ్విధై స్తుహరిభిర్వృతోదంతనఖాయుధైః | శతైః శతసహస్రైశ్చ కౌటీభిరయుతైరపి || ౨౪ || ఆగమిష్యతి సుగ్రీవ స్సర్వేషాం
 వోనిమూదనః | నేయమస్తిపురీలంకానయాయం నచరావణః || ౨౫ || యస్మాదిత్వాకునా ధేనబద్ధం వైరం మహాత్మనా || ఇతి శ్రీ
 మత్సుందర కాండే - త్రిచత్వారింశస్సర్గాః.

సందిష్టో గాక్ష సేంద్రేణ సహ స్తస్య సుతోబలీ | జంబుమాలీమహాచంద్రో నిజా గామధనుధరః || ౧ || రక్తమాల్యాంబ
 రధరః స్రగ్వీశుచిరకుండలః | మాయావీప్యత్తనయ నోచండస్స మరమజయః || ౨ || ధనుశ్శక్రధనుః ప్రఖ్యం మహాద్రుచిరసా
 యకమ్ | విష్ణురయానో వేగేన వజ్రా శనిసమస్వనమ్ || ౩ || శస్య విష్ణురథో షేణధనుషో మహతాదిశః | ప్రదిశశ్చ నభశ్చైచ
 వసహసా సమపూర్యత || ౪ || ఉదయస్థితివాదిశ్యో ప్రభాభిరతిలోహితః | లోహితాం గేన మహతాకవచేనాభిసంవృతః || ౫ ||
 తిష్ఠతి ష్ఠేతి సహసా సాహనూమంతమథాబ్రవీత్ | రథే చిరముక్తేన శమాగతముదీక్షునః || ౬ || హనూమా న్వేగసంపన్నో జహ
 మ్చననానచ | తంతోరణవిటంకస్థం హనూమంతం హహోపిన్ || ౭ || జంబుమాలీమహాబాహువిశ్వాధనిశితైః శరైః | అధా
 చంద్రేణ వదనేశిరస్యే కేనకణిణా || ౮ || బాహుద్వావిశ్వాధనా రాచైర్వశభిస్తాకపీశ్వరమ్ | తస్య తచ్చుశుభేతామ్రం
 శరేణాభిహతం ముఖమ్ || ౯ || శరదీవాంబుజం పుల్లం విధ్ధం భాస్త రరశ్శినా | తత్తస్య రక్తం రక్తేన రంజితం శుశుభేముఖమ్ || ౧౦ || య
 థాకాశేన హోపద్మం సిక్తం కాంచనబిందుభిః | చుకోపబాణాభిహతో రాక్షసస్య హహోకపిః || ౧౧ || తతః పాశేర్వేతి విపులాం దద
 శమహానీం శిలామ్ | తరసా తాంసముత్పాట్య చిత్రేపబలవ్రాబలీ || ౧౨ || తాంశరైర్వశభిః ప్రధస్తాడయామాస రాక్షసః | వి
 పన్నం కర్మ తద్దృష్టాహనూమాంశ్చంఢవిక్రమః || ౧౩ || సాలం విపులముత్పాట్య భ్రామయామాస వీర్యవాన్ | భ్రామయం
 తంకపిందృష్టాసాలవృక్షం మహాబలమ్ || ౧౪ || చిత్రేపమబహూ బాణాన్ జంబుమాలీమహాబలః | సాలంచతుర్భిశ్చిచ్ఛేద

౧౦౫

సుందర కాండ - పంచ చత్వారింశ స్సర్గః .

వానరంపంచభిర్భుజైః॥ ౧౫॥ ఉరస్యేకేన బాణేన దశభిస్తు స్తనాంతరే॥ సశరైః పూరితతనుఃక్రోధేన మహతావృతః॥ ౧౬॥ త
మేవ పరిఘం గృహ్య భ్రామయామాస మారుతిః॥ అతివేగోతివేగేన భ్రామయిత్వా బలోత్తటః॥ ౧౭॥ పరిఘం పాతయామా
స జంబుమా లేమౌ హూరసి॥ తస్య చైవ శిరోనాసిన బాహూన చ జానునీ॥ ౧౮॥ నధనున రథోనాశ్వాస్త్రాన్మృశ్యంత నె
మవః॥ సహతస్తరసా తేన జంబుమా లీమహాబలః॥ ౧౯॥ పపాత నిహతో భూమా మాణిక్యాంగ విభూషణః॥ జంబుమా లించ నిహ
తంకింకరాంశ్చ మహాబలా॥ చక్రౌధ రావణః శ్రుత్వా క్షౌప సంరక్తలోచనః॥ ౨౦॥ సరోష సంవతీత తామ్రలోచనః ప్రహ
స్తపుత్రే నిహతే మహాబలే॥ అమాత్యపుత్రా నలీవీర్యవిక్రమా సమాదిదేశా శునిశాచరేశ్వరః॥ ౨౧॥ ఇతి శ్రీమత్సుందర
కాండే చతుశ్చత్వారింశ స్సర్గః॥

తతస్తే రాక్షసేంద్రాణాం చోదితా మంత్రాణి శుతాః॥ నిర్వయుర్భవనాత్తస్మాత్సప్తసప్తాచివచనః॥ ౧॥ మహాబలప
రీవారాధనుష్కంతో మహాబలాః॥ కృతాస్త్రాస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠాః పరిస్పరజయైషిణః॥ ౨॥ సోమజాలపరిక్షిప్తైర్ధ్వజవన్ధిః ప
తాకిభిః॥ తోయదస్వననిఘోషైర్వాజయ్యుక్తైర్ముహూర్తభైః॥ ౩॥ తప్తకాంచనపత్రాణి చాపాన్యమితవిక్రమాః॥ విష్ణోర
యంతస్సంహృష్టాస్తటిత్వంతశ్చవాంబుదాః॥ ౪॥ జవన్యస్తాస్తతస్తే హంవిదిత్వాకింకరాహతాః॥ బభూవుశ్శోకసంభ్రాంతా
స్స బాంధవసుహృజ్జనాః॥ ౫॥ తే పరస్పరసంఘర్షాన్తప్తకాంచనభూషణాః॥ అభిషేతుహానూమంతంతోరణైసముపస్థితమ్॥
౬॥ సృజంతో బాణవృష్టింతేరథగజితనిస్వనాః॥ వృష్టిమంతశ్చవాంభోదావిచేరు నైర్ఘ్నుతాంబుదాః॥ ౭॥ అవకీర్ణస్తతస్తా
భిహానూమాశరవృష్టిభిః॥ అభవన్సంపృతాకారైర్జ్వలరాడివవృష్టిభిః॥ ౮॥ సశరాన్మోచయామాస తేషామశుచరః కపిః॥
రథవేగాంశ్చవీరాణాం విచరన్విమలేంబరే॥ ౯॥ సత్క్రీడకథనుష్కన్ధి వ్యోమ్ని వీరః ప్రకాశతే॥ ధనుష్కద్భిర్యథామేఘై

మాదుతః ప్రభురంబరే॥ ౧౦॥ సకృత్వానినదం ఘోరం త్రాసయంతాం మహాచమూమ్ । చకారహనుమా న్వేగం తేసురక్ష
 స్సవీర్యవా॥ ౧౧॥ తలెనాభ్యహనంత్రాంశ్చిత్పద్భ్యాం కాంశ్చిత్పరంతపః॥ ముష్టినాభ్యహనంత్రాంశ్చిన్న ఖేః కాంశ్చిద్వ్యదా
 రయత్॥ ౧౨॥ ప్రమమాథోరసా కాంశ్చిదూయభ్యామపరాకపిః॥ కేచి తస్యనినా దేనత త్రై వపతితాభువి॥ ౧౩॥ తత స్తేష్వ
 వస స్తేషుమామానిపతి తేషుచ॥ తత్రై న్యనుగమత్సవంధిశోదశభయాదితమ్॥ ౧౪॥ వి నెచువిస్వరంసాగా నిపెతుభు
 వివాడినః॥ భగ్నునీడధ్వజచ్ఛత్రై భూశ్చక్రీణాభవద్రథేః॥ ౧౫॥ స్రవతారుధిరేణాభ స్రవంతోదశి తాఃపథి॥ వివిధైశ్చ
 స్వరైలకాననాదవికృతంతదా॥ ౧౬॥ సతా ప్రవృద్ధాన్వినిహత్యరాక్షసా మహాబలశ్చండపరాక్రమఃకపిః॥ యుయు
 త్సురన్వైఃపునరేవరాక్షసైస్తమేవవీరోభిజగామతోరణమ్॥ ౧౭॥ ఇతి శ్రీమత్పుండరకాండే- పంచచత్వారింశస్సర్గః॥ ❀

హతాశుః శ్రీసుతాబుధ్వానారేణమహాత్మనా | రావణస్సంవృతాకారశ్చకారమతిముత్తమామ్ || ౧ || సవిరూపా
త్యయాపాతౌదుధరంచైవరాక్షసమ్ | ప్రథుసంభాసకణ్ణంచపంచసేనాగ్రనాయకా || ౨ || సందిదేశదశగ్రీవోవీరా
న్నయవిశారదాః | హనూమద్గ్రహణవ్యగ్రాన్వాయువేగసమామృతా || ౩ || యాతసేనాగ్రాస్సవేమహాబలపరిగ్ర
హాః | సవాజిరథమాతంగాస్సకపిశ్శాస్యతామితి || ౪ || యత్తైశ్చఖిలుభాశ్యంస్యాత్తమాసాద్యవనాలయమ్ | కమలాచాపినమా
ధేయందేశకాలావిరోధితమ్ || ౫ || నవ్యహంతంకపింమన్యైకమకాప్రతితకాయకా | సర్వధాతంమహద్భూతం మహాబ
లపరిగ్రహమ్ || ౬ || భవేదింద్రేణవాస్పృష్టవస్త్రదక్షంతపోబలాత్ | సనాగయక్షగంధర్వాదేవాసురమహర్షయః || ౭ || యః
ష్టాభిస్సహితైస్సర్వైర్ముయాసహవినిజితాః | తైరవశ్యంవిధాతవ్యంవ్యభీకంఞ్చిదేవనః || ౮ || తదేవనాత్రసందేహాఃప్ర
సహ్యపరిగృహ్యతామ్ | నావమామ్యోభవద్భిశ్చహరిధీరపరాక్రమః || ౯ || దృష్టాహిహరయఃపూర్వంమయావిపులవిక్ర

౧౧౭

సుందర కాండే - పట్టాభిషేక స్తవము.

మాః! వాచీనసహసు గ్రీవోజాంబవాంశ్చమహాబలః॥ ౧౦ ॥ నీలస్నేనాపతిశ్చైవ యేచాన్యేద్వివిదాదయః॥ నైవతేషాంఽతి
 భీమానతేజోనపరాక్రమః॥ ౧౧ ॥ నమతినాబలోఽస్మిన్నానానరూపపరికల్పనమ్॥ మహత్సత్త్వమిదంజ్ఞేయంకపిరూపవ్యవ
 స్థితమ్॥ ౧౨ ॥ ప్రయత్నంనుమాదాస్థాయక్రియాతామస్యసిగ్రహః॥ కామంలోకాస్త్రయస్సేంద్రాస్త్రసురాసుగమానవాః॥
 ౧౩ ॥ భవతామగ్రతస్థాతుం నవగ్యాస్తారణాశరే॥ తథాపీతునయజ్ఞేన జయమాకాంక్షతారణే॥ ౧౪ ॥ ఆత్మారత్నఃప్రయ
 త్నైనయధస్థిహింసాచంచలా॥ తెస్వామివచనంసర్వేప్రకృత్యమహాజనః॥ ౧౫ ॥ సముత్పేతుమహావేగాహుతాశసమ
 తేజసః॥ రథైరమత్యైశ్చనాగైశ్చవాభిశ్చమహాజవై॥ ౧౬ ॥ శస్త్రైశ్చవివిధైస్తీర్ణైస్తవైశ్చోపచితాబలైః॥ తతస్తందద్యు
 పీరాదీప్యమానంమహాకపిమ్॥ ౧౭ ॥ రత్నీశంతమిహోద్యంతంస్వతేజోరత్నీమాలినమ్॥ తోరణస్థంమహావేగంమహాసత్త్వం
 మహాబలమ్॥ ౧౮ ॥ మహామతింమహానానానానరూపంమహాకాయంమహారథమ్॥ తంసమీక్ష్యైవతేసర్వే దితుసర్వాస్సవస్థి
 తాః॥ ౧౯ ॥ త్రైస్థైఃప్రహరణైర్భీమైరభిపేతుస్తతస్తతః॥ తస్యపంచాయసాస్తీర్ణైశ్చితముఖాశ్శరాః॥ ౨౦ ॥ శిరస్యైత్వ
 లవత్రాభాదుధరేణినిపాతితాః॥ సత్తైఃపంచభిరావిధ్వజైశ్చైరసివానరః॥ ౨౧ ॥ ఉష్ణపాతనదవ్యోమ్నీ దిశోదశవినాన
 యః॥ తతస్తుచుధగోవీరఃసరగస్తజ్యకాముకః॥ ౨౨ ॥ కిరీకశరశతైస్తీర్ణైరభిపేదేమహాబలః॥ సకపివారయామాసతం
 వ్యోమ్నీశరవహ్నిణమ్॥ ౨౩ ॥ వృష్టిశంతంపయోదాంతేపయోదమివమాసతః॥ అన్యమానస్తతస్తేన చుధరేణానిలాత్మ
 జః॥ ౨౪ ॥ చకారనినదగ్ధానోవ్యవధతచవేగవా॥ సమారంసహసోత్పత్యచుధరస్యరథేహరిః॥ ౨౫ ॥ నిపాతమహా
 వేగోవిద్యుద్రాగిణిరావివ॥ తతస్సమగ్రాష్టాశ్వంరథంభగ్నాతుకూబరమ్॥ ౨౬ ॥ విహాయన్యపతద్భూమాచుధరస్త్రైక్
 జీవితః॥ తంవిరూపాక్షయాపాత్యౌశ్చస్థానిపతితంభువి॥ ౨౭ ॥ సంజాతరోషాచుధరమాపుత్యైతతురరిందమా॥ సతాభ్యాం

౧౧౮

సుందర కాండే - సప్త చత్వారింశ స్సర్గః.

సహసోత్పత్య విష్ణితో విమలేంబరే || ౨౮ || ముద్గరాభ్యాం మహాబాహువక్షాత్ సృభిహతః కపిః | తయోర్వేగవతోర్వేగం విని
హత్య మహాబలః || ౨౯ || నిపపాత పునర్భూమానుపణానమ విక్రమః | ససాలవృక్షమాసాద్య తముత్పాట్య చ వానరః || ౩౦ ||
తాపుభారాక్ష సోవీరౌ జఘాన పవనాత్మజః | తతస్తాం స్త్రీహతాజ్ఞాత్వా వానరేణ తరస్వినా || ౩౧ || అభిపేదే మహావేగః
ప్రసహ్య ప్రఘసోహరిమ్ | భాసకణశ్చ సంక్రుద్ధశ్శూలమాదాయ వీర్యవా || ౩౨ || ఏకతః కపిశాదూలం యశస్వి సమవస్థి
తమ్ | పట్టసేనశితాగ్రేణ ప్రఘసః ప్రత్యయోధయత్ || ౩౩ || భాసకణశ్చ శూలేన రాక్షసః కపిసత్తమమ్ | సతాభ్యాం విక్షతై
గాత్రై రస్సగ్ధ తనూరుహః || ౩౪ || అభవద్వానరః క్రుద్ధో బాలసూర్య సమప్రభః | సముత్పాట్య గిరేశ్వరం సమృగవ్యాశ
పాదపమ్ || ౩౫ || జఘాన హనుమాన్ స్వీరో రాక్షసాకపి కుంజరః | తతస్తేష్వవసన్నేషు సేనాపతిషు పంచను || ౩౬ || బలంతదవశే
షంచ నాశయామాస వానరః | అశ్వైరశ్వార్థాగజైర్నాగాయోధైర్యోధార్థైరథా || ౩౭ || సకపినాశయామాస స
హస్రాక్ష ఇవాసురా | హతైర్నాగైశ్చ తురగైర్భగ్నైశ్చ మహారథైః || ౩౮ || హతైశ్చ గాక్ష సైభూమిరుద్ధమాగా
సమంతతః | తతః కపిస్తాధ్వజినీపణీరణేని హత్య వీరాపబలానవాహనా | సమీక్ష్య వీరః పరిగృహ్య తొరిణం కృతక్ష
ణికాలభివప్రజాక్షయే || ౩౯ || ఇతి శ్రీమత్సుందర కాండే షట్పత్వారింశ స్సర్గః. *****

సేనాపణీ పంచనశు ప్రమాపితా హనుమా తాసానువరా నవాహనా | సమీక్ష్య రాజా సమగోద్ధతోస్తు ఖంకు
మారమక్షం ప్రసమైక్ష తాక్షతమ్ || ౧ || సతస్య సృష్ట్య పణానం ప్రచోదితః ప్రతాపవా కాంచనచిత్రకాముకః | సముత్పా
తాథ సదస్య దీనితోద్విజానిముఖై హాపిషేవ పావకః || ౨ || తతోమహద్బలదివాకరప్రభం ప్రతప్తజాంబూనదజాలసంత
తమ్ | రథం సమాస్థాయ యయాసవీర్యవా వహహరింతం ప్రతినై ఋతక్షభః || ౩ || తతస్తస్సంగ్రహ సంవయాజి

౧౧౯

సుందర కాండే - సప్త చత్వారింశ స్స గళః.

తంప్రతస్తజాంబూనదజాలశోభితమ్ | పతాకినంరత్నవిభూషితధ్వజంమనోజవాప్తాశ్వవరైస్సుయోజితమ్ || ౪ || సురాసురా
ధృతుమసంగచారిణంరవిప్రభంవ్యోమచరంసమాహితమ్ | సతూణుమప్టాసినిబద్ధబంధురంయథాక్రమావేశితశక్తితోమరమ్ ||
౫ || విరాజమానంపరిపూర్ణవస్తునాసహేనుధామ్నాశశిసూర్యవచసా | దివాకరాభంరథమాస్థితస్తతస్సనిజగమామా
రతుల్యవిక్రమః || ౬ || ససూరయక్షింబమహీంచసాచలాంతురంగమాతంగమహారథస్వనైః | బలైస్సమేతైస్సహతోరణస్థితం
సమర్థమాసీనముపాగమ్యష్టపమ్ || ౭ || సతంసమాసాద్యహరింహరీక్షణోయుగాంతకాలాన్నిమివప్రజాతుయే | అవస్థితంవి
స్త్రితజాతసంభ్రమస్సమైక్షతాక్షోబహుమానచతుసా || ౮ || సతస్యవేగంనకపేమహత్తనఃపరాక్రమంచారిషుపాధివా
త్సజః | విచారయన్స్వంచబలంమహాబలోహిమతుయేసూర్యభివాభివధతే || ౯ || సజాతమన్యుఃప్రసమీక్ష్యవిక్రమంస్థిరంస్థి
తస్సంయతిమనివారణమ్ | సమాహితాత్మాహనుమంతమాహవేప్రచోదయామాసశరైస్త్రిభిశ్శితైః || ౧౦ || తతఃకపింతం
ప్రసమీక్ష్యగర్వితంజితశ్రమంశత్రుపరాజయోజితమ్ | అవైక్షుతాక్షస్సముదీర్ణమానసంసఖాణపాణిఃప్రగృహీతకా
ముకః || ౧౧ || సహేమనిష్ఠాంగదచారుకుండలస్సమాససాదాశుపరాక్రమఃకపిమ్ | తయోర్బభూవాప్రతిమస్సమాగమస్సు
రాసురాణామపిసంభ్రమప్రదః || ౧౨ || రరాసభూమినతతాపభానుమావనానవాయుఃప్రచచాలచాచలః | కపేకుమా
రస్యచవీక్ష్యసంయుగంననానచక్ష్యాగుదధిశ్చమఘభే || ౧౩ || తతస్సవీరస్సముఖాన్పతత్రిణస్సవణపుంఖానవిషానిహార
గాః | సమాధిసంయోగవిమోక్షతత్త్వవిచ్ఛరానకప్రీతకపిమూర్ఖ్యపాతయత్ || ౧౪ || సతైశ్చరైర్ముఢ్నిసమంసిసా
తితైఃకురన్నస్త్రిధవివృత్తలోచనః | నవోదితాదిత్యనిభశ్శరాంశుమావ్యరాజతాదిత్యభివాంసుమాలికః || ౧౫ || తతస్ససిం
గాధిపమంత్రిస్తతమస్సమీక్ష్యతంరాజవరాత్సజంరణేఉదగ్రచిత్రాయుధచిత్రకాముకంజహషణచాపూర్యచచాపాన్సూ

౧౨౦

సుందరకాండే - సప్తచత్వారింశస్సర్గః ౧.

మృఖిః ౧౬॥ సమందరాగ్రస్థివాంశుమూలికోవివృన్ధకోసోబలవీర్యసంయుతః । కుమారమతుం సబలసవాహనం దదాహ నే
 త్రాగ్నిమరీచిభిస్తదా ॥ ౧౭ ॥ తతస్స బాణాసనశక్రకాశ్చకశ్శరప్రవహోయుధిరాక్షసాంబుదః । శరాన్తు మోచాశుహరీశ్వ
 రాచ లేబలాహకోవృష్టిని వాచలోత్తమే ॥ ౧౮ ॥ తతఃకపిస్తంరణచండవిక్రమంవివృన్ధ తేజోబలవీర్యసంయుతమ్ ॥ కుమారమ
 తుంప్ర సమీక్ష్య సంయుగేన నానహమాత్ ఘనతుల్యవిక్రమః ॥ ౧౯ ॥ సబాలభావాద్యుధివీర్యదర్శితః ప్రవృన్ధమన్యుః కృతజోష
 మేక్షణః । సమానసాదా ప్రతీమంకపింరణేగజోమహాకూపమివావృతంతృణైః ॥ ౨౦ ॥ సతేన బాణైః ప్రసభంనిపాత్యైశ్చ కా
 రణాదంఘననాదనిస్సవః । సముత్పాతాశునభస్సమారుతిభుజోరువిక్షేపణఘోరదశః ॥ ౨౧ ॥ సముత్పతంతంసనుభి
 ద్రవద్భలీసగాక్షసానాం ప్రవరః ప్రతాపవాన్ ॥ రథీరథిశ్రేష్ఠతమంకిరశరైః పయోధరశ్చైలమివాశ్చ వృష్టిభిః ॥ ౨౨ ॥ స
 తాశరాంస్తస్యహరిణి మోక్షయన్ చచారవీరః పథి వాయుసేవితే । శరాంతరేమాగుతవద్వినిష్పతన్ మనోజవస్సంయతించం
 కవిక్రమః ॥ ౨౩ ॥ తమాస్తబాణాసనమాహమౌన్ముఖంఖమాస్తృణంతంవివిధైశ్శరోత్తమైః । అవైక్షాత్కాతుంబహుమానచ
 త్సుహజగానుచింతాంచసమాగుతాత్మజః ॥ ౨౪ ॥ తతశ్శరైర్భిన్నభుజాంతరఃకపిః కుమారివీరేణమహాత్మనానదన్ ॥ మహాభు
 జః కర్షవిశేషతత్త్వైర్బుద్ధింతయామాసరణేపరాక్రమమ్ ॥ ౨౫ ॥ అబాలవద్బాలదివాకరప్రభః కరోత్యయంకర్షమహన్త
 హోబలః । నచాస్య సవాహవకమశోభిన్ ॥ ప్రమాపణేమేనుతిరక్తజాయతే ॥ ౨౬ ॥ అయమహాత్మాచనుషోశ్చవీర్యతస్స
 మాహితస్త్వాసహశ్చసూయుగే । అసంశయంకమగుణోదయోదయంసనాగయత్యైమునిభిశ్చపూజితః ॥ ౨౭ ॥ పరాక్ర
 మోఽస్నిహః । వృన్ధమానసస్సమీక్ష్య తేమాంప్రముఖాగతఃస్థితః । పరాక్రమోహ్యస్య మనాంసికంపయేత్సురాసుగాణామపిశీ
 ఘ్రుగామినః ॥ ౨౮ ॥ సఖిల్వయంనాభిభవేమపేక్షితః పరాక్రమోహ్యస్యరణేవివధత్ ॥ ప్రమాపణంత్వేవమమాస్యరోహ

౧౨౧

సుందరకాండే - అష్టచత్వారింశస్సర్గాః.

తేనవధమా సోగ్నిరు పేక్షితుంక్షమః॥ ౨౯॥ ఇతి స్రవేగంతుపరస్యతక్యాయ స్వకమయోగంచవిధాయవీర్యవా॥ చ
 కారవేగంతుమహాబలస్తదామతీంచక్రస్యవధేతదానీమ్॥ ౩౦॥ సతస్యతానప్తహయాన్తహాజవాన్సమాహితాభారస
 హాన్వివతనే॥ జఘానవీరఃపథివాయు సేవి తెతలప్రహరైఃపవనాత్తుజఃకపిః॥ ౩౧॥ తతస్తలేనాభిహతో మహారథస్తతస్యపిం
 గాధిపమంత్రిణాతదా॥ ప్రభగ్ననీడఃపరిముక్తహుబరఃపపాతభూమాహతవాజిరంబరాత్॥ ౩౨॥ సతంపరిత్యజ్యమహారథో
 రథంసకాముఃకఃశిష్టధరఃఖముత్పత॥ తపోభియోగాదృషిగుగ్రవీర్యవావిహాయదేహంమగుతామివాలయమ్॥ ౩౩॥ తతః
 కపిస్తంబచరంతమంబరేపతత్త్రిరాజానిసిద్ధసేవితే॥ సమేత్యతంమారుతతుల్యవిక్రమఃక్రమేణజగ్రాహసపాదయోధ్వా
 భమ్॥ ౩౪॥ సతంసమావిద్యసహస్రశఃకపిమః సౌహారగంగృహ్యైవాండజేశ్వరః॥ ముమోషవేగాత్పితృతుల్యవిక్రమోమ
 హీతలేసంయతివానరోత్తమః॥ ౩౫॥ సభగ్నబాహూరుకటిశిరోధరఃకురన్నసృజ్నిర్నధితాసిలోచనః॥ సభగ్నసంధిస్త్రవికీర్ణ
 బంధనోహతఃక్షితావాయుసుతేనగాక్షసః॥ ౩౬॥ మహాకపిభూమితలేనిపీడ్యతంచకారరక్షోధిపతేమహాద్భ్యయమ్॥ మహ
 షిభిశ్చక్రచరైర్ముహూప్రతైస్త్రమేత్యభూతైశ్చసయక్షపన్నగైః॥ ౩౭॥ సురైశ్చసేంద్రైర్భృశజాతవిస్తయోహాతేకు
 మా రెసకపినిరీక్షితః॥ నిహత్యతంవజ్రసుతోపమంరణేమమారమతుంక్షతజోపమేక్షణమ్॥ ౩౮॥ తమేవవీరోభిజగామతోర
 ణంకృతక్షణఃకాలభవప్రజాక్షయే॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - అష్టచత్వారింశస్సర్గాః.

తతస్సరక్షోధిపతిమహాత్మాహనూమతాక్షేనిహతేకుమారే॥ మసస్సమాధాయతథేంద్రకల్పంసమాదిదేశేంద్రజ
 తంసరోషమ్॥ ౧॥ తప్సమస్త్రభృచ్చస్త్రవిదాంపరిష్టస్సరాసురాణామపిశోకదాతా॥ సురేషుసేంద్రేషుచదృష్టకర్మాసి
 తామహారాధనసంచితాస్త్రః॥ ౨॥ తవాస్త్రబలమాసాద్యనాసురానమరుద్ధణాః॥ సశేకుస్సమరేస్థాతుంసురేశ్వరసమాశ్రి

౧౨౨

సుందరకాండ - అష్టచత్వారింశస్సర్గాః.

తా||౩||నకశ్చిత్రిమలోకేషు సంయుగేన గతశ్రమః | భుజవీర్యాభిగుప్తస్తుతపసాచాభిరక్షితః | దేశకాలవిభాగజ్ఞస్తవమేవమతిన
 త్తమః ||౪||నతేస్యశక్యం సమరేషు కమణానతేస్య కార్యం మతిపూర్వమం త్రణే | ననాస్తికశ్చిత్రిమసంగ్రహేషు వైనవేద
 యస్తేస్త్రబలంబలంచతే ||౫||మమానురూపంతపసోబలంచతే | పరాక్రమశ్చాస్త్రబలంచ సంయుగే | సత్వాంసమాసాద్యర
 ణావమర్దనం మనశ్శ్రమంగచ్ఛతి నిశ్చితార్థమ్ ||౬||నిహతాకింకరాస్సవేజంబుమాలీచగాక్షుః | అమాత్యపుత్రావీరాశ్చపం
 చసేనాగ్రయాయినః ||౭||బలాని సుసమృద్ధాని సాశ్వనాగరథాని చ | సహూదరస్తేదయితః | కుమారోత్తశ్చ సూదితః ||౮||నతుతే
 ష్వేవమేసారోయస్త్యయ్యరినిమూదన | యథాత్వమసిదుర్ధ్వోః సతథాన్యేచనైఋతాః ||౯||ఇదంహింద్యస్తామతిమామ
 హాత్మాకపేః ప్రభావంచపరాక్రమంచ | త్వమాత్మనశ్చాపి సమీక్ష్య సారంకురుష్వవేగంస్వబలానురూపమ్ ||౧౦||బలావమర్ద
 స్త్యయిసన్నికృష్టేయథాగతేశామ్యతిశాంతశత్రూ | తథాసమీక్ష్యత్తబలంపరంచసమారభస్వాస్త్రవిదాంవరిష్ఠ ||౧౧||నవీర
 సేనాగణశోచ్యవంతీనవజ్రమాదాః | మవిశాలసారమ్ | సమారుతస్యోస్యగతేః ప్రమాణం సచాగ్నికల్పః | కరణేన హంతుమ్ ||౧౨||తమే
 వమర్ధం ప్రసమీక్ష్య ఏవ్యక్త్వకమసామ్యాద్ధిసమాహితాత్మా | స్మరంశ్చదివ్యంధనుషోఽపీర్యం ప్రజాక్షతంకమసమా
 రభస్వ ||౧౩||నఖల్వీయం మతిశ్రేష్ఠాయత్వాంసంప్రేషయామ్యహమ్ | ఇయంచరాజధమాణాంక్షుత్రస్యచమతిమతాగఢ
 నానాశస్త్రైశ్చసంగ్రామేవైశారద్యమనిందమ | అవశ్యమేవయోధవ్యంకామ్యశ్చవిజయోఽణే ||౧౪||తతఃపితుస్తద్వచనం
 శమ్య ప్రదక్షిణందతునుతప్రభావః | చకారభతాః రమదీనసత్వోరణాయవీరః | ప్రతిపన్నబుద్ధిః ||౧౫||తతస్తైస్సగణైరిష్టై
 రింద్రజిత్ప్రతిపూజితః | యుద్ధోద్ధతకృతోత్సాహస్సంగ్రామం ప్రశ్యపద్యత ||౧౬||శ్రీమావద్వపలాశాత్ | రాక్షసాధిప
 తేస్తుతః | నిజగామమహాతేజాన్ముద్రఇవపవనం ||౧౭||సవక్షిరాజోపమతుల్యవేగైర్వాతైశ్చతుర్భిః | స్థితతీక్ష్ణదం

౧౨౩

సుందరకాండే - అష్టచర్వారింశస్సర్గః.

ధ్యేః॥ రథంసమాయుక్తమనంగవేగంసమారుహోహేంద్రజిదింద్రకల్పః॥ ౧౯॥ సరస్థీధన్వినాం శ్రేష్ఠశ్చస్త్రజోస్త్రవిదాంవ
 రః॥ రథేనాభియయాక్షిప్రంహనామామాయత్రసోభవత్॥ ౨౦॥ సతస్యరథనిఘ్నాఘంజ్యాయస్వనంకాముకస్యచ॥ నిశమ్య
 హరివీరోసాసంప్రహృష్టతరోభవత్॥ ౨౧॥ సుమహశ్చాపమాదాయశితశల్యాంశ్చసాయకాః॥ హమామంతమభిప్రేత్యజ
 గామరణపండితః॥ ౨౨॥ తస్మిన్స్తతస్సంయతిజాతహాషేః రణాయనిగచ్ఛతిపాణసాణౌ॥ దిశశ్చసవాః కలుషాబభూవు
 మ్మృగాశ్చరౌద్రాబహుధావినేమః॥ ౨౩॥ సమాగతాస్తత్రతునాగయతౌమహాషయశ్చక్రచరాశ్చసిద్ధాః॥ నభస్సమా
 పృత్యచపక్షిసంఘావినేదురుచైచ్యపరమప్రహృష్టాః॥ ౨౪॥ ఆఘాంతంసరథందృష్ట్వాతూణామింద్రజితంకపిః॥ విననాదమ
 హానాదంవ్యవధాతచవేగవాః॥ ౨౫॥ ఇంద్రజిత్రరథందీవ్యమాస్థితశ్చిత్రకాముకః॥ ధనువిష్ణోరయానూసతటిమూర్జీ
 తనిస్సనమ్॥ ౨౬॥ తతస్సమేతావతిగీర్ణవేగౌమహాబలాతారణనివిశంకౌ॥ కపిశ్చరత్తోథివతేశ్చపుత్రస్సరాసురేంద్రావివ
 బద్ధవైరౌ॥ ౨౭॥ సతస్యవీరస్యమహారథస్యధనుష్కతస్సంయతిసంమతస్య॥ శరప్రవేగంవ్యహనత్ప్రవృద్ధశ్చకారమాగేపితు
 రప్రమేయే॥ ౨౮॥ తతశ్శరానాయతగీర్ణశల్యానుపత్రిణఃకాంచనచిత్రపుంబాః॥ ముమోచవీరఃపరవీరహంతాసుసంత
 తావజ్రనిపాతవేగాః॥ ౨౯॥ తతస్తుతత్స్యందననిస్వనంచమృనంగభేరిపటహస్వనంచ॥ వికృష్యమాణస్యచకాముకస్య
 నిశమ్యఘ్నాఘంపునరుత్పపాత॥ ౩౦॥ శరాణామంతరేష్వాశువ్యవధాతమహాకపిః॥ హరిస్తస్యాభిలక్ష్యస్యమోఘయల్లక్ష్య
 సంగ్రహమ్॥ ౩౧॥ శరాణామగ్రతస్తస్యపునస్సమభివధాత॥ ప్రసార్యహస్తౌహనుమానుత్పపాణానిలాత్మజః॥ ౩౨॥ తావు
 భావేగసంపన్నారణకమృవిశారదౌ॥ సర్వాభూతమమోగ్రాహిచక్రతుర్యుద్ధముత్తమమ్॥ ౩౩॥ హమామతోవేదనరాక్ష
 పోంతరంసమారుతిస్తస్యమహాత్మసౌంతరమ్॥ పరస్పరంనివిషహాబభూవతుస్సమేత్యతాదేవసమానవిక్రమా॥ ౩౪॥ తత

౧౨౪

సుందర కాండ - అష్ట చత్వారింశ స్సర్గః.

స్తులత్యేనవిహన్యమానేశరేష్వమోఘేషుచసంపతత్సు|జగామచింతామహతీంమహాన్తానమాధిసంయోగనమాహితాత్మా
 ౩౫|| తతోమతింతాక్షసరాజసూనుశ్చకారతస్మిహరివీరముఖ్యై| అవధ్యతాంతస్యకపెస్సమీత్య కథనిగచ్ఛేదితినిగ్రహా
 థమ్|| ౩౬|| తతఃపైతామహంవీరస్సోస్త్రమస్త్రవిదాంవరః| సందధేసుమహాతేజాస్తంహరిప్రవరంస్తతి|| ౩౭|| అవధ్యో
 యమితిజ్ఞాత్వాతమస్త్రేణాస్త్రతత్త్వవితే| నిజగ్రాహమహాబాహుమూర్తుతాత్మజమింద్రజిత్|| ౩౮|| తేనబద్ధస్తతోస్త్రే
 ణరాక్షసేనదవానరః| అభవన్నివిచెష్టశ్చసపపాతమహితలై|| ౩౯|| తతోభబుధ్వాసతదాస్త్రబంధనంప్రభోఃప్రభావా
 ద్విగతాత్మవేగః| పితామహోనుగ్రహమాత్మనశ్చవిచింతయామాసహరిప్రవీరః|| ౪౦|| తతస్సస్వయంభువైమంత్రైబ్ర
 హ్మస్త్రమభినుంత్రితమ్| హనూమాంశ్చింతయామాసవరదానంపితామహాత్|| ౪౧|| నమేస్త్రబంధస్యచశక్తిరస్తివిమో
 క్షణేలోకగురోఃప్రభావాత్| ఇత్యేవమత్వావిహితాస్త్రబంధోమయాత్మయోనేరనువర్తితవ్యః|| ౪౨|| సవీర్యమస్త్ర
 స్యకపివిచార్యపితామహోనుగ్రహమాత్మనశ్చ| విమోక్షశక్తింపరిచింతయిత్వాపితామహోజ్ఞామనువర్తతేస్త్ర|| ౪౩|| అ
 స్త్రేణాపిహిబద్ధస్యభయంమమనజాయతే| పితామహమహేంద్రాభ్యాంరక్షితస్యానిలేనచ|| ౪౪|| గ్రహణేచాపిరక్షోభిర్
 హన్యైగుణదశనమ్| రాక్షసేంద్రేణసంవాదస్తస్మాద్గృహ్లాంతుమాంపరే|| ౪౫|| సనిశ్చితాథాపరవీరహంతాసమీత్యకా
 రీవినివృత్తచెష్టః| పక్షైఃప్రసహ్యేభిగతైర్విగృహ్యసనాదతైస్తైఃపరిభస్మ్యమానః|| ౪౬|| తతస్తంరాక్షసాదృష్ట్వానివిచెష్ట
 మరిందమమ్| బబంధుశ్శణవల్లైశ్చమచీరైశ్చసంహతైః|| ౪౭|| సరోచయామాసపరైశ్చబంధనంప్రసహ్యవీరైరభినిగ్ర
 హంచ| కౌతూహలాన్తాయదిరాక్షసేంద్రోద్రుష్టుంవ్యవస్యేదితినిశ్చితాథా|| ౪౮|| సబద్ధస్తేనవల్లైనవిముక్తోస్త్రేణవీర్య
 వా|| అస్త్రబంధస్సచాన్యంహిసబంధమనువర్తతే|| ౪౯|| అథేంద్రజితంధ్రుమచీరబంధంవిచార్యవీరఃకపిసత్తమంతమ్| వి

౧౨౫

సుందరకాండే - ఏకోనపంచాశస్సర్గాః.

ముక్తమస్త్రేణజగామచింతామన్యేనబద్ధోహ్యనువతతేస్త్రమ్॥౫౦॥ అహయామహత్కనుకృతంనిరర్థకంనరాక్షసై
 మ్మంత్రధృతిహింశక్యాః పునశ్చనాస్త్రే విహితేస్త్రమన్యత్రవతతేసంశయితాస్తస్ససర్వే॥ ౫౧॥ అస్త్రేణహనుమా
 న్నుక్తోనాత్మనమవబుధ్యతే కృష్యమాణస్తరక్షోభిస్తైశ్చబంధైనిపీడితః॥ ౫౨॥ హన్యమానస్తతఃక్రూరైగాక్షసైకాశ్ఠము
 ప్టిభిః సమీపంరాక్షసేంద్రస్యప్రాకృష్యతసవానరః॥ ౫౩॥ అథేంద్రజిత్తంప్రసమీక్ష్యముక్తమస్త్రేణబద్ధందుమచీరసూ
 త్రైః వ్యదశయత్తత్రమహాబలంతంహరిప్రవీరంసగణాయరాజ్ఞే॥ ౫౪॥ తంమత్తమివమాతంగంబద్ధంకపివరోత్తమమ్ రా
 ఖసారాక్షసేంద్రాయరావణాయన్యవేదయ॥ ౫౫॥ కోయంకస్యకుతోవాత్రకింకార్యంకోన్యపాశ్రయః ఇతిరాక్షసవీ
 రాణాంతత్రసంజ్ఞిరేకథాః॥ ౫౬॥ హన్యతాందహ్యతాంవాపిభక్ష్యతామితిచాపరే రాక్షసాస్తత్రసంక్రుద్ధాః పరస్పరమ
 థాబ్రువ॥ ౫౭॥ అఃత్యనూగంసహసామహత్కాంతత్రరక్షోధిపపాదమూలే నదశరాజ్ఞాపరిచారవృద్ధాః శృహం
 మహారత్నవిభూషితంచ॥ ౫౮॥ సదదశమహాతేజారావణాకపిసత్తమమ్ రాక్షోభివికృతాకారైకృష్యమాణమితస్తతః॥
 ౫౯॥ రాక్షసాధిపతించాపినదశకపిసత్తమః తెజోబలసమాయుక్తంతపంతమివభాస్కరమ్॥ ౬౦॥ సరోషసంవర్తితతా
 మ్రదృష్టిదశౌననస్తంకపిసున్వవేశ్య! అథోపవిష్టాన్తులశీలవృద్ధాసమాదిశత్తంప్రతినుంత్రిముఖ్యా॥ ౬౧॥ యథాక్ర
 మంతైస్సకపిశ్చపుష్టకార్యాశమశస్యచమూలమాదానివేదయామాసహాశ్వరస్యదూతస్సకాశాదహమాగతోస్తి॥౬౨॥
 ఇతి శ్రీసుత్సుందరకాండే - అష్టచత్వారింశస్సర్గాః.

తతస్సకమణాతస్యవిస్తితోభీమవిక్రమః హనుమా మ్రోషతామ్రాక్షోరక్షోధిపమవైశ్చత॥ ౧॥ భ్రాజమానం మ
 హావాణకాంచనేనవిరాజతా ముక్తాజాలావృతేనాథమకుటేనమహాద్యుతిమ్॥ ౨॥ వజ్రసంయోగసంయుక్తైర్హహాహా

౧౨౬

సుందరకాండే - ఏకోనచంచాశస్సగః.

మణివిగ్రహైః హైమైరాభరణైశ్చిత్రైః సేవప్రకల్పితైః॥ ౩॥ మహాహృత్ మనసవీతం రక్తచందనరూపితమ్ సస్వన
 లిప్తం వివిధాభిరవిధాభిశ్చభక్తిభిః॥ ౪॥ విప్రతైర్దేశశాసనైశ్చైర్దక్షాభిః మదశః॥ దీప్తతీక్షణమహాదంష్ట్రైః ప్రలం
 బదశనచ్ఛదైః॥ ౫॥ శిరోభిరదశభిరవిరంభ్రాజమానం మహాజనమ్ నానావ్యాసమాకీర్ణైశ్శిఖరైరివ మందరమ్॥ ౬॥ నీలాం
 జనచయప్రఖ్యం హారేణోరసిరాజతా పూర్ణచంద్రాభవక్రైః సబలకామివాంబుదమ్॥ ౭॥ బాహుభిరబద్ధకేయూరై
 శ్చందనోత్తమరూపితైః భ్రాజమానాంగదైః పీనైః పంచశీషైః శిఖరైః॥ ౮॥ మహతిస్సాటికేచిత్రై రత్నసంయోగసం
 స్కృతైః ఉత్తమాస్తరణాస్తీణైః సూపవిష్టం వరాసనే॥ ౯॥ అలంకృతాభిరత్యథం ప్రమదాభిస్సమంతతః వాలవ్యజనహ
 స్తాభిగాగాత్సముపసేవితమ్॥ ౧౦॥ మథరేణ ప్రహస్తేన మహాపాశ్వేన రక్షసా మంత్రిభిః క్రంత తత్స్వజ్ఞై నిఃకుంభేన చ
 మంత్రిణా॥ ౧౧॥ సుఖోపవిష్టం రక్షోభిశ్చతుర్భిరబలదపితైః కృత్సృజివరిపృతోలోకశ్చతుర్భిరవిరంభ్రాజైః॥ ౧౨॥ మంత్రి
 భిః క్రంత తత్స్వజ్ఞైరన్యైశ్చ శుభబుద్ధిభిః అన్వాస్యమానం రక్షోభిస్సృరైరివ సురేశ్వరమ్॥ ౧౩॥ అపశ్యద్రాక్ష సవతిం హనూ
 మాసతితేజసమ్ విష్టితం మేరుశిఖరే సతాయమివ తాయదమ్॥ ౧౪॥ సతైస్సంపీడ్యమానోపి రక్షోభిభీమవిక్రమైః విస్త్రయం వ
 రమంగత్వా రక్షోధిపహవైక్షత॥ ౧౫॥ భ్రాజమానంతతో దృష్ట్వా హనూమా రక్షసేశ్వరమ్ మనసాచింతయామాస తేజ
 సాతస్య మోహితః॥ ౧౬॥ అహూరూపమహూర్ధ్వమహూసత్వమహూద్యుతిః అహూరాక్షసరాజస్య సర్వ
 లక్షణయుక్తతా॥ ౧౭॥ యద్యథ మోహనబలవాన్యోదయంగాక్షసేశ్వరః స్యాదయం సురలోకస్య సశక్తస్యాపిరక్షితా॥ ౧౮॥
 అస్య క్రూరైర్నృశంసైశ్చ ముఖిలోకకుంభితైః తేన విభృతిఖల్వస్తాల్లోకాస్సామరదానవాః॥ ౧౯॥ అయం హ్యుత్సహ

౧౨౭

సుందర కాండే.- పంచాశ స్సర్గః.

తేక్రుద్ధఃకతుఃమేకాణవంజగత్ | ఇతిచింతాంబహువిధామకరోన్మతిమాహరిః || ౨౦ || దృష్ట్యైరాక్షసరాజస్యప్రభావమ
మితోజనః || ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే- ఏకోనపంచాశస్సర్గః.

సముద్వీక్ష్యమహాబాహుఃపింగాక్షంపురఃస్థితమ్ | కోపేనమహతావిష్టోరావణోలోకరావణః || ౧ || శంకాహతాత్మా
దధౌసకపీంద్రం తేజసాపుత్రమ్ | కిమేషభగవాన్నుండిభవేత్సత్త్వాదిహగతః || ౨ || యేనశస్త్రాస్త్రైశ్చైలాసేమయాసంచలితేషు
రాసోయంవానరఃసూతిస్సృష్టింస్యద్భావోపవాసః || ౩ || సరాజానోషతామ్రాక్షఃప్రహస్తంమంత్రినత్తమమ్ |
కాలయుక్తమువాచేదంవచోవిపులమథవత్ || ౪ || దురాత్మాపుచ్ఛ్యతామేషకుతకింవాస్యకారణమ్ | వనభంగేచకోస్యా
భోరాక్షసీనాంచతజనే || ౫ || మత్పురీమప్రధృష్యాంవాగమనేకింప్రయోజనమ్ | ఆయోధనేవాకింకార్యంపుచ్ఛ్యతామే
షదుర్మతిః || ౬ || రావణస్యవశశ్చుత్వాప్రహస్తోవాక్యమబ్రవీత్ | సమాశ్వాసిహిభద్రం తేనభీకార్యాత్వయాకపే || ౭ ||
యదితావత్త్వమింద్రేణప్రేషితోరావణాలయమ్ | తత్త్వనూఖ్యాహిమాభూతైభయంవానరమోక్ష్యసే || ౮ || యదినైశ్ర
వణస్యత్వంయమస్యవరుణస్యచ | చారణూపమిదంకృత్వాప్రవిష్టోనఃపురీమిమామ్ || ౯ || విష్ణునాప్రేషితోవాపిదూతోవిజయ
కాంక్షిణా | సహితేవానరం తేజోరూపమాత్రంతువానరమ్ || ౧౦ || తత్త్వతఃకథయస్వాన్యతతోవానరమోక్ష్యసే | అన్య
తంవదతశ్చాపిదుర్లభంతవజీవితమ్ || ౧౧ || అథవాయన్నిమిత్తం తేప్రవేశోరావణాలయే | ఏవముక్తోహరిశ్రేష్ఠస్తదారక్షా
గణేశ్వరమ్ || ౧౨ || అబ్రవీన్నాస్మి శక్తస్యయమస్యవరుణస్వవా | ధనజేనసమేసఖ్యం విష్ణునాన్యాస్తి చోదితః || ౧౩ || జాతిరేవ
మమత్వేషావానరోహమిహగతః | దశనేరాక్షసేంద్రస్యదుర్లభేతదిదంమయా || ౧౪ || వనంరాక్షసరాజస్యదశనాథేన
వినాశితమ్ | తతస్తేరాక్షసాఃప్రాప్తాబలిశూయుద్ధకాంక్షిణః || ౧౫ || రక్షణార్థంతుజేహస్మప్రతియుధ్యామ్యహంరణే | ఆ

౧౨౮

సుందరకాండే - పంచాశస్త్యగళాః.

స్త్రపాశైరశక్యోహంబద్ధుండేవాసురైరపి ౧౬॥ పితామహదేవనామమాప్యేసోభ్యపాగతః॥ రాజానంద్రష్టుకామే
 నమయాస్త్రమనువర్తతమ్ ౧౭॥ విముక్తోహ్యహనుస్త్రేణరాక్షసైస్త్యతిపీడితః॥ కేనచిద్రాజకార్యేణసంప్రాప్తోస్తిత
 వాంతికమ్ ౧౮॥ దూతోహమివిజ్ఞేయోరాఘవస్యామితౌజసః॥ శ్రూయతాంచాపవచనంమమపథ్యమిదంప్రభో ౧౯॥
 ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - పంచాశస్త్యగళాః ॥ ౧ ॥ తంసమీక్ష్యమహాసత్వంసత్వవాహారిస్తత్తమః॥ వాక్యమర్థవదవ్యగ్రస్తమువాచదశాననమ్ ౧ ॥ అహంసుగ్రీవ
 సందేశాదిహప్రాప్తస్తవాలయమ్॥ రాక్షసేంద్రహరీశస్త్యాంభ్రాతాకుశలమబ్రవీత్ ౨ ॥ భ్రాతుశ్శృణుసమాదేశంసు
 గ్రీవస్యమహాత్మనః॥ ధర్మాధోపహితంవాక్యమిహచాముత్రచక్షుమ్ ౩ ॥ రాజాదశరథీనామరథకుంజరవాజిమాణి
 తెవబంధులోకస్యసురేశ్వరసమద్యుతిః ౪ ॥ జ్యేష్ఠస్తస్యమహాబాహుపుత్రఃప్రియకరఃప్రభుః॥ పితునిదేశాన్నిష్ఠాం
 తఃప్రవిష్టోదండకావనమ్ ౫ ॥ లక్ష్మణేనసహభ్రాత్రాసీతయాచాపిభార్యయా॥ రామోనామమహాతేజాధర్మ్యంపంథాన
 మాశ్రితః ౬ ॥ తస్యభార్యవసేనష్టాసీతాపతిమనువ్రతా॥ వైదేహస్యసుతారాజ్ఞోజనకస్యమహాత్మనః ౭ ॥ సమాగమా
 ణస్తాండేవీంరాజపుత్రస్తహానుజః॥ ఋశ్యమూకమనుప్రాప్తస్సుగ్రీవేణసమాగతః ౮ ॥ తస్యతేనప్రతిజ్ఞాతంసీతాయాః
 పరిమాగణమ్॥ సుగ్రీవస్యాపిరామేణహరిగాఙ్మంనివేదితమ్ ౯ ॥ తతస్తేనమృతేహత్వారాజపుత్రేణవాలినమ్॥ సుగ్రీవః
 స్థాపితోదాజ్యేహర్యృతౌతాంశశైశ్వరః ౧౦ ॥ త్వయావిజ్ఞాతపూర్వశ్చవాలీవానరపుంగవః॥ రామేణనిహతస్సంఖ్యేశరై
 శ్చైకేనవానరః ౧౧ ॥ ససీతామాగణవ్యగ్రఃసుగ్రీవస్సత్యసంగరః॥ హరీశసంప్రేషయామాసదిశస్సర్వాహరీశ్వరః ౧౨ ॥
 తాంహరీణాంసహస్రాణిశతానినియుతానిచ॥ దిక్షుసర్వాసుమాగణంతేహ్యధశ్చిపరిచాంబరే ౧౩ ॥ వైసతేయసమాఃకే

౧౨౯

సుందర కాండే - ప క పం చా శ స్త గ ణః.

చిత్రే చిత్రత్రానిలోపమాః । అసంగతయశ్చీమ్రా హరివీరామహాబలాః॥ ౧౪॥ అహంతుహనుమాన్నామమారుతస్యోరసః
 స్సృణః॥ సీతాయాస్తుకృతేతూణాంశతయోజనమాయతమ్॥౧౫॥ సముద్రంలంఘయిత్వైవ తాందిదృక్షురిహాగతః । భ్రమ
 తాచమయాన్యష్టాగృహేతేజనకాత్మజాః॥తస్య వాద్యప్టథమాథస్తపఃకృతపరిగ్రహః॥పరదారాన్తహాప్రాజ్ఞనోపరో
 ధ్ధుంత్పమహాసి॥ ౧౬॥ నహిధర్మవిరుద్ధేషుబహ్వపాయేషుకర్మసు॥ మూలఘాతేషుసజ్జం తెబుద్ధిమతోభవద్విధాః॥ ౧౭॥
 కశ్చలత్తుణముక్తానాంరామకౌపానువతీనామ్॥ శరాణామగ్రతఃస్థాతుం శక్తోదేవాసురేష్వపి॥౧౮॥ నచాపిత్రిషులోకేషు
 రాజన్విద్యేతకశ్చన॥ రాఘవస్యవృత్తీకంయఃకృత్వాసుఖమవాపుయూత్॥ ౧౯॥ తత్త్రికాలహితంవాక్యంధమ్యమథా
 నుబంధిచ॥ మన్యస్వనరదేవాయజానకీప్రదీయతామ్॥ ౨౦॥ దృష్టహీయంహయాదేవీలబ్ధంయదిహదుర్లభమ్॥ ఉత్తరం
 కర్మయచ్ఛేషంనిమిత్తంతత్ర రాఘవః॥ ౨౧॥ లక్ష్మీతేయంహయాసీతాతథాశోకపరాయణా॥ గృహ్యయాంనాభిజానాసిపం
 చాస్యామివపన్నగీమ్॥ ౨౨॥ నేయంజరయితుంశక్యాసాసురైరమరైరపి॥ విషసంస్పృష్టమత్యథాంభుక్తమన్నమివౌజసా॥ ౨౩॥
 తపస్సంతాపలబ్ధస్తేయాయంధర్మపరిగ్రహః॥ నసనాశయితుంన్యాయ్యతత్ప్రాణపరిగ్రహః॥ ౨౪॥ అవధ్యతాంతపోభి
 ర్భ్యాంభవానమనుషశ్యతి॥ ఆత్మనస్సెనురైదేవైహేతుస్తత్రాప్యయంహాహ॥ ౨౫॥ సుగ్రీవోనహిదేవోయం నాసుర
 స్సృతువానరః॥ నరాక్షుసోనగంధర్వౌనయత్యోనచపన్నగః॥ ౨౬॥ తస్మాత్ ప్రాణపరిత్రాణంకథంరాజకరిష్యసి॥ సతుథ
 మోపసంహారమథర్మఫలసంహితమ్॥ ౨౭॥ తదేవఫలమన్వేషిధర్మశ్చాధర్మనాశనః॥ ప్రాప్తంధర్మఫలంతావద్భ
 వతానాత్ర సంశయః॥ ౨౮॥ ఫలమస్యాప్యధర్మస్యక్షీప్రమేవప్రపత్స్యసి॥ జనస్థానవధంబుధ్వాబుధ్వావాలివధంతథా॥
 ౩౦॥ రామసుగ్రీవసఖ్యంనబుధ్యస్వహితమాత్మనః॥ కామంఖల్వహమప్యేకస్సవాజిరథమంజరామ్॥౩౧॥లంకానాశయితుం

[౧౭]

౧౩౦

సుందరకాండ - పాదము - చాళస్యగళి:

శక్తస్తస్యైవమతువినిశ్చయః। రామేణహిప్రతిజ్ఞాతంహర్షృక్షగణనన్నిధౌ॥ ౩౨॥ ఉత్సాహనమమిత్రాణాంసీతాయైస్తుత్ర
 ధర్మితా। అపకుర్వహిరామస్యసాక్షాదపిపురంసరః॥ ౩౩॥ ననుఖంప్రాపుయాదన్యఃకింపునస్తద్విధోజనః। యాంసీ
 తేత్యభిజానాసియేయంతిష్ఠతితేవశే॥ ౩౪॥ కాళరాత్రీతితాంవిద్ధినర్వలంకావినాశినీమ్। తదలంకాలపాశేనసీతావిగ్రహరూ
 పిణా॥ ౩౫॥ స్వయంస్తంధావసక్తైనక్షమమాత్మనిచింత్యతామ్। సీతాయాస్తేజసాదగ్ధాంరామకోపప్రవీడితామ్॥ ౩౬॥ దహ్య
 మానామిమాంపశ్యపురీంసాట్టప్రతోలికామ్। స్వానిమిత్రాణిమంత్రంశ్చజ్ఞాతీభ్రాతృహితుతామ్॥ ౩౭॥ భోగా
 దారాంశ్చలంకాంచమావినాశముపానయ। సత్వంరాక్షసరాజేంద్రశృణుష్వవచనంమమ॥ ౩౮॥ రామదాసస్యరూతస్యవా
 నరస్యవిశేషతః। సర్వాణాంకాసుసంహృత్యసభూతాసచరాచరా॥ ౩౯॥ పునరేవతథాప్రప్టుంశక్తోరామోమహా
 యశాః। దేవాసురనరేంద్రైశ్చుయక్షరక్షోగణైశ్చ॥ ౪౦॥ విద్యాధరేషుసర్వేషుగంధర్వేషుమృగైశ్చ॥ సిద్ధైశ్చకిన్నరేం
 ద్రైశ్చపతత్త్రిమృచసర్వశః॥ ౪౧॥ సర్వభూతైశ్చసర్వలోకైశ్చనాస్తిసః। యోరామంప్రతియుధ్యేతవిష్ణుతుల్య
 పరాక్రమమ్॥ ౪౨॥ సర్వలోకైశ్చరస్యైవంకృత్యవిప్రియముత్తమమ్। రామస్యరాజసింహస్యదుర్భంతవజీవీతమ్॥ ౪౩
 దేవాశ్చదైత్యాశ్చనిశాచరేంద్రగంధర్వవిద్యాధరయక్షనాగాః। రామస్యలోకత్రయనాయకస్యస్థాతుంనశక్తాస్సనురేషు
 సర్వే॥ ౪౪॥ బ్రహ్మస్వయంభూశ్చతురాననోవారుద్రస్త్రిణైతస్త్రిపురాంతకోవా। ఇంద్రోమహేంద్రస్సురనాయకోవా
 త్రాతుంనశక్తాయుధిరామవధ్యమ్॥ ౪౫॥ భూతలైత్రిమృలోకైశ్చపిశాచంసరాక్షసమ్। త్రాతారమనుషశ్యామినగంధర్వం
 నచాసురమ్॥ ౪౬॥ తస్యతద్వచనంశ్రుత్వావానరస్యమహాత్మనః। ఆజ్ఞాపయద్వధంతస్యరావణఃక్రోధమూఢితః॥ ౪౭॥ స
 సౌష్ఠమోపేతమదినవాచినఃకపినిశమాన్యప్రతిమఃప్రియంవచః। దశాననఃకోపవివృత్తలోచనస్సమాదిశత్తస్యవధంమహా

సుందరకాండ - చ్ఛి శం చా శ్చ గ్గః.

క-పే|| ౪౫|| ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే- ఏకపంచాశస్త్యః: * * * * *
 సతస్యవచనం శ్రుత్వా నరస్య మహాత్మనః| ఆజ్ఞాపయన్వధంతస్య రావణః క్రోధమాభిరతః || ౧ || వధేతస్య సమా
 జ్ఞప్తే రావణే నదురాత్మనా | నివేదితమతౌదౌత్యం నానుమేనే విభీషణః || ౨ || తం రత్నోధిపతిం శ్రుద్ధంతచ్చ కార్యముపస్థితమ్ | విది
 త్వా చింతయామాస కార్యం కార్యవిధౌస్థితః || ౩ || నిశ్చితార్థస్తతస్సామ్నా పూజ్యశత్రుజిదగ్రజమ్ | ఉపాచహితమత్య
 ధంవా క్యంవా క్యవిశారదః || ౪ || తుమస్వరోషంత్యజరాక్షు సేంద్రప్రసీదమేవా క్యమిదం శృణుష్వ | వధం నకుర్వంతి పరా
 పరజ్ఞాదూతస్య సంతోషసుధాధిపేంద్రా || ౫ || రాజధర్మవిరుద్ధంచలోకవృత్తేశ్చ గహితమ్ | తవ చాసదృశం వీరకపేరస్య
 ప్రమాపణమ్ || ౬ || ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ రాజధర్మవిశారదః | పరాపరజ్ఞోభూతానాంతప్రమేవ పరమార్థవిత్ || ౭ || గృహ్యం
 లేయదిరోషేణ త్వాదృశోపివిపశ్చితః | తతశ్శాస్త్రవిపశ్చిత్వం శ్రమపవహి కేవలమ్ || ౮ || తస్మాత్ప్రసీదశత్రుఘ్న రాక్ష
 సేంద్రమరాసద | యుక్తాయుక్తం వినిశ్చిత్వ దూతదండో విధీయతాన్ || ౯ || విభీషణవచః శ్రుత్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః | రో
 షేణ మహతావిష్టోవా క్యముత్తరమబ్రవీత్ || ౧౦ || నపాపానాం వధేపాపం విద్యతే శత్రుసూదన | తస్మాదేనం వధిష్యామి వా
 నరంపాపచారిణమ్ || ౧౧ || అధర్మమూలం బహురోషయుక్తమనార్యజుష్టం వచనం నిశవ్య | ఉపాచవా క్యం పరమార్థతత్త్వం
 విభీషణోబుద్ధిమతాం వరిష్ఠః || ౧౨ || ప్రసీద లంకేశ్వర రాక్షసేంద్రధగ్ధార్థతత్త్వం వచనం శృణుష్వ | దూతానవధ్యాన్స
 యమేవ రాజానవేషునవత్ప్రవధంతి సంతః || ౧౩ || అసంశయం శత్రురయం ప్రవృద్ధః కృతం హ్య నేనాప్రియమప్రమేయమ్ |
 నదూతవధ్యాం ప్రవధంతి సంతోదూతస్య దృష్టా బహుహోహదండాః || ౧౪ || వైగూప్యమగైశుకశాభిఘాతోమాండ్యంతథాలక్ష
 ణసన్నిపాతః | ఏతా హి దూతే ప్రవధంతి దండా వధస్తుదూతస్య ననశ్రుతోపి || ౧౫ || కథంచ ధర్మార్థవిసీతబుద్ధిః పరా

౧౩౨

సుందర కాండ - ద్వి పంచాశ స్స గాః.

పర ప్రత్యయనిశ్చితాథాః। భవద్విధానం పవ శేహితి స్తే త్త్రోపనగచ్ఛంతి హి సత్త్వవంతః॥ ౧౬॥ నథ మవాదేన చ లోకవృత్తై
 నశాస్త్ర బుద్ధిగ్రహణేషు చాపి విద్యేతకశ్చి త్తవవీరతుల్య స్త్వం హ్యుత్తమస్తవ సురాసురాణామ్॥ ౧౭॥ నచాప్యస్యకపే
 ఘాతేకంచితృశ్యామ్యహంగుణమ్। తేష్వయంపాత్యతాందం డోయైరయం ప్రేషితఃకపిః॥ ౧౮॥ సాధువాణ్యదివాసాధుః
 వరైరేష సమపితః। బ్రువన్ పురాథాం పరవాణదూతోవధమహతి॥ ౧౯॥ అపిచాన్క్తిహతే రాజానాన్యంపశ్యామి ఖే
 చరమ్। ఇహయఃపునరాగచ్ఛత్పరంపారం మహిమాదధేః॥ ౨౦॥ తస్మాన్నాస్యవధేయత్నః కార్యః పరపురంజయ। భవాన్
 సేంద్రేషు దేవేషు యత్నమాస్థాతు మహాః॥ ౨౧॥ అస్త్విన్ద్యనప్తేన హి దూతమన్యంపశ్యామి యస్తానరరాజపుత్రాః। యుద్ధా
 యయుద్ధప్రియదువినీతా వుద్యోజయేద్దీఘపథావరుక్తః॥ ౨౨॥ అస్త్విహతేవానరయూధముఖే సర్వాపదంసంప్రవదం
 తినవే। నహి ప్రపశ్యామి గుణంయశోవాల్ కాపనాదోభవతి ప్రసిద్ధః॥ ౨౩॥ మూఢైః ప్రగల్భైరతిదువినీతై రైవవాణ
 రోయంపురుషైర్విస్మయః। తేషాం వధాధాంకురువీరయత్నంశీఘ్రం వినాశాయనిశచరేంద్ర॥ ౨౪॥ కురుష్వతావత్పరమం
 ప్రయత్నం ధర్మం సమాస్థాయ సురేంద్రశత్రుః। దేవేషు సేంద్రేషు సపావకేషు దైవేషు సవేషు సదానవేషు॥ ౨౫॥ కృ
 త్వాప్రయత్నం సుసృథం సుశీఘ్రం సుద్వాక్యమేవం మనసా కుగుష్వ। తారాజపుత్రా వినిగృహ్య పీఠాజయం పరం పాప్ల్యసి
 గాక్ష సేంద్ర॥ ౨౬॥ పరాక్రమో శ్శాహుసనస్వినాంచ సురాసురాణామపిదుజయేన త్వయా మనోనందననైఋతా
 నాం యుద్ధాయ తి నాశయితు నయుక్తా॥ ౨౭॥ సీతాశ్చ సూరాశ్చ సమాహితాశ్చ కులేషు జాతాశ్చ మహాగుణేషు। మనస్విన
 శ్చ స్తభృతాం వరిష్ఠాణాం బృగ్రతస్తే యభృతాశ్చ యోధాః॥ ౨౮॥ బలస్య ముఖ్యస్తవ యూధనాథాయుద్ధే త్వదాదేశకృతః
 ప్రయాంతు। తారాజపుత్రా వినిగృహ్య మూఢావరేషు తే భావయితుం ప్రభావమ్॥ ౨౯॥ నిశాచరాణామధిపానుజస్య విభీషణస్యో

౧౩౩

సుందరకాండే - త్రిపంచాశస్సర్గః.

త్తమవాక్యమిష్టమ్ | జగ్రాహబుద్ధ్యాసురలోకశత్రు మహాబలోరాక్షసరాజముఖ్యః || ౩౦ || కింవాపరంబ్రహ్మపరంచస
త్యంసవస్యబీజంజగతోస్యవిష్ణోః | యద్దేవదేవస్యపరంచతేజస్తదేవతేజఃకపిరేషవీరః || ౩౧ || వధాయమేవైష్ణవతేజవనసం
శయోయంకపిరూపధారి | ఇత్యేవమేతద్బహుధావిచిత్ర్యరక్షోధివః క్రౌఢవశంజగామ || ౩౨ || క్రోధంతుజాతం హృదయే ని
రుధ్యవిభీషణోక్తంవచనంశిశన్య | ఉవాచరక్షోధిసతి మహాత్మావిభీషణంశస్త్రభృతాంవరిష్టమ్ || ౩౩ || ఇతి శ్రీమత్సుందర
కాండే - ద్విపంచాశస్సర్గః.

తస్యతద్వచనంశ్రుత్వానశశ్రీమహాబలః | దేశకాలహితంవాక్యంభ్రాతురుత్తరమబ్రవీత్ || ౧ || సమ్యగ్నాక్తంహి
భవతాదూతవధ్యావిగహితా | అవశ్యంతువధాదన్యః క్రియతామస్యనిగ్రహః || ౨ || కపీనాంకిలలాంగూలమిష్టంభవతిభూ
షణమ్ | తస్యతదీప్యతాంశీస్రుంతేనదధైరగచ్ఛతు || ౩ || తతఃపశ్యంత్యిమందీనమంగవై రూప్యకశితమ్ | సమిత్రజ్ఞాతయస్య
వేదబాంధవాస్సపూజనాః || ౪ || ఆజ్ఞాపయగ్రాక్షసేంద్రఃపురంసవంసచత్వరమ్ | లాంగూలేనప్రదీప్తైనరక్షోభిఃపరిహీ
యతామ్ || ౫ || తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా రాక్షసాఃకోపకశితాః | వేష్టంతితస్యలాంగూలంశీర్జ్ఞేఃకాపాన్సక్తైఃపతైః || ౬ || సం
వేప్త్యనూనేలాంగూలేవ్యవధాతమహాకపిః | శుష్కమింధనమాసాద్యవనేష్వివసూతాశనః || ౭ || తైలేనపగిషిచ్ఛాగతేగ్నిం
తగ్రాపపాతయత్ | లాంగూలేనప్రదీప్తైర రాక్షసాంస్తానపాతయత్ || ౮ || గోసానుషణపరీశాత్కాబాలసూర్యసమాననః |
లాంగూలంసంప్రదీప్తంతుప్రప్టుంతస్యహనూమతః || ౯ || సహస్రీబాలవృద్ధాశ్చజగ్ముఃప్రీతానిశాచరాః | సభూయస్సగజైః
క్రూరైరాక్షసైహారినత్తమః || ౧౦ || నిబద్ధఃకృతవాన్వీరస్త్రాలసృశీంసుతిమ్ | కానుంఖలునమేశక్తా నిబద్ధస్యాపి రాక్ష
సాః || ౧౧ || ఛిత్వాపాశాన్సముత్పత్యహన్యామహమిమాంపునః | యదిభతుహితాథాయచరంతంభత్యశాసనాత్

౧౩౪

సుందర కాండ - త్రిపంచాశస్సర్గః.

౧౨॥ బద్ధంత్యే తేమరాత్మానోనతుమేనిష్క్రుతిఃకృతా సర్వేషామేనవర్యాస్తోరాక్షసానామహంయుధి॥ ౧౩॥ కింతు
రామస్యప్రీత్యథాంవిషహిష్యేహమిదృశమ్॥ లంకాచారయితవ్యావైపునరేవభవేదితి॥ ౧౪॥ రాత్రానహినుదృష్టామే
మగ్గకమణవిధానతః॥ అవశ్యమేవద్రష్టవ్యామయాలంకానిశాక్షయే॥ ౧౫॥ కామంబద్ధస్యమేభూయఃపుచ్చస్యోద్గీఢపసేచ॥
పీడాంశువణంతురక్షౌంసి నమేస్తిమనసఃశ్రమః॥ ౧౬॥ తతస్తేనంవృతాకారం రామదూతంమహాకపిమ్॥ పరిగృహ్యాయయు
హృష్టా రాక్షసాఃకపికుంజరమ్॥ ౧౭॥ శంఖభేరినినాడైస్తేఘాషయంతశ్చతాంపురీమ్॥ రాక్షసాఃక్రూరకమాణశ్చరయం
తస్తతంకపిమ్॥ ౧౮॥ అన్వీయమానోరక్షోభిర్యయాసుఖమరిందమః॥ హనూమాంశ్చార్చయామాసరాక్షసానాంసుహోపురీమ్॥
౧౯॥ అథావశ్యద్విమానానివిచిత్రాణిమహాకపిః॥ సంవృతాభూమిభాగాంశ్చనువిభక్తాంశ్చచత్వరౌ॥ ౨౦॥ వీధిశ్చగృ
హసంబాధాఃకపిశ్శృంగాటకానిచ॥ తథాగర్భోపరథ్యాశ్చతథైవచగృహంతరా॥ ౨౧॥ గృహంశ్చమేఘసంకాశాదద
శఃపవనాత్తజః॥ చత్వరేఘుచతుష్టేఘరాజమాగైతథైవచ॥ ౨౨॥ ఘోషయంతికపింసర్వేచారికృతిరాక్షసాః॥ స్త్రీబా
లవృద్ధానిజగ్నుస్తత్రతత్రకుతూహలాత్॥ ౨౩॥ తంప్రదీపితలాంగూలంహనూమంతందిదృక్షువః॥ దీప్యమానేతతస్తస్యలాం
గూలాగ్రహనూమతః॥ ౨౪॥ రాక్షస్యస్తావిగూపాత్మ్యఃశంసుదేవ్యాస్తదప్రియమ్॥ యస్త్యయాక్రతసంవాదస్సీతేతాన్రు
ముఖిఃకపిః॥ ౨౫॥ లాంగూలేనప్రదీప్తేనసపషపరిణీయతే॥ శ్రుత్వాతద్వచనంక్రూరమాత్మాపహరణోపమమ్॥ ౨౬॥ వైదేహీ
శోకసంతప్తాహుతాశనముపాసత॥ మంగళాభిముఖితస్య సాతదాసీన్నహాకపిః॥ ౨౭॥ ఉపతస్థేవిశాలాక్షీప్రయతాహవ్య
వాహనమ్॥ యద్యస్తిపతిశుశ్రూషాయద్యస్తిచరితంతపః॥ ౨౮॥ యదిచాస్త్యేకపక్షీత్వంగీతోభవహనూమతః॥ యదిమాం
వృత్తసంపన్నాంతత్పమాగమలాలసామ్॥ ౨౯॥ సవిజానాతిథమాత్మాశీతోభవహనూమతః॥ యదిమాంతారయత్యారోఽ

౧౩౫

సూందరకాండే - చతుః పంచాశస్సర్గః.

రాఘవస్సత్యసంగరః॥ ౩౦॥ అస్మాద్భుజాన్తహాబాహుశ్శీతోభవహనూమతః । యదికశ్చిదనుక్రోశస్తస్యమయ్యస్తీధీమతః ॥
 ౩౧॥ యదివాభాగ్యశేషంమేశీతోభవహనూమతః । తతస్తీర్ణాచిరవ్యగ్రఃప్రదక్షిణశిఖోనలః ॥ ౩౨॥ జజ్వాలమృగశాబా
 త్యౌశ్శంసన్నివశివంకపేః । హనూమజ్జనకశ్చాపిపుచ్చానలయుతోనిలః॥ ౩౩॥ వశాస్వాస్థ్యకరోదేవ్యాః ప్రాలేయాచలశీత
 లః । దహ్యమానేచలాంగూలేచింతయామాసవానరః॥ ౩౪॥ ప్రదీప్తోగ్నరయంకస్తాన్నమాందహాతినవతః । నృశ్యతేచమహా
 జ్వాలః కరోతినచమేరుజమ్॥ ౩౫॥ శిశిరస్యేవసంపాతోలాంగూలాగైప్రతిష్ఠితః । అథవాతదిదంవ్యక్తంయద్ద్రష్టంష్టవతామ
 యా॥ ౩౬॥ రామప్రభావాదాశ్చర్యంపవతస్సరితాంపతే । యదితావత్సముద్రస్యమైనాకస్యచధీమతః॥ ౩౭॥ రామాథం
 స్త్రైభ్రమస్తాదృక్ప్రేమథంనకరివ్యతి । సీతాయాశ్చాన్యశంస్యేనతేజసారాఘవస్యచ॥ ౩౮॥ పితుశ్చమమసఖ్యేననమాంద
 హాతిపావకః । భూయస్సందింతయామాసముహూతాంకపికుంజరః॥ ౩౯॥ ఉత్పపాతాథవేగేనననాదచమహాకపిః । పురద్వా
 రంతతఃశ్రీమాశ్చైలశృంగమివోన్నతమ్॥ ౪౦॥ విభక్తరక్షస్సంబాధమాససాదానిలాత్తజః । సభూత్వాశ్చైలసంకాశఃక్షణేన
 పునరాత్మవా॥ ౪౧॥ హ్రస్వతాంపరమాంప్రాప్తోబంధనాన్యవపాతయత్ । విముక్తశ్చాభిభవచ్ఛ్రీమాపునఃపవతస్సన్ని
 భా॥ ౪౨॥ వీక్షమాణశ్చదదృశేపరిఘంతోరణాశ్రితమ్ । సతంగృహ్యమహాబాహుఃకాలాయసపరిష్ఠ్యైతమ్॥ ౪౩॥ రక్షిణ
 స్తాపునస్సర్వాన్సూదయామాసమారుతిః । సతాన్నిహత్వారణచండవిక్రమస్సమీక్షమాణఃపునరేవలంకామ్॥ ప్రదీప్త
 లాంగూలకృతాచిహమావీప్రకాశతాదిత్యఇవాచిహమావీ॥ ౪౪॥ ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే త్రిపంచాశస్సర్గః. *~*~*
 వీక్షమాణస్తతోలంకాంకపిఃకృతమసూరథః । వధామానసముత్సాహఃకార్యశేషమచింతయత్॥ ౧॥ కింనుఖల్వనశి
 ష్టంమేకతవ్యమిహసాంప్రతమ్ । యదేషాంరక్షసాంభూయస్సంతాపజననంభవేత్॥ ౨॥ వసంతావత్ప్రమథితంప్రకృష్టారా

౧౩౬.

సుందరకాండే - చతుఃపంచాశస్సర్గాః.

క్షుసాహతాః। అలైకదేశఃక్షుపితశ్చేషండుగ్భవినాశనమ్॥ ౩॥ దుగ్భవినాశితేకమభవేత్పుఖవరిశ్రమమ్। అల్పయశ్చేనకా
 ర్యేన్ద్రిమమస్మాత్సఫలశ్రమః॥ ౪॥ యోహ్యాయంనుమలాంగులేదీప్యతేహవ్యవాహనః। అస్యసంతపణంన్యాయ్యం క
 తుమేభిగృహేహ తత్తమైః॥ ౫॥ తతఃప్రదీప్తలాంగులస్సవిద్యుదివతోయదః। భవనాగ్రేష్ఠులంకాయాం విచచారమహాక
 పిః॥ ౬॥ గృహాద్గ్రహంరాక్షసానాముద్యానానిచవానరః। వీక్షమానోహ్యసంత్రస్తఃప్రాసాదాంశ్చచచారసః॥ ౭॥ అవల్లు
 త్యమహావేగఃప్రహస్తస్యనివేశనే। అగ్నింతత్రైవణిష్యశ్వసనేనసమోబలీ॥ ౮॥ తతోన్యత్పుల్లవేవేశ్వమహాపాశ్వస్యవీ
 ర్యవాణముమోచహనుమానగ్నింకాలానలశిఖోపమమ్॥ ౯॥ వజ్రదంష్ట్రస్యచతదాపుల్లవేనమహాకపిః। శుకస్యచమహాతే
 జాస్సారణస్యచనీమతః॥ ౧౦॥ తథాచేంద్రజితోవేశ్వదదాహహరియూధపః। జంబుమాలేస్సుమాలేశ్చ తథాకుంభనికుంభ
 యోః॥ ౧౧॥ రత్నికేతోశ్చభవనంసూర్యశత్రోస్తథైవచ। హస్తకణస్యదంష్ట్రస్యరోమశస్యచరక్షసః॥ ౧౨॥ యుద్ధోన్మత్త
 స్యమత్తస్యధ్వజగ్రీవస్యరక్షసః। విద్యుజ్జిహ్వస్యఘోరస్యతథాహస్తిముఖస్యచ॥ ౧౩॥ కగాశస్యవిశాలస్యశోణితాక్షస్యచైవ
 హి। కుంభకణస్యభవనంమకరాక్షస్యచైవహి॥ ౧౪॥ యజ్ఞశత్రోశ్చభవనంబ్రహ్మశత్రోస్తథైవచ। నరాంతకస్యకుంభ
 స్యనికుంభస్యమరాత్మనః॥ ౧౫॥ వజ్రయిత్వామహాతేజావిభీషణగృహంప్రతి। క్రమమాణఃక్రమేణైవదదాహహరిపుంగవః॥
 తేషుతేషుమహాహోషుభవనేషుమహాయశాః। గృహేష్వప్రధిమతామృద్ధిందదాహసహసాకపిః॥ ౧౬॥ సవేషాంసమతి
 క్రమ్యరాక్షసేంద్రస్యవీర్యవాణ। అససాదాథలక్ష్మీనాణావణస్యనివేశనమ్॥ ౧౭॥ తతస్తస్మిన్ గృహేముఖేనానారత్న
 విభూషితే। మేనుమందరసంకాశేనవమంగళశోభితే॥ ౧౮॥ ప్రదీప్తమగ్నిముగ్ధృజ్యలాంగులాగ్రేప్రణిష్ఠితమ్। ననాదహ
 నుమాన్విరోయుగాంతజలదోయథా॥ ౧౯॥ శ్వసనేనచసంయోగాదతివేగూమహాబలః। కాలాగ్నిరివజజ్వలప్రావళాత్

హుతాశనః॥ ౨౧॥ ప్రదీప్తమగ్నింపవనస్తైషువేత్తసుచారయన్॥ అభూచ్ఛ్వాసనసంయోగాదతివేగోహుతాశనః॥ ౨౨॥ తా
 నికాంచనజాలానిముక్తామణిమయానిచ॥ భవనాన్యవశీర్యంతరత్నవంతిమహంతిచ॥ ౨౩॥ తానిభగ్నవిమానానినిపేతువన్సు
 ధాతలే॥ భవనానీవసిద్ధానానుంబరాత్పుణ్యసంతుయే॥ ౨౪॥ సంజ్ఞజ్ఞేతుములశ్శబ్దోరాక్షసానాంప్రధావతామ్॥ స్వగృహస్యవ
 రిత్రాణేభగ్నోర్నాహుతాద్యమశ్రియామ్॥ ౨౫॥ నూనమేషోగ్నిరాయాతఃకపిసూపేణహాత్మితే॥ క్రందంత్యస్సహసాపేతు
 స్తనంధయదరాఃస్త్రియః॥ ౨౬॥ కాశ్చిగ్నిపరీతేభ్యోహమ్యేభ్యోముక్తమూఢజాః॥ పతంత్యోరేజిరేభేభ్యస్తాదామి
 వ్యథివాంబరాత్॥ ౨౭॥ వజ్రవిద్రుమవైడూర్యముక్తారజతసంహితా॥ విచిత్రాభవనాద్ధాతూస్యందమానాదవశే
 సః॥ ౨౮॥ నాగ్నిస్తృప్యతికాష్ఠానాంతృణానాంచయథాతథా॥ మానూమా రాక్షసేంద్రాణాంవధేకించిన్నతృప్యతి॥ ౨౯
 క్వచిత్త్రింశుకసంకాశాఃక్వచిచ్ఛాల్మలినగ్నిభాః॥ క్వచిత్తుంకుమసంకాశాశ్శిఖావహ్నోశ్చకాశిరే॥ ౩౦॥ మానూమాతావేగవ
 తావానరేణమహాత్మనా॥ లంకాపురంప్రదగ్ధంతద్రుద్రేణత్రిపురంయథా॥ ౩౧॥ తతస్తులంకాపురవవతాగ్రాసముత్థితోభీ
 మపరాక్రమోగ్నిః॥ ప్రసార్యమాడావలయంప్రదీప్తోహనూమాతావేగవతాఃస్తప్తః॥ ౩౨॥ యుగాంతకాలానలతుల్యవేగం
 సమారుతోగ్నివప్రధేదివిస్ఫుల్కవిధూమరశ్మిభావనేషుస్క్లరాక్షశ్శరీరాజ్యసమచితాచిః॥ ౩౩॥ ఆదిత్యకౌటీసదృశస్సు
 తేజాలంకాంసమస్తాంపరివార్యతిష్ఠన్॥ శబ్దైరనైకైరశనిప్రయాఢైభిందన్నివాండంప్రబభౌమహాగ్నిః॥ ౩౪॥ తత్రాంబ
 రాదగ్నిరతిప్రవృద్ధోరాక్షసభాకింశుకపుష్పచూడః॥ నివాణధూమాకులరాజయశ్చనీలోత్పలాభాఃప్రచకాశిరేభ్రాః॥ ౩౫॥
 వశ్రీమహేంద్రస్త్రిదశేశ్వరోవాసాత్పాద్యమోవావరుణోనిలోవా॥ రుద్రోగ్నిరకోధనదశ్చసోమోనవానరాయంస్వ
 యమేవకాలః॥ ౩౬॥ కింబ్రహ్మణస్తవపితామహస్యసవస్యధాతుశ్చతురాననస్య॥ కృహగతోవానరరూపధానీరక్షోపసం

౧౩౮

సుందరకాండే - చంచలచాశస్సగః :

హారకరః ప్రకాశః || ౩౭ || కింనైష్ఠవంవాకపిగూఢమేత్యరత్నోవినాశాయపరంసుతేజః | అనంతమవ్యక్తమచింత్యమేకంస్వమా
యయాసాంప్రతమాగతంవా || ౩౮ || ఇత్యేవమూచుఖహమౌవిశిష్టారత్నోగతాస్త్రసమేత్యసవే | సప్రాణిసంఘాన
గృహంసవృత్తోందగాంపురీంతాంసహసాసమీక్ష్య || ౩౯ || తతస్తులంకాసహసాప్రదగ్ధాసరాక్షసాసాశ్వరథాసనాగా | సపక్షి
సంఘాసమృగాసవృత్తో రోదదీనాతుములంసశబ్దమ్ || ౪౦ || హతాతహోపుత్రకకాంతమిత్రహజీవితంభోగయుతంసుపుణ్యమ్
రత్నోభిరేవంబహుధాబ్రువద్భిశ్శబ్దకృతోఘోరతరస్సభీమః || ౪౧ || హుతాశనజ్వాలసమావృతాసాహతప్రవీరాపరివృ
త్తయోధా | హనూమతఃక్రోధబలాభిభూతాబభూవశాపోపహతేవలంకా || ౪౨ || ససంభ్రమస్త్రవిషణ్ణరాక్షసాంసము
జ్వలజ్వాలహుతాశనాంకితామ్ | దదశళలంకాంహనుమామహాబలస్త్వయంభువఃకోపహతామివావనిమ్ || ౪౩ || భక్త్యా
వసంపాదపరత్నసంకులంహత్వాతురత్నాంసిమహాంతిసంయుగే | దగ్ధ్వాపురీంతాంగృహరత్నమాలిసీంతస్థాహనూమాన్పవనా
త్తజఃకపిః || ౪౪ || త్రినుటశృంగాగ్రతలేవిచిత్రితేప్రతిష్ఠితోవానరరాజసింహః | ప్రదీప్తలాంగూలకృతాచిమాల్వ్యరాజ
తాదిత్యివాంశుమాలీ || ౪౫ || సరాక్షసాంస్తాసుబహూంశ్చహత్వావనంచభక్త్యాబహుపాదపంతత్ | విస్ఫుజ్యరత్నోభవ
నేషుచాగ్నింజగామరామంమనసామహతా || ౪౬ || తతస్తుతంవానరవీరముఖ్యంమహాబలంమారుతతుల్యవేగమ్ | మహా
మతింవాయుసుతంవరిష్ఠంప్రతుష్టుఫుడేవగతాశ్చ || ౪౭ || దేవాశ్చసర్వేషునిపుంగవాశ్చగంధర్వవిద్యాదరకిన్సరా
శ్చ | భూతానిసర్వాణిమహాంతిత్రజన్ముపగాంప్రీతిమతుల్యరూపామ్ || ౪౮ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - చతుఃపంచాశ
స్సగః :

భక్త్యావనంమహాతేలానాత్వాసురత్నాంసిసంయుగే | దగ్ధ్వాంకాపురీంతమన్వరరాజసమహాకపిః || ౧ || తంస్తుప్తే
CC-0. Bhagavad Ramana National Research Institute, Melukote Collection.

వానరశ్రేష్ఠంహనూమంతంహహాకపిమ్ | కాలాగ్ని తితిసంచింశ్యస్వభూతానితత్రసుః || ౨ || లంకాంసమస్తాంసందీప్యలాం
 గూలాగ్నింనుహాకపిః | నిర్వాపయామాసతదాసముద్రేహరిసత్తమః || ౩ || తత్రదేవాస్సగంధర్వాస్సిద్ధాశ్చశరమషణయః |
 ధృష్టాస్త్వలంకాంప్రదగ్ధాంతాంవిస్తయంపరమంగతాః || ౪ || సందీప్యమానాంవిధ్వస్తాంత్రస్తరత్కోగణాంపురీమ్ | అవేక్ష్యమా
 నుమాణలంకాంచితయామాసవానేరః || ౫ || తస్యాభూత్సుమహంస్తాసకుత్సాచాత్సన్యజాయత | లంకాంప్రదహతాకర్త
 కీంస్వత్క్రూతమిదంమయా || ౬ || ధన్యాస్తేపురుషశ్రేష్ఠాయేబుద్ధ్యాకోముఖ్యతేమ్ | నిరుంధంతిమహాత్మానోదీప్తమగ్నిమివాం
 భసా || ౭ || క్రుద్ధఃపాపంనకుర్యాత్క్రుద్ధోహన్యాద్దురూపి | క్రుద్ధఃపరుషయావాచానరస్పాధూనధిక్షిపేత్ || ౮ || వా
 చ్యావాచ్యంప్రకుపితోనవిజానాతికహిణచిత్ | నకార్యమస్తిక్రుద్ధస్యనవాచ్యంవిద్యతేక్వచిత్ || ౯ || యస్సముత్పత్తితంక్రో
 ధంక్షమయైవనిరస్యతే | యథోరగస్త్యచంజీణాంసవైపురుషఉచ్యతే || ౧౦ || ధిగస్తుమాంసుదుర్బుద్ధింనిలజ్జంపాపకృత్త
 మమ్ | అచింతయిత్వాతాంసీతామగ్నిదంస్వామిఘాతినమ్ || ౧౧ || యదిదగ్ధత్వియంలంకానూనమాగ్యాపిజానకీ | దగ్ధాతే
 నమయాభతుహాతంకార్యమజానతా || ౧౨ || యదథమయమారంభస్తత్కార్యమవసాదితమ్ | మయాహిదహతాలం
 కాంససీతాపరితేతా || ౧౩ || ఈషత్కార్యమిదంకార్యంకృతమాసీన్నసంశయః | తస్యక్రోధాభిభూతేనమయామూలక్ష
 యఃకృతః || ౧౪ || విసప్టాజానకీనూనంనహ్యదగ్ధఃప్రదృశ్యతే | లంకాయాంకశ్చిదుద్దేశస్సర్వాభస్తీకృతాపురీ || ౧౫ || యదిత
 ద్విహితంకార్యంమమప్రజ్ఞావిపర్యయాత్ | ఇహైవస్మాణసన్నాప్యసోహమాపిహ్యతిరోచతే || ౧౬ || కిమగ్నోనిపతామ్యద్య
 తాహూస్విద్భుడభాముఖ | శరీరమాహూసన్వానాంనద్దిసాగరవాసినామ్ || ౧౭ || కథంహిజీవతాశ్కోమయాద్రష్టుంహ
 రీశ్వరః | తావాపురుషశౌరూలౌకార్యసర్వస్వసూతినా || ౧౮ || మయాఖిలుతదేవేదంరోషదోషాత్ ప్రదర్శితమ్ | ప్రథితం

౧౪౦

సుందర కాండే - పంచపంచాశత్సర్గః

త్రిమృతాశేమకపితృమనవస్థితమ్ ॥ ౧౯ ॥ ధిగస్తురాజసంభావమనీశమనవస్థితమ్ ॥ ఈశ్వరేణాపియద్రాగాన్మయాసీతనర
 ఖితా ॥ ౨౦ ॥ వినష్టాయాంతుసీతాయాంతాపుభావినశిష్యతః ॥ తయోర్వివాశేసుగ్రివస్సబంధువిణశిష్యతి ॥ ౨౧ ॥ పతనేవ
 వచశ్శ్రుత్వాభరతోబ్రాతృవన్మలః ॥ ధర్మాత్తానహశత్రుఘ్నః కథంశత్యుతిజీవతుమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఇత్వామవంశేధర్మిషైగతేనా
 శమసంశయః ॥ భవిష్యంతిప్రజాస్సర్వాశ్శోకసంతాపపీడితాః ॥ ౨౩ ॥ తదాహంభాగ్యరహితోలుస్తథర్మాగ్రసంగ్రహః ॥ రో
 షదోషపరీతాత్తావ్యక్తం లోకవినాశః ॥ ౨౪ ॥ ఇతిచింతయతస్తస్యనిమితాన్యవసేదిరే ॥ పూర్వమప్యవలభానిసాత్మాత్పున
 రచింతయత్ ॥ ౨౫ ॥ అశవాచారుసర్వాంగీరఖితాస్వేనతేజసా ॥ ననశిష్యతికల్యాణీనాగ్నిరగ్నోప్రవతతే ॥ ౨౬ ॥ నహి
 ధర్మాత్తనస్తస్యభార్యామితతేజసః ॥ స్వచారిత్రాభిగుప్తాంతాంస్త్రుష్టుమహాతిపావకః ॥ ౨౭ ॥ నూనంరామప్రభావే
 నవైదేవ్యోస్సుకృతేనచ ॥ యన్తాందహనకర్తాయంనాదహద్ధవ్యవాహనః ॥ ౨౮ ॥ త్రయాణాంభరతాదీనాంభ్రాతృణాం
 దేవతానయా ॥ రామస్యచమనఃకాంతాసాకథంవినశిష్యతి ॥ ౨౯ ॥ యద్వాదహనకర్తాయంసర్వత్రప్రభురవ్యయః ॥ నమేద
 హతిలాంగూలంకథమార్యాంప్రసక్త్యతి ॥ ౩౦ ॥ పునశ్చాచింతయత్తత్రహనూమాన్విస్తీతస్తదా ॥ హిరణ్యనాభస్యగిరేజ
 లమధ్యేప్రదశణమ్ ॥ ౩౧ ॥ తపసాసస్యనాశ్యేనఅనన్యత్వాచ్ఛభతః ॥ అపిసానిదహేదగ్నింసంతామగ్నిః ప్రదక్ష్యతి ॥
 ౩౨ ॥ సతదాచింతయంస్తత్రదేవ్యాధర్మపరిగ్రహమ్ ॥ శుశ్రావహనుమాన్వాక్యంచాణానాంహహోత్మనామ్ ॥ ౩౩ ॥ అపహా
 ఖిలకృశంకర్మమగ్నరంహిహనూమతా ॥ అగ్నింవిసృజతాభీక్షుంభీమంరాక్షసవేత్సని ॥ ౩౪ ॥ ప్రపలాయతరక్షఃస్త్రీబాల
 వృద్ధసమాకులా ॥ జనకోలాహలాధ్వాత్త్రంపంతీవాత్రికందరే ॥ ౩౫ ॥ దగ్ధేయంసగీసర్వాస్సాప్తప్రాకారతోరణా ॥ జానకీ
 వచదగ్ధేతివిన్నయోద్భుతమేవనః ॥ ౩౬ ॥ సనిమితైశ్చవృష్టాతైఃకారణైశ్చమహాగుణైః ॥ ఋషివాక్తైశ్చహనుమానభ

౧౪౧

సుందర కాండ - పట్టంచాశస్పగణః.

వత్ ప్రీతమానసః || ౩౭ || తతఃకపిః ప్రాప్తమనోరథార్థస్తామక్షతాంరాజనుతాంవిదిత్వా | ప్రత్యక్షతస్తాంపునరేవద్య
ప్రాప్తప్రతిప్రయాణాయనుతించకార || ౩౮ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - పంచపంచాశస్పగణః. *~*~*~*~*~*~*~*~*~*

తతస్తుశింశుపామూలేజానకీంపర్యుపస్థితామ్ | అభివాద్యబ్రవీద్దిష్ట్యావశ్యామిత్వామిహోక్షతామ్ || ౧ || తతస్తంప్ర
స్థితంసీతావీక్షమాణాపునఃపునః | భర్తృన్నేహోన్వితంవాక్యంహనూమంతమభాషత || ౨ || కానుమన్యత్వమేవైకఃకార్య
స్యపరిసాధనే | పర్యాప్తఃపరవీరశ్చయశస్యస్తేసహోదయః || ౩ || శరైస్తుసంకులాంకృత్యాల్పకాంఠరబలాననః | మాంస
దేహ్యదికాకుత్స్థస్తత్తస్యసవృశంభవేత్ || ౪ || తస్యధాతస్యవిక్రాంతమనుమాపంమహాత్మనః | భవత్యాహవశూరస్యత
త్వమేహోపపాదయ || ౫ || తదథోపహితంవాక్యంప్రశ్రితంహేతుసంహితమ్ | నిశమ్యహనుమాంస్తస్యావాక్యముత్తరమ
బ్రవీత్ || ౬ || క్షీనమేష్యతికాకుత్స్థోహర్యక్షప్రవనైవృతః | యస్తేయుధివినిజిత్యశోకంవ్యాపనయష్యతి || ౭ || ఏవ
మాశ్వాస్యవైదేహీంహనూమాన్తాగుతాన్యజః | గమనాయనుతింకృత్వావైదేహీనుభ్యవాదయత్ || ౮ || తతస్సకపిశౌరూ
లఃస్వామిసందశనోత్సుకః | ఆగురోహగిశ్రేష్ఠమరిష్టమరిమదనః || ౯ || తుంగవస్త్రకజుష్టాభినిలాభివనరాజభిః | సోత్ర
రీయమివాంభోదైశ్శృంగాంతరవిశంభిభిః || ౧౦ || బోధ్యమానమివప్రీత్యాదివాకరకరైస్తుభైః | ఉన్మిషంతమిప్రాధ్నాతై
లోచనైరివధాతుభిః || ౧౧ || తోయాఘనిస్సనైమంత్త్రైఃపాధీతమివవర్షతమ్ | ప్రగీతమివవిస్పృష్టంనానాప్రసవణ
స్వనైః || ౧౨ || దేవదారుభిరత్యుచ్చైరూర్ధ్వబాహుమివస్థితమ్ | ప్రపాతజలనిఘోషైఃప్రఘుష్టమివసర్వతః || ౧౩ || వే
షమానమివశ్యామైఃకంఠమానైశ్శరద్వనైః | వేణుభిర్మానుతోద్ధాతైఃకూజంతమివకీచకైః || ౧౪ || నిశ్వసంతమివామ
షాఘ్నైరాశీవిహోపమైః | నీహారకృతగంభీరైర్ధ్యాయంతమివగర్హదైః || ౧౫ || మేఘపాదనిభైఃపాదైఃప్రక్రాంతమి

౧౪౨

సుందర కాండే - షట్పంచాశ స్సర్గః.

చంద్రవర్ణః జృంభమాణమివాకాశే శిఖరైరభ్రమాల్లిభిః ॥ ౧౬ ॥ కూటైశ్చ బహుధాకీర్ణాంశోభితంబహుకందరైః । సాలతా
 భాశ్వకణైశ్చ వృక్షైశ్చ బహుభివృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ లతావితానైర్వితతైః పుష్పవద్భిరలంకృతమ్ । నానామృగగణాకీర్ణంధా
 తునివ్యంధభూషితమ్ ॥ ౧౮ ॥ బహుప్రస్రవణోపేతంశిలాసంచయసంకటమ్ । మహాక్షయతుగంధర్వకిన్ను రోరగసేవితమ్
 ౧౯ ॥ లతాపాదపసంబాధంసింహాధ్యుషితకందరమ్ । వ్యాఘ్రసంఘసమాకీర్ణంస్వాదుమూలఫలద్రుమమ్ ॥ ౨౦ ॥ తమారు
 రోహమానుర్మాపర్వతంపవనాత్తజః । రామదశనశ్రీఘ్నేనప్రహషేణాభివోదితః ॥ ౨౧ ॥ తేనపాదతలాక్రాంతార
 మ్యేషుగిరిసానుషు । సఖోషాస్తమశీర్వంతశిలాశ్చుణ్ణీకృతాస్తతః ॥ ౨౨ ॥ సతమారుహ్యైశ్చ తేంద్రవ్యవధతమహాకపిః
 దక్షిణాదుత్తరంపారంప్రాధ్యాయైవణాంభసః ॥ ౨౩ ॥ అధిరుహ్యతతోవీరః పర్వతంపవనాత్తజః । దదశసాగరంభీమం
 మినోరగనిషేవితమ్ ॥ ౨౪ ॥ సమారుతభివాకాశంమారుతస్యాత్మసంభవః । ప్రపేదెహగిశాదూలాదక్షిణాదుత్తరాందిశ
 మ్ ॥ ౨౫ ॥ సతదాపీడితస్తేనకపినాపర్వతోత్తమః । రరాససహతైర్భూతైః ప్రవిశన్వసుధాతలమ్ ॥ ౨౬ ॥ కంపమానైశ్చ శి
 ఖరైః పతద్భిరపిచద్రుమైః । తస్యోరువెగాన్తథితాః పాదపాః పుష్పశాలినః ॥ ౨౭ ॥ నిపేతుభూతలేరుగ్దాశ్చక్రా యుధహ
 తాభివ । కందరాంతరసంస్థానాంపీడితానాం మహాజసామ్ ॥ ౨౮ ॥ సింహానినదోభీమోనభోభిందశశుశ్రువే । స్రస్త
 వ్యావృత్తవసనావ్యాకులీకృతభూషణాః ॥ ౨౯ ॥ విగ్యాధర్యస్సముత్పేతుస్సహసాధరణీధరాత్ । అతిప్రమాణాబలినోదీప్తజి
 హ్వీహవిమా ॥ ౩౦ ॥ నిపీడితశిరోగ్రివావ్యవేష్టంతమహాహయః । కిన్నురోరగగంధర్వయతువిద్యాధరాస్తదా ॥ ౩౧ ॥ పీడి
 తంతంకవరంశ్యక్తాన్వగనమాస్థితాః । సచభూమిధరః శ్రీమాబలినా తేనపీడితః ॥ ౩౨ ॥ సమృక్షశిఖరోదగ్రః ప్రవివేశరసాత
 లమ్ । దశయోజనవిస్తారస్త్రింశద్యోజనముచ్ఛితః ॥ ౩౩ ॥ ధరణ్యాంసమతాంయతస్సబభూవధరాధరః । సలిలంఘయిషు

౧౪౩

సుందరకాండే - సప్తపంచాశత్సర్గః.

భీమంసలీలంలవణాణవమ్॥ ౩౪ ॥ కల్లోలాస్ఫలవేలాంతమున్నపాతనభోహరిః॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - షట్పంచాశత్సర్గః॥

సచంద్రకుముదంరమ్యంసాకకారండవంశుభమ్॥ తిష్యశ్రవణకాదంబమభ్రజైవలశాడ్వలమ్॥ ౧ ॥ పునర్వసుమహామీనంలోహితాంగమహాగ్రహమ్॥ విధావతమహాద్వీపంస్వాతీహంసవిలోలితమ్॥ ౨ ॥ వాతసంఘాతజాలోమిశ్రచంద్రాంశుశిశిరాంబుమత్॥ భుజంగయతుగంధర్వప్రబుద్ధకమలోత్పలమ్॥ ౩ ॥ హనూమాన్కారుతగతిర్మహానారివసాగరమ్॥ అపారమపరిశ్రాంతఃపుష్టవేగగణాణవమ్॥ ౪ ॥ గ్రసమానభివాకాశంతారాధిపమివోల్లిఖః॥ హరన్నివసనక్షత్రంగగనంసాకమండలమ్॥ ౫ ॥ మారుతస్యాత్మజఃశ్రీమాకపిష్యోమచరోమహా॥ హనూమాన్జేఘజాలానివికషణ్నివగచ్ఛతి॥ ౬ ॥ పాండరారుణవణానిసీలమాంజివ్యకానిచ॥ హరితారుణవణానిమహాభ్రాణిచకాశిరే॥ ౭ ॥ ప్రవిశన్నభ్రజాలానినిష్పతంశ్చపునఃపునః॥ ప్రచ్ఛన్నశ్చప్రకాశశ్చచంద్రచూషవలత్వతే॥ ౮ ॥ వివిధాభ్రఘనాపన్నగోచరోధవళాంబరః॥ దృశ్యాదృశ్యతనువీరస్తదాచంద్రాయతేబరే॥ ౯ ॥ తాత్ప్రయమాణోగగనేబభాసేచాయునందనః॥ దారయన్జేఘబృందానినిష్పతంశ్చపునఃపునః॥ ౧౦ ॥ నదన్నాదేనమహతామేఘస్వనమహాస్వనః॥ ప్రవరానాతుసాహస్వానామవిశ్రావ్యచాత్మనః॥ ౧౧ ॥ ఆకులాంనగరింకృత్వావ్యధయిత్వాచరావణమ్॥ అనయిత్వాబలంఘోరంవైదేహీమభివాద్యచ॥ ౧౨ ॥ ఆజగామమహాతేజాఃపునర్నర్ధేనసాగరమ్॥ పర్వతేంద్రంసునాభంవనముపస్పృశ్యవీర్యవా॥ ౧౩ ॥ జ్యోముక్తభవనాగాఢోమహావేగోభ్యుపాగతః॥ సకించిదనుసంప్రాప్తస్సమాలోక్యమహాగిరిమ్॥ ౧౪ ॥ మహేంద్రంమేఘసంకాశంననాదహరిపుంగవః॥ సపూరయామాసకపిడిశోదశసమంతతః॥ ౧౫ ॥ నదన్నాదేనమహతామేఘస్వనమహాస్వనః॥ సతంజెశమనుప్రాప్త

౧౪౪

సుందరకాండే - సప్తపంచాశస్సర్గాః.

స్పృహృద్దశనలాలసః॥ ౧౬॥ ననాదహరిశౌర్ధూల్లాంఘ్రాలంచాప్యకంపయత్ । తస్యనానద్యమానస్యనువణాచరితేపథి
 ౧౭॥ ఫలతివాస్యఘోషేణగగనంసౌకామండలమ్ । యేతుతక్రొత్తరేకూలేసముద్రస్యనుహాబలాః॥ ౧౮॥ పూర్వంసువిష్టి
 తాశ్చూరావాయుపుత్రదివృక్షవః । మహతోవాయునున్నస్యతోయదస్యేవగజితమ్॥ ౧౯॥ శుశ్రువుస్తేతదాఘోషము
 రువేగాద్ధనూమతః । తేదీపమానసస్సర్వేశుశుభ్రఃకాననౌకసః॥ ౨౦॥ వానరేంద్రస్యనిఘోషంపజన్యనినదోపమమ్ । నిశ
 మ్యనదతోనాదంచానరాస్తేసమంతతః॥ ౨౧॥ బభూవుసత్సుకాస్సర్వేసుహృద్దశనకాంక్షీణః । జాంబవానహరిశ్రేష్ఠః
 స్రీతिसంహృష్టమానసః॥ ౨౨॥ ఉపామంత్ర్యహరీసర్వానిదంవచనమబ్రవీత్ । సర్వభాకృతకార్యోసౌహమామాన్నా
 త్రసంశయః॥ ౨౩॥ నహ్యస్యాకృతకార్యస్యనాపవంవిభోభవేత్ । తస్యబాహూరువేగంచనినాదంచమహాత్మనః॥ ౨౪॥
 నిశమ్యహరయోహృష్టాస్సముత్పేశుస్తతస్తతః । తేనగాగ్రాన్నగాగ్రాణిశిఖరాచ్ఛిఖరాణిచ॥ ౨౫॥ ప్రహృష్టాస్సనుపద్యం
 తహనకామంతందివృక్షవః । తేప్రీతాఃపాదపాగ్రేషుగృహ్యశాఖాస్సువిష్టితాః॥ ౨౬॥ వాసాంసీవప్రశాఖాశ్చసమావిధ్యం
 తవానరాః । గిరిగహ్వరసంలీనోయథాగజఃతీమారుతః॥ ౨౭॥ ఏవంజగజబలవాన్హమామాన్హమారుతాత్తజః । తమభ్ర
 ఘనసంకాశమాపతంతంమహాకపిమ్॥ ౨౮॥ దృష్ట్వాతేవానరాస్సర్వేతస్థుఃప్రాంజలయస్తదా । తతస్తువేగవాంస్తస్యగిరే
 గిరినిభఃకపిః॥ ౨౯॥ నిపపాతనుహేంద్రస్యశిఖరేపాదపాకులే హషేణాపూర్వమాణోసౌరమ్యేపర్వతనిర్భూరే॥
 ౩౦॥ చిన్నపక్షివాకాశాత్పపాతధరణీధరః । తతస్తేప్రీతమానసస్సర్వేవానరపుంగవాః॥ ౩౧॥ హమానుంతంమహాత్మా
 నంపరివార్యోవతస్థిరే । పరివార్యచతేసర్వేపరాంప్రీతిముపాగతాః॥ ౩౨॥ ప్రహృష్టవదనాస్సర్వేశమరోగముపాగతమ్ ।
 ఉపాయనానిచాదాయమూలానిచఫలానిచ॥ ౩౩॥ ప్రత్యచయన్హరిశ్రేష్ఠంహరయోమారుతాత్తజమ్ । హమామాం

౧౪౫

సుందర కాండే - సప్త పంచాశ స్సర్గః.

స్తుతూర్వా వృద్ధాజాంబవత్ ప్రముఖాంస్తదా || ౩౪ || కుమారమంగదంచై వసోవందతమహాకపిః | సతాభ్యాంపూజితఃపూ
 జ్యఃకపిభిశ్చప్ర సాదితః || ౩౫ || దృష్టాసీ తేతివిక్రాంతస్సంతే పేణన్యవేదయత్ | నిష సాదచహస్తేనగృహీత్వా వాలినస్సుత
 మ్ || ౩౬ || రమణీయేవ నోద్దేశేమహేంద్రస్యగిరేస్తదా | హనూమానబ్ర పీధృష్టస్తదాతాన్వాసరషభాః || ౩౭ || అశోక
 వనికాసంస్థానృష్టాసాజన కాత్మజా | రక్ష్యమాణాసు ఘోరాభీరాక్షసీభిరనిందితా || ౩౮ || ఏక వేణీధ గాఖాలారామదశన
 లాలసా | ఉపవాస పరిక్రాంతాజటిలామలినాకృశా || ౩౯ || తతోద్భ్రష్టేతివచనంమహాభామమృతోపమమ్ | నిశమ్యమా
 రుతేస్సర్వేముదితావానరాస్తదా || ౪౦ || త్వేళంత్య న్యేనదంత్య న్యే గజాంత్య న్యేనుహాబలాః | చక్రుఃకిలకిలామ న్యేప్రతి
 గజాంతిచావరే || ౪౧ || కేచిదుచ్చితలాంగులాఃప్ర హృష్టాఃకపికుంజరాః | అంచితాయతదీఘాణిలాంగులానిప్ర వివ్యధుః
 ౪౨ || అపరేచహనూమంతంవానరావారణోపమమ్ | ఆప్లుత్యగిరిశృంగేభ్యస్సంస్పృశంతిస్తహషిఃతాః || ౪౩ || ఉక్తవా
 క్యంహనూమంతమంగదస్తమథాబ్ర వీత్ | సర్వేషాంహరివీరాణాంమధ్యేవచనముత్తమమ్ || ౪౪ || సత్వేవిర్యేనతేకశ్చిత్సమో
 వానరవిద్యతే | యదవప్లుత్యవిస్తీర్ణంసాగరంపునరాగతః || ౪౫ || అహలూస్వామినితేభక్తిరహలూవీర్యమహలూధృతిః |
 దిష్ట్యేనృష్టాత్వయాదేవీరామవత్సీయశస్వినీ || ౪౬ || దిష్ట్యేత్యక్ష్యతికాకుత్స్థశ్శోకంసీతావియోగజమ్ | తతోంగదంహనూ
 మంతంజాంబవంతంచవానరాః || ౪౭ || పరివార్యప్రముదితాభేజిరేవిపులాశ్శిలాః | శ్రోతుకామాస్సముద్రస్యలంఘనంవాన
 రోత్తమాః || ౪౮ || దశానంచాపిలంకాయాస్సీతాయారావణస్యచ | తస్యఃప్రాంజలయస్సర్వేహనుమద్వచనోన్ముఖాః || ౪౯ ||
 తస్థాతక్రాంతంగ్రీమాన్వానరైర్బహుభివృతః | ఉపాస్యమానోవిబుధైర్దివిదేవపతిర్యథా || ౫౦ || హనూమతాకీ
 ర్ణిమతాతరస్వినాతథాంగదేనాంగదబద్ధబాహునా | ముదాతదాధ్యాసితమున్నతంమహాన్తసీధరాగ్రంజ్వలితంశ్రియా

౧౪౬

సుందర కాండే - అష్ట పంచాశ స్సర్గః :

భవత్ ॥ ౫౧ ॥ ఇతి శ్రీమత్సుందర కాండే - సప్త పంచాశ స్సర్గః ॥ * * * * *
 తత స్తస్య గిరేశ్వరేణ హేమ ప్రస్థాన మహాబలాః హనూమత్ ప్రముఖాః ప్రీతింహరయోజన్తురుత్తమామ్ ॥ ౧ ॥ తంత
 త్రః ప్రీతి సంహృష్టః ప్రీతి మంతం మహాకపిమ్ జాంబ వాకార్య వృత్తాంత మపుచ్ఛ దనిలాత్త జమ్ ॥ ౨ ॥ కథం నృష్టా త్వయా దేవీక
 థం వాత త్రవత తే తస్యాం వాస కథం వృత్తః పురక మాదశాననః ॥ ౩ ॥ తత్త్వ తస్య ర్వమేతన్నః ప్రబ్రూహి త్వం మ
 హాకపే ॥ శ్రుతాథా శ్చింతయిష్యామో భూయః కార్య వినిశ్చయమ్ ॥ ౪ ॥ యశ్చార్థ స్తత్ర వక్తవ్యో గతైరస్తాభిరాత్మ వా
 రక్షిత వ్యంచయ త్తత తద్భవా వ్యాకరోతునః ॥ ౫ ॥ సనియుక్త స్తత స్తేన సంప్రహృష్ట తమారుహః ॥ ప్రణవ్య శిరశా దైవై
 నీతా యై ప్రత్యభావత ॥ ౬ ॥ ప్రత్యక్ష మేవ భవతాం మహేంద్రా గ్రాం ఖమాప్లు ॥ ఉదధేన తీణం పారం కాంక్ష మాణ
 స్సమాహితః ॥ ౭ ॥ గచ్ఛత శ్చహిమే ఘోరం విఘ్న రూప మివాభవత్ ॥ కాంచనం శిఖరం దివ్యం వశ్యా మిసుమ నోహరమ్ ॥ ౮ ॥
 స్థితం పంథాన మావృత్య మే నేవిఘ్నంచ తం నగమ్ ॥ ఉపసంగమ్య తం దివ్యం కాంచనం నగ సత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ కృతామేమన సాబుద్ధి
 భేత్తనోయం మమేతి చ ॥ ప్రహస్య తుమయా తస్య లాంఛనే నమహాగిరేః ॥ ౧౦ ॥ శిఖరం సూర్య సంకాశం వ్యశీర్య తసహస్ర
 ధా ॥ వ్యనసాయంచ తం బుధ్వా సహజా వాచ మహాగిరిః ॥ ౧౧ ॥ పుత్రేతి మధురాం వాణీం మనః ప్రహ్లాదయన్నివ ॥ పిశ్యవ్యం
 చాపి మాం విద్ధి సఖాయం మాతరిశ్వనః ॥ ౧౨ ॥ మైనాక మితి విఖ్యాతం నివసంతం మహేంద్రాదధౌ ॥ పక్షవంతః పురాపుత్ర బభూవుః
 పర్వతోత్తమాః ॥ ౧౩ ॥ చందతః పృథివీంచేరు బాధ మానాస్స మంతతః ॥ శ్రుత్వా సగానాంచరితం మహేంద్రః పాకశాసనః ॥
 ౧౪ ॥ చిచ్ఛేద భగవాన్ పుత్రా వజ్రైశ్చైషాం సహస్ర శః ॥ అహంతు మోక్షిత స్తస్మాత్తవపిత్రా మహాత్మనా ॥ ౧౫ ॥ మారుతేన
 తదా వస్సప్రక్షిప్తః పుహాణాశ్చ ॥ భాగవత స్మృత ముచ్యతా హేమ ప్రస్థాన మితి తస్య ముదిందమ ॥ ౧౬ ॥ రామోధర్మ భృతాం శ్రేష్ఠో మ

హేంద్ర సమవిక్రమః! ఏతః శ్రుత్వా త్వామయాతస్య మై నాకస్య మహాత్మనః॥ ౧౭ ॥ కార్యమావేద్యతుగి రేరుద్ధితం చ మమో
 మమ! తేనచాహమనుజ్ఞాతో మై నాకేనమహాత్మనా॥ ౧౮ ॥ సచావ్యంతహిత శ్చై లోమానుషేణవపుష్కతాశరీరేణమహా
 శైలశ్చై లేనచమహేనాదధౌ॥ ౧౯ ॥ ఉత్తమంజవమాస్థాయ శేషంపంథానమాస్థితః! తతోహంసుచిరంకాలంవేగేనాభ్యగ
 మంపథి॥ ౨౦ ॥ తతఃపశ్యామ్యహం దేవీంసురసాంనాగమాతరమ్! సముద్రమధ్యేసాదేవీవచనంమామభాషత॥ ౨౧ ॥ మమ
 భతుఃప్రదిష్టస్త్యుమరై హానిసత్తమ! అతస్త్వాంభతుయిష్యామివిహిత స్త్వంచిరస్యమే॥ ౨౨ ॥ ఏవముక్తస్సురసయాప్రా
 జలిఃప్రణతఃస్థితః! వివణవదసోభూత్వావాక్యంచేవమదీరయన్॥ ౨౩ ॥ కృతేరాఘవకార్యేమామాగతంభతుయిద్రుత
 మ్! ఏవముక్తాతుతాందేవీంరామకార్యంనివేదితమ్॥ ౨౪ ॥ రామోదాశరథిశ్శ్రీ మాప్రవిష్టోదండకావనమ్! లక్ష్మణేనస
 హభ్రాత్రాసీతయాచపరంతపః॥ ౨౫ ॥ తస్యసీతాహృతాభాగ్యాగావణేనచురాత్మనా! తస్యాస్సకాశంధూతోహంగమి
 ష్యేరామశాసనాత్॥ ౨౬ ॥ కర్తుమహాసిరామస్యసాహాయ్యంపిషయేసతి! అథవామైధిలీందృష్ట్యైరామంచాక్లిష్టకారిణ
 మ్॥ ౨౭ ॥ ఆగమిష్యామితేవక్త్రంసత్యంప్రతిశృణోమితే! ఏవముక్తామయాసాతుసురసాకామగూఢిణీ॥ ౨౮ ॥ అబ్రవీన్నా
 తివ! తేతకశ్చిదేషవరోమమ! ఏవముక్తస్తనంక్రుద్ధోదశయోజనమాయతః॥ ౨౯ ॥ దశయోజనవిస్తారోబభూవాహంక్షణే
 నతు! మాందృష్ట్యైవర్వతాకారమసహ్యమచలోపమా॥ ౩౦ ॥ చకారసురసావక్త్రంవింశద్యోజనమాయతమ్! ఆస్యప్రమా
 నాదధికంతస్యాకాయమపూరయన్॥ ౩౧ ॥ మత్ప్రమాణానురూపంచవ్యాదితంతుముఖంతయా! తద్దృష్ట్యావ్యాదితంచా
 స్యంహ్రస్వంహ్యకరవంపపుః॥ ౩౨ ॥ తస్మిన్సుహూతేచపునర్బభూవాంగుష్ఠమాత్రకః! అభివత్సాశుతద్వక్త్రంనిగ
 తోహంతతఃక్షణాత్॥ ౩౩ ॥ అబ్రవీత్సురసాదేవీస్వేనరూపేణమాంపునః! అథసిద్ధ్యైహరిశ్రేష్ఠగచ్ఛసామ్యయథానుఖ

౧౪౮

సుందర కాండే - అష్ట పంచాశ స్సర్గః .

మ్ ॥ ౩౪ ॥ సమానయస్వవై దేహింగాఘవేణమహాత్మనా సుఖభవమహాబాహుప్రీతోస్తి తవ వానర ॥ ౩౫ ॥ తతోహంసా
 ఘసాధ్యతినర్వభూతైః ప్రశంసితః ॥ తతోంతరిక్షంవిపులంపుతోహంగరుడోయథా ॥ ౩౬ ॥ థాయామేనిగృహీతాచనచపశ్య
 మికించన ॥ సోహంవిగతవేగస్త్రవిశోదశవిలోకయ ॥ ౩౭ ॥ నకించిత్తత్రపశ్యమియేనమేషహృతాగతిః ॥ తతోమేబుద్ధిరుత్ప
 న్నాకిన్నామగగనేమమ ॥ ౩౮ ॥ కీృత్యోవిఘ్న ఉత్పన్నోరూపయత్ర నవిద్యతే ॥ అథోభాగనమేదృష్టిశ్శోచతాపాతాతామ
 యా ॥ ౩౯ ॥ తతోద్రాక్షమహంభీమాంరాక్షసీంసలిలేశయామ్ ॥ ప్రసహ్యచమహానాదముక్తోహంభీతయాతయా ॥ ౪౦ ॥ అ
 వస్థితమనంత్రాంతమిదంవాక్యమశోభనమ్ ॥ క్వాసిగంతామహాకాయక్షుధితానూమమేష్ఠితః ॥ ౪౧ ॥ భక్షుఃప్రీణయమేదే
 హంబిరమాహారవజ్జితమ్ ॥ బాధమిత్యేవతాంవాణీంప్రత్యగృహ్ణామహంతతః ॥ ౪౨ ॥ ఆస్యప్రమాణాదధికంతస్యాఃకాయ
 మపూరయమ్ ॥ తస్యాశ్చాస్యంమహద్భీమంవధత్తేమమభక్షణే ॥ ౪౩ ॥ నచమాంసాతుబుబుధేసుమవావికృతంకృతమ్ ॥ త
 తోహంవిపులంరూపంసంక్షిప్యనిమిషాంతరాత్ ॥ ౪౪ ॥ తస్యాహృదయమాదాయప్రపతామినభస్తలమ్ ॥ సావిస్తృప్తభుజాభీ
 మాపపాతలవణాంభసి ॥ ౪౫ ॥ మయాపర్వతసంకాశానికృతహృదయాసః ॥ శృణోమిఖగతానాంచస్థిద్ధానాంచారణైస్సహ ॥
 ౪౬ ॥ రాక్షసీంసహికాభీమాక్షిప్తంహనుమతాహతా ॥ తాంహత్వాపునరేవాహంకృత్యనూత్యయికంస్తర ॥ ౪౭ ॥ గత్వా
 చాహంమహాధ్వానంపశ్యమినగమండితమ్ ॥ దక్షిణంతీరముదధేలంకాయత్రచసాపురీ ॥ ౪౮ ॥ అస్తందినకరేయాతెరక్షసాం
 నిలయంపురమ్ ॥ ప్రవిష్టోహమవిజ్ఞాతోరక్షోభీభీమవిక్రమైః ॥ ౪౯ ॥ తత్రప్రవిశతశ్చాపికల్పాంతఘనసన్నిభా ॥ అట్టహా
 సంవిముంచంతీనారీకాప్యుత్థితాపురః ॥ ౫౦ ॥ జిఘాంసంతీంతతస్తాంతుజ్వలదగ్నిశిరోరుహమ్ ॥ సవ్యముష్టిప్రహారేణవరాజి
 త్యసుభైరవాం ॥ ౫౧ ॥ ప్రదోషకాలేప్రవిశంభీతయాహంతయోదితః ॥ అహంలంకాపురీవీరనిజితావిక్రమేణతే ॥ ౫౨ ॥

౧౪౯

సుందర కాండే - అష్ట పంచాశ స్స గణః

యస్మాత్తస్మాద్విజేతాసిసర్వరత్నాంస్య శేషతః | తత్రాహంసర్వరాత్రంతువిచిన్వజనకాత్మజామ్ || ౫౩ || రావణాంతఃపు
 రగతోనచాపశ్యంసుమధ్యమామ్ | తతస్సీతామపశ్యంస్తురావణస్యనివేశనే || ౫౪ || శోకసాగరమాసాద్యనపారముపలక్షయే |
 శోచతాచమయాదృష్టప్రాకారేణసమావృతమ్ || ౫౫ || కాంచనేనవిచిత్రేణగృహీతాపవనముత్తమమ్ | సప్రాకారమ
 వప్లుత్యపశ్యామిబహుపాదపమ్ || ౫౬ || అశోకవనికామధ్యే శింశుపాపాదపోమహా | తమారుహ్యచపశ్యామికాంచనంకద
 లీవనమ్ || ౫౭ || అమారేశింశువావృత్యాశ్వశ్యామివరవణినీమ్ | శ్యామాంకమలపత్రాక్షీముపవాసకృశాననామ్ || ౫౮ || త
 దేకవాసస్సంవీతాంరజోధ్వస్తశిరోరుహీమ్ | శోకసంతాపదీనాంగీంసీతాంభత్సహితేస్థితామ్ || ౫౯ || గాక్షసీభివిగూపా
 భిఃక్రూరాభిరభినంవతామ్ | మాంసశోణిణభత్యాభివ్యాఘ్రీభిహారిణీమివ || ౬౦ || సావధూరాక్షసీమధ్యేతర్జ్యమా
 నాముహుర్ముహుః | ఏకవేణీధగాదీనాభత్సచింతాపరాయణా || ౬౧ || భూమిశయ్యావివణాంగీపద్మినీవహిమాగమే |
 రావణాద్వినివృత్తార్థామతవ్యక్తతనిశ్చయా || ౬౨ || కథంచిన్తృగశాబాక్షీతూణమాసాదితామయా | తాంస్యప్యేతా
 దృశీంనారీంరామపత్నీంయశస్విదీమ్ || ౬౩ || తత్రైవశింశుపావృత్యైపశ్యన్నహమవస్థితః | తతోహలహలాశబ్దాకాంచీనూ
 పురమిశ్రితమ్ || ౬౪ || శృణోమ్యధికగంభీరంరావణస్యనివేశనే | తతోహంపరమోద్విగ్నఃస్వరూపంప్రతినంహరణ || ౬౫ ||
 అహంతుశింశుపావృత్యైపశ్యంస్తుసవవస్థితః | తతోరావణదారాశ్చరావణశ్చమహాబలః || ౬౬ || తందేశంసమనుస్మాప్తా
 యత్రసీతాభవత్స్థితా | తందృష్ట్వాశ్రవణారోహణీతారక్షోగణేశ్వరమ్ || ౬౭ || సంకుచ్యోగూస్తకాపీనాపాహుభ్యాంపరిగృ
 హ్లాతి | ప్రావేపతవరారోహప్రవాతేకదలీయథా || ౬౮ || విత్రస్తాంపరమోద్విగ్నాంపీక్షమాణాంతతస్తతః | త్రాణంకిం
 చిదపశ్యంతీంవేపమానాంతపస్విదీమ్ || ౬౯ || తామువాచదశగ్రీవస్తీతాంపరమదుఃఖతామ్ | అవాక్ష్విరాఃప్రవతికోబహు

౧౫౦

మందరకాండే - అష్టశంకాశస్సగః.

మన్యస్వమామితి ౧౦॥ యదిచేత్త్వంతుదపాన్తాంనాభినందసిగర్వితే ద్విమాసానంతరంసీతేపాస్యామిరుధిరంతవ ॥౧౧॥
 ఏతచ్ఛ్రుత్వావచస్తస్యరావణస్యదురాత్మనః॥ ఉవాచపరమశ్రద్ధాసీతావచనముత్తమమ్ ॥ ౧౨॥ రాక్షసాధమరామస్యభా
 ర్యామమితతేజసః॥ ఇత్స్వైకుకులనాథస్యస్నుమాందశరథస్యచ ॥ ౧౩॥ అవాచ్యంవదతోజిహ్వకథంనపతితాతవ॥ కించిద్ద్వి
 ర్యంతవానార్యయోమాంభతురసన్నిభౌ ॥ ౧౪॥ అపహృత్యాగతఃపాపతేనాదృష్టోమహాత్మనానత్వంరామస్యసదృశోదా
 న్యేష్యస్యనయుజ్యసే ॥ ౧౫॥ యాజ్ఞీయస్సత్యవాదీచరణశ్లాఘీచరాఘవః॥ జానక్యాపరుషంవాక్యమేవముక్తోదశాననః॥ ౧౬॥
 జజ్వాలసహసాకోపాచ్ఛితాస్థానపావకః॥ వివృత్యనయనేక్రూరేముష్టిముద్యమ్యదక్షిణమ్ ॥ ౧౭॥ మైథిలీంహంతుమారబ్ధః
 స్త్రీభిహ్వాహాకృతంతదా॥ స్త్రీణాంమధ్యాత్మముత్పత్యతస్యభార్యాదురాత్మనః॥ ౧౮॥ వధామండోదరీనామతయాసప్ర
 తిషేధితః॥ ఉక్తశ్చనుధురాంవాణీంతయాసమదనాదితః॥ ౧౯॥ సీతయాతవకింకార్యంమహేంద్రసమవిక్రమ॥ దేవగంధ
 ర్వకన్యాభిర్యక్షకన్యాభిరేవచ॥ ౨౦॥ సాధంప్రభోరమస్వేహసీతయాకింకరిష్యసి॥ తతస్తాభిస్సమేతాభినాఃరీభిస్సమహా
 బలః॥ ౨౧॥ ప్రసాద్యసహసానీతోభవనంస్వంనిశాచరః॥ యాతేతస్త్రిదశగ్రీవేరాక్షసోవికృతాననాః॥ ౨౨॥ సీతానిభా
 త్సయోమాసుర్వాకైఃక్రూరైస్సదారుణైః॥ తృణవద్భూషితంతాసాంగణయామాసజానకీ॥ ౨౩॥ గజితంచతదాతా
 సాంసీతాంప్రప్యనిరర్థకమ్॥ వృధాగజితనిచ్ఛేష్టారాక్షస్యఃపిశితాశనాః॥ ౨౪॥ రావణాయశశంసుస్తాసీతాధ్యవసీతం
 మనః॥ తతస్తాస్సూతాస్సగర్వానిహతాశానిరుగ్యమాః॥ ౨౫॥ పరిక్షిప్యసమంతాత్తాంసిద్రావశముపాగతాః॥ తాసుపైవప్ర
 సుప్తాసుసీతాభత్యహితేరః॥ ౨౬॥ విలప్యకగుణందీనాప్రశుశోచసుదుఃఖితా॥ తాసాంమధ్యాత్మముత్థాయత్రిజటావా
 క్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౭॥ ఆత్మానంభాదతక్షిప్రంనసీతావినశిష్యతి॥ జనకస్యాత్మజాసాధ్విస్నుమాదశరథస్యచ ॥ ౨౮॥ స్వప్నో

హ్యద్యమయాదృష్టో నారుణోరోమహాషణః | రక్షసాంచవినాశాయభతురస్యాజయాయచ || ౮౯ || అలమేషాపరిత్రా
 తుంరాసువాద్రాక్షసీగణమ్ | అభియాచానువైదేహీమేతద్ధిమమరోచతే || ౯౦ || యస్యాహ్యవంవిధస్సప్సిషోదుఃఖితా
 యాఃప్రదృశ్యతే | సాదుఃఖైవివిధైః సుక్తాసుఖమాప్నోత్యనుత్తమమ్ || ౯౧ || ప్రణీసాతప్రసన్నాహిమైథిలీజనకాత్మజాః
 తతస్సాహీమతీబాలాభతుర్విజయహషితా || ౯౨ || అనోచద్యదితత్తథ్యంభవేయంశరణంహివః | తాంచాహంతాదృ
 శీందృష్ట్యాసీతాయాదారుణాందశామ్ || ౯౩ || చింతయాసమభీక్రాంతోనచమేనివృతంమనః | సంభాషణాథేచమయా
 జానక్యాశ్చింతితోవిధిః || ౯౪ || ఇత్స్వకూణాంహివంశస్తుతతోమమపురస్కృతః | శ్రుత్వాతుగదితాంవాచంరాజషిగణపూ
 జితామ్ || ౯౫ || ప్రత్యభాషతమాందేవీబాహైఃపిహితలోచనా | కస్తస్వంకేనకథంచేహప్రాప్తోవానరపుంగవ || ౯౬ || కాచ
 రామేణతేప్రితిస్తన్దేశంసితమహాని | తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వాఅహమప్యబ్రువంవచః || ౯౭ || దేవిరామస్యభతురస్తేన
 హోయోభీమవిక్రమః | సుగ్రీవోనామవిక్రాంతోవానరేంద్రోమహాబలః || ౯౮ || తస్యమాంవిధిభృత్యంతస్వంహనూమంతమి
 హంగతమ్ | భద్రాహంప్రేషితస్తుభ్యంరామేణాక్షిప్తకషణా || ౯౯ || ఇదంచపురుషవ్యాఘ్రఃశ్రీమాదాశరథిస్స
 యమ్ | అంగులీయమభిజ్ఞానమదాత్తుభ్యంయశస్వినీ || ౧౦౦ || తదిచ్ఛామిత్యయాజ్ఞప్తందేవికింకరవాణ్యహమ్ | రామలక్ష్మణ
 యోఃపాశ్వానంనయామిత్వాంకిముత్తరమ్ || ౧౦౧ || ఏతచ్ఛ్రుత్వాపిదిత్వావసీతాజనకనందినీ | అహారావణముత్సాద్యరా
 ఘనోమాంసయత్స్వితీ || ౧౦౨ || ప్రణవ్యశిరసాదేవీమహామార్యామనిందితామ్ | రాఘవస్యమనోహ్లాదమభిజ్ఞానమయాచిష
 మ్ || ౧౦౩ || అథమామబ్రవీన్నీతాగృహ్యతామయముత్తమః | మణిర్యేనమహాబాహూరామస్త్యాంబహుమన్యతే || ౧౦౪ ||
 ఇత్యుక్త్వాతువరారోహమణిప్రవరమద్భుతమ్ | ప్రాయచ్ఛత్పరమోద్విగ్నావాచామాంసందిదేశహ || ౧౦౫ || తతస్తస్యై

౧౫౨

సుందరకాండే - అష్టపంచాశత్సర్గః.

ప్రణమ్యాహరరాజపుత్రైశ్చ సమాహితః | ప్రదక్షిణంపరిక్రమ్య తహాభ్యుద్గతమానసః || ౧౦౬ || ఉక్తోహంపునరేవాహం నిశ్చిత్య
 మనసాతయా | హనూమన్తమవృత్తాంతం వక్తుమహాసిరాసువే || ౧౦౭ || యథా శ్రుత్వైవనచిరాత్తావుభౌరామలక్ష్మణౌ | సు
 గ్రీవసహితౌపీరాపుపేయాతాంతథాకురు || ౧౦౮ || యద్యన్యథాభవేదేతద్వైమాసాజీవితంమమ | నమాన్త్రత్యుతికాకుత్
 స్థోమియేసాహమనాథవత్ || ౧౦౯ || తచ్చుత్వాకరుణంవాక్యంక్రోధోమామభ్యవతత | ఉత్తరంచమయాదృష్టంకా
 ర్యశేషమనంతరం || ౧౧౦ || తతోవధతమేకాయస్తదాపర్వతసన్నిభః | యుద్ధకాంక్షీవనంతచ్చవినాశయితుమారభే || ౧౧౧ ||
 తద్భగ్నంవనమండంతుభ్రాంతత్రస్తన్యగద్విజమ్ | ప్రతిబుద్ధానిరీక్షంతేరాక్షసోవికృతాననాః || ౧౧౨ || మాంచదృష్ట్వావనే
 తస్మిన్సమాగమ్యతతస్తతః | తాస్మమభ్యాగతాఃక్షిప్తంరావణాయాచచక్షిరే || ౧౧౩ || రాజన్వనమిదందుగంతవభగ్నం
 దురాత్మనా | వానరేణహ్యవిజ్ఞాయతవవీర్యంమహాబల || ౧౧౪ || దబుధ్ధేస్తస్యరాంజేంద్రతవవిప్రియకారిణః | వధమాజ్ఞాప
 యక్షిప్తంయథాసానిరయంవ్రజేత్ || ౧౧౫ || తచ్చుత్వారాక్షసేంద్రేణవిస్మష్టాభృశదుర్జయః | రాక్షసాఃకింకరానా
 మరావణస్యమనోనుగాః || ౧౧౬ || తేషామశీతిసాహస్రంశూలముద్గరపాణినామ్ | మయాతస్మిన్వనోద్దేశేపరిఘేణనిమూదిత
 మ్ || ౧౧౭ || తేషాంతుహతశేషాయేతేగత్వాలఘువిక్రమాః | నిహతంచమహత్సైన్యంరావణాయాచచక్షిరే || ౧౧౮ || తతో
 మేబుద్ధిరుత్పన్నాచైత్యప్రాసాదభంజనే | తత్రస్థా రాక్షసాహత్యాశతంస్తంభేనవైపునః || ౧౧౯ || లలామభూతోలం
 కాయాస్సవైవిధ్వంసితోరుమా | తతఃప్రహస్తస్యనుతంజంబుమాలినమాదిశత్ || ౧౨౦ || రాక్షసైర్బహుభిస్సాధంఘోర
 రూపైర్భయానకైః | తమహంబలసంపన్నంరాక్షసంరణకోవిదమ్ || ౧౨౧ || పరిఘేణాతిఘోరేణసూదయామిసహానుగమ్ |
 తచ్చుత్వారాక్షసేంద్రస్తుమంత్రిపుత్రాన్మహాబలా || ౧౨౨ || పదాతిబలసంపన్నాప్రేషయామాసరావణః | పరిఘే

౧౫౩

సుందర కాండే - అష్ట పంచాశ స్సర్గః.

జ్ఞానతానస్సర్వాన్నయామియమసాదనమ్ ॥ ౧౨౩ ॥ మంత్రీపుత్రా హతాశ్రుత్వాసమరేలఘువిక్రమాన్ ॥ పంచసేనా
 గ్రగాణశూరాప్రేషయామాసగావణః ॥ ౧౨౪ ॥ (అహంపూర్వికయామేతువిజయాకాంక్షీణస్సదా) తానహంసహస్రై
 న్యాంస్తుసర్వానేవాభ్యమాదయమ్ ॥ తతఃపునర్దశగ్రీవఃపుత్రమక్షుంమహాబలమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ బహుభీగాక్షునైస్సాధకంప్రే
 షయామాసరావణః ॥ ఇంతునుండోదరీపుత్రంకుమారంరణపండితమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ సహసాఖంసముత్క్రాంతంపాదయోస్సు
 గృహీతవాన్ ॥ చర్వాసినంశతగుణంభ్రామయిత్వాన్యపేషయమ్ ॥ ౨౭ ॥ తమక్షుమాగతంభగ్నంనిశమృతదశాననః ॥ తత
 ఇంద్రజితంనామద్వితీయంరావణస్సుతమ్ ॥ ౧౨౮ ॥ వ్యాధిదేశసుసంక్రుద్ధోబలినంయుద్ధదుర్ముదమ్ ॥ తచ్ఛాప్యహంబలంస
 ర్వంతంచరాక్షసపుంగవమ్ ॥ ౧౨౯ ॥ నష్టేజనంరణేకృత్వాపరంహర్షముపాగతః ॥ మహతాహిమహాబాహుఃప్రత్యయేన
 మహాబలః ॥ ౧౩౦ ॥ ప్రేషితోరావణేనైషసహవీరైర్నదోత్కటైః ॥ సోప్యవధ్యంహిమాంబుధ్వాన్వబలంచాపిమదితమ్ ॥
 ౧౩౧ ॥ బ్రాహ్మణాస్త్రేణసతుమాంబబంధచనువేగతః ॥ రజ్జుభిరభిబధ్నంతితతోమాంతత్రగాక్షుసాః ॥ ౧౩౨ ॥ రావణస్య
 సమీపంచగృహీత్వామాముపానయన్ ॥ దృష్ట్వాసంభాషితశ్చాహంరావణేనచరాత్మనా ॥ ౧౩౩ ॥ పుష్టశ్చలంకాగమనం
 రాక్షసానాంచతంవధమ్ ॥ తత్సర్వంచమయాతత్రసీతార్థమితజల్పితమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ అస్యాస్పందశనాకాంక్షీప్రాప్తస్త్య
 భ్యవనంవిభో ॥ మారుతస్యారసఃపుత్రోవానరోహనుమానహమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ రామదూతంచమాంవిద్ధిసుగ్రీవసచివంకపిమ్ ॥ సో
 హంనోత్యేనరామస్యత్వత్సకాశమిహాగతః ॥ ౧౩౬ ॥ సుగ్రీవశ్చనుమోతేజాస్సత్వాంకుశలమబ్రవీత్ ॥ ధర్మార్థకామసహి
 తంహితంపథ్యమువాచహ ॥ ౧౩౭ ॥ వసతస్త్యైశ్యమూకేమేవర్వతేవిపులమ్రమే ॥ రాఘవోరణవిక్రాంతోమిత్రత్వంసము
 పాగతః ॥ ౧౩౮ ॥ తేనమేకథితంరాజభార్యమేరక్షసాహృతా ॥ తత్రసాహాయ్యహేతోమేసమయంకతుమహాసి ॥

౧౫౪

సుందర కాండ - అష్ట పంచాశ స్సర్గః.

౧౩౯॥ వాలినాహృతరాజ్యేనసుగ్రీవేణనుహప్రభుః॥ చక్రేగ్ని సాక్షికంసఖ్యంరాఘవస్సహలక్ష్మణః॥ ౧౪౦ ॥ తేనవాలిన
ముత్పాట్వశరేణైకేనసంయుగే॥ వానరాణాంనుహారాజకృతశ్చప్లవతాంప్రభుః॥ ౧౪౧॥ తస్యసాహాయ్యమస్తాభిఃకార్యం
సర్వాత్మనాత్విహ॥ తేనప్రస్థాపితస్తుభ్యంసమీపమిహధర్మశః॥ ౧౪౨॥ క్షిప్రమానీయతాంసీతాదీయతాంగాఘవాయచ॥
యావన్నహరయోవీరావిధమంతిబలంతవ॥ ౧౪౩ ॥ రాఘవాణాంప్రభావోహినశేనవినితఃపురా॥ దేవతానాంసకాశంచ
యేగచ్ఛంతినిమంత్రితాః॥ ౧౪౪॥ ఇవానరరాజస్వామౌహేత్యభిహితోమయా॥ మామైక్షతతతఃకున్ధశ్చక్షుషాప్రదహ
న్నివ॥ ౧౪౫॥ తేనవధ్యోహమాజ్ఞాంతరక్షసారాద్రకనుణా॥ మత్ప్రభావమవిజ్ఞాయరావణేనచరాత్మనా॥ ౧౪౬॥ త
తోవిభీషణోనామతస్యభ్రాతౌహహాసతిః॥ తేనరాక్షసరాజోసాయాచితోమమకారణాత్॥ ౧౪౭॥ నైవరాక్షసశా
దూలత్యజ్యతామేషనిశ్చయః॥ రాజశాస్త్రవ్యపేతోహిమాగ్నంసేవ్యతేత్వయా॥ ౧౪౮॥ దూతవధ్యానదృష్టాహిరా
జశాస్త్రేషురాక్షసా॥ దూతేనవేదితవ్యంచయథాథంహితవాదినా॥ ౧౪౯॥ సుమహాత్యపరాధేపిదూతస్యోశులవిక్రమః॥
విరూపకరణంశృష్టంనవధోస్తీతిశాస్త్రత॥ ౧౫౦॥ విభీషణేనైవముక్తోరావణస్సందిదేశతా॥ రాక్షసాన్నూనమాసాద్య
లాంకులందహ్యతామితి॥ ౧౫౧॥ తతస్తస్యవచఃశ్రుత్వామమపుచ్ఛంసమంతతః॥ వేష్టితంశణవలైశ్చజీజ్ఞేఃకాపాఃస
జ్ఞైఃపటైః॥ ౧౫౨॥ రాక్షసాస్సిద్ధసన్నాహస్తతస్తేచండవిక్రమాః॥ తదాదీప్యంతమేపుచ్ఛంహత్వామాంకాస్తముష్టిభిః॥
౧౫౩॥ బధస్యబహుభిఃపాశైర్యంత్రితస్యచరాక్షసైః॥ తతస్తేరాక్షసాశ్శూరాబద్ధంమామగ్నిసంస్కృతమ్॥ ౧౫౪॥ అ
ఘోషయరాజమాగేనగరద్వారమాస్థితాః॥ తతోహంసుమహద్రూపంసంక్షిప్యపునరాత్మనః॥ ౧౫౫॥ విమోచయిత్వా
తంబంధంప్రకృతిస్థఃస్థితఃపునః॥ ఆయసంపరిఘంశృణ్వతానిరక్షాంస్యసూదయమ్॥ ౧౫౬॥ తతస్తన్నగరద్వారంవేగేనాల్లు

౧౫

సుందర కాండే - పకోన పక్షి త మ స్స గణః.

తవానహమ్ | పుచ్చేనచ ప్రదీప్తేనతాంపురీంసాట్టగోపురామ్ || ౧౫౭ || కహోన్యహమానంక్రాంతోయుగాంతాగ్ని రివప్ర
జాః | వినష్టాజానకీవ్యక్తంనహ్యదగః ప్రదృశ్యతే || ౧౫౮ || లంకాయాఃకశ్చిదుద్దేశస్సర్వాభస్మీకృతాపురీ | దహతాచమయా
లంకాద్ధాసీతానసంశయః || ౧౫౯ || రామస్యహిమహత్త్వాంసుయేవంవితశీకృతమ్ | ఇతిశోకనమావిష్టశ్చింతామహము
పాగతః || ౧౬౦ || అథాహంవాచమశ్రౌషంచారణానాంశుభాతురమ్ | జానకీనచదగ్ధేతివిన్నయోనంతభాషితామ్ || ౧౬౧ ||
తతోమేబుద్ధిరుత్పన్నా శ్చుత్వాతామద్భుతాంగిమ్ | అదగ్ధాజానకీత్యేవంనిమిత్తైశ్చోపలక్షితా || ౧౬౨ || దీప్యమానేకులాం
గూలేనమాందహతిపావకః | హృదయంచప్రహృష్టంమేవాతాస్సరభిగంధినః || ౧౬౩ || తై నిమిత్తైశ్చదృష్టాశ్చైకాకర్షణై
శ్చమహాగుణైః | ఋషివాక్యైశ్చచుధురైరభవంహృష్టమానసః || ౧౬౪ || పునన్యైష్టాచవై దేహింవిస్మృష్టశ్చతయాపునః |
తతఃపర్వతమాసాద్యతత్రా రిష్టమహంపునః || ౧౬౫ || ప్రతిప్లవనమారేభేయుష్మద్దశశానకాంక్షయా | తతఃపవనచంద్రా
కశిన్ధగంధర్వసేవితమ్ || ౧౬౬ || పంథానమహమాక్రమ్యభవతోదృష్టవానిహ | రాఘవస్యప్రభావేనభవతాంచైవతేజ
సా || ౧౬౭ || సుగ్రీవస్యచకార్యాథంమయాసర్వచునుష్ఠితమ్ | ఏతత్సర్వంమయాతత్రయథావచుపపాదితమ్ || మయా
యన్నకృతంకర్తృతత్సర్వంకర్తుమహాథ || ౧౬౮ || ఇతిశ్రీమత్సుందర కాండే - అష్టపంచాశస్సగణః. ❖❖❖❖❖❖❖❖

ఏతదాఖ్యాతత్సర్వంహమామాన్వారుతాత్మజః | భూయస్సముపనక్రామవచనంవక్తుముత్తరమ్ || ౧ || సఫలోరా
ఘవ్రోద్యోగస్సుగ్రీవస్యచసంభ్రువాః | శీలమాసాద్యసీతాయామమృతప్రవణంమనః || ౨ || తపసాధారణేల్లోకాక్రూర్దో
వానిదహదపి | సర్వధాతిప్రవృద్ధోసారావణోరాక్షసాధిపః || ౩ || తస్యతాంస్పృశతోగాత్రంతపసానవినాశితమ్ | నతద
గ్నిశిఖాకుర్యాత్సంస్పృష్టాపాణినాసత్ || ౪ || జనకస్యాత్మజాకుర్యాద్యత్క్రొధకలుషీకృతా | మయైవనిహతాలంకాద్ధాభ

౧౫౬

సుందర కాండే - షష్టితమ స్తుతః.

స్త్రీకృతాపునః॥ ౫॥ రాజమాగేషుసర్వత్ర నామవిశ్రా వితంమయా॥ జయత్యతిబలం రామోలక్ష్మణశ్చమహాబలః॥ ౬॥ రా
జాజయతిసుగ్రీవోగాఘవేణాభిపాలితః॥ అహంకోసలరాజస్యదాసఃపవనసంభవః॥ ౭॥ హనూమానితీసర్వత్ర నామవి
శ్రా వితంమయా॥ అశోకవనికామధ్యే రావణస్యదురాత్మనః॥ ౮॥ అథస్తాచ్చింశుపావృతౌ సాధ్వీకరుణమాస్థితా॥ రాక్షసీభిఃప
రివృతాశోకసంతాపకశితా॥ ౯॥ మేఘరేఖాపరివృతాచంద్రలేఖేవనిష్ప్రభా॥ అచింతయంతీవై దేహీరావణంబలదపిత
మ్॥ ౧౦॥ పతివ్రతాచనుశ్రోణీఅవష్టభావజానకీ॥ అనురక్తాహివై దేహీరామంసర్వాత్తనాశుభా॥ ౧౧॥ అనన్యచిత్తారా
మేచ పాతామీవపురందరే॥ తదేకవాసస్సంవీతారజోద్వస్తాతథైవచ॥ ౧౨॥ శోకసంతాపదీనాంగీసీతాభర్తృహితేరతా॥
సామయా రాక్షసీనుధ్యేత్యభిమానాముహుర్ముహుః॥ ౧౩॥ రాక్షసీభిర్విగూఢాభిర్దృష్టాహిప్రమదావనే॥ ఏకవేణీధ
రాదీనాభర్తృచింతాపరాయణా॥ ౧౪॥ అథశ్శయ్యావివశాంఁగీపద్మినీవహిమాగమే॥ రావణాద్వినివృత్తాథామతేవ్య
కృతనిశ్చయా॥ ౧౫॥ కథంచిన్మృగశాఖాక్షీవిశ్వాసముపపాదితా॥ తతస్సంభాషితాచైవసర్వధర్మంచదశితా॥ ౧౬॥ రామ
సుగ్రీవసఖ్యంచశ్రుత్వాప్రీతిముపాగతా॥ నియతస్సమదాచారోభక్తిభర్తృచోత్తమా॥ ౧౭॥ యన్న హంతిదశగ్రీవంస
మహాత్మాకృతాగసమ్॥ నిమిత్తమాత్రం రామస్తువధేతస్యభవిష్యతి॥ ౧౮॥ సాప్రకృత్యైవతన్వంగీతద్వియోగాచ్చకశితా॥
ప్రతిపత్పారశీలస్యవిద్యేవతనుతాంగతా॥ ౧౯॥ ఏవమాస్తేనహాభాగాసీతాశోకవరాయణా॥ యదత్రప్రతికర్త
వ్యంతశ్శర్వంప్రతిపద్యతామ్॥ ౨౦॥ ఇతిశ్రీమత్సుందర కాండే - షష్టతమ స్తుతః * * * * *
తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా నాలిసూనురభాషత॥ జాంబవత్ ప్రముఖాసర్వాననుజ్ఞాప్యమహాకపీమ్॥ ౧॥ అస్మిన్నేవం
కతేకార్యేభవతాంచనివేదితే॥ న్యాయంహిసహవై దేహ్యైర్నష్టుంతోపాథివాత్మజౌ॥ ౨॥ అహమేకోపిపర్యాప్తస్స రాక్ష

సగణాంపురీమ! తాంబరకాంతరసాహంతుంరావణంచమహాబలమ్ || ౩ || కింపునస్సహితోవీరై బలవద్భిఃకృతాత్తభిః! కృతా
 సైఃశ్లవగైశ్చురై భవద్భిఃవిజయైషిభిః || ౪ || అహంతురావణంయుద్ధేనసైన్యంసపురస్సరమ్! సహపుత్రంవధిష్యామిస
 హూదరయుతంయుధి || ౫ || బ్రాహ్మమైంద్రంచరౌద్రంచవాయవ్యంవారుణంతథా! యదిశక్రజితోస్త్రాణిదునిరీక్ష్య
 శిసంయుగే || ౬ || తాన్యహంవిధమిష్యామినిహనిష్యామిరాక్షసాః! భవతామభ్యునజ్ఞాతోవిక్రమోమేరుణద్ధిమామ్ || ౭ ||
 మయాతులావిసృష్టాహితైలవృష్టినిరంతరా! దేవానపిరణేహన్యాత్కింపునస్తాన్ని శాచరాః || ౮ || సాగరోప్యత్యయా
 ద్వేలాంమందరఃప్రచలేదపి! నజాంబనంతంసమరేకంపయేదనివాహినీ || ౯ || సర్వరాక్షససంఘానాంరాక్షసాయేవపూర్వ
 కాః! అలమేకోవినాశాయవీరోవాయుసుతఃకపిః || ౧౦ || వనసస్యోరువేగేననీలస్యచమహాత్మనః! మందరోప్యవశీరేత్యతకింపున
 ర్యుధిరాక్షసాః || ౧౧ || సదేవాసురయత్యేషుగంధర్వోర్వరగపక్షిషు! మైందస్యప్రతియోద్ధారంశంసతద్వివిదస్యవా || ౧౨ || అ
 శ్వీపుత్రామహాభాగావేతౌష్ణవగసత్తమా! ఏతయోఃప్రతియోద్ధారంసపశ్యామిరణాజిరే || ౧౩ || పితామహవగోత్రేకాత్ప
 రమందరఃపమాస్థితా! అన్యతస్త్రాశనావేతౌసర్వవానరసత్తమా || ౧౪ || అశ్వినోమాననాభంహిసర్వలోకపితామహాః!
 సర్వాపభ్యత్పనుతులమనయోదక్షవార్ధపురా || ౧౫ || వగోత్రేకేనమత్తాచప్రమథ్యమహాతీందముమ్! సురాణామన్య
 తంవీరౌపితవంతౌష్ణవంగమా || ౧౬ || ఏతావేవహిసంక్రద్ధాసవాజిరథకుంజరామ్బలంకాంనాశయితుంశక్తౌసర్వైతిస్థంతువాన
 రాః || ౧౭ || వాయుసూనోబలైనైవలంకాదధ్ధేతినఃశ్రుతమ్! అయుక్తంతువినాదేవీంశృష్టవద్భిశ్చవానరాః || ౧౮ || సమీపం
 గంతుమస్తాభీరాఘవస్యనహాత్మనః! దృష్టాదేవీనచానీతాభిఃత్రనివేదనమ్ || ౧౯ || అయుక్తమివపశ్యామిభవద్భిఃఖ్యాతవి
 క్రమైః! నహినఃశ్లవనేకశ్చిన్నాపికశ్చిత్పరాక్రమే || ౨౦ || తుల్యసానిమరదైత్యేషులోకేషుహరిసత్తమా! తేష్వేవంహత

౧౫౮

సుందరకాండే - పకషష్టితమస్సగఃః.

వేగేషురాక్షసేషుహనూమతా॥ ౨౧॥ కిమన్యదత్రకథావ్యంగ్యహీత్వాయామజానకీమితమేవంకృతసంకల్పంజాంబవాన్
 హరిసత్తమః॥ ౨౨॥ ఉవాచపరమప్రీతోవాక్యమథవదథావిత॥ నతావదేహమతిరక్షమానోయథాభవాన్పశ్యతిరాజపు
 త్ర॥ యథాతురామస్యమతినివిష్టతథాభవాన్పశ్యతుకార్యసిద్ధిమ్॥ ౨౩॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - పక్షి తమస్సగఃః ✽
 తతోజాంబవతోవాక్యమగృహ్లాంతవనాకసః॥ అంగదప్రముఖావీరాహనూమాంశ్చమహాకపిః॥ ౧॥ ప్రీతిమంతస్తతస్స
 ర్వేవాయుపుత్రపురస్సరాః॥ మహేంద్రాద్రింపరిత్యజ్యపుష్పవనగర్వభాః॥ ౨॥ మేరుమందరసంకాశామత్తాభవమహా
 గజాః॥ ఛాదయంతఇవాకాశంమహాకాయామహాబలాః॥ ౩॥ సభాజ్యమానంభూతైస్తమాత్మవంశంమహాబలమ్॥ హనూమం
 తంమహావేగంపహంతఇవదృష్టిభిః॥ ౪॥ రాఘవేచాఢానివృత్తింకతుంచపరమంయశః॥ సమాధాయసమృద్ధాథాఃకర్మ
 సిద్ధిభిరున్నతాః॥ ౫॥ ప్రియాభ్యానోస్తుభాస్సర్వేసర్వేయుద్ధాభినందినః॥ సర్వేరామప్రతీకారేనిశ్చితాథామనస్వినః॥ ౬॥
 ప్లవమానాఃఖమాప్లుతతస్తేకాననాకసః॥ నందనోపమమాసేదువనంద్రుమశతాయుతమ్॥ ౭॥ యత్తన్మధువనంనామసు
 గ్రీవస్యాభిరక్షితమ్॥ అధృవ్యంసర్వభూతానాంసర్వభూతమమోహరమ్॥ ౮॥ యద్రక్షతిమహావీర్యస్సదాదధిముఖఃకపిః॥ మా
 తులఃకపిముఖ్యస్యసుగ్రీవస్యమహాత్మనః॥ ౯॥ ప్రీతిమంతస్తతస్సర్వేవాయుపుత్రపురస్సరాః॥ తేతద్వనముపాగమ్యబభూ
 వుఃపరమోత్కటాః॥ ౧౦॥ వానరావానరేంద్రస్యమనఃకాంతంమహావనమ్॥ తతస్తేవానరాహృష్టాదృష్టామధువనంమ
 హత్॥ ౧౧॥ కుమారమభ్యయాచుతమధూనిమధుపింగళాః॥ తతఃకుమారస్తావృద్ధాజాంబవత్ప్రముఖాకపీః॥ ౧౨॥
 అనుమాన్యకౌతేహంనిసగఃమధుభక్షణే॥ తతశ్చానుమతాస్సర్వేసంప్రహృష్టావనాకసః॥ ౧౩॥ ముదితాశ్చతతస్తేచప్ర
 నృత్యంతస్తతస్తతః॥ గాయంతి కేచిత్ప్రణదంతి కేచిన్నృత్యంతి కేచిత్ప్రహసంతి కేచిత్॥ పతంతి కేచిద్విచరంతి కేచిల్లవంతి కే

సంధర్కం డి - ద్విపట్టతమనృగః.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

౧౬౦

సుందరకాండే - ద్విషష్టితమస్సగళః ।

దంసర్వేవానరావానరషభమ్ ॥ ౫ ॥ జగ్ముఖధువనంయశ్రనశివేగభవమృతమ్ । తేప్రవిష్టానుధువనంపాలానాక్రమ్యపీ
 ర్యతః ॥ ౬ ॥ అతినగాన్వసటహోదృష్ట్యశ్రుత్వాచమైధివీమ్ । పుస్సర్వేనుధుతదానవత్పలమాదయః ॥ ౭ ॥ ఉత్పత్యచతత
 స్సర్వైవనపాలానసూగతాః । తాడయంతిస్తశతశస్త్రక్తానుధువనతదా ॥ ౮ ॥ మధూనిప్రోణమాత్రాణిబాహుభిఃపరిగృ
 హ్యతే । పిబంతిసహితాస్తర్వేభక్షయంతితథాపరే ॥ ౯ ॥ కేచిత్ప్రీత్యాపవిధ్యంతిమధూనినుధుసింగళాః । మధూచ్చిష్టేనకేచిచ్ఛ
 జగ్మరన్యోన్యముఖటాః ॥ ౧౦ ॥ అపరేవృక్షమూలేతుశౌఖ్యాగృహ్యవ్యవస్థితాః । అత్యథంచమదగ్లానాఃపశాన్యాస్తీర్యశే
 రతే ॥ ౧౧ ॥ ఉన్మత్తభూతాఃప్లవగామధుమత్రాశ్చహృష్టవత్ । క్షిపంతిచతదాన్యోన్యంస్తలంతిచతథాపరే ॥ ౧౨ ॥ కేచిత్క్షేప్
 తాంప్రకుర్వంతికేచిత్కూజంతిహృష్టవత్ । హరయోమధునామత్రాఃకేచిత్పుష్పానుహీతలే ॥ ౧౩ ॥ కృత్వాకేచిద్ధనంత్యన్యే
 కేచిత్తుర్వంతిచేతరత్ । కృత్వాకేచిద్ధనంత్యన్యేకేచిద్భుద్వంతిచేతరత్ ॥ ౧౪ ॥ యేష్యత్రనుధుపాలాస్సృగఃప్రేష్యాదధి
 ముఖస్యతు । తేపితైవానరైర్భేషమైఃప్రతిషిద్ధాదిహోగళాః ॥ ౧౫ ॥ జానుభిస్తుప్రకృష్టాశ్చదేవమార్గంప్రదర్శితాః । అబ్రువ
 న్నరమోద్విగ్నాగత్యాదధిముఖంవచః ॥ ౧౬ ॥ హనూమతాదత్తవరైహతంనుధువనంబలాత్ । వయంచజానుభిఃకృష్టాదే
 వమాగ్గంచదశితాః ॥ ౧౭ ॥ తతోదధిముఖఃక్రుద్ధోవనపస్తత్రవానరః । హతంనుధువనంశ్రుత్వాసాంత్యయామాసతా
 హరీః ॥ ౧౮ ॥ ఏతేగచ్ఛతగచ్ఛామోవానరాబలదపితాః । బలేనవారయిష్యామోనుధుభక్షయతోభయమ్ ॥ ౧౯ ॥ శ్రు
 త్వాదధిముఖస్యేదంవచనంవానరషభాః । పునర్విరామధువనంతేనైవసహసాయయః ॥ ౨౦ ॥ మధ్యేతేహందధిముఖఃప్ర
 గృహ్యసుమహాతరుమ్ । తానభ్యధావద్వేగేనవీరైరన్యైఃప్లవంగమైః ॥ ౨౧ ॥ తెలతాపాదపైశ్చపిపాషాణైరపివానరాః ।
 గృహీత్వాభ్యగమ్యృద్ధాయత్రతేకపికుంజరాః ॥ ౨౨ ॥ తేనామివచనంశ్రుత్వాహరయోరోషనంయతాః । పృత్యస్థాంశ్చ

తలస్థాంశ్చ వానరార్థబలదపితా ॥ ౨౩ ॥ బలాన్ని వారయంతశ్చ ఆ సేమహారయోహరీ ॥ అథన్యస్త్వేదధిముఖంక్రుద్ధం
వానరపుంగవాః ॥ ౨౪ ॥ అభ్యధావంత వేగేనహనూమత్ప్ర ముఖాస్తదా ॥ సప్తక్షంతంమహాబాహుమాపతంతంమహాబలమ్
౨౫ ॥ వేగవంతంనిజగ్రాహబాహుభ్యాంఘటితోంగనః ॥ మదాంధశ్చనవై దీనమార్యకోయంమమేతసః ॥ ౨౬ ॥ అథై నంనిష్ఠి
పేషాశు వేగవద్వసుధాతలే ॥ సభగ్న బాహుగుభుజోవిహ్వలశ్శోణితోక్షితః ॥ ౨౭ ॥ ముమోహసహసాభీతోముహూతాంక
పికుంజరః ॥ ససమాశ్వాస్యసహసాసంక్రుద్ధో రాజనాతులః ॥ ౨౮ ॥ వానరార్థ వారయా మాసదండేనచమదోత్కటః ॥ సక
థంచిద్విముక్తస్తైవానరైర్వానరషభః ॥ ౨౯ ॥ ఉవాచై కాంతమాగమ్యస్వోభ్యత్యాసముపాగతా ॥ తత్రాగచ్ఛ
తగచ్ఛామోభతానోయత్ర వానరః ॥ ౩౦ ॥ సుగ్రీవోవిపులగ్రీవోసహగామేణతిష్ఠతి ॥ సర్వంచై వాంగదేదోషంశ్రావ
యిష్యామిపంథివే ॥ ౩౧ ॥ అనుషీవచనంశు త్వాఘాతయిష్యతివానరా ॥ ఇష్టంమధువనం హ్యేతత్సుగ్రీవస్యమహాత్మ
నః ॥ ౩౨ ॥ పితృపై తామహందివ్యందెవైరపిదురాసదమ్ ॥ సవానరానిమానసర్వాన్తథులుర్ధ్వాగతాయుషః ॥ ౩౩ ॥ ఘాత
యిష్యతిదండేనసుగ్రీవస్యసుహృజ్ఞనా ॥ వధ్యాహ్యేతేమగాత్వా నోస్తపాజ్ఞాపరిభావినః ॥ ౩౪ ॥ అమషప్రభవోరోష
స్సఫలో నోభవిష్యతి ॥ ఏవముక్త్యాదధిముఖోవనపాలామహాబలః ॥ ౩౫ ॥ జగామసహసోత్పత్యవనపాలైస్సమన్వితః ॥ ని
మేషాంతరమాత్రేణసహిస్రాప్తోవనాలయః ॥ ౩౬ ॥ సహస్రాంశుసతోధీమాసుగ్రీవోయత్ర వానరః ॥ రామంచలత్క్ర
ణంచై వదృష్ట్వాసుగ్రీవమేవచ ॥ ౩౭ ॥ సమప్రతిష్ఠాంజగతీమాకాశాన్ని పపాతహాసన్ని పత్యమహావీర్యస్సర్వైస్త్వైపరివా
రితః ॥ ౩౮ ॥ హరిదఃధిముఖఃపాలైఃపాలానాంపరమేశ్వరః ॥ సదీనవదనోభూత్వాకృత్వాశిరిసిచాంజలిమ్ ॥ ౩౯ ॥ సుగ్రీవస్య
శుభామూర్ధ్నాచరణౌత్రత్యపీడయత్ ॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - ద్విషష్టితమస్సగః ॥

౧౬౭

సుందరకాండే - త్రిషష్టితమ స్సర్గః

తతో మూర్ధ్నా నివతితం వానరం వానరక్షభః | నృష్టైర్వోద్విగ్న హృదయో వాక్య మేతదువాచహ || ౧ || ఉత్తిష్ఠో
త్తిష్ఠకస్తాత్త్వం పాదయోః పతితో మను | అభయంతే ప్రదాస్యోమి సత్యమేవాభీధీయతామ్ || ౨ || సతు విశ్వాసిత స్తేన సుగ్రీ
వేణమహాత్మనా | ఉత్థాయ సమహాప్రాజ్ఞో వాక్యం దధిముఖో బ్రవీత్ || ౩ || నైవ త్వరజ సారాజన్న త్వయా నాపి వాలినా |
వనం విసృష్ట పూర్వం హి భక్షితం తచ్చ వానరైః || ౪ || ఎభిః ప్రధర్షితా శైచ వానరా వనరక్షిభిః | మధూన్యచింతయిత్వేమాక
భక్షయంతి పిబంతి చ || ౫ || శిష్టంతత్రా పవిధ్యంతి భక్షయంతి తథా పరే | వార్యమాణాస్తు తేన ర్వే భృన్వావై దశయంతి హి ||
౬ || ఇమేహి సంరబ్ధతరాస్తథా తైస్సంప్రధర్షితాః | వారయంతో వనాత్తస్మాత్ప్రద్యైవానరపుంగవైః || ౭ || తత స్తైర్బా
హుభివీరైర్వానరైర్వానరక్షభః | సంరక్తనయనైః క్రోధాద్ధరయః ప్రవిచాలితాః || ౮ || పాణిభిర్హతాః కేచిత్కేచి
జ్ఞానుభిరాహతాః | ప్రకృష్టాశ్చయథా కామం దేవమాగ్రం చ దశితాః || ౯ || ఏవ మేతేహ తాశ్శూరాస్త్యయిత్తిష్ఠతి భతరీ |
కృత్స్నం మధువనం చైవ ప్రకామంతైః ప్రభక్ష్యతే || ౧౦ || ఏవం విజ్ఞాప్య మానంతం సుగ్రీవం వానరక్షభమ్ | అపృచ్ఛతమ
హాప్రాజ్ఞో లక్ష్మణః పరవీరహః || ౧౧ || కిమయం వానరో రాజా వనపః ప్రత్యుపస్థితః | కంచాఢమభినిదిశ్య దుఃఖితో వాక్య
మబ్రవీత్ || ౧౨ || ఏవముక్తస్తు సుగ్రీవో లక్ష్మణేన మహాత్మనా | లక్ష్మణం ప్రత్యువాచేదం వాక్యం వాక్యవిశరదః || ౧౩ || ఆర్య
లక్ష్మణ సంప్రాహ వీరో దధిముఖః కపిః | అంగదప్రముఖైర్వీరైర్భక్షితం మధువానరైః || ౧౪ || నైషామకృతకృత్యానామి
దృశస్స్యిదుపక్రమః | వనం యదా వివన్నంతైస్సాగితం కర్తవ్యం వానరైః || ౧౫ || నృష్టా దేవీనసం దేహూన చాన్యేన హనూమ
తా | నహ్యన్యస్సాధ నేహాతుః కర్తవ్యో న్యహనూమతః || ౧౬ || కార్యసిద్ధిమతి శైచ తస్మిన్స్తు హరిపుంగవే | వ్యవసాయశ్చవీ
ర్యంచ శ్రుతంచాపి ప్రతిష్ఠితమ్ || ౧౭ || జాంబవాద్యత్ర నేతాస్యాదంగదశ్చ మహాబలః | హనూమాంశ్చాప్యధిష్ఠాతా సతత

గతిరన్యథా॥ ౧౮॥ అంగదప్రముఖైర్వీరై హతంసుధువనంకిల విచిత్రదక్షిణామాశామాగతై హారిపుంగవైః॥ ౧౯॥ ఆగ
తై శ్చప్రవిష్టంతద్యథాసుధువనంహితైః॥ ధర్షితంవనంకృత్సముపభుక్తంచవానరైః॥ ౨౦॥ వారయంతశ్చసహితా
స్తథాజానుభిరాహతాః॥ ఏతదర్థమయంప్రాప్తోవక్తుంసుధురయాగిరా॥ ౨౧॥ నామ్నా దధిముఖోనామహరిఃప్రఖ్యాత
విక్రమః॥ దృష్ట్వాసీతామహాభాగాసామిత్రేపశ్యతత్త్వతః॥ ౨౨॥ అభిగమ్యతథాసర్వేపిబంతిసుధువానరాః॥ నచాప్యదృష్ట్వా
వైదేహీంవిశ్రుతాఃపురుషషభాః॥ ౨౩॥ వనందత్తవరందివ్యంధర్షయెయర్వనాకసః॥ తతఃప్రహృష్టోధర్మాత్కాలత్క్షణస్స
హరాఘవః॥ ౨౪॥ శ్రుత్వాకణసుఖాంవాణీంసుగ్రీవవదనాచ్చురామ్॥ ప్రహృష్యతభృశంరామోలత్క్షణశ్చనుహాయ
శాః॥ ౨౫॥ శ్రుత్వానధిముఖస్యేదంసుగ్రీవస్తుప్రహృష్యచ॥ వనపాలంపునర్వాక్యంసుగ్రీవఃప్రత్యభాషత॥ ౨౬॥ ప్రీతో
స్త్రిసోహంయద్భుక్తంవనంతైఃకృతకర్మభిః॥ మర్షితంమర్షణీయంచచేష్టితంకృతకర్మణామ్॥ ౨౭॥ ఇచ్ఛామిశీఘ్రంహను
మత్ప్రధానాశాఖామృగాంతాన్తృగరాజదపార్శ్వా॥ ద్రష్టుంకృతార్థానహరాఘవాభ్యాం శ్రీతుంచసీతాధికమే
ప్రయత్నమ్॥ ౨౮॥ ప్రీతిస్సీతాక్షౌణంప్రహృష్టాకుమారోదృష్ట్వాసిద్ధాథావానరాణాంచరాజా॥ అంగైస్సంహృష్టైఃక
మసిద్ధింవిదిత్వాగాఘ్నిర్వాసన్నాంసోతమాత్రంననంద॥ ౨౯॥ ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే త్రిషష్ఠితమస్కంధః॥ ❀❀
సుగ్రీవేణైవముక్తస్తుహృష్టోదధిముఖఃకపిః॥ రాఘవంలత్క్షణంచైవసుగ్రీవంచాభ్యవాదయత్॥ ౧॥ సప్రణమ్యచసు
గ్రీవంరాఘవోచమహాబలా॥ వానరైస్సహితశ్శూరైర్దివమేవోత్పపాతహ॥ ౨॥ సయథైవాగతఃపూర్వంతథైవత్సరితం
గతః॥ నిపత్యగగనాద్భూమాతద్వనంప్రవివేశహ॥ ౩॥ సప్రవిష్టోమధువనంపదశశహరియూథపాః॥ విమదానుత్థితాస
త్త్వాన్నేహమానాన్తథూదకమ్॥ ౪॥ సతానుపాగమద్వీరోబధ్వాకరపుటాంజలిమ్॥ ఉవాచవచనంశ్లత్క్షణమిదంహృష్టవదంగద

౧౬౪

సుందరకాండే - చతుష్షష్టితమస్సగః.

మ్ ౫॥ సామ్యరోషోనకతఃవోయదేభిరభివారితమ్, అజ్ఞానాద్రక్షిభిఃక్రోధాద్భవంతఃప్రతిషేధితాః॥౬॥ యవరాజస్తస్వి
 మాశశ్చవనస్యాస్యమహాబల, మాఖ్యాత్పూర్వంకృతోదోషస్తంభవాత్కుంతుమహాతి॥ ౭॥ ఆఖ్యాతంహిమయాగత్వాపి
 తృవ్యస్యతవానఘ, ఇశులూపయానంసర్వేషామేతేషాంవనచారిణామ్॥ ౮॥ సత్వదాగమనంశ్రుత్వాసహైభిహారియూ
 ధపైః॥ ప్రహృష్టోనతురుష్టోసావనంశ్రుత్వాప్రధపిఃతమ్॥ ౯॥ ప్రహృష్టోహంపితృవ్యస్తేసుగ్రివోవానరేశ్వరః॥ శీఘ్రం
 ప్రేషయసర్వాంస్తానితిశులూవాచపాథివః॥ ౧౦॥ శ్రుత్వాదధిముఖస్యేదంవచనంశ్లఙ్ఘ్యమంగదః॥ అబ్రవీత్తాహరిశ్రే
 ష్ఠోవాక్యంవాక్యవిశారదః॥ ౧౧॥ శంకేశ్రుతోయంవృత్తాంతోరామేణహరియూధపాః॥ తత్తుమంనేహనఃస్థాతుంకృతేకా
 ర్యేపరంతపాః॥ ౧౨॥ పీత్వానుధుయథాకామంవిక్రాంతావనచారిణః॥ కింశేషంగమనంతత్రసుగ్రివోయత్రమేగుగుః॥౧౩॥
 సర్వేయథామాంవత్సృజిసమేత్యహరియూధపాః॥ తథాస్తికతాకతఃవ్యేభవద్భిఃపరవానహమ్॥ ౧౪॥ నాజ్ఞాపయితు
 మీశోహంయువరాజోన్మియద్యపి, అయుక్తంకృతకర్తృణోయూయంధర్మయితుంనుయా॥ ౧౫॥ బ్రువతశ్చాంగదస్తైః
 వంశ్రుత్వానచనమవ్యయమ్, ప్రహృష్టమనసోవాక్యమిదమూచుర్వనాకసః॥ ౧౬॥ ఏవంవత్సృజికోరాజప్రభుస్సేవాన
 రషభః॥ ఐశ్వర్యమదమత్రోహిసహోహమితిమన్యతే॥ ౧౭॥ తవచేదంసుసదృశంవాక్యంనాన్యస్యకస్యచిత్॥ సన్నతిహి
 తవాఖ్యాతిభవిష్యచ్ఛుభభాగ్యతామ్॥ ౧౮॥ సర్వేవయమపిప్రాప్తాస్తత్రగంతుంకృతక్షణాః॥ సయత్రహరివీరాణాంసుగ్రి
 వఃపతిరవ్యయః॥ ౧౯॥ త్వయాహృన్మక్తంహరిభినైవశక్యంపదాత్పదమ్, క్వచిద్గంతుంహరిశ్రేష్ఠబ్రూమస్సత్యమిదంతు
 తే॥ ౨౦॥ ఏవంతువదతాంతేషామంగదఃప్రత్యభాషత॥ బాధంగచ్ఛానుభిత్కృత్వాఖిముత్పేతుమహీతలాత్॥ ౨౧॥ ఉత్ప
 తంతమనూత్పేతుస్సర్వేతేహరియూధపాః॥ కృత్వాకాశంధిరాకాశంయంత్రోత్క్షిప్తాశ్చివాచలాః॥ ౨౨॥ తేంబరంసహసో

త్వత్వవేగవంతఃప్లువంగమాః! వినదంతోమహానాదంఘనావాతేరితాయథా || ౨౩ || అంగదేవ్యననుప్రాప్తేనుగ్రీమోవాన
 రాధిపః! ఉవాచశోకోపహతంరామంకమలలోచనమ్ || ౨౪ || సమాశ్వాసిహిభద్రంతేదృష్టాదేవీనసంశయః! నాగంతుమిహ
 శక్యంతైరశీతేసమయేహినః || ౨౫ || నమత్సకాశమాగచ్ఛేత్క్రత్యేహివినిపాతితే! యువరాజోఽహాబాహుఃప్లువతాంప్రవ
 రోంగదః || ౨౬ || యద్యప్యకృతకృత్యానామీదృశస్సాన్వీకుపక్రమః! భవేత్సదీనవదనోభ్రాంతవిప్లుతమానసః || ౨౭ || పితృ
 మైతామహంచైతత్పుర్వకైరభిరక్షితమ్! నమేమధువనంహన్యాదహృష్టఃప్లువగేశ్వరః || ౨౮ || కాసల్యసుప్రజారామస
 మాశ్వాసిహినువ్రత! దృష్టాదేవీనసందేహూనచాన్యేనహనూమతా || ౨౯ || నహ్యన్యఃకర్తృణోహతుస్సాధసేస్యహనూమ
 తః! హనూమతిహిసిద్ధిశ్చమతిశ్చమతిసత్తమ || ౩౦ || వ్యవసాయశ్చవీర్యంచసూర్యేతేజశ్చధ్రువమ్! జాంబవాన్యత్రనేతా
 స్యాదంగదశ్చబలేశ్వరః || ౩౧ || హనూమాంశ్చాప్యధిష్ఠాతానతత్రగతిరన్యథా! మాభూశ్చింతాసమాయుక్తస్సంప్రత్యమిత
 విక్రమ || ౩౨ || ఇత్యేవముచ్యమానేతుహరిగాజేనరాఘవే! తతఃకిలకిలాశబ్దంశ్రావాసన్నమంబరే || ౩౩ || హనూమ
 త్తర్కదృష్టానాంనదతాంకాననౌకసామ్! కిష్టింధాముపయాతానాంసిద్ధింకథయతామివ || ౩౪ || తత్రశ్రుత్వానినాదం
 తంకపీనాంకపిసత్తమః! ఆయతాం చితలాం గూలస్సోభవద్ధృష్టమానసః || ౩౫ || ఆజగ్ముస్తేపిహరయోరామదశనకాంక్షిణః!
 అంగదంపురతఃకృత్వాహనూమంతంచవానరమ్ || ౩౬ || తేంగదప్రముఖావీరాఃప్రహృష్టాశ్చముడాన్వితాః! నిపేతుహరి
 రాజస్యసమీపేగాఘవస్యచ || ౩౭ || హనూమాంశ్చమహాబాహుఃప్రణన్యశిరసాతతః! నియతామక్షతాండేవీంరాఘవా
 యన్యవేదయత్ || ౩౮ || నిశ్చితార్థస్సతస్తస్మిన్ గ్రీవఃపవనాత్కజే! లక్ష్మణఃప్రీతిమాప్రీతంబహుమానాదవైశ్చత || ౩౯ ||
 ప్రీత్యాచరమమానోధరాఘవఃపరవీరహా! బహుమానేనమహతాహనూమంతమవైశ్చత || ౪౦ || ఇతిశ్రీమత్పుండరీకాండే-చ

౧౬౬

సుందర కాండే - పంచషష్ఠి తమ స్సగళః

తమష్ఠితమస్సగళః తతః ప్రస్తవణం శైలం తేగత్వా చిత్రకాననమ్ | ప్రణమ్యశిరసా రామం లక్ష్మణంచ మహాబలమ్ || ౧ || యువరాజం పుర
 స్థైర్యమగ్రీవమభివాద్యచ | ప్రవృత్తిమథసీతాయాః ప్రవక్తుముపచక్రమే || ౨ || రావణాంతఃపురే రోధం రాక్షసీభిశ్చ తజా
 నమ్ | గామే సమసురాగంచ యశ్చాయం సమయః కృతః || ౩ || పతదాఖ్యాంతితే సర్వే హరయో రామసన్నిధౌ | వైదేహీమతు
 తాం శ్రుత్వా రామస్తూతరమబ్రవీత్ || ౪ || క్వసీతావత తేదేవీకథంచ మయివ తతే | పతన్తే సర్వమాఖ్యాంతువైదేహీం
 ప్రతివానరాః || ౫ || రామస్య గదితం శ్రుత్వా హరయో రామసన్నిధౌ | చోదయంతి హనూమంతం సీతావృత్తాంతకోవిదమ్ || ౬ ||
 శ్రుత్వా తువచనం తేషాం హనూమాన్ దూరుతాత్మజః | ప్రణమ్యశిరసా దేవైస్సీతాయై తాం దిశం ప్రతి || ౭ || ఉవాచ వాక్యం చా
 క్యజ్ఞం సీతాయాదశశనం యథా | సముద్రం లంఘయిత్వా హం శతయోజనమాయతమ్ || ౮ || అగచ్ఛంజానకీం సీతాం మాగమా
 నోదిదృక్షుయా | తత్ర లంకేతి నగరీ రావణస్య దురాత్మనః || ౯ || దక్షిణస్య సముద్రస్య తీరే వసతి దక్షిణే | తత్ర దృష్ట్వా మగూసీతా
 రావణాంతఃపురే సతీ || ౧౦ || సన్నయస్య త్వయి జీవంతీ రామా రామమనోరథమ్ | దృష్ట్వా మే రాక్షసీమధ్యే తజ్భూమానాముహు
 మ్ముహుః || ౧౧ || రాక్షసీభిరూపాభీరక్షితా ప్రమదావనే | దుఃఖమావద్యతే దేవీతదాదుఃఖోచితా సతీ || ౧౨ || రావణాం
 తఃపురే రుద్ధా రాక్షసీభిస్సరక్షితా | ఏకవేణీధరాదీనా త్వయి చింతాపరాయణా || ౧౩ || అథ శ్శయ్యావివణాం గోపద్వినీపహి
 మాగమే | రావణాద్వినివృత్తాథామతః వ్యకృశనిశ్చయా || ౧౪ || దేవీకథంచిత్రాకుత్స్థత్వన్తనామాగితామయా | ఇత్స్వా
 కువంశవిఖ్యాతిం శనైః కీర్తయతా సఘం || ౧౫ || సామయానరశాదూలవిశ్వాసముపపాదితా | తతస్సంభాషితా దేవీ సర్వమ
 ఖాతచ దశితా || ౧౬ || రామసుగ్రీవసఖ్యంచ శ్రుత్వా ప్రీతిముపాగతా | నియతస్సముదాచారో భక్తిశ్చ సౌఖ్యస్థిరాత్వయి || ౧౭ ||

ఏవంశుయామహాభాగాదృష్టజనకనందినీ! ఉగ్రేణతపసాయుక్తాత్పద్మకృపురుషమభ || ౧౮ || అభిజ్ఞానంచమేదత్తంయ
థావృత్తంతవాంతికే! చిత్రకూటేమహాప్రాజ్ఞవాయసంప్రతిరాఘవ || ౧౯ || విజ్ఞాప్యశ్చనరవ్యాఘ్రైరామోవాయుసుత
త్వయా! అఖలేనేహయద్లప్తమితిమామాహజానకీ || ౨౦ || ఇదంచాస్తైప్రదాతవ్యంయత్నాత్సుపరిరక్షితమ్! మణిరత్నం
కపిశ్రేష్ఠశిరోభూషణముత్తమమ్ || ౨౧ || బ్రువతావచనాన్యేవంసుగ్రీవస్యోపశృణ్వతః! ఏషమాదామణిఃశ్రీమాన్తయాసు
పరిరక్షితః || ౨౨ || మనశ్శిలాయాస్థిలకోగండపాశేన్వేనివేశితః! త్వయాప్రణష్టైతలకెతంకిలన్తృణమహాసీ || ౨౩ || ఏషని
ర్యాతితఃశ్రీమాన్తయాతేవారిసంభవః! ఏతంసృష్టౌప్రమోదిష్యేవ్యసనేత్వామివానఘ || ౨౪ || జీవితంధారయిష్యామిమా
పందశరథాత్తజ! ఉద్ధ్వంమాసాన్నజీవేయంరతుసాంవశమాగతా || ౨౫ || ఇతిమామబ్రవీత్సతాకృతాంగీధర్మచారిణీ! రావ
ణాంతఃపురేరుద్ధామృగీహోత్ఫుల్లలోచనా || ౨౬ || ఏతదేవమయాఖ్యాతంసర్వంరాఘవయద్యథా! సర్వథాసాగరజలేసంతా
రఃప్రవిగీయతామ్ || ౨౭ || తాజాతాశ్వాసారాజపుత్రావిదిత్వాతచ్ఛాభిజ్ఞానంరాఘవాయప్రదాయ! దేవ్యాచాఖ్యాతం
సర్వమేవానుపూర్వాద్వాచాసంపూర్ణంచాయుపుత్రశ్శశంస || ౨౮ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - పంచపాదమునామముః.

ఏవముక్తోహనుమతారామోదశరథాత్తజ! తంమణింహృదయేకృత్వాప్రరురోదసలక్ష్మణః || ౧ || తంతుదృష్ట్వామణి
శ్రేష్ఠంరాఘవశ్శోకకణిః! నైత్రాభ్యామశ్రుపూర్ణాభ్యాంసుగ్రీవమిదమబ్రవీత్ || ౨ || యథైవధేనుఃప్రవతిస్సహ
దృత్సస్యవత్సలా! తథామమాపిహృదయంమణిరత్నస్యరశనాత్ || ౩ || మణిరత్నమిదంచత్తవైదేహ్యఃశ్వశురేణమే!
పథాకాలేయథాబద్ధమధికంమూర్ఛితోభతే || ౪ || అయంహిజలసంఘాతోమణిస్సజ్జనపూజితః! యజ్ఞేవరమతుష్టేనదత్త
శ్శక్తేణధీమతా || ౫ || ఇనుందృష్ట్వామణిశ్రేష్ఠంయథాతాతస్యదశనమ్! అద్యాప్యవగతస్సామ్యవైదేహస్యతథావిభోః || ౬

౧౬౮

సుందరకాండే - సప్తపక్షితమస్సగః :

అయంహిశోభతేతస్యాః ప్రియామామూర్తిః మేనుజః | అస్యాద్యదశః సేనాహంప్రాప్తాంతామివచితయే || ౧ || కిమా
హసీతావైదేహీబ్రూహిసామ్యపునఃపునః | పిపాసుమివతోయేవసించంతీవాక్యవారిణా || ౨ || ఇతస్తుకింమఃఖతరంయదినుం
వారిసంభవమ్ | మణింపశ్యామిసామిత్రైవైదేహీమాగతంవిना || ౩ || చిరంజీవశివైదేహీయదిమాసంభరిష్యసి | తుణంసామ్య
నజీవేయంవినాతామసి తేక్షణామ్ || ౪ || నయమామపితం దేశంయత్ర నృప్తామమప్రియా | నతిష్టేయంతుణవఃపిస్తవృత్తిము
వలభ్యచ || ౫ || కథంసామమశ్రోణోభిరుభేరూస్సతీసదా | భయావహానాంఘోరాణాంనుధ్యేతిస్థతిరక్షసామ్ || ౬ || శా
రదస్త్రమిరోస్తుక్తోనూనంచంద్రశివాంబుదైః | ఆవృతంవదనంశస్యానవిగాజతరాక్షసైః || ౭ || కిమాహసీతాహనుమంస్త
త్పతఃకథయాద్యమే | ఏతేనఖలుజీవిష్యేభేషజేనాశురీయథా || ౮ || మధురామధురాలాపాకిమాహమనుభామినీ | మద్వి
హీనావరాహోహానుమన్కథయస్వమే || ౯ || ఇతిశ్రీమత్సుందరకాండే - షట్పక్షితమస్సగః : * * * * *

ఏవముక్తస్తుహనుమా రాఘవేణనుహాత్మనా సీతాయాభాషితంసర్వంవ్యవేదయతరాఘవే || ౧ || ఇదముక్తవతీదే
వీజానకీపురుషషభః పూర్వవృత్తనుభిజ్ఞానంచిత్రకూటేయథాతథమ్ || ౨ || సుఖసుప్తాత్వయాసాధంజానకీపూర్వముద్ధి
తా | వాయసస్సహసోత్పత్యవిదదారస్తనాంతరే || ౩ || పర్యాయేణచసుప్తస్త్వందేవ్యంకేభరతాగ్రజ | పునశ్చకిలపక్షీసదే
వ్యాజనయతివ్యథామ్ || ౪ || తతఃపునరుపాగమ్యవిదదారభృశంకిల | తతస్త్వంబోధితస్తస్యాశ్శోణితేనసముక్షితః || ౫ || వాయ
సేనచతేనైవసతతంబాధ్యమానయా | బోధితఃకిలదేవ్యాత్వంసుఖసుప్తఃపరంతప || ౬ || తాంతువృష్టానుహాబాహూదాశి
తాంచస్తనాంతరే | ఆశీవిషఇనక్రన్తోనిశ్చసన్నభ్యభాషథాః || ౭ || నఖాగ్రైఃకేనతేభిరుదారితంతుస్తనాంతరమ్ | కఃక్రీడన్
రోషేణపంచవక్త్రేణభోగినా || ౮ || నిరీక్షమాణస్సహసానాయసంసమవైక్షథాః | నఖైస్తరుధిరైస్తీర్ణైర్గ్రామేవాభిముఖం

స్థితమ్ ॥ ౯ ॥ సుతః కిల సశక్రస్య వాయుసః పతతాం వరః । ధరాంతరచరశ్శక్తిః ప్రపవనస్య గతా సమః ॥ ౧౦ ॥ తతస్తస్మిన్మహాబాహుయాకోపసంవతి తేక్షణః । వాయు సేత్వకృథాః కూరాం మతిమతిమతాం వర ॥ ౧౧ ॥ సదభాం సంస్తరాద్గ్రహ్యబ్రహ్మస్త్రేణ హ్యయోజయః । సదీప్తభవకాలాగ్నిజః జ్వాల్వాభిముఖః స్థితః ॥ ౧౨ ॥ క్షిప్తవాంస్తస్వప్రదీప్తం హి సదభాంతం వాయు సంప్రతి తతస్తు వాయు సందీప్తః సదభాం సుజగామహ ॥ ౧౩ ॥ సపిత్రాపి పరిత్యక్తస్సు గైస్సర్వైర్వేదాహుషిభిః । త్రీలోకాణాం పరిక్రమ్య త్రాతారం నాధిగచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ పురేవాగతస్తస్తస్త్యత్సకాశమరిందమ । సత్స్వం నిపతితం భూమా శరణ్యశ్శరణాగతమ్ ॥ ౧౫ ॥ వధాహామపికాశుత్ సకృపయాహ్యపాలయః । పరిదుర్యనం విషణ్ణంతస్వంతమాయాంతమథాబ్రవీః ॥ ౧౬ ॥ మోఘమస్త్రం సశక్యం తు కర్తుమిత్యేవ రాఘవ । తతస్తస్యాక్షికాకస్య హి సస్తిస్త సదక్షిణమ్ ॥ ౧౭ ॥ రామత్వాంసనమస్కృత్య రాజ్ఞేన శరథాయచ । విసృష్టస్త్రతదాకాకః ప్రతిపేదే స్వమాలయమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఏవమస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠస్తత్స్వావాశీలవానపి । కిమర్థమస్త్రం రక్షస్సునయోజయసి రాఘవ ॥ ౧౯ ॥ ననాగానాపి గంధర్వానాసురానమరుద్గణాః । నచరామరణేశక్తాస్తస్వయాప్రతిసమాసీతుమ్ ॥ ౨౦ ॥ తవ వీర్యవతః కశ్చిన్యద్యస్తిమయి సంభ్రమః । క్షిప్రం సునిశితైర్బాణైర్హాన్యతాం యుధిరావణః ॥ ౨౧ ॥ భ్రాతురాదేశమాస్థాయ లక్ష్మణోవాపరంతపః । సకిమధాం నరవరోనమాం రక్షతి రాఘవః ॥ ౨౨ ॥ శక్తాతాపురుషవ్యాఘ్రావాయ్వగ్ని సమతేజసా । సురాణామపి మధాహోకిమధాం మాముపేక్షతః ॥ ౨౩ ॥ మమైవమగ్నైతంకించిన్తహదస్తి ససంశయః । సమథౌ సహితాయన్తాం నావేక్షేతేవ రంతపా ॥ ౨౪ ॥ వైదేహ్యవచనం శ్రుత్వా కరుణం సాధుభాషితమ్ । పునరస్య హమా ర్యాంతామిదం వచనమ్ బ్రువమ్ ॥ ౨౫ ॥ త్వచ్ఛక్తివిముఖో రామోదేవ సత్యేన తేజస్వీ రామేదుఃఖాభిభూతేతులక్ష్మణః పరితప్యతే ॥ ౨౬ ॥ కథంచిద్భవతీదృష్టానకాలః పరిశోచితుమ్ । అస్తిస్తుహవా లేదుఃఖానా

సుందర కాండే:- అష్ట షష్ఠి తమ స్స గణః.

మంతం ద్రత్యుసిభామిని || ౨౭ || తావుభానరశామూతారాజపుత్రావనిందితా త్వద్దశనకృతోత్సా లంకాంభస్తీకరిష్య
తః || ౨౮ || హత్యాచసమరేరౌద్రం రావణం సహ బాంధవమ్ రాఘవ స్త్వాంవరాహో హేస్వాంపురీంసయ తేధ్రు వమ్ || ౨౯ ||
యత్తు రామో విజానీయాదభిజ్ఞానమ్ నిందితే ప్రీతిసంజననంతస్య ప్రదాతుం త్వమిహోహాసి || ౩౦ || సాభివీత్య దిశస్సర్వా
వేణ్యుద్గ ధితము త్తమమ్ ముక్తావ స్త్రాద్దశౌ మహ్యం మణిమేతం మహాబల || ౩౧ || ప్రతిగృహ్య మణిందివ్యంతవ హేతోరతి
ప్రియమ్ శిరసా తాం ప్రణమ్యా ర్యా మహమాగమ నేత్వరే || ౩౨ || గమ నేచకృతోత్సాహమ వేత్స్యవరవణీనీ వివధమా
నంచహిమామువాచజన కాత్మజా || ౩౩ || ఆశ్రుపూర్ణముఖీదీనా బాష్పసందిగ్ధభాషిణీ మమోత్పతనసంభ్రాంతాశోక
వేగసమాహితా || ౩౪ || హనూర్మసింహసంకాశావుభాతా గామలక్ష్మణౌ సుగ్రీవంచసహమాత్యంసర్వాబ్రూ యా
హ్యనామయమ్ || ౩౫ || యథాచసమహాబాహుర్ద్వాంతారయతి రాఘవః అస్తాన్తుఃఖాంబుసంరోధా త్వంసమాధాతుమ
హాసి || ౩౬ || ఇదంచతీవ్రంశుశోక వేగంరక్ష్యేభిరేభిః పరిభత్సనంచ బ్రూయాన్తు రామస్యగతస్సమీపంశివ స్తవాధ్వా
న్తుహరి ప్రవీర || ౩౭ || ఏత త్తవార్యానృపగాజసింహసీతావచఃప్రాహవిషాదపూర్వమ్ ఏతచ్ఛబుధ్వాగదితం మయాత్వం
శ్రద్ధత్స్వసీతాంకుశలాంసవ గ్రామ్ || ౩౮ || ఇతిశ్రీమత్సుందర కాండే - సప్త షష్ఠి తమ స్స గణః. * * * * *

అథాహముత్తరం దేవ్యాపునరు క్తస్స సంభ్రమః తవన్నీ హన్న రవ్యాఘ్ర సాహాదాదనుమాన్యవై || ౧ || ఏవంబ
హువిధం వాచ్యే రామోదాశరసే స్త్వయా | యథామామాన్ను యాచ్ఛి ఘ్రం హత్యా రావణమాహవే || ౨ || యదివామన్య
సేవీరవనై కాహమరిందమ | కస్తింశ్చిత్సంన్యతేదే శేవిక్రాంతఃశ్వాగమిష్యసి || ౩ || మమచాప్యల్పభాగ్యా యాస్సాన్ని ధ్యా
త్తవవీర్యవ | అస్యశోకస్య పారస్యముహూతం స్యాద్ధిమోక్షణమ్ || ౪ || గతేహిత్వయిక్రాంతేపునరాగమనాయవై |

ప్రాణానామనిసందేహానామమస్యాన్నాత్ర సంశయః॥ ౫॥ తవాదశనజశ్శ్చోభూయోమాంపరితాపయేత్॥ దుఃఖా
 ద్దుఃఖపరాభూతాందుగతాందుఃఖభాగినీమ్॥ ౬॥ అయంచవీరసందేహస్తిష్ఠతీవమమాగ్రతః॥ సుమహంస్త్యత్సహాయేషు
 హర్యక్షేషుసంశయః॥ ౭॥ కథంనుఖలుదుష్పారంతరిష్యంతిమశెహాదధిమ్॥ తానిహర్యక్షసైన్యానితౌవానరవరా
 త్తజౌ॥ ౮॥ త్రయాణామేవభూతానాంసాగరస్యాస్యలంఘనే॥ శక్తిస్సాన్యదైవనతేయస్యతవవామారుతస్యవా॥ ౯॥ తద
 హంకార్యనిగోయేగవీరైవందురతిక్రమే॥ కింపశ్యసిసమాధానంబ్రూహికార్యవిదాంవర॥ ౧౦॥ కామమస్యత్వమేవైకఃకా
 ర్యస్యపరిసాధనే॥ పర్యాప్తఃపరవీరఘ్నయశస్యస్తేఫలోదయః॥ ౧౧॥ బలైస్తుమక్రైర్యదిమాంహత్వాగావణమాహనే॥ వి
 జయీసాన్వంపురీంరామోనయేత్తత్సాన్యద్యశస్కరమ్॥ ౧౨॥ యథాహంతస్యవీరస్యవనామపథినాహృతా॥ రక్షసాతన్ధ్రయా
 దేవతథానాహాతిగాఘవః॥ ౧౩॥ బలైస్తుసంకులాంకృత్వాలంకాంపరబలాదనః॥ మాంనయేద్యదికాకుత్స్థస్తత్తస్యస
 దృశంభవేత్॥ ౧౪॥ తద్యథాతస్యవిక్రాంతవనురూపంమహాత్మనః॥ భవత్యాహవశూరన్యతథాత్వముపపాదయ॥ ౧౫॥
 తదధోవహితంవాక్యంప్రశ్రితంహేతుసంహితమ్॥ నిశమ్యాహంతతస్తేషాంవాక్యముత్తరమబ్రువమ్॥ ౧౬॥ దేవిహర్యక్ష
 సైన్యానామిశ్వరప్లవతాంవరః॥ సుగ్రీవస్త్వనంపన్నస్తవాభేకృతనిశ్చయః॥ ౧౭॥ తస్యవిక్రమసంపన్నాస్తత్త్వవం
 తోమహాబలాః॥ మనస్సంకల్పసదృశానిదేశేహరయఃస్థితాః॥ ౧౮॥ ఏషాంనోపరినాథస్తాన్నవిష్వక్సజ్జతేగతిః॥ నచకర్తసుసే
 కంతిమహత్స్వమితతేజసః॥ ౧౯॥ అసక్యతైర్ముహూఘైర్వానరైర్బలసంయుతైః॥ ప్రదక్షిణీకృతాభూమినాన్యాయమా
 గానుసారభిః॥ ౨౦॥ మద్విశిష్టాశ్చతుర్భుజస్సంతిత్రవనాకసః॥ మత్ప్రత్యవరఃకశ్చిన్నాస్త్రీసుగ్రీవసన్నిధౌ॥ ౨౧॥ అ
 హంతావదిహప్రాప్తఃకింపునస్తేమహాబలాః॥ నహిప్రకృష్టఃప్రేష్యంతేప్రేషయంత్యపరాహితే॥ ౨౨॥ తదలంపరితా

౧౭౨

మందరకాండ - అష్టపష్టితమస్సగణః.

పేనదేవిమన్యువ్యపైతుతే ఏకోత్పాతేనవైలంకామేష్యంతిహరియూధపాః॥ ౨౩॥ మమపృథ్వగతౌతౌచచంద్రసూర్యా
 వివోదితౌ త్వత్సకాశంమహాభాగేన్యసింహోవాగమిష్యతః॥ ౨౪॥ అరిష్టుంసింహసంకాశంక్షిప్తంద్రక్ష్యసిరాఘవమ్లత్తు
 ణంచధనుష్కంతంలంకాద్వారముపస్థితమ్॥ ౨౫॥ నఖదంష్ట్రాయుధావీరాసింహశాఢూలవిక్రమాః॥ వానరావార
 ణేంద్రాభాక్షిప్తంద్రక్ష్యసింసంగతాః॥ ౨౬॥ శైలాంబుదనికాశానాంలంకామలయసాసుషు॥ నదతాంకపిముఖ్యానా
 మచిరాచోఽప్యసేన్వనమ్॥ ౨౭॥ నివృత్తవనవాసంనత్వయాసాధామరిందమమ్॥ అభిషిక్తమయోధ్యాయాంక్షిప్తంద్ర
 క్ష్యసిరాఘవమ్॥ ౨౮॥ తతోవయావాస్థిరదీనభాషితాశివాభిరిష్టైభిరభిప్రసాదితా॥ అవాపశాంతింమమమైథిలాత్మజా
 తవాపిశోకేనతథాభిషేడితా॥ ౨౯॥

ఇత్యాషే - శ్రీమద్రామాయణే - ఆదికావ్యే - శ్రీమద్వాల్మీకీయే - చతుర్వింశత్యహస్రికాయాం - సంహితాయాం -

శ్రీమత్పుండరకాండే - అష్టపష్టితమస్సగణః.

శ్రీమత్పుండరకాండపఠనశ్రవణయోఃఫలం.

బ్రహ్మాండపురాణే - సప్తచత్వారింశదుత్తరశతతమే - అధ్యాయే -

కాండస్యసుందరాఖ్యస్య శ్రవణాత్మగనాదపి ! మూలప్రాపుయాజ్జగద్ధేతుంనాత్రసందేహశ్యతే॥

శ్రీమత్పుండరకాండస్తమాప్తః

శ్రీకృష్ణః ॥ ఖటావం గాద్దీనుః బాహుశ్చ గ ఘ్రస్తస్తా త్ప్రేమ శ్రవాః ॥ అజ స్తతో మహారాజ తస్మాద్దశరథోఽవత్ ॥ ౧ ॥ తస్యాపి భగవానైష సా
 యోజ్య హ్యమనూహరిః ॥ అంశాంశేన చతుర్థా గాత్సు త్ర తస్య ప్రాథిత స్సురైః ॥ ౨ ॥ రామలక్ష్మణ శత్రుఘ్న భరతా ఇతి సంజ్ఞయా ॥ తస్యాను
 చరితం రాజన్మృషిభి స్తత్త్వదశిభిః ॥ శ్రుతం హి వణి తం భూరిత్వయా నీతా ప తెమే ముః ॥ ౩ ॥ గుర్వర్థే త్యక్త రాజ్యో వ్యవరదను వసంపద్మ
 పద్మాం ప్రియాం యాః పాణి స్సృశాన్ డమాభ్యాం మృ జిత పథ రుజో మోహరీం ద్రా నుజాభ్యామ్ ॥ వై రూప్యా మ్చ పణభ్యాః ప్రియ విరహ రుషా
 రోపిత భూ విజృంభ స్తాభి బద్ధ సైతుః ఖలదవదహనః కో సతేం ద్రా వతాన్నః ॥ ౪ ॥ విశామిత్రా ధ్వరయో సమారీచాద్యా నిశాచరాః పశ్యతో
 లక్ష్మణ సైవ హతా ర్చిత శుంగవాః ॥ ౫ ॥ యో బాక వీర సమితా ధనురై శముగ్రం నీతా స్వయం వరగృహే త్రిశతోపనీతమ్ ॥ ఆదాయ బాలగజవీ
 లభివేక్షుయస్త్రింసజ్జీకృతం నృప వికృప్య బంజమధ్యే ॥ ౬ ॥ జితాస్వరూప గుణిలవ యోగ రూపా నీతా భిధాం ప్రియమురస్య ఖిల భూనామ్ ॥
 మారే వ్రజభ్య గుపతే వ్యనయ త్ర రూధం దపణం మహీమకృతయ స్త్రి రరాజవీజామ్ ॥ ౭ ॥ యస్స త్యపాశ పరివీత పితుని డేశం నై ణస్య
 చాపి జగృహే రసా సభార్యః ॥ రాజ్యక్రియం ప్రణయి సస్సుహృదో నివాసం త్యక్త్వా యయా వస మసూని వముక్త సంగః ॥ ౮ ॥ రక్షస్స వసు
 వ్యో కృత రూప ముద్ధ బుద్ధే స్తస్యాః ఖర త్రి శిరః కూషణ ముఖ్య బంధూ ॥ జఘ్నే చతుర్దశ సహ స్ర మవారణీయం కోదం డపాణిరట మా నడ మా
 సకృచ్ఛమ్ ॥ ౯ ॥ నీతా కథా శ్రవణి పితృచ్ఛయేన స్పృష్టం విో కృన్యతే దశకంధరేణ ॥ జఘ్నే కృతై ణవపుషా శ్రమతోపకృష్టో మారీచ మా
 కువిభిః సయథా ముగ్రః ॥ ౧౦ ॥ రక్షో ధమేన వృక వద్విపి నై సమక్షం నై దేహ రాజ దుహితర్యపయాపితాయామ్ ॥ త్రాత్రా వనై కృపణవ
 త్ప్రియయా వియుక్తః స్త్రీ సంగినాం గతి మితి ప్రథయంశ్చ చార ॥ ౧౧ ॥ దగ్ధావత్ కృత్య హత కృత్య మహా కబంధం సఖ్యం విభాయక పిభిద
 యితాగతిం తైః ॥ బుధావధ వాలిని హతేష్ట వగేంద్ర సై నైవేలా మగాత్స మనుజో జగ నాని తాం స్మైః ॥ ౧౨ ॥ యద్రోష విభ్రమ విప్ర త్తక
 డాక్షపాత సంభ్రాంత సత్ర మకరో భయగీణా హేషః ॥ సింధుర్గిరస్య *హణం పరిగృహ్య రూపీపాదారవిందము పగమ్య బభాష వితత్ ॥ ౧౩ ॥

७२५.

శ్రీమద్భాగవతగ్రంథప్రతిపాదితశ్రీమద్రామాయణసంగ్రహః.

తం త్వాంవిభోజదధియోనవిదామభూమౌ హుట్యమాదిపురుషంజగతామధీశమ్॥ యత్సత్త్వతస్సు రగణారజసః ప్రజేశామన్యోశ్చ భూతపతయ
స్సభవాన్ గుణేశః ॥ ౧౪ ॥ కామంప్రయామాజహివిశ్రవసోవమేహం త్రైలోక్యరావణమవాపు హివీరపత్నీమ్॥ బధీహి నైతుమిహ లెయశ
సోవితత్రైవ్యగాస్యంతిదిగ్విజయినోయముపేత్యభూపాః ॥ ౧౫ ॥ బధ్వాదధౌరఘుపతివిభాద్రిహుః సైతుంకపీండ్రకరకంపితభూరుహం
గైః॥ సుగ్రీవనీలహనుమత్ప్రముఖైరనీకైలః కాంవిభీషణదృశావిశదగ్రదగ్ధామ్ ॥ ౧౬ ॥ సావానరేంద్రబలరుద్ధవిహారకోష్ఠప్రదావరగోపురస
దోవలభీవిటంకా॥ నిభజ్యమానధిషణధ్వజహేమకుంభశృంగాటకాగజరుత్రైహృదినీవఘూణాః ॥ ౧౭ ॥ రక్షఃపతిస్తదవలోకస్యనికుంభకుం
భధూమ్రాక్షదుర్ముఖునురాంతనరాంతకాదీన్ ॥ పుత్రంప్రహస్తమతికాయమకంపనాదీన్ సవాన్ సుగాన్ సమహిసోదధకుంభకణః ॥
౧౮ ॥ తాంయోతుథానపుతనామసిఘాలచాపప్రాసప్టిశక్తిశరతోమరఖిద్ధదుగామ్ ॥ సుగ్రీవలక్ష్మణమరుత్సుతగంధమాదనీలాంగదక్ష
పనసాదిభిరన్వితోయాత్ ॥ ౧౯ ॥ తేనీకపారఘుపతేరభిపత్యసర్వేద్వంద్వంద్వంవరూథమిభపత్తిరథాశ్వయౌధైః॥ జఘ్నుశ్చృశంగిరిగజేమభిరం
గదాద్యాస్తేతాభిమశహతమంగళరావణేశాన్ ॥ ౨౦ ॥ రక్షఃపతిస్సద్విబలసప్తిమవెత్స్యరుష్ట్రరూపాన్యాయానకమథాభిససారరామమ్ ॥ స్వస్యస్యం
వనైశ్చమతిమాతలిసోపనీతేవిభ్రాజమానమహానన్నిశితైః క్షురప్రైః ॥ ౨౧ ॥ రామస్తమాహపురుషాదపురీషయస్త్వః కాంతాసమక్షమసతా
పహృతాశ్చవత్రైత్యక్తత్రపస్యఫలమద్యజుగుప్సితస్యయచ్ఛామికాలజవకతురలంఘ్యవీర్యః ॥ ౨౨ ॥ ఏవంక్షీపద్ధమపిసంధితముత్ససజా
వాణంసవజ్రమివతద్ధృదయంబిభేదా॥ సోస్యగ్వమౌదశమభైవ్యపతద్విమానాదాశాతివాదినిజనైసుకృతీవరిక్తః ॥ ౨౩ ॥ తతోనిప్రప్య
జంకాయాయోతుథాస్యస్సహస్రశః॥ మంబోదర్యాసమంతస్త్రిప్రరుదంత్యక్షపాద్రవన్ ॥ ౨౪ ॥ తాంస్తాన్ బంధూన్పరిష్వజ్యలక్ష్మణేమభి
వదీతాన్ ॥ రురుదుస్సుస్వరందీనాఘ్నంత్యతత్తానమాత్తనా ॥ ౨౫ ॥ హేమాతాస్తనవయంనాథలోకరావణరావణాకంయాయోచ్ఛరణం
లంకాత్వద్విహీనాపరాదీతా ॥ ౨౬ ॥ నవైవేదమహాభాగభవాన్ కామవశంగతః॥ తేజోనుభావంసీతాయాయోనీతోదశామిమామ్ ॥ ౨౭ ॥ కృ
త్రైమాదిధవాలంకావయంపకులసంహితః॥ దీక్షాశ్చక్రతీర్థగర్వాన్ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౨౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౨౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౩౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౪౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౫౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౬౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౭౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౮౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౯౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౦౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౬ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౭ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౮ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౧౯ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౦ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౧ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౨ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౩ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౪ ॥ సాహిత్యకృతామౌతాన్ ॥ ౧౨౫ ॥ సాహిత్యకృతామౌ

౧౭

౧౭౭

శ్రీమద్భాగవత గ్రంథ ప్రతిపాదిత శ్రీమద్రామాయణసంగ్రహః

సామన్యస్థలంకృతః స్థలంకృతైః సువాసాభిశ్చా తృభిభావ్యయోబభౌ ॥ ౫౦ ॥ అగ్రహీదా ససం త్రాత్రాప్రశీపత్య ప్రసాదితః ॥ ప్రజా
స్స వ్యధమన్రితావణాశ్రమగుణాన్వితాః ॥ ౫౧ ॥ జుగోపపితృవద్రామోమెనిరెపితరంచతమ్ ॥ త్రైతాయాంచతమానాయాంకాలిక్య
తసమోభవత్ ॥ ౫౨ ॥ ధానరాజనిధిమజ్జైసర్వభూతసుఖావహా ॥ వనానిసర్వోగ్నిరయోవసోఽణిద్వీపసీంధవః ॥ ౫౩ ॥ సర్వకామజః సూత్ర
సక్తప్రసానాంభరతమౌఢా నాధివ్యాధిజరాక్షుతృద్దుఃఖశోకభయక్షమాః ॥ ౫౪ ॥ మృత్యుశ్చానీచృతామానీద్రామెరాజస్యధాక్షజై ఏకప
త్నీ ప్రతధరోరాజః పరితశ్చుచిః ॥ ౫౫ ॥ స్వధర్మాగృహమేధీయాః శిక్షయన్ ప్రతమావరత్ ॥ ప్రేక్షానుపుత్త్యాశీలసప్రశ్రయోవ
సతాసత్ ॥ భియాన్ప్రాయాచభావజ్ఞాభర్తాహరత్ససః ॥ ౫౬ ॥ ఇతిశ్రీమద్భాగవతే - సవమస్కంధే - దశమోధ్యాయః ॥ *****
శ్రీమతః ॥ భగవానాత్మనాత్మాసంరామశ్చ త్రమకల్పకైః ॥ సర్వదేవమయందేవమీజాచార్యవామఖైః ॥ ౧ ॥ మూత్రేనదాదిశతీ
ప్రాచీంబ్రహ్మణేదక్షిణాంప్రభుః ॥ అధ్వర్యవేప్రతీచీంవాడిదీంసామగాయినైః ॥ ౨ ॥ ఆచార్యాయదదౌ శేషాయాం వలిభూస్తదంతరా ॥ మ
స్యమాసఇదంకృత్సంబ్రాహ్మణోహతినిస్సృహః ॥ ౩ ॥ ఇత్యయం సదలంకారవాసోభ్యామవశేషితః ॥ తదారాజ్యస్థితై దేహీసామంగళ్యావ
శేషితా ॥ ౪ ॥ తత్రాహ్మణదేవస్యవాత్సల్యంవీక్ష్యసజ్జనాః ॥ ప్రీతాః క్షిప్తధీయస్తస్మై ప్రత్యక్షేదంబభాషితా ॥ ౫ ॥ అప్రత్యంసస్తన్యాయా
కింనుభగవత్ ॥ భువనేశ్వర ॥ యస్మాంతహ్నాదయంవిశ్వతమోహంనీస్వగోచిషా ॥ ౬ ॥ సమోబ్రహ్మణ్యదేవాయరామాయాకుంఠమేధసా ॥ ఉత్తమ
జ్ఞోకధుర్యాయస్యస్తదండాపితాంఘ్రయై ॥ ౭ ॥ కదాచిల్లోకజిజ్ఞాసుగూఢోరాత్ర్యమలక్షితః ॥ చరత్వచోశ్రణోద్రామోభార్యాముద్ది
శ్యకస్యచిత్ ॥ ౮ ॥ నాహంబిభర్మితాంబుద్ధుమసతీంపరవేశ్యగామ్ ॥ నైః శోహిబిభృయాన్ప్రీతాంరామోనాహంభజేభుసః ॥ ౯ ॥ ఇతిలోకా
ద్భువముఖాద్ధురాధ్యాదసంవిదః ॥ పత్యాభీతేససాత్వక్రాప్రాప్తాచేతసాశ్రమమ్ ॥ ౧౦ ॥ అంతర్వత్స్యాగతేకాతెయమాసాసుమవే
శుతా ॥ మశోలవఇతిభ్యాతౌపయోశ్చక్రేక్రియాయునిః ॥ ౧౧ ॥ అంగదశ్చంద్రకెతుశ్చలక్ష్మణస్యాత్మజాభౌ ॥ తక్షిఃపుష్కలఇత్యాస్తాంభరత

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಅರಣ್ಯಕೋಷ

၈၃၆

శ్రీ భక్త చరిత్ర

తనమోభవత్ ||

శ్రీ ప్రజ్ఞాన

ॐ नमः

५७

*** இதுதான் உத்தரவின் முடிவு. ***

[illegible]

உயிர்வாழ்வு உறுதி செய்து கொடுக்கப்படுகிறது.

524

